

PONTIFICIA COMMISSIONE PER LA REDAZIONE
DEL CODICE DI DIRITTO CANONICO ORIENTALE

FONTI

FASCICOLO IX

DISCIPLINE GENERALE ANTIQUE

(IVe-IXe s.)

par
Périclès-Pierre JOANNOU
professeur à l'Université de Munich

I n d e x
analytique aux CCO, CSP, CPG

TIPOGRAFIA ITALO-ORIENTALE «S. NILO» - GROTTAFERRATA (ROMA)
1964

PONTIFICIA COMMISSIONE PER LA REDAZIONE
DEL CODICE DI DIRITTO CANONICO ORIENTALE

F O N T I

FASCICOLO IX DISCIPLINE GENERALE ANTIQUE

(IVe-IXe s.)

par
Périclès-Pierre JOANNOU
professeur à l'Université de Munich

Index
analytique aux CCO, CSP, CPG

TIPOGRAFIA ITALO-ORIENTALE «S. NILO» - GROTTAFERRATA (ROMA)
1964

(sc)

KBG

•057

1962

t. 3

PRINCETON UNIVERSITY LIBRARY PAIR>

32101 020414908

TOME I

1re PARTIE: Le canons des conciles oecuméniques (CCO)
APPEND. I: Le 8e concile de CP

2e PARTIE: Les canons des synodes particuliers (CSP)
APPEND. II: Pepe, concile et patriarches

TOME II

Les lettres canoniques des Pères (CPG)

Index général aux deux volumes

R 104-2314

1126

9100012537

Τῇ μητρὶ ἐκκλησίᾳ,
τῷ ἀποστολικῷ θρόνῳ

Ηύχομην δνάθεμα εἶναι,
ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου,
δν οἱ πατέρες...

*Paw. 6'. 3

T A B L E S D E S M A T I E R E S

Au lecteur bienveillant	p. ix
Index analytique des matières	col. i
Citationes de l'Ecriture sainte	* 345
Errata corrigé	* 359

IMPRIMATUR

Ex Abbatia S. Mariae Cryptae ferratae, 14 julii 1964

☩ THEODORUS,
Archimandrita Ordinarius

AU LECTEUR BIENVEILLANT !

Arrivé au bout de la tâche, dont m'avait chargé Son Eminence Révérendissime le Card. P. P. Agagianian il y a quatre ans, je rends grâce à Dieu de m'avoir aidé à la remplir le mieux que j'ai pu.

Ma plus grande récompense fut la bienveillante et paternelle bénédiction de Sa Sainteté l'évêque de Rome, notre Père commun, le Pape Paul VI, pour l'œuvre accomplie, donnée à l'audience du 13 Avril 1964 et par Son auguste Lettre du 17 Avril 1964.

Dans mon travail pénible, minutieux et ingrat, j'ai trouvé une aide précieuse à le poursuivre dans les encouragements, dont a daigné me combler par Ses deux augustes Lettres S. S. le Patriarche de Constantinople Athénagoras, et dans ceux de Leurs Eminences Rmes les Cardinals Agagianian, Cicognani, Larraona, Coussa, et du Rme Archimandrite de Grottaferrata P. Théodore, - leurs Lettres - préfaces à mes trois volumes en témoigneront pour toujours, ainsi que dans les félicitations de mes collègues de tous pays. Je leur en dis ici ma plus profonde reconnaissance.

* * *

L'Index présent, qui reprend la tradition de la « Synagoga », a pour but de grouper méthodiquement, en vue de l'histoire du droit ecclésiastique et de sa terminologie, les données contenues dans les trois volumes.

L'ordre alphabétique en est celui de l'alphabet latin, les termes grecs sont rangés dans l'ordre de leur transcription littérale en latin; ainsi γ se trouve sous la lettre G, ρ sous c, φ sous Ph, les termes avec un esprit rude sous la lettre h etc.

Il ne faut pas y chercher un code complet de droit canonique: les canons que l'Index résume représentent une adaptation de la tradition disciplinaire de l'Eglise à des circonstances particulières, s'étalant sur plusieurs siècles. Je me suis efforcé de classer les matières des articles de façon à indiquer l'évolution progressive de cette discipline.

Il n'est pas non plus un lexique de la langue grecque: il répète le ou les sens de chaque terme, tel qu'il se rencontre dans les canons cités là-même. Pour ces raisons il ne faut jamais omettre de lire pour chaque terme l'article tout entier.

Les noms propres latins, cités dans le texte du synode de Carthage et celui de la lettre de Cyprien, ont été mis en latin, j'en ai ajouté la transcription correspondante du texte grec, car elle varie; p. ex. Victor: Οὐτετώρ et Βλετώρ. Pour éviter les répétitions et que le volume du livre n'augmente à l'infini, j'ai dû partager les citations de canons qui se réfèrent à un terme, entre deux ou trois articles apparentés, en renvoyant chaque fois aux articles complémentaires. Je prie le lecteur de s'y rapporter pour compléter son information.

Le mot latin entre guillemets « », qui suit un terme grec, répète la version du texte latin; j'y ai ajouté la traduction latine courante, si le mot entre guillemets est difficile à comprendre ou ne rend point le sens du terme grec.

A propos des citations du «8ème conc. oecuménique» je rappelle ce que j'ai dit dans l'introduction à ce concile: que ses canons n'ont point force de loi, mais une valeur de témoin pour l'histoire des évènements d'alors, et que le texte authentique en est la version latine d'Anastase.

Les renvois aux canons. Les chiffres romains de I à VIII renvoient aux canons des conciles oecuméniques (CCO) c'est-à-dire au vol. I 1; les abréviations des noms des synodes particuliers, Anc., Neoc. etc., au vol. I 2 (CSP); celles des noms des Pères Grecs, Bas., Greg., Petr. etc., au vol II (CPG); il m'a semblé que la confusion n'est pas difficile à éviter dans la consultation, et j'ai évité par là de répéter plus de 10.000 fois l'indication du volume, ce qui aurait augmenté le nombre des pages et le coût de l'impression;

p. ex. I 8: 34, 1 = 8me canon du 1er conc. oecum. (CCO) page 34, ligne 1.

Munich, en la fête des SS. Apôtres Pierre et Paul 1964

P. Joannou

ABREVIATIONS

CCO	Joannou, Les canons des conciles oecuméniques
CSP	» Les canons des synodes particuliers
CPG	» Les canons des Pères grecs
COD	» Conciliorum Oecumenicorum Decreta, 1962
Dion	Texte de la version latine de Denys le Petit
Ana	Texte de la version latine d'Anastase le Bibliothécaire
PG	Patrologie grecque de Migne
PL	» latine »
Rh	Rhalli et Potli, Syntagma

all.	allocutio	Lat.	textus latinus
app.	apparatus criticus	lem.	lemma
c.	canon	n.	nota, adnotatio in intr. vel in <i>Pape</i>
cc.	canones	sq., sqq.	sequens, sequentia
caet.	caetera	subscr.	subscriptio
cf.	confer	superscr.	superscriptio
CP	Constantinopolis	t.	textus
dist.	distingue	tit.	titulus
e. gr.	exempli gratia	1-3-4	1 et 3 et 4
epil.	epilogus	1 ad 4	1, 2, 3, 4
Gr.	textus Graecus		
intr.	introductio		

Abreviations in Concordantia

I	Nicaenum Concilium I	Ant.	Antiochena synodus
II	Constantinopolitanum I	Ap.	Apostolorum canones
III	Ephesinum	Carth.	Carthaginensis synodus
IV	Chalcedonense	CP.	Constantinopol. synodus (394)
VI	Trullanum	Gangr.	Gangrensis synodus
VII	Nicaenum II	Laod.	Laodicensis synodus
VIII	Constantinopolitanum IV	Neoc.	Neocesarensis synodus
AB	Prima-secunda synodus	Sard.	Sardicensis synodus
Anc.	Ancyrana synodus	Soph.	S. Sophiae synodus

Amph.	Amphilochius Iconiensis	Greg.	Gregorius Neocesariensis
Ath.	Athanasius Alexandrinus	Naz.	Gregorius Nazianzenus
Bas.	Basilius Caesariensis	Nyss.	Gregorius Nyssenus
Cyr.	Cyrillus Alexandrinus	Petr.	Petrus Alexandrinus
Cyp.	Cyprianus Carthagin.	Tar.	Tarasius CP
Dion.	Dionysius Alexandrinus	Theoph.	Theophilus Alexandrinus
Genn.	Gennadius CP	Tim.	Timotheus Alexandrinus

Pape Pape, Conciles et Patriarches in: CSP 487 sqq.

A

AARON, favet idolatriae populi in deserto, ne iste Aegyptum petat *Ath.* 3: 79, 2.

ΑΒΙΑΣΤΩΣ, «absque vi», pacifice *IV* 17: 83, 3.

ABIURATIONIS libellus, i. e. anathema contra haeresim, ab haereticis subscribendus: v. reconciliatio x (per libellum).

ΑΒΛΑΒΕΙΑ, τῆς ιδίας δ., «innocentiam suam» *Carth.* 79: 320, 12.

ABORTUS, sive nascitura necando, sive ad hoc abortiva – ἀμβλωθρίδαι sumendo, homicidium est *Anc.* 21: 71, 4; *VI* 91: 227, 9; *Bas.* 8: 107, 23; homicidas facit dantes et recipientes medicamenta *i b i d.*; duplum occisionem includit, sibi propositam nascituram infantis et tentamen adversus vitam matris *Bas.* 2: 99, 19; nulla fit distinctio de informi - ἀνεγειχόντον αυτ formato foetu *i b i d.*: 99, 17; mortem matris generatim causat *ibid.*: 99, 22. Paenitentiam homicidii habet *VI* 91: 227, 11; *Bas.* 8: 107, 23; 2: 99, 17; antiquus canon eam usque ad extum vitae produxit, nos ad 10 annos *Anc.* 21: 71, 4; *Bas.* 2: 100, 6: v. paenitentia publica (10 annorum).

ABSIDA – ἀψίδη, ante a., *Carth.* 43: 261, 8: v. impositio manus.

ABSOLUTIO a censuris, abs. sacramentalis: v. paenitentia 5; in articulo mortis: v. moribundi.

ABSTINENTIA, aliquo cibo vel potu se privare: v. ἀποχή, ἀπέκκεισθαι; a vino et oleo *Tim.* 8: 245, 1; 10: 246, 10 et 17; a sanguine *Ap.* 63: 40, 16 a cibis e sanguine praeparatis *VI* 67: 205, 7; a carnisbus *Anc.* 14: 66, 4; a carne et vino *Ap.* 53: 36, 16. Propter ascesim facienda, in pietate et fide *Gangr.* 2: 90, 3; non propter abominationem *Ap.* 57: 35, 13; 53: 36, 17; *Anc.* 14: 66, 4; quia omnis cibus in se bonus est *Bas.* 28: 128, 8; 86: 159, 24; diebus festis ob scandalum fidelium cibi cum carne cocti saltem contingendi *Anc.* 14: 66, 6; carnes sicut et legumina comedи possunt, distinguendo utile a noxio *Bas.* 86: 160, 5; canis carnium comeditionem extrema necessitas excusat *ibid.*: 160, 11; in quadragesimae sabbatis et dominicis, etsi non ieunetur, tamen abstinentia a carne, ovis et caseo observanda est *VI* 56: 193, 15: v. ieonium, idolothyta, encratitiae.

ABUNDANTIUS - Ἀβουνδάνιος, cons. *Carth.* prooem.: 249, 12.

AKAKIOS episc. *Cyr.* 6* 285, 28 app.

AKAINOTOMHTA, sine innovatione *VI* 39: 173, 17.

AKANONIETA, in canone s. scripturae non relati libri: legi in ecclesia prohibentur *Laod.* 59: 154, 5; aliqui tamen privatim a catechumenis legendi *Ath.* 2: 75, 17: v. apocrypha.

ACATHOLICI: v. schismatici, haeretici, Judaei, pagani.
ACCEPTIO personarum in celebratione missae excludenda Bas. 93*: 188, II.

ACCLAMATIO in concilio approbatoria de symbolo Nicaeno non immutando III 7: 61, 15 tit.: v. διαλαλιά.

AKKOTBITA στρωνών, mensas erigere, in ecclesiis vetatur VI 74: 212, 6: v. ἀγάπη, convivia.

ACCUSATIO, accusator: v. κατηγορία, αἰτία, ἔγχητη μέμψις.
1. actio in iudicio II 6: 49, 20; admittere ad accusationem II 6: 49, 18; Greg. 5: 26, 9.

2. Accusatoris honorabilitas: v. ὄπεληγια; dignus fidei sit Theoph. 9: 269, 20; Ap. 74: 45, 11; de eius persona non inquirendum, si de propria causa agit Carth. 19: 236, 3; 129: 403, 19; in causis privatis nec persona, nec religio accusatoris est disquirenda II 6: 50, 7. Accusatores nequeunt esse, nisi in propriis causis: haeretici Ap. 75: 46, 11; servi, liberti, infames et a lege exclusi, haeretici, pagani et Judaei Carth. 129: 403, 9; haeretici, excommunicati et depositi, accusati nondum a crimine insolentes declarati II 6: 51, 6 et 12; Carth. 8: 222, 8; 19: 236, 3; 128: 402, 20.

3. Accusatio documentis productis probanda a Carth. 133: 406, 8; disquisito diligenter peragenda, non ex rumoribus et obtrectionibus Theoph. 6: 267, 17; testibus fide dignis adhibitis Theoph. 9: 269, 22; Bas. 92: 186, 16: v. testes, iudicia. Crimina plurima obiciens, si primum non probarerit, ad caetera non admittatur Carth. 130: 404, 6.

4. Locus eligatur alius, accessu testibus facilis, si accusator vel accusatus tumultu timeant Carth. 30: 245, 16.

5. Ad die m. dictum accusator si non occurrat, tempore ei dato, vel

etiam prorogato, (v. tempus datum) damnari debet Carth. 100: 366, 3; 19: 235, 12; idem, accusatus Carth. 19: 234, 9; accusatus episcopus saltem annuae synodo generali occurrat, ut causa sua terminetur Ap. 74: 46, 5; Carth. 19: 235, 2; 48: 266, 19: v. contumacia I-2.

6. De accusatione cognoscit proprius iudex v. iudex 2. Actione ad secundam instantiam delata, accusator in scriptis spondere debet se poenam talionis subiturum, si accusationem calumniatoriam esse probetur II 6: 52, II: v. iudicia, appellatio.

AKEΛΔΑΜΑ, pretium sanguinis Bas. 90: 178, 17.

AXAP filius Zarae, iram dei adversus Israel excitat Greg. 3: 23, 23.

AXEΙΡΟΘΕΤΟΣ ὑπηρεσία, ministerium sine impositione manus collatum, opp. οἱ βαθυφόροι Bas. 51: 142, 13; πρόβλεσθαι IV 2: 70, 9.

ACHOLIUS episc. Thessalonic., legatus Damasi papae Roman. ad concil. II intr.: 42; Naz. intr.: 228.

AKOH, εἰς τὰς ἀκοὰς ἥλθεν, ad aures pervenit s. concilii IV 19: 84, 13; 23: 87, 5 vel solum ἥλθεν εἰς ἡλίας IV 12: 79, 9; 3: 71, 6: est informatio oralis in iudicis: v. ἀκουσθῆναι, περιηγεῖσθαι.

ACOEMETI, monachi Chalcedonens. IV intr.: 68 n. 24.

AKOIΩΝΗΣΙΑ, simplex communionis privatio Carth. 29: 245, 9; 79: 320, 4.

AKOIΩΝΗΤΟΣ, sola communione sacramentali privatus I 5: 28, 1; 16: 37, 17; III, 6: 61, 12; IV 4: 73, 21; 8: 76, 12; 16: 82, 12; 20: 85, 21; 23: 87, 9; Ant. 1: 104, 9; Ap. 10: 12, 20: Laod. 9: 134, 14; Sard. 13: 178, 14; Bas. 58: 145, 23. A diacono discedere ante anaphoram iubentur Tim. 9: 245, 18; exceptis ecclesiis in quibus simplex

assistentia pro communione sola privatis admissa fuit: v. σύστασις. Distinguitur ab ἀπέβλητος exclusus Ant. 1: 104, 9; a μὴ συνεχούμενος, fidelium missae assistere prohibitis Ant. 2: 106, 7: v. εὐχή, excommunicatio 2, paenitentia publica 2.

AKOΛΟΥΘΙΑ, 1. successio ordinationum Bas. 1: 97, 1;

2. Continuitas in praxi ecclesiae, Cyr. 3: 281, 7; Bas. 4: 102, 10; II 7: 53, 10: v. συνήθεια, traditio.

3. Analogia legis ex praecedenti praxi Bas. 4: 102, 13; cf. Bas. proem. 93, 10: 30: 130, 12.

AKOΛΟΥΘΟΝ, τὸ δ. 1. Analogia legis Bas. 18: 119, 12.

2. Consequencia legis, de qua discerne legislatoris, non iudicis est Bas. 87: 163, 22; consequentia fidei Bas. 91: 184, 13.

AKOΛΟΥΘΗΣΑΙ, raptorem volens sequi Bas. 38: 133, 21.

AKΟΥΣΘΗΝΑΙ, audientiam in iudicis obtinere: Carth. 11: 224, 17; 12: 225, 1; 29: 245, 10.

AKΡΙΒΕΙΑ, exacta observantia canonum Bas. 89: 172, 17; VI 29: 160, 9; opp. οἰκονομία VI 37: 172, 9; opp. συνήθεια Bas. 3: 103, 14; VI 102: 241, 12.

AKΡΟΑΣΙΣ, auditio, 1. paenitentiae gradus secundus; fit assistendo cum populo christiano ad auditionem praedicationis et s. scripturae Nyss. 5: 218, 20; usque ad orationem supra catechumenos Greg. 11*: 29, 15; posthaec audientes nulla oratione supra eos lecta, exeunt Bas. 75: 152, 14; Greg. 11*: 29, 17.

2. Locus in quo consistunt est diversus a loco catechumenorum I 14: 36, 6: est narthex Greg. 11*: 29, 9: v. catechumeni 2. Audientes

- ἀκροάμενοι non assistunt s. ordinatio ni Laod. 5: 132, 10.

3. Aequivalere admissioni ad paenitentiam publicam videtur: Greg. 7: 27, 17; 8: 28, 7; cf. Greg. intr.: 17.

AKΡΩΤΗΡΙΑΣΑΣ ἐκστόν, seipsum multilavit Ap. 22: 18, 4: v. ευνοuchi.

ACTA, publicus textus actorum in synodo vel concilio: v. πεπραγμένα; in pluribus exemplaribus conscripta Carth. 133: 407, 10-18-22; in archivo episcopali asservata: v. σχρίνιον, μάτριξ, ἐπισκοπεῖον.

ACTIO in iudicis - ὑπόθεσις IV 9: 76, 22; intendere a. - ἐπάγειν μέμψιν II 6: 50, 4;

1. A. criminalis aut civilis - ἐγκληματικόν, πολιτικὸν πρᾶγμα Carth. 15: 228, 12 et 19; privata seu propria, si de detimento vel iniuria aliqui allata agitur II 6: 50, 7; ecclesiastica, i. e. in rebus ad ecclesiam pertinentibus II 6: 50, 14 et 20.

2. In privata seu propria re non inquirendum de persona, neque religione accusatoris, in ecclesiastica inquirendum: v. accusatio, accusator. Actio a clericis exercenda est coram iudice ecclesiastico proprio: v. iudex 2, iudicia, appellatio, privilegia 3.

ACTUS humanus firmus esse debet, scientia et iudicio factus post rationis aetatem VI 40: 175, 15; v. aetas rationis; per se aut per alium factus - αὐτοχείρᾳ ή ἐπιτάχματος AB 8: 461, 8: 9: 462, 15; ex coactione aut necessitate v. coactio, necessitas; ex ignorantia - ἀγνοΐᾳ VI 3: 126, 18 et 128, 10; Bas. 27: 127, 14 et 128, 3; ex errore aut scientia vel premeditatione Bas. 8: 105, 4; e negligientia Bas. 33: 131, 17: v. homicidium 2 et 3, lapsi. Idem actus, secundum quid legitimi, secundum aliud vetiti Ath. 1: 68, 11. Boni

actus ex rationali, concupiscibili et irascibili parte animae orti *Nyss.* I: 206, 4; 207, 21; 208, 12; mali ex iisdem partibus *Nyss.* I: 207, 12; 208, 2; 208, 27. Finis malus vitiat actum bonum *Bas.* 29: 129, 7. De forma actus non est curandum, sed de re ipsa, an bona sit *Bas.* 28: 128, 16; 29: 129, 7; 30: 130, 20; non forma, sed voluntas peccantis iudicanda *Bas.* 53: 143, 11; v. peccatum, vitia-ta actio.

AKYPA, «infirma»: v. χύρος, χυρίαν; ex se invalida *Ant.* 13: 115, 12; v. irrita; δύρος καὶ ἀρέβασις «non sit rata» *Sard.* 15: 182, 9; v. βέβατος; ἀκρωθήσεται «in iritum dederat I 15: 36, 21; ἀκρωθέντων «in iritum deducta esse» II 4: 48, 13.

ADAM moriturum fuisse, etsi non pescasset, dicentibus anathema *Carth.* 109: 376, 5.

ΑΔΕΚΤΟΣ: ἀφωρισμένος ήτοι ἀδεκτός (subaudi ei τὴν κοινωνίαν) excommunicatus vel communione privatus *Ap.* 12: 13, 14; v. excommunicatio 2, κοινωνία (θετούς) *Bas.* 81: 155, 13 et 22.

ΑΔΕΛΦΙΔΗΝ, filiam fratris vel sororis nubere *Ap.* 19: 17, 3; *Theoph.* 5: 266, 24; v. matrimonium 4.

ΑΔΕΛΦΟΜΙΣΙΑ incestus inter germanos *Bas.* 75: 151, 28; poenam homidii habet *Bas.* 67: 148, 21; matrimonium cum sorore uxori defunctae *Ap.* 19: 17, 3; *Bas.* 87: 162, 2; 23: 125, 16; poena: 10 annorum *Bas.* 78: 153, 23; cum fratre mariti defuncti *Neoc.* 2: 76, 4; v. incestus, matrimonium 4.

ADEODATUS Simidicensis - 'Αδεωδάτος Σιμιδιτης, episc., legatus prov. Proconsularis *Carth.* proem.: 400, 15.

ΑΔΙΑΘΕΤΟΣ, intestatus, sine testamen-

to defunctus *Carth.* 81: 322, 8, v. testamentum.

ADMINISTRATIO bonorum laicalium clericis vetita *IV* 3: 71, 6; v. saecularia I.

ADMINISTRATOR sede vacante: v. intercessor; bonorum dioecesis vel monasterii: v. οἰκονόμος.

ADMITTERE - προστέθαι: v. accusatio 2; monachi admissio: v. monastica vita 3, monialis 2; clerici admissio: v. clerici 3.

ADORATIO - προσκύνησις cruci debita mente, sermone et sensu - νῦ καὶ λόγῳ καὶ αἰσθήσῃ *VI* 73: 211, 9; v. προσκυνεῖν, λατρεῖα.

ADRUMETINA synodus - 'Αδρουμετίνη *Carth.* proem.: 250, 12.

ADSCRIPTIO: v. admittere.

ADULTER, **ADULTERIUM** μοιχία, μοιχεία.

1. Inegaliter pro viro ac pro muliere a traditione ecclesiastica definitur *Bas.* 9: 108, 5; pro uxore: copula vel cohabitatio cum altero a coniuge *VI* 86: 222, 15; *Bas.* 9: 108, 5; 35: 132, 15; 36: 136, 3; pro marito: copula cum aliena uxore *Ap.* 48: 32, 5; *Bas.* 18: 120, 12; vel cohabitatio cum altera, uxore dimissa *Ap.* 48: 32, 4; *Bas.* 9: 109, 19; 37: 133, 13; *VI* 87: 223, 10; *Bas.* 77: 153, 8; copula mariti cum soluta forniciatione est *Bas.* 9: 108, 22-26; 21: 123, 10. Soluta cum adultero vivens adultera fit *Bas.* 39: 134, 7; si ignoravit quod nuptus esset, fornicata est et excusat *Bas.* 46: 137, 4. Monialis nubens adultera est *Bas.* 18: 120, 10; monachus vero fornicator *Bas.* 19: 122, 6; de variationibus in hac re: v. monachus 3.

2. Uxor, si adultera, dimittenda est *VI* 87: 223, 1; *Bas.* 9: 109, 19; uxor non potest denuo nubere *Bas.* 21: 123, 10; 9: 108, 19; *VI* 87: 223, 4; nec post

adulterium mariti *Bas.* 48: 128, 24; v. uxor derelicta; maritus, etiam adulter, nequit dimitti ab uxore innocentie *ibid.*, potest autem denuo nubere, si uxor adultera fuit: *ibid.*; v. maritus. Adulteram uxorem clericus dimittere debet *Neoc.* 8: 79, 10; adulterae maritus nequit ad clerum admitti *Neoc.* 8: 78, 16.

Carthaginē: nec uxor nec maritus separatis iterum nubere possunt *Carth.* 102: 367, 19.

3. Adulterium duplex peccatum est *Nyss.* 4: 213, 20; non prius recipitur ad paenitentiam quam cessest *Bas.* 18: 120, 12. Poena pro clericis, depositio *Ap.* 25: 19, 5; 48: 32, 4; *VI* 21: 152, 16; *Bas.* 70: 150, 2; 3: 100, 11; pro laicis paenitentia 7 annorum *Anc.* 20: 70, 13; *Bas.* 77: 153, 8; *VI* 87: 223, 15; 15 annorum *Bas.* 58: 145 (cf. *Bas.* intr.: 86); 27 annorum *Nyss.* 5: 219, 23 (cf. *Nyss.* intr.: 202); v. pae-nitentia publica 3. Uxoris adulterae secreto confessae peccatum ne publicetur: tempore definito assistens sit: v. σύστασις *Bas.* 34: 132, 4.

4. Adulteria sunt sodomia et bestialitas *Nyss.* 4: 213, 21; adulteri speciem praebet novum matrimonium, dimissa uxore priore demente *Tim.* 15: 250, 9

ADVENA: v. peregrini.

ADVOCATUS: v. ἔχειχος, ἔχει-βαστατ.

AEDICULA: v. oratoria.

AEDIFICATIO gregis - κατέρθωσις *Laod.* 40: 147, 7; οὐκοδομή *VI* 2: 121, 19. Oratori aedificatio ne suscipiatur sine praevia licentia ordinari loci et expensis in tuto positis *VII* 17: 4.

AEGROTANTES: v. catechumeni aegrotantes, infirmus.

AEGYPTUS, primatia et provincia ecclasiastica Alexandrina I 6: 28, 15; v. Alexandria; in 3 provincias divisa

Aegyptus, Libya, Pentapolis *Theoph.* intr.: 260; *II* 2: 46, 18; ἡ Αἰγυπτίων *IV* 30: 95, 9: in primatia aegyptiaca nihil praeter voluntatem archiepiscopi Alexandrinī caeteri episcopi, sec. traditionem, facere possunt *IV* 30: 95, 14; episcopi Aegyptii non subscripterunt tomo Leonis *IV* 30: 97, 1.

AELIA - Αἴλια, Hierosolyma; Ae. episcopus honorem (non iura) metropolitani obtinet I 7: 29, 16; se caput Palaestinensis primatiae proclamat, Proclo CP approbante *Cyr.* 7*: 287, 5; *Pape.* 542.

AEMILIANUS - Αἰμιλιανός, episc., delegatus ad synodus e provincia Byzacena *Carth.* 127: 399, 1.

AHP, aēr, tegumen calicis benedictum AB 10: 467, 2.

AES alienum: v. usura.

AETAS 1. rationis, - ἡ τοῦ λόγου συμπλήρωσις *VI* 40: 175, 17; *Bas.* 18: 120, 25; variat pro scientia et prudentia uniuscuique *Tim.* 18*: 250, 5.

2. Ad vota monastica emittenda, non minor 10 ann. *VI* 40: 175, 19; contra priorem aestimationem, 16 vel 17 annorum: *Bas.* 18: 121, 4 et *VII* 40: 176, 2.

3. Ad peccata committenda supputatur 10 annus *Tim.* 18*: 252, 5 (vel 12, vel 6. *ibid.* app.).

4. Pro ordinatione suscipienda: v. presbyter, diaconus, subdiaconus, lector.

5. Ad inscriptionem in numero viduarum: v. viduax, diaconissa.

AETIOS, episc. Thessalonica, *Sard.* 16: 183, 5; 18: 185, 7.

ΑΗΔΙΑ, «vitium», aversio animi I 5: 27, 13.

AFFINITAS: v. οἰκεῖος, matrimonium 4.

AFRICANA ecclesia - ἡ τῶν "Αφρων χώρα

1. ecclesia Africae septentrionalis *Carth.* *proem.*: 212, 14; *proem.*: 249, 4. Provinciae: Africa, Numidia, Mauritania *Cypr. proem.*: 303, 9. Due primatiae: Carthago (Proconsularis, Byzantine et Tripolis) et Numidia (Numidia I et II, Mauritania Sitifensis et Mauritania Caesariensis) *Carth. intr.*: 191, *proem.*: 198, 4 app.; 96: 359, 7; v. *primatiae* 2; omissa Mauritania enumerantur *Carth.* 127: 398, 14; Africa et Libya VI 12: 138, 12. Episcoporum nomina *Cypr.* 1: 304, 15; praesentes synodo 84 episcopi *Cypr. proem.*: 303, 8; *Carth. proem.*: 400, 9; subscr. *Carth.* 133: 407, 8; e Proconsulari episcopi 277 praesentes erant *Carth. proem.*: 198, 10.

2. Miserrimus status ecclesiae *Carth. proem.*: 290, 11; clericorum talis defectus, ut ne diaconus quidem illiteratus inveniretur *Carth. proem.* 290, 2. Episcopi frequentius imperatorem aduent *Sard.* 7: 168, 10; v. *imperator* 3-4; episcopi uxorem prius habitam etiam post consecrationem in domo sua retinent VI 12: 138, 11. V. *Carthago*.

AGAGIANIANI, Petrus-Gregorius, S.R.E. Card. Praeses commissionis Pontificiae de iure canonico orientali redigendo: Litterae-praeformatio ad CCO: *Intr. gener.* I, CCO p. IX.

ΑΓΑΜΙΑ, caelibatus *Bas.* 18: 121, 16; 19: 121, 26; 88: 170, 10; v. *castitas*.

ΑΓΑΠΗ, ἀγάπη, prandium pauperibus oblatum *Gagr.* 11: 93, 16; *Laod.* 28: 142, 5; VI 74: 212, 4. Non despiciendae *Gagr.* 11: 93, 16; non facienda in ecclesiis *Laod.* 28: 142, 5; VI 74: 214, 4; nemini licet in eis partes ciborum reservare atque auferre *Laod.* 27: 141, 15; v. *ἀριστοποιεῖν*, *ἀκούθιτα*, *convivia*.

ΑΓΑΠΙΟΣ, episc. Bostrens. post depositum Gabadium *CP intr.*: 437; *CP lem.*:

438, 3; I: 440, 3 et 12; probabiliter a Cyrillo episc. Hierosolym. institutus *ibid. intr.*: 437 n. 3.

ΑΓΑΘΩΝ, episc. in Aegypto, destinarius epistolae *Theoph.* 13: 272, 2; locator epist. Theophili ad Hieronymum *ibid. intr.*: 261 n. 25.

ΑΓΑΘΟΝ, s. eucharistia: κοινωνία τοῦ ἁ. *Bas.* 22: 125, 13; 81: 155, 22; μετουτα τοῦ ἁ. *Nyss.* 4: 216, 8; 5: 220, 7.

ΑΓΝΟΙΑ, ignorantia: ἀγνοίας ἀνδρημά *VI* 3: 128, 10; 26: 157, 15; *Bas.* 27: 128, 4; ἁ. πνῶμα *ibid.*: 126, 18; κατὰ ἄγνοιαν *VI* 26: 156, 17; *Bas.* 27: 127, 14; v. *ignorantia*, *πειρία*.

ΑΓΡΑΦΟΝ, sine scriptis traditum: ἔθος praxis ecclesiastica *Bas.* 91: 179, 9 tit.; 92: 185, 11 tit.; ἁ. θεωρούσα legislatio ex traditione non-scripta *VII* 7: 261, 5; ἡ τῶν ἁ. παράδοσις *Bas.* 91: 181, 17; aequivalēt ἡ σωματένη καὶ μυστικὴ παράδοσις *ibid.*: 180, 22; ἁ. μνήμη *Bas.* 95*: 194, 15; v. *traditio*, *δέγματα*; ἁ. καὶ ἀμάρτυρος nec a s. scripture, nec a scriptoribus antiquis testificata *Bas.* 92: 185, 12 et 18; aequivalēt διὰ λόγου *ibid.*: 186, 6; per testes viventes tradita *ibid.* 186, 16; tempora definita in scriptis vel sine scriptis - κατρός ἁ. ἡ Κυράρος *VIII* 27: 341, 12; talis etiam, venditio pacta *VIII* 15: 319, 9.

AGRIPPINUS episc. Carthagin., de rebaptizandis haereticis *Cypr. intr.*: 300, 301.

ΑΙΡΟΙΚΙΚΑΙ παροικαί, paroeciae rusticae *IV* 17: 82, 20; v. *παροικαί* 2, *χώρα*, *χωρεπίσχονος*.

ΑΓΡΟΣ, ager: ecclesiae, non vendendus *VII* 12: 267, 17; v. *bona* 5; *vicus* *Bas.* 10: 110, 20.

AIXMALOTOI, captivi a barbaris facti *Greg.* 1: 19, 20; v. *captivi*, *redemptio* 1.

ΑΙΑΙΑΝΟΣ, episc. *Gagr. syn.*: 85, 11.

ΑΙΣΧΡΟΚΕΡΔΕΙΑ, turpi lucri amor *IV* 2: 70, 12; αἰσχροκερδῶς *VIII* 4: 251, 10; ad simoniam stimulat: v. *simonia*.

ΑΙΘΙΟΠΟΣ δέρμα ἀμετάβλητον (proverbiale dictum) *Petr.* 4: 37, 9: v. *παρθέλεως*.

ΑΙΤΙΑ, «causa», accusatio *II* 6: 49, 9; δικαία *IV* 29: 94, 2; εὐλογὸς *ibid.*: 94, 15 et 18; v. *accusatio*; actio in iudiciis: v. *actio*.

ΑΙΤΙΑΣΘΑΙ ἐκτόνων, «seipsum accusare», sub accusatione esse *Laod.* 40: 147, 9.

ΑΛΕΑ ludere clericis et laicis prohibetur *Ap.* 42: 29, 19; 43: 30, 4; *VI* 50: 188, 4; v. *spectacula*.

ΑΛΕΚΤΟΡΟΦΩΝΙΑ, gallicantus in nocte s. sabbati terminat ieunium *Dion.* 1 *proem.*: 5, 3.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, episc. Alexandrin., successor Athanasii *Ath. intr.*: 59, 5; praesedit Nicaeno conc. I *intr.*: 22.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ in Aegypto 1. sedes dioecesis Alexandrinae, provinciae et primatiae Aegypti: μεγαλόπολις *IV* 30: 95, 18; 96, 3; 97, 5. Episcopus A. I 6: 28, 17; II 2: 46, 18; *IV* 30: 95, 19; 96, 13; 97, 5; sed etiam archiepiscopus *IV* 30: 95, 16; 96, 3. Provinciae: Aegyptus et Libya *Dion. intr.*: 2 n. 14; Aegyptus Libya et Pentapolis I 6: 28, 15. Alexandrini 15 primi episcopi *Tim. intr.*: 236.

2. Primatis jura: secunda post Romam, ea ex antiqua traditione habet I 6: 28, 11; *VIII* 17: 322, 20; tertia post Romam et CP *VI* 36: 170, 15; *VIII* 21: 331, 22; in sola Aegypto exercenda II 2: 46, 17; praeter voluntatem et mandatum primatis sui nihil faciunt episcopi *IV* 30: 95, 15; suprema auctoritas in Aegypto: *Pape*: 539; solus consecrat et instituit ibi episcopos: *CP intr.*: 437 n. 5. Inter-

venit extra Aegyptum *Tim. intr.*: 238; *Theoph. intr.*: 259; *Cyr. ontr.* 274-275;

I: 276, 11; 278, 24; 6*: 284, 15; 7*: 286, 1. A Romana communione exclusus *Theoph. intr.* 259; *Cyr. intr.* 274;

de eius reconciliatione scribit synodus ad Innocent. episc. Roman. *Carth.* 101: 367, 9. Adversus Alexandriam actum est in CP - 381, cc. 2, 3, 4 *II intr.*: 43.

3. Controversia de rebaptizandis haereticis *Cypr. intr.* 300: v. *Rebaptizatio* 1. Alexandriæ laici eucharistiam secum domum portant, seque ut libet communicant *Bas.* 94*: 192, 19. Alexandrina synodus 362: *Athan. intr.*: 61.

ALEXIS Michailovic imperat. Russiae *Genn. intr.*: 291.

ALIENATIO, r. Mentis pro catechumeno baptizando *Tim.* 4: 242, 8; *Carth.* 45: 262, 6; in suicidio *Tim.* 14: 249, 7; pro matrimonio dissolvendo: *Tim.* 15: 250, 9: v. *mens*.

2. Al. bonorum ad ecclesiam vel monasterium pertinentium: v. *bona* 5. *monasterium* 3.

ΑΛΛΟΤΡΙΟΥΣΘΑΙ τῆς ἐπισκοπῆς, expelli a sede *III* 7: 62, 24; ἀλλότροις τοῦ κανόνος expelli e catalogo cleri I 17: 38, 18: v. *depositio* 5.

ΑΛΟΓΕΥΟΜΕΝΟΙ: v. *bestialitas*.

ΑΛΟΧΕΥΤΟΣ, absque secundinis (doloribus) fuit partus D. n. I. C. VI 79: 215, 11.

ALTARE, i. e. mensa s. sacrificii: 1. lep̄τά πάτηα *VI* 31: 162, 17; θυσιαστήριον *Bas.* 93*: 188, 8; *Cypr.* 1: 309, 4-6; quae supra illud non sunt deponenda *Ap.* 3: 9, 1; VI 28: 158, 16; 57: 194, 7; 99: 235, 20; panis et vinum cum aquae mixtum offerantur *Carth.* 37: 257, 1: v. *missa*.

2. Accessus ad altare: v. *sacra* rium; ad altare adducuntur vestiæ monachæ VI 45: 183, 1. In-

servientes altari castitatem servent *Carth.* 3: 216, 11: v. *castitas*, *continentia* 2-3. Altare erige-re contra episcopum *Ap.* 31: 22, 6; *Ant.* 5: 108, 22; *Carth.* 10: 223, 17: v. *schismā*. Per somnia et revelationes vanas erecta altaria improbanda *Carth.* 83: 324, 2; v. *paganis* 6. Altare commotum stabilendum a catholicō episcopo *VIII* 4: 300, 16: v. *consecratio* 3; sacramenta altaris a solis ieunis celebrantur *Carth.* 41: 259, 14; *VI* 29: 159, 19.

ALIPIUS Thacastensis - Ἀλέπιος Θαγάτενος, episc., legatus Numidiae provinciae (subscr.) *Carth.* 407, 21; Θαγαστέων βασιλεὺς *Carth. proœm.*: 203, 20; 205, 23; 209, 20; 10: 223, 10; proœm. 338, 15; 127: 398, 17; Θαγαστέων *proœm.*: 402, 2; *Carth. Apiar.*: 422, 4 (in superscr.). Eligitur a synodo legatus ad Hippone - Diaretorum *Carth.* 78: 319, 2.

AMAPTIPOON, non testificatum ex scriptoribus ecclesiasticis *Bas.* 92: 185, 12: v. ἄγραφον; sine testimonio *IV* 26: 89, 20.

AMBITIO - φύλαχτα, in clero radix est omnium malorum *VIII* 4: 229, 19, φύλαχτος tyrannus est *Ap.* 31: 22, 9: v. *clericis* (admission) et 7 (virtutes).

AMBIVIUS - Ἀμβίθιος episc., legatus synodi ad Hippone - Diaretorum *Carth.* 78: 319, 5.

AMBON, pulpitum in quod condescendunt cantores *Laod.* 15: 136, 16, ex quo lectors legunt *VII* 14: 269, 8. Solis lectorsibus et cantoribus iam tonsuratis, cum permisso ordinarii loci, ex ambo-ne s. scripturam legere licet *VI* 33: 167, 10.

AMBΩΘΡΙΔΙΑ φάρμακa, abortum cienia *Anc.* 21: 71, 4; *Bas.* 8: 107, 23; *VI* 91: 227, 9: v. *abortus*.

AMBROSIUS Mediolan. episc., de sym-

bolismo numeri 318 *I intr.*: az n. 10. **AMENS** - ἔκφραστος, ἔκφρων, ἐκ φρένης, ἐκ φρεῶν, παρέφρων *Tim.* 4: 242, 9 et app.; 14: 249 7-12 et app.; μὴ ἔχων ἔκποντον, νοῦν μὴ ἔχων *ibid.* 14: 249, 7: v. *dæmon*; de effectibus amentiae v. *alienatio* 1.

AMETANOHTOS, impaenitens *Petr.* 4: 37, 9.

AMETOХОΣ τῆς χάριτος, communione privatus *Cyr.* 5: 284, 3.

AMISSIO bonaे existimationis, v. ὑπόληψις, ὑπόψια; a. officii, v. *depositio* 2.

AMMΩΝ, episc. Adrianopolitan. *CP I.* 439, 11.

— episc. Elearcae *Theoph.* *intr.*: 260.

— episc. in Aegypto, destinarius epist. Theophilii, et eius legatus pro territorio Lyconpolis *Theoph.* 2: 264, 1; *intr.*: 260.

AMMOYN, hegumenus monasterii, destinarius epist. *Athan.* 1: 63, 1: 69, 18; *intr.*: 59.

AMΝΟΣ, agnus: depictus in figuram D.n.J.C. *VI* 82: 218, 20.

AMPELIUS - Ἀμπέλιος, episc., legatus synodi ad Hippone - Diaretorum *Carth.* 78: 319, 8.

AMΦΙΑΣΜΑ, vestis virilis: a muliere non assumenda sub nomine ascesis *Grang.* 13: 94, 18.

AMΦΙΒΑΛΛΩ, conferre cum alio de aliqua re: *Carth.* 93: 347, 12.

AMΦΙΛΟΧΙΟΣ Iconiensis episc. *Amph.* *intr.*: 232; *Ath.* *intr.*: 60; amicus Basili *Bas. proœm.*: 140, 12; destinarius epist. I - II - III *Bas. intr.*: 86-87. Canon s. scripturea: *Amph.*: 233; *VI* 2: 123, 17. Affuit synodo *CP.*: *CP I.* 439, 9; aduersus messalianos synodus tenuit *Amph.* *intr.*: 232.

AMΦΙΣΒΗΤΗΣΙΣ, lis de re, possessa in bona fide *IV* 17: 83, 7: v. *possessio*; ἀμφισθητοῖ «habet querellam» *IV* 9: 77, 11.

AMΥΗΤΟΣ, non initiatus baptimate *Bas.* 91: 181, 13.

ANAKALEISΘAI, revocare ad primum possessorem *Anc.* 15: 66, 18: v. *contractus* 2, *bona* 5.

ANAXEΙΡΟΤΟΝΗΣΙΣ, reordinatio *Carth.* 48: 265, 9: v. *reordinatio*.

ANAXΩΡΕΙΝ, vitam asceticam ducre *Gangr.* 9: 93, 5; 14: 95, 7; secedere in clausuris *VI* 41: 177, 21; ἀναχώρησις, recessus e mundo *Gangr. epis.*: 98, 15; *VI* 40: 175, 7: v. *eremita* e, *ascēsis*.

ANAKPINEΣΘAI ἀσφαλῶς, interrogetur et prodeat *VII* 2: 249, 7: v. *ἀσφαλεσθαι*.

ANAKΡΙΣΙΣ, ἀξιούσια, revisionis iudicij potestas *Sard.* 5: 164, 14 tit.; ut renovetur iudicium *Sard.* 3: 163, 3 et 9; ut renovetur examen *Sard.* 5: 164, 22: v. *appellatio* 2.

ANΑΔΕΧΟΜΑΙ, patrini munere fungi *VI* 53: 190, 3; ἀνάδοχος, patrinus *ibid.*: 189, 16 tit..

ANΑΓΚΗ, necessitas, voluntarium minuens vel tollens: βίᾳ καὶ ἀνάγκῃ *Greg.* 1: 21, 4; πρὸς ἀνάγκην necessitate nimia coacti, dist. a vi - πρὸς βίᾳ *Anc.* 3: 58, 12; necessitas interna propter spem frustrataν *Nyss.* 3: 211, 21; urgens circumstantia - ἀ. ἀπαραιτητος *IV* 25: 89, 1; *VI* 46: 184, 16; ἀ. πρὸς θάνατον βιαζομένη *VI* 41: 179, 6.

ANΑГРАФΗ, inscriptio in albo clericorum *Bas.* 89: 174, 18 et 22: v. *clericis* 3.

ANAIMAKTOΣ θυσία, incruentum sacrificium: v. *θυσία*.

ANΑЛOGΩΣ, ex analogia ad alium ca-

nonem *Bas.* 4: 101, 22: v. *ἀκολουθία* 3.

ANAΦЕРЕИН 1. δρόν ἢ ποτήριον, offerre panem vel vinum *Anc.* 2: 57, 14, 2. ἀ. τὸ θνομα commemorare in missa in signum communionis *AB* 13: 471, 15; *14*: 473, 2; *15*: 474, 4; *Carth.* 81: 322, 4; v. *communio ecclesiastica*.

ANAΦOPA, 1. «suggestio», petitio *Carth.* 64: 301, 18.

2. δεῖται ἀ., canon missae, ante quem dimittendi non participantes ad missam *Tim.* 9: 245, 18: v. *ἀκοινωνίαν* 1; ηγούται; sacrificii oblatio *Laod.* 19: 138, 19: v. *missa* 2.

ANAPTHOHNAI, suspendi a communione *Carth. Apiar.*: 433, 4.

ANASTASIUS, «apostolicae sedis episcopus», *Carth. proœm.*: 298, 21; litterae de donatistis *Carth. proœm.*: 303, 15 tit.; *proœm.*: 304, 13; πάπα *proœm.*: 303, 14 app.

ANASTASIUΣ bibliothecarius, missus CP a Ludovico imper. *VIII intr.*: 290 n. 10; versio latina epistolae Tarasii *Tar. intr.*: 314; actorum VII. conc. *VII intr.*: 242 n. 9 sqq.; et VIII conc. *VIII intr.*: 290.

ANAΘЕМА, anathema, 1. gravissima omnium poenarum: eas sequitur *Bas.* 88: 172, 7; *VIII* 17, 327, 17; aut includit *Gangr. syn.*: 89, 9.

2. Fertur: in *haereticos Gangr.* 1 sqq.: 89 sqq.; *syn.*: 89, 2 et 9; *II* 7: 53, 17; *III* 7: 62, 11; 63, 3; *Laod.* 7: 133, 9; *Carth.* 109 ad 116 (Pelagii errores): 376, 12 sqq.; *VI* 1: 120, 3 et 6; 63: 200, 16; *VI* 2: 218, 6; *VII* 1: 247, 16, *VIII* 3: 299, 7; *II*: 313, 13. In iudicantes *Laod.* 28: 142, 17. In communicantes cum haereticis *Laod.* 34: 144, 18; 35: 145, 6 *Carth.* 81: 322, 4. In contumaces *Bas.* 88: 172, 7; *VIII* 17: 326, 5 et 24;

7: 307, 3. In aliqua peccata graviora IV 2: 71, 1; 7: 75, 12; 15: 82, 2; 27: 90, 13; VI 92: 228, 2; VII 1: 247, 16; VIII 15: 319, 19; VIII 16: 321, 20.
 3. Formula: d. παντὶ τῷ λαῷ Bas. 88: 172, 7; παρὰ τῷ Χριστῷ Laod. 28, 142, 17; καταχρήσος ἀπὸ τοῦ Π. Γ. ἄγ. Πν.: VII 13: 269, 7; formula integra VIII 3: 299, 7.
 4. Effectus subsequentes: reificatur a catalogo christianorum VI 1: 120, 3 et 6; depositio Carth. 11: 225, 5; depositio vel excommunicatio VI 81: 218, 6; VII 13: 269, 4; scripta destruenda VIII 11: 313, 13; professio (dovere, pingere) a sententia non amplius est exercenda VIII 7: 307, 3; mortuus in anathemate episcopus in diptychis non refertur Carth. 81: 322, 4; aeterna damnatio VII 13: 269, 7.
 5. Diuturnitas: donec convertantur VIII 7: 307, 3; donec reparent malum VIII 15: 319, 19; si mortui in anathemate, effectus etiam post mortem perdurat Carth. 81: 322, 4.
 ANATIΘΕΣΘΑΙ, deo dicare AB 1: 449, 19: v. monasterium 3.
 ANATOΛΙΟΣ, episc. CP IV 29: 94, 10.
 ANATOΛΗ: v. Oriens.
 ANATΡΕΠΕΙΝ, subvertere (canones) VI 2: 125, 5.
 ANCYRAE in Galatia, synodus a. 314 I intr.: 22; de ea Anc. intr.: 54.
 ANΔΡΕΙΟΝ, virorum monasterium VII 20: 279, 18; 280, 18; ἀνδρόν, ibid. in appar.
 ANΔΡΩΝ, τῷ ἀ., virilia Ap. 21: 17, 15.
 ANΕΙΛΑΗΙΤΟΝ, τῷ ἀ., irreprehensibilitas: in clero exigenda I 19: 40, 16; VI 3: 125, 17; 126, 3; 5: 131, 3; VII 18: 277, 4; Dion. 5*: 16, 28; cf. purus Carth. 50: 269, 18; ex probata fide et vita Laod. 12: 135, 11; v. clerici 3a, episcopus 2.

ANEΓΘΥΝΟΙ, «non obnoxii», insontes IV 29: 94, 20; 30: 95, 2 tit..
 ANΕΞΕΤΑΣΤΩΣ, «sine examinatione», probatione canonica I 9: 31, 21; VI 40: 175, 9; sine inquisitione (de persona) II 6: 49, 18: v. ἐξετάσθαι.
 ANHP, vir: v. maritus.
 ANGELORUM cultus haereticus idolatria occulta est Laod. 35: 144, 22.
 ANIMA una est, non duplex (rationabilis et intellectualis) VIII 11: 312, 12; tripartita divisio: rationalis, concupisibilis, irascibilis Nyss. 1: 205, 13; partium animae virtutes et vitia Nyss. 1: 207, 4 sqq.: v. actus.
 ANNESI, solitudo in valle fluminis Iris Bas. intr.: 85; Naz. intr.: 227.
 ANNUNTIATIONIS die, etsi in Quadragesima, missa celebratur VI 52: 189, 11: v. Quadragesima.
 ANOΙΚΟΔΟΜΗ, restauratio (monasterii) AB 1: 447, 15.
 ANΟΜΑΛΕΙΝ, infirmitate detineri Laod. 56: 153, 3; ἀνωμαλία, aegritudo Laod. 40: 147, 10.
 ANOMOEORUM haeresis II 1: 46, 1: v. eunomiani.
 ANTHEMIUS, consul Carth. proaem.: 355, 3.
 ANTHIMOS, episc. Rimnik S. Soph. intr.: 481.
 — episc. Thyanens. Bas. intr.: 85; Naz. intr.: 227.
 ANΘΥΠΑΤΙΑΝΗ: v. Proconsularis.
 ANΤΙΓΡΑΦΑ, τῷ ἀ., responsoriae litterae Carth. Apiar.: 422, 8.
 ANΤΙΑΟΓΙΑΙ, «contentiones», appellations Ap. 37: 26, 7.
 ANTOXEIA, in Syria Ant. synod.: 102, 310; 1. mater in fide totius Orientis Pape: 538; vere apostolica sedes Pape: 539 n. 15; attamen, inter pri-

matiales sedes tertia sec. concil. Nic. I 6: 29, 1; II 2: 47, 1; quarta vero post Chalc. habita IV 28: 90, 17; VI 36: 170 17; VIII 21: 331, 22. Provinciae enumerantur Ant. synod.: 102, 10; iurisdictio in Cyprius «non vetus mos» est II 8: 63, 18.
 2. Synodi: a. 264 Greg. intr.: 17; 324 I intr.: 21 n. 1; a. 341 Ant. intr.: 100; Ath. intr.: 59; subscriptiones Ant. intr.: 101 n. 12: v. εἰρηνικώτά την; a. 378 II intr.: 44 n. 21; II 5: 48, 20 app.; a. 379 Nyss. intr.: 200. Ant. c. 15 de appellatione Pape: 528.
 ANTIOCHENA aera III lem.: 45, 5: v. ὑπερβερεάτος.
 ANTIOCHENI presbyteri ab haeretico episcopo iuramento adstricti Bas. 17: 117, 21; 118, 12.
 ANΤΙΟΧΟΣ dux, destinarius responsi Athan. Ath. intr.: 61; 4*: 80, 20.
 ANΤΙ-ROMANA propensio disciplinae Trulliana VI intr.: 98 n. 5; Pape: 548.
 ANTISTITES, ἐπισκόπους VIII 17: 325, 22 et 20.
 ANTONIANUS -'Αντωνιανός, episc. Cypr. 1: 305, 6.
 ANΤΩΝΙΝΟΣ, episc. Ephesus, simoniacus Tar. 1: 326, 8; 327, 19.
 ANTONIUS magnus, eremita Ath. intr.: 59.
 — episc., subscribit epist. ad Caelestinum Carth. Apiar.: 428, 8.
 ANΤΙΠΟΙΠΑ πρόσωπα, quae nullam suspicionem provocant VI 5: 130, 13: v. subintroducta.
 ANΤΙΠΟΤΑΚΤΟΣ, fugitivus VI 17: 148, 12.
 ΑΠΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ, discessus VII 18: 277, 3.
 ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΣ ἐπιτροπή, «inexcusabilis» tutela, qua quis dispensari nequit

IV 3: 71, 21; ἀνάγκη ἀ. urgens necessitas IV 25: 89, 1; VI 46: 184, 16.
 ΑΠΑΡΑΣΑΛΕΥΤΩΣ, inconcusse IV 17: 83, 1; VI 55: 192, 18.
 ΑΠΑΡΧΗ, primitiae: v. oblati 2.
 ΑΠΕΧΕΣΘΑΙ: 1. ab escis VI 56: 193, 17: v. abstinentia.
 2. ἀλλήλων Tim. 13: 248, 11; v. continentia 2 sqq.
 3. a communione Bas. 13: 113, 11; v. excommunicatio 2.
 ΑΠΕΙΡΓΕΙΝ, excludere, τῆς ἀναλογίας Bas. 4: 102, 4; vel τῆς ἀναροτεώς Greg. 7: 27, 17; inter plorantes annumerare, v. excommunicatio 1.
 ΑΠΕΙΡΙΑ, imperitia, levat culpam in simonia Bas. 90: 177, 1.
 ΑΠΕΛΕΤΘΕΡΟΣ: v. manumissio.
 ΑΦΕΔΡΩ, ἀv ἀ., menstruum esse Dion. 2: 12, 2 tit.; 12, 5: v. ἀθος 2, mens-truans.
 ΑΦΗΛΙΕ, «pupillus», minorenns IV 3: 71, 21.
 ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΑ τῷ θεῷ, deo dicata bona VII 19: 279, 2.
 ΑΦΙΛΑΡΓΥΡΟΝ, cupiditate carere Theophr. 11: 270, 18; Tar. 1: 316, 3.
 ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ, ἀφορίζεσθαι, separari a fidibus.
 1. «communione privari» Ap. 5: 10, 16; 9: 12, 16; aequiparatur ἀκονονήτῳ Ap. 10: 12, 20 et 13, 1; ἀδέκτῳ «non-communicans» Ap. 12: 13, 14 et 16; addē Apost. 13: 14, 4; 16: 15, 21; 25: 19, 7; 36: 25, 19; 43: 30, 6; 45: 30, 18; 48, 32, 6.
 2. «segregari», inter «paenitentes» stare Dion. 5*: 16, 31; Ap. 30: 21, 19; 31: 22, 12; 33: 22, 19 et 3, 3; «separari» Ap. (ex Cod. Veron.) cc. 54, 56, 57, 58, 59, 63, 64, 65, 66, 69, 70, 71, 72, 73, 76, 84. Vox deest in concil. I, III, IV: v. ἀστινάνητος.

Segregari (communione sola privari) VI 4: 130, II; 5: 131, 10; II: 138, 7; anno uno VI 68: 206, 16; una septimana VI 27: 158, 10; 58: 194, 18; VII 9: 263, 19 (legendum ἀνθεματίζεσθο : *ibid. app. et Lat.*); 13: 269, 7. In cc. VIII conc. segregari, sequestrari, separari indifferente pro communione privari ponuntur: ex. gr. segregetur VIII 16: 321, 23; sequestratum esse VIII 20: 330, 24; separaretur VIII 23: 335, 23. V. *excommunicatio* 2, *pae-*
nitentia publica.

3. ἀφορισμὸς παντελῆς, exclusio ab ecclesia (inter «plorantes» sistere) *Nyss.* 5: 218, 16: v. *excommunicatio* 1. Clerici deponuntur sed non excommunicantur: v. *poena e*r**.

ΑΦΡΟΙ, africani: v. *Africana ec-*
clesia.

ΑΦΤΓΓΙΟΣ, episc. in Aegypto, destinarius epistolae *Theoph. intr.*: 261; 12: 271, 2.

APIARIUS, presbyter e dioecesi Siccensi in Proconsulari, dissolutae vitas *Carth. intr.*: 190 n. 3. Acta de A. *Carth. intr.*: 196; *Carth. Apiar.*: 411, 1. A synodo e Sicca remotus *Carth. Apiar.* 412, 19; a Faustino legato Romano presbyterio redditur *Carth. Apiar.* 428, 17; a Thabracenis accusatur 429, 19; ipse met se confitetur reum 431, 10; excommunicatur a Faustino 436, 7; de cc. Sardicensibus erronee Nicaenis appellatis: v. *Sardica*.

ΑΠΛΗΣΤΙΑ: v. *avaritia*.
ΑΠΟΒΑΛΛΕΣΘΑΙ, ἀποβλητος, 1. «eiice-
re ex ecclesia» *Ap. 52*: 36, 8; *Ant. I*:
104, 9; 2: 105, 22; 106, 1; 4: 108, 9;
δῆκε εὐχῆς: *Nyss.* 4: 215, 10; παντε-
λῶς, excommunicari totaliter *Ap. 62*:
40, 10; ἀποβληθέντες, «abieci» ab ec-
clesia: v. *excommunicatio* 2.
2. δῆκε εἴλας deponi *Ant. II*: 113,
10; δῆκε κονωνώς communione abii-
ci *ibid.* 9: v. *depositio* 7.

APOCALYPSIS Ioannis: v. *scriptu-*
ra s. I.

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ, restitutio in pri-
stimum gradum *Ant. 4*: 108, 7: v.
depositio 1.

ΑΠΟΚΗΡΥΤΤΕΣΘΑΙ improbari, ex-
communicari *Ant. II*: 113, 9: v.
ἔχει ήρυπτος.

ΑΠΟΧΗ, abstinentia: a carnis suinis
Bas. 28: 128, 17: v. *abstinen-*
tia.

ΑΠΟΚΙΝΕΙΝ, amovere, ecclesia Christi *Carth. Apiar.* 436, 7; gradu ecclesiastico *Sard. 5*: 164, 17; *IV* 29: 93,
12; 94, 4; 94, 8; communione sola pri-
vare *Sard. II*: 176, 10: v. *excom-*
municatio, *depositio*.

ΑΠΟΚΛΗΡΩΣΙΣ, ἀποκληροῦσθαι, suspen-
di ab officio *AB* 12: 470, 2 et 5:
v. *depositio* 5.

ΑΠΟΚΟΙΝΩΝΗΤΕΟΣ, excommunican-
dus *Carth. Apiar.* 432, 16.

ΑΠΟΚΟΥΤΡΑ, ἀποκουρέω, tonsura mon-
astica *AB* 2: 451, 15 et 5: v. *ton-
sura* 2.

APOCRYPTA, S. Scripturae *Ath.* 2:
71, 15; ab ecclesia «alieni libri»,
numerosi sunt *Naz. I*: 229, II; «nothi
libri, tamquam adulterini nummi»
Amph. I: 234, 1; In ecclesia ne legantur:
«non in canone relata» *Laod.* 59:
154, 5; «haereticorum pseudepigrapha»
Ap. 60: 39, 12: v. *ἀκαθά-
νιστα*. Acta martyrum ficta, quae
igni tradenda sunt *VI* 63: 200, 7.
A. veteris testam. apud Melitianos
Ath. intr.: 60: v. *haereticī* 6.
Constitutiones apostolorum, ab haer-
eticis adulteratae, ideoque reiiciendae
sunt *VI* 2: 121, 7: v. *constitu-*
tiones; item, pseudepigraphi ca-
nones *VI* 2: 124, 18: v. *ψευδεπι-
γράφως*.

ΑΠΟΔΙΩΚΕΣΘΑΙ τοῦ obsecou κλήρου, sus-

pendi ab officio *AB* II: 468, 21:
v. *depositio* 2.

ΑΠΟΔΟΤΝΑΙ, reddere communione
Nyss. 4: 215, 25: v. *paeniten-*
tia 5.

ΑΠΟΓΤΜΝΟΥΣΘΑΙ, spoliare dignitate
ecclesiastica *VI* 81: 218, 6: v. *de-*
positio 3.

ΑΠΟΛΕΑΤΜΕΝΟΣ, «absolute», sine ti-
tulo ordinatio non est conferenda *IV*
6: 74, 14; ἀπολύτως collata irrita est
ibid. 74, 20: v. *clericī* 5.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΗ, dimissoriales litterae
Carth. 23, 1: v. *litterae* 7.

ΑΠΟΛΛΙΝΑΡΙΟΣ, haereticus: corpus do-
minicum intelligentia carere - δύου
docuit *VI* 1: 114, 6; haeresis *II* 1:
46, 6; per libellum reconciliandi *II* 7:
53, 16: v. *reconciliatio* 1.

ΑΠΟΛΛΩΝ episc. in Thebaide, de quo
scribit Theoph. ad Ammon *Theoph.*
intr.: 260; 2: 264, 14; 3: 265, 23;
23; 4: 266, 10; 5: 267, 7; 10: 270, 9.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ, defensio accusati ante iudi-
ces *Ant. 4*: 108, 8; ἀ. ὑπέθυνος, respon-
debit (coram synodo) *Sard. 13*: 178, 14.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΗ, «formata»: v. *litte-*
rae 8.

ΑΠΟΝΗΣΤΙΖΕΣΘΑΙ, ieium rumpere
Dion. I: 4, 13 tit.; *prooem.*: 4, 17; *VI*
89: 225, 15.

ΑΠΟΡΡΙΠΤΕΣΘΑΙ, eiici ex ecclesia *VI*
61: 197, 20: v. *excom-*
municatio 1.

ΑΠΟΣΤΕΡΕΙΝ, privare: pretiosa margarita,
s. communione *Nyss.* 4: 216, 2.

ΑΠΟΣΤΑΤΑ, ἀποστασία, negans Christum
Ap. 62: 40, 7; negans se esse clericum
ibid. 40, 10; fingens apostatare *Anc.*
7: 62, 10: v. *lapsi*.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑ, «ecclesia vere apostolica»
(de Antiochia) *Pape*: 539 n. 15; ea.

sedes» de sola Roma *Pape* 540 et
520 sqq.

APOSTOLICITAS, apostolica origo sedis
episcopalis, primis saeculis ad iuris-
dictio[n]is praeeminentiam fundandam
non invocata est *Pape*: 539: v. *pri-*
matiae 3.

APOSTOLICUS praesul, patriarcha *CP*
VIII 17: 323, 21.

— canon *CP* 1: 443, 19; sensus
ante V saec. *Ap. intr.*: 2: v. *κανόνες* 2.

APOSTOLORUM canones, *Ap. intr.*: 1;
concordantia editionum *ibid.* 5.

Citantur explicite canones:
22-23 *AB* 8: 460, 13; 29 *VII* 5: 256, 11;
Tav. I: 320, 23; 30 *VII* 3: 250, 12;
38 *VII* 12: 267, 6; 42-43 *VII* 22: 284,
12; 46-47-60 *Cyp. I*: 306, 3; 66 *VI* 55:
192, 19; 72-73 *AB* 10: 465, 1.

— constitutions: v. *consti-*
tutiones.

— ss. ecclesia: *CP*, ubi Prima-
secunda synodus habita est *AB intr.*:
445; *AB lemma*: 447, 4; *Naz. intr.*:
228. Chalcedone, a Rufino aedi-
ficata *CP intr.*: 437.

ΑΠΟΣΤΝΑΤΩΡΟΙ excommunicati *I* 5:
27, 14.

ΑΡΟΤΑΚΤΙΑE, haeretici *Bas. I*: 96,
20; 47: 137, 14; Catharis aequivar-
tur *ibid.*: v. *reconciliatio* 2.

ΑΠΟΤΑΓΗ, professio monastica *AB* 5:
455, 16; ἀποτάξιμοι «qui renun-
tiaverunt» saeculo I 12: 33, 13 tit.: v.
monachus 1.

ΑΠΟΤΙΘΕΣΘΑΙ, *Ap. 81*: 49, 8: v. *de-*
positio.

ΑΠΟΤΡΟΠΙΑΣΜΟΣ, pro avertendo ma-
leficio daemonis invocatio *Nyss.* 3:
211, 5.

APPELLATIO, ἡ βολήτων «provocatio
ad» *Carth. 28*: 244, 8; ἀπορυγή, «refu-
gium», recursus *Carth. Apiar.* 433,
10; πρόσοδος, ἀπολεῖσθαι, «appellare»

Sard. 5: 164, 12 tit.; 164, 18; Carth. 125
396, 18; 397, 3; διεκαλεῖσθαι, «appel-
lare» Carth. 28: 244, 15; έκδητον γυμ-
νίσθαι Sard. 3: 162, 6 tit. gr.; ἀντι-
λογίαι «contentiones» Ap. 37: 26, 6.
2. Ut processus ex integro renoveret
- διεκαλεῖσθαι Sard. 3: 163, 3.
Sard. 5: 164, 22; παλινθύμησις χρήσιμη
Sard. 3: 163, 13; ἀνάρριψις Sard.
5: 164, 14; 3: 163, 13. Ut reus senten-
tiatus se denuo iustificet S. Soph. 1:
483, 19; Pape: 533: v. ἐπικρίσις.
Ut sententia abrogetur διεκαλεῖσθαι:
v. irrita 2.
3. Instantiae ordinariae
Pape: 531;
Contra sententiam proprii episcopi:
unus episcopus sibi cognitionem de cau-
sa vindicare nequit (appellationem ex-
cludendo) Carth. 107: 374, 2; recursus
fit ad metropolitanum Theoph. cc. 3 ad
10: 265, 15 sqq.; ad metropolitanum
vel eo absente ad vicinum episcopum
Sard. 14: 108, 5; apud exarchum pri-
matiae vel CP episcopum IV 9: 77, 8;
ad iudices electos: v. arbitri; ad
tribunal et viciniis episcopis constitutum
Carth. 11: 224, 13; de consensu proprii
episcopi Carth. 28: 243, 19; 125: 396,
9; Carth. Apiar.: 415, 3; a sex episcopis
presbyter audiatur Carth. 12: 226,
2; a tribus, diaconos ibid.; ad syno-
dum provinciale II 6: 52, 1; Ant.
20: 120, 22; 6: 109, 18; ad metropoli-
tanum vel ad synodum primatiale
VIII 26: 338, 24.
4. Contra sententiam vicinorum epi-
scoporum, ad metropolitanum Carth.
28: 244, 8; Carth. Apiar.: 433, 15.
5. Contra sententiam unanimem syn-
odi provincialis prohibetur appellatio
Ant. 15: 116, 14; cf. Pape 528; si syn.
provincialis rem solvere nequivit, ad
primatiale synodum recurrentum II
6: 52, 5; ad iudices arbitros ex vicina
provincia a metropolitanu vocatis Ant.
14: 116, 5; contra syn. provinc. ad
iudices arbitros, si de limitibus dioce-

sium agatur Carth. 120: 391, 20; ad
primatem primatiae vel CP episcopum,
si de parochiis rusticis agatur IV 17:
83, 4.
Contra sententiam metropolitani, ad
synodum generalem primatiae appelle-
latur, quae arbitros eligit Carth. 100:
364, 15. Episcopi a provinciali synodo
depositi appellatio ad maiorem syno-
dum fiat Ant. 12: 114, 4. A metropoli-
tano iniuriam passi ad patriarcham
recurrere possunt VIII 26: 339, 15.
6. Contra primatialis (generalis) sy-
nodi sententiam ad oecumenicam sy-
nodum appellare nefas II 6: 52, 22.
7. Instantia extraordina-
ria: Romanus pontifex, qui, facta ap-
pellatione, habet:
a) Ius «renovandi» ex integro iudi-
cium (v. ἀναχρόνεως ἔξουσια) per
episcopos vicinae provinciae, iudicibus
arbitris a latere suo missis, in re litigiosa
inter episcopos Sard. 3: 163, 8.
b) Ius renovandi examinis, primo per
episcopos vicinae provinciae, dein, si
videatur, per novos iudices, arbitris a
latere suo adjunctis, in causa episcopi
depositi a synodo provinciali Sard. 5:
164, 18 et 165, 7; Pape: 528. Idem ius
de clericis appellantibus Pape 535.
In appellatione Apiarii dubitatum est
de hoc iure Carth. prooem.: 202, 12;
Apier. 414, 21; 415, 12; 416, 10; dein,
denegatum fuit Carth. Apier.: 434, 10;
434, 22; 435, 22; recursus ad transma-
rina tribunalia interdicitur Africanis
Carth. 28: 244, 14; 125: 397, 1; de
hac quaestione Pape 532.
c) Jus audiendi reum sententiatum a
patriarcha CP, ut se disculpet, si possit
S. Soph. 1: 483, 19; Pape 533: v.
ἐπικρίσις.
d) Contra sententiam Romani epi-
scopi nulla datur appellatio Pape 528.
8. Circumstantiae appellatio-
nis: v. actio, accusatio. Sen-
tentiae solutio nullum praeiudicium

afferat iudicibus inferioris tribunalis,
si rite iusteque eam tulerint Carth. 15:
229, 1; judex non inquietandus sit,
ut se iustificet vel ut testificetur, si
contra sententiam suam - τοῦτο ap-
pellatum sit Carth. 59, 296, 10. Sen-
tentia inferioris tribunalis firma ma-
net quoad effectum usque ad exi-
tum appellatiois Sard. 14: 180, 17;
Theoph. 4: 266, 12. Clericorum in re
criminali appellatio intra annum faci-
enda Carth. 79: 320, 4. Episcopo
appellantil successor ne ante sententiam
Romani episcopi detur Sard. 4: 164,
1, 10.

9. Ad tribunal civile appellare
nefas II 6: 52, 20; Carth. 104: 369, 6:
v. iudicia 3; item, ad imperatorem
II 6: 52, 19: v. imperator 3.

ΑΠΡΟΑΙΡΕΤΟΣ, involontarius Dion.
4: 13, 14: v. actus, homicidium 3.

ΑΠΡΟΚΡΙΤΟΝ, sine praeiudicio, sine
damno VI 37: 172, 1: v. praesci-
ptio.

ΑΠΡΟΝΟΗΤΟΣ, «sine ulla provisione»,
indigenus IV 3: 72, 2.

ΑΠΡΟΣΚΛΙΝΗΣ, nemini favens senten-
tia iudicis Cyr. 1: 276, 18.

ΑΥΓΗΦΙΣΤΟΣ, absque suffragiis (episco-
porum) factus episcopus AB intr.: 445.

ΑΡΤΟΣ - Ἀπτος, episc. legatus synodi
ad Hipponem Diaretorum Carth. 78:
319, 7.

AQUA vino sacrifici missae miscenda est
ex traditione apostolica VI 32: 164, 7;
symbolismus ibid.: 164, 15; Armenii
omittunt hoc facere ibid.: 162, 16.
Aquam omisso vino offerunt haeretici
ibid. 164, 1: v. hydroparasta-
tiae.

ΑΡΑΒΙΑ provincia antiochenae prima-
tie Ant. syn. : 102, 11.

ΑΡΑΒΙΑΝΟΣ, Ancyrens. episc. CP 1:
439, 11; 441, 1; 441, 16; 443, 10.

ARBITER, 1. Pro causis mixtis inter
ecclesiam et administrationem civilem
Carth. 96: 359, 13: v. ἐκβιβασταλ.

2. Iudex - κριτης ab ambabus parti-
bus electus ad item componendam
Carth. 121: 393, 15; 100: 366, 15; IV 9:
76, 23; vel a synodo electa membra,
ad reliqua negotia paragenda Carth.
127: 398, 13; prooem.: 401, 18: v.
ἐπιλεξτοι. Iudices a metropolitano
ex vicina provincia vocati, si syn. pro-
vincialis contra episcopum divisa fu-
erit Ant. 14: 116, 2; v. ἐπικρίσις;
iudices in tali casu non a vicina pro-
vincia vocandi, sed a Romano episcopo
dandi Sard. 3: 162, 16; 163, 10: v.
ἐπιγνώμονες; quod ius arbitrios
dandi in dubium vocatum fuit Carth.
Apier.: 435, 22; si clericus contra
clericum agat, arbitri ab ordinario ap-
probandi eligantur IV 8: 76, 23; 77, 3:

3. Eligatur vel unus vel tres; si tres
sententia duorum stet Carth. 121: 393,
15; de sententia arbitrum, ex con-
sensu amborum partium electorum,
nulla datur appellatio Carth. 15: 229,
10; 96: 358, 18; 122: 394, 4.

ARCADIUS, imperator romanus CP 1:
438, 13; Carth. prooem.: 250, 5; prooem.:
326, 6.

— episc., legatus Romanus III
intr.: 55.

ARCANA traditio - σωτηρικη κατ μο-
στικη παράδοσις Bas. 91: 180, 22: v.
δογμα; τὰ μωσηῖα ibid. 181, 11;
τὰ μωσηῖα ibid. 179, 14. Ratio: ne
palam discentibus dogmata viles-
cant ibid. 181, 17; arcani species ob-
scuritas s. scripturae est ibid. 181, 24:
v. μωσηῖαν 1.

APXAIΩΝΟΙΑ, «generatio», originis
hereditas Carth. 110: 378, 3; antiqui-
tas originis Carth. 83: 323, 20.

APXAIΩΘΣ, antiquitas christiana Carth.
3: 217, 6.

ΑΡΧΑΙΤΙΠΟΝ «archivus», tabullarium
Carth. 86: 331, 18.

ARCHIDAMUS, presbyter Romanus, legatus Julii I *Sard. intr.*: 156 n. 9.

ARCHIDIACONUS *Tim.* 21*: 253, 13; v. Epiphanius archid.

ARCHIEPISCOPUS, episcopus primatialis sedis: v. primatiae; pro Alexandrino aequae ac episcopus *IV* 30: 95, 16; 96, 3; Leo I, arch. *IV* 30: 95. Solus titulus pro eis *VI* 2: 123, 5 sqq. A metropolitani titulo distinguuntur *VIII* 19: 328, 12; cf. *Carth.* 39: 258, 19; v. Εξαρχος.

ΑΡΧΙΣΥΝΑΓΩΓΟΣ *Tar.* 1: 328, 6.

ARCHIVUS, ἀρχεῖα ἐπισκοπικὰ *AB* 1: 449, 11; tabularium *Carth.* 86: 331, 18; v. ἀρχαιτιπόν, συρίγιον, ἐπιστοπεῖον.

ΑΡΧΟΝΤΕΣ 1. Legati imperatoris ad concilium, «iudices» *IV* 29: 93, 8; 30: 95, 5; 96, 15.

2. Auctoritas civilis provinciae: «rectores» *Ap.* 84: 50, 15; *Carth.* 47: 226, 4; «magistratus» *Carth.* 91: 341, 17; iudices *Carth.* 91: 342, 6.

3. Magnae familiae byzantinae: «principes» *VII* 6: 259, 2; 10: 264, 11; 12: 267, 20; «principes saeculares» *VIII* 17: 325, 20; «principalis praesentia» *ibid.*: 325, 15; v. saecularia, brachium saeculare.

ΑΡΚΟΣ, ursa *VI* 6: 197, 9, ἄρχος *ibid.* app.; ἄρχοντας ursarum duxator *ibid.*: 196, 17 tit. v. Athingani.

ARELATAE in Gallia (Provincia): synodus a. 314 *Anc. intr.*: 55 n. 8; *Cypr. intr.*: 301; *Pape*: 509 n. 2; 513.

Αργά, ἀργεῖν «cessatio» *Ap.* 16: 15, 20; *Bas.* 88: 172, 3; v. depositio 2.

ARIANI, haeretici *II* 7: 53, 11; *VI* 95: 230, 11; v. reconciliatio 1.

ARIANZOS, prope Tiberinam in Cappa-

dicia, patria Greg. Naz., ubi et mortuus est *Naz. intr.*: 228.

ΑΡΙΣΤΕΡΟΙ, haeretici *II* 7: 53, 14; v. reconciliatio 1.

ΑΡΙΣΤΟΝ, prandium meridianum *Carth.* 47: 264, 17; ἀριστοποτέν, agapam facere *Laod.* 28: 142, 2 tit.

ΑΡΕΙΟΣ, caput haeresis, iterum damnatus *VI* 1: 112, 14.

ARMENIA, provincia *Gangr. syn.* 85; epistola ad eius episcopos de haeresi Eustathii episc. Sebastae in Armenia *Gangr. intr.* 83. Armeniorum disciplinae adversatur In-Trullo *VI intr.*: 98 n. 5; vino sine aqua in sacrificio utuntur *VI* 32: 162, 16; cantores et lectores non tonsuratos institutu *VI* 33: 166, 15; promovendos ad clerum e familiis sacerdotalibus more iudaico sumunt *ibid.*: 166, 11; sabbatis et dominicis quadragesimalis ieunii ova et caseum edunt *VI* 56: 193, 8; carnes coctas in sanctuario offerunt, partesy sacerdotes eorum sibi reservant *VI* 99: 235, 20.

APPHTOPIOIIA, infandum peccatum (homosexualitas) *Bas.* 87: 166, 12.

ARTICULO mortis, in a., v. moribundi.

APTON προσφέρειν, panem offere, missam celebrare *Anc.* 2: 57, 4; «panem benedictionis», *Laod.* 49: 150, 10; & διδόναι, corpus Christi communicantibus praebere *Laod.* 25: 141, 4.

ARZUGITANI - ἀρχονταῖοι fratres *Carth.* 52: 272, 18; Arzuge - Ἀρχοντή barbaros finitimos habet *Carth.* 49: 267, 19.

ΑΣΚΕΙΣΘΑΙ, «ascire», ascesim colere *Gangr. epil.*: 98, 4; ἀσκοῦντες ascetae *Gangr.* 19: 97, 4.

ΑΣΚΗΣΙΣ, exercitatio vitae christiana, «cultus christianitatis» *Carth.* 108: 375, 5; ascesis vitae perfectionis ne in

superbiā inducat *Gangr. epil.*: 98, 6; falsa ascesis, «continentia» *Gangr.* 12: 94, 7; 13: 94, 17; 15: 95, 16; 18: 96, 21; verae ascesis descriptio *Gangr. epil.*: 98, 11 sqq.. Abstinentia propter ascesim, «exercitationem», facienda *Ap.* 51: 35, 13; 53: 36, 16; *Anc.* 14: 66, 4. Ascesis in vita monastica aspera et laboriosa *AB* 5: 456, 1; v. ἀσκησις, monastica vita 1.

ΑΣΚΗΤΑΙ, ascetae, - ἀσκητῶν τέγμα, numerus «continentium et monachorum» *Laod.* 24: 140, 16; monachi *VI* 77: 214, 10; inter laicos annumerandi *ibid.*: 214, 15; asceticum certamen *VI* 45: 184, 4; ascetica vita in monasterio omni fidei patet *VI* 46: 184, 13.

ASCLEPAS, episc. Gazeae *Sard. intr.*: 157 n. 10.

ΑΣΕΒΕΙΑ impietas haeretica *Ath.* 3: 78, 9-12-19; idolatria *ibid.*: 19, 10-12; ἀστεῖαι impiæ actiones *Laod.* 38: 146, 9; v. εὐσέβεια, θεοσέβεια.

ASELLUS - «Ασελλος», presbyter Romanus, legatus ecclesiae Romanae, his gestis subscripti, quae per nos directa sunt (subscr.) *Carth.* 133: 410, 20; *Carth. prooem.*: 198, 11; 212, 6; acta synodi Roman direxit *Carth.* 133: 410, 20; «compresbyter» *Carth. Apiar.*: 411, 19; 414, 9; 421, 20.

ASIANA primatia - διοικησις 'Ασιανή *II* 2: 47, 2; v. Ephesus.

ASIATICUS - 'Ασιατικός, episc., legatus Mauritaniae Sitiphensis *Carth.* 127: 399, 2.

ΑΣΦΑΛΙΖΕΣΘΑΙ in tuto ponere (per manu propria scriptam promissionem) *VII* 8: 263, 2; ἀσφαλῶς ἀνακρίνεσθαι interrogatur et spondeat *VII* 2: 249, 7; v. χειρόγραφον; βεβαιούσι καὶ ἀσφαλεῖς, firmi ac in tuto positi *VI* 2: 120, 20; v. episcopus 3b.

ASSISTENTIA, paenitentia publicae gradus: v. αὐταρτική.

ΑΣΣΥΡΙΟΣ, cognomen daemonis *VI al-* loc.: 102, 14.

ΑΣΘΕΝΕΙΑ, aegritudo *Carth.* 76: 316, 16; v. infirmus.

ASTROLOGI professio a clero exercei nequit *Laod.* 36: 145, 15.

ASYLUM: sententiatis impetrantibus si ne ulla dubitatione praestandum, pro eisque intercedendum *Sard.* 7: 169, 17; ab imperatoribus confirmandum privilegium *Carth. prooem.*: 287, 13; v. privilegia.

ΑΤΑΞΙΑ, turbatio boni ordinis in eccllesia *Ap.* 9: 12, 12; 16: 15, 22; *II* 4: 48, 8; παράχωντα καὶ τάξιν, praeter canonicum et traditum ordinem *I* 18: 40, 3; v. τάξις.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, episc. Alexandr., vita, opera *Ath. intr.*: 59; in conc. Nicaen. *I intr.*: 21 n. 7; protector Theophili Alex. *Theoph. intr.*: 259. Canon s. script. *Ath.* 2: 72, 26; aduersus eum cc. Antioch. *Ant. intr.*: 101; in Sardic. synodo *Sard. intr.*: 156; *Pape* 528-529. «Canones 107» *Ath. intr.*: 62; epistolae canonicae *Ath.* 1: 63, 1 sqq.; *VI* 2: 123, 12.

ΑΘΕΟΤΗΣ, atheismus *Laod.* 39: 146, 16.

ΑΘΕΣΜΟΝ, illicitum (coniugium) *Bas.* 27: 127, 15; *VI* 3: 129, 6; v. θεσμός.

ΑΘΕΤΙΝ, abolere (canones) *VI* 2: 124, 18; ἀθετίσθαι «rescindere» *II* 1: 45, 17.

ATHINGANI non nominantur, sed eorum artes enumerantur et damnantur *VI* 6: 196, 19; tanquam nugae pagani erroris *ibid.*: 197, 14; gentilia studia *ibid.*: 197, 19; v. pagani.

ΑΘΡΟΙΣΜΟΣ, «turma», coadunatio (episcoporum) *Carth.* 76: 317, 5.

ΑΘΡΟΟΝ, subito: sine iudicali inquisitione *Sard.* 14: 179, 22; ἀθρώως, repente, (non servatis interstitiis) *AB* 17: 478, 10.

ΑΤΤΙΚΟΣ, episc. CP, epist. ad Carth. syn. *Carth. Apiar.* 424, 14; 435, II.
—, consul clariss. *Carth. prooem.*: 250, 16; *prooem.*: 286, 13.

ATTILA, Hunnorum rex *IV intr.*: 66.

AUDITIO, auditores paenitentiae publicae gradus: v. ἀκρόασις.

AUGUSTINUS - Αὔγουστῖνος, episcopus Hippomensis - Ἰππωνίγες legatus concilii Numidiae (subscr.) *Carth.* 133: 408, 3; Hippomensium - Regiorum - Ἰππωνηργανός *Carth. prooem.*: 401, 3; episc. eccl. Hippomensis *Carth. prooem.*: 208, 19; *Carth.* 9: 222, 14; *prooem.*: 338, 18; 127: 398, 7I; synodi legatus ad Hippo. Diaret. *Carth.* 78: 319, 3; de canone s. script. *Carth.* 24: 239, 18 app.; electus arbitrus in causa Maurentii *Carth.* 100: 366, 16; subscribit secundus epist. ad Bonifatium *Carth. Apiar.* 422, 4; invitatus ad Ephes. concil., sed iam ante defunctus *III intr.*: 55.

ΑΥΓΑΗ, palatum imperiale *Sard.* 6: 171, 24.

ΑΥΓΑΙΖΕΣΘΑΙ ad clerum admitti *Theoph.* 2: 264, 13 app.; 265, 2 app.: v. ἀλλέσθαι.

AURELIUS - Αύρηλος, Carthaginensis episcopus. A. episcopus (subscr.) *Carth.* 133: 407, 8; «papa» *Carth. prooem.*: 197, 13; totius Africæ curam habet *Carth.* 53: 274, 5; 275, 4; synodum primitiale convocat a. 419 *Carth. intr.*: 190; praecedentes synodi ab eo convocatas *Carth. intr.*: 194; dirigit synodorum deliberationes *Carth. prooem.*: 198, 16 sqq.: v. *Carthago*.

— episc., primas Numidiae II *Carth. prooem.*: 252, 8.

— episc. provinciae Byzacinae *Carth. prooem.*: 253, 22 (*Lat.*).

ΑΥΤΕΞΟΤΣΙΟΝ, liberum arbitrium *Carth.* 113: 380, 17; ex proprio capite agere *Carth.* 35: 256, 7.

ΑΤΘΑΔΕΙΑ, «contumacia», arrogantia *IV 8: 76, 5: v. contumacia* 2.

ΑΥΘΕΝΤΕΙΝ, authentica esse, auctoritate pollere (de s. scriptura) *Laod.* 59: 154, 10.

ΑΥΘΕΝΤΙΚΗ σύνοδος, «authentica», vera *Carth. Apiar.*: 423, 21; αὐτ. καθέδρα; principialis cathedralis *Carth.* 71: 313, 10; «authenticas» (acta) *Carth. Apiar.*: 420, 3; 435, 13. αὐθεντίκης auctoritate», publice, non privatum *Carth.* 92: 343, 15. αὐθεντίκης auctoritas, potestas *IV 16: 82, 13; Carth.* 18: 233, 19.

AUTODAFE - πυρὶ παραδίσθαι (libros haereticos) *VI 63: 200, 13; VIII 6: 305, 15*; neminem prorsus habere et servare statuta haeretica *VIII 11: 313, 14*.

ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ, ex libidine agere, auctoritatem spernere *VI 7: 132, 20*.

ΑΥΤΟΦΟΝΕΥΤΗΣ, «suus homicida», suicida *Ap. 22: 18, 5; AB 8: 460, 15: v. suicidium*.

ΑΥΤΟΥΡΓΙΑΙ, bona propria, pecuniae *VII 2: 266, 19; ἀγρός ibid.: 267, 17: v. bona za, monasteria*.

AVARITIA - πλεονεξία, prohibetur a cuncta traditione ecclesiastica *Tar. I: 316, 3*; in clero grassatur *Nyss.* 6: 221, 23; vitanda ministro dei *Theoph.* II: 270, 18; idolatria nominatur *Nyss.* 6: 220, 26; e tribus partibus anime exoritur *ibid.*: 222, e et 20; damnanda *Greg.* 2: 21, 20; praedicationibus curanda *Nyss.* 6: 222, 1. Species: prædatio, alienorum concupiscentia, turpe lucrum *Greg.* 2: 21, 22; a patribus paenitentia expianda: furtum et violatio tumbarum *Nyss.* 6: 222, 6. A. commissa exitii tempore impia deo-que invisa est *Greg.* 2: 22, 5; - ἀληστὰ malorum omnium mater *Carth.* 5: 218, 6; - φιλαργότα etiam pios ad simoniam impellit *VII 19: 277, 10*.

ΑΞΙΑ, dignitas, gradus ordinis sacri *Ap. 29: 21, 7; IV 2: 70, 18; VI 81: 218, 6; AB 16: 477, 14*; δ. κοσμική, d. mundana *IV 7: 75, 11; aequipollens ἀξίωμα IV 29: 94, 8-12-22; δέκα, ibid.: 94, 7; v. δέκαμα*.

ΑΞΙΩΜΑ, dignitas *IV 29: 94, 7*; iurisdictionem includens, opponitur «honoris» *I 7: 29, 19; 8: 31, 7*; officium

VI 7: 133, 2; d. κατὰ κόσμον, d. mundana, πνευματικόν, spiritualis VI 7, 135, 1; δρχιερατικόν, pontificalis S. Soph. 2: 484, 18.

ΑΖΑΠΙΑΣ, sacerdos templi Hierosolymit. *VI 69: 207, 9 app..*

ΑΖΥΜΑ, Iudeorum non sunt accipienda *Laod.* 38: 146, 9; *Ap. 70: 44, 2; VI 11: 137, 11*.

B

BADAGIUS, sive Bagadius CP 1: 438, 4 app.; *ibid. intr.*: 437 n. 2: v. Γαβάς 8-10.

ΒΑΛΑΝΕΙΟΝ, balneum publicum: cum Judaeis a fidelibus non intrandum *VI 11: 138, 3; b. mixta pro viris et mulieribus nemini omnium licent Laod.* 30: 143, 4; *VI 77: 214, 10*.

ΒΑΛΑΙΖΕΙΝ, saltare, vetatur *Laod.* 53: 151, 17; v. δρχεῖσθαι, choream dare.

BAPTISMUS 1. τὸ τῶν νηπίων μαστήριον, «infantum sacramentum» *Carth.* 37: 257, 12; τῆς τριάδος τὰ διγάσματα «trinitatis sacramenta» *Carth.* 57: 292, 4; φώτισμα *VI 59: 145, 10; Laod.* 45: 149, 4; φωτίζεμενο *VI 78: 215, 4; Tim.* 6: 243, 15; *Laod.* 3: 131, 17; θεῖα δορέα *Laod.* 47: 149, 19; *VI 59: 195, 12*; λοιπὸν πνευματικὸν *I 2: 24, 18; b. non initiatuſ - ἀμύντος Bas.* 91: 181, 13; baptizandus adultus: v. catechumeni.

2. Baptizatus Christum induit *VI 96: 233, 11*; peccata ante baptismum parata delentur *Bas.* 20: 122, 22;

Theoph. 5: 266, 23; in catechumeno etiam apostasia *Anc.* 12: 65, 6; sacramentum unitatis in ecclesia est *Cypr.* 1: 313, 13.

3. Confertur ab episcopo et a presbitero *Apost.* 46: 31, 4; 47: 31, 13; a laicis collatus invalidus *Bas.* 1: 97, 11; *VI 59: 195, 16*; de validitate baptismi haereticorum: v. rebaptizatio, reconciliatio 2.

4. Aegrotantibus detur, si consensus sui signum dent *Carth.* 45: 262, 6; non tamen menstruant mulieri, donec purificetur *Tim.* 6: 243, 14; ab impuro daemone correpto, tantum si moribundus *Tim.* 2: 241, 14; in dementiam lapsio, detur *Tim.* 4: 240, 15; gravidae, quando voluerit *Neoc.* 6: 77, 19; jam defuncto, numquam *Carth.* 18: 233, 3. Baptismus necessitate collatus impedimentum est admissionis ad clerum *Neoc.* 12: 80, 18.

5. Iterandus est baptismus dubius: ex re ipsa, si collatio eius non certissime constat *VI 84: 220, 17; Carth.* 72: 314, 1; propter sacramentum, si invalede collatum ab haereticis; propter

communium Bas. 47 137, 19 v. re-baptizatio.

a. Formae traditae observatio ad validitatem necessaria Bas. 1 96, 5. in nomine P. F. Sp. s. Ap. 49 32, 20; per triplicem immersioem Bas. 97 181, 1 Ap. 90 32, 19, non autem per unam in mortuam dominii Ap. 90 33, 1. de sensu formularum trinitariorum Ap. 49 34 13, 50¹ 33, 11. Ex traditione orali abrenuntiatio satanas et angelis eius est praesumenda Bas. 97 182, 2. aqua baptismatis benedictio ibid. 180 19 ac post baptismum uncio cum oleo benedictio ibid. 180, 22. Laod. 48 130, 3 v. catechumeni, n. i. e. 48 130, 4.

y. Baptisterium - genetivus CP 1 439, 1 in oratorio privato baptismus ne conferatur VI 99 195, 7, 31 162, 6 app. AB 12 469, 4. sed in sola ecclesia parochiali VI 99 195, 11. Dies h. statuta ex traditione CARTH 37 157, 12 (ibid. in Lat.) tertia quinta majoris hebdomadae baptizandi examen canonico episcopo vel presbitero dant VI 78 215, 5. baptizati de die paschae presentantur Nys. 1 204, 10 in media quadragesima baptismus ne conferatur Laod. 45 149, 4.

BARRARI nationes ultra fines imperii Romanum viventes barbaricas regiones sec. tradita regendae sunt II 2 47, 15. finitimas Ponti, Thraciae ad seconum CP pertinent IV 28 92, 8. b. finitimi sunt Tripolis et Arruae CARTH 49 267, 20. incursiones VI 8 135, 15, 18 149, 18. Greg. 1 29, 15. Bas. 85 158, 16. invadunt Cyprum VI 39 173, 9. et multas dioceses VI 37 171, 6 v. Boradi.

BAPEIN, conscientiam gravare Greg. 1 19, 19.

BASIAEIA, basilia, imperialis dignitas IV 29 92, 20.

BASIAETI, v. imperator

BALLAETIN + regnare s. civitas sedis imperialis esse IV 29 92, 13.

BASILICA vertitur per hoc genit. CARTH proem. 197, 11, 249, 15, 250, 9 (cf. proemia notata CARTH intr. 194 sq.).

BASIAIKH ἡστία καὶ εὐερία, imperialis potestas et auctoritas VI 69 207, 9.

BASIALEIAS, episc. Pentapolis, destinatarius epistolarum Dion. intr. 2, 1 4, 7 supradic.

BASIALEIOS, Caesariensis in Cappadocia episc., vita, opera canonica Bas. intr. 85, VI 2 123, 14. humilitas Bas. proem. 117, 9; animus vehemens Bas. 54 157, 14 ad 159, 7, 89 172, 17, 90 175, 19 etc.; amicitia erga Eustathium Sebastiens. Gangr. intr. 83, erga Amphilioum Iconiens. Bas. proem. 140, 12; erga Gregorium Nazianz. Naz. intr. 227. Basili aerumnae Bas. proem. 140, 11. longa aegritudine detentus Bas. proem. 116, 15. infirmitates Bas. proem. 140, 10; itinera ad Ponti regiones ibid. 140, 6. Canons, sensus apud B. Pape 495. de Romano Pontifice Pape 529. Liturgiam in scriptis tradidit VI 32 165, 5.

Citatur explicite: Bas. in Isaia, c. 200 PG 30, 500 D Tar. 1 323, 20. Regul. fus. 22 PG. 31, 977C VII 16 274, 11; Regul. fus. 33 PG 31, 997 et Regul. brev. 108 ad 111 et 220 PG 31, 1156 et 1128 VII 20 280, 6. Orat. II de ieiunio 4 PG 31, 192 A VII 29 278, 2.

Canones citantur 3 VI 102 241, 12, 8 VI 91 227, 9 et 16, 9 VI 87, 222, 17, 31 VI 93 228, 9, 35 VI 87 223, 5, 36 VI 93 228, 12, 46 ibid. 228, 20, 77 VI 87 223, 10, 81 VI 94 230, 1, 90 Tar. 1 325, 4. De c. 75 Greg. intr. 18; de matrimonio prohibitis in eccl. Bas. VI 54 191, 2. — episc. Gangr. syn. 85, 14.

— episc. Ancyrae in Galatia (?)

Gangr. intr. 83.

— pater Basil. Caesariensis. Bas. intr. 85

— episc. Gortynens. (ins. Cretae)

VI 109 99 n. 7

— imperator I. de concilio convocando CP VIII intr. 289; edictum de promulgatione eiusdem ibid. 290 n. 8.

BASILIUS, presbyter Romanus, legatus Leonis I IV intr. 66.

BASSES, episc. Gangr. syn. 85, 15.

BASSUS - Bissec., consul CARTH proem. 372, 10; ibid. 373, 1 Lat.

BAΘΜΟΣ, gradus clericorum majorum, oppon. ἀγάπης ἀρετῆς ἀρετῆς Bas. 51 142, 13; gradui restituere III 3, 59, 14, 5, 60, 19. excidere gradu IV 10, 78, 13, IV 27 90, 12. Bas. 32 131, 10; ad inferiorem gradum reducere IV 29, 94, 19; v. depositio 3.

BAZARITANA - Baζαρενι, localitas CARTH 54 278, 14 v. Julianus episc.

BEBAION, firmitas contractus Bas. 42 135, 13, 499c 3. iudicium firmum IV 30, 96, 19, 3. mai δικαιότη, firmi ac stabiles VI 2 120, 20, 3. mai νεοφύτη, firma ac legitima VI 37, 172, 6. δικαιότης καὶ ἀδικίας irritus ac incertus Sard. 15 182, 9 v. δικαιότη.

BELLUM pro defensione pudicitiae ac pietatis justum est Bas. 13 113, 7 in b. patrata caedes homicidium non est ibid. 113, 7; legitimus, immo laudabilis actus est Ath. 1 68, 5; attamen, paenitentia submitendus v. sanguis i. homicidium 2.

BHMA v. sacrarium.

BHMATIZO, ad altare ingredi Laod. 19 138, 4 H. cf. 138, 21.

BENEDICTIO, sanctificationis participatio est Bas. 27 127, 21, VI 26 157.

6: v. σέκερης, opus operantis;

b. pro ordinibus minoribus VII 14: 269, 6 v. γεροβασις; b. hegumeni VIII 4 300, 8. Bas. proem. 143, 2 v. ταῦτα.

BENEFICENTIA - elemosia in pauperes exercenda Gangr. ep. 99, 18. bona ecclesie ad reficiendos - διάνομη pauperes, peregrinos et viduas adhibenda Theoph. II 270, 15.

BENEΦΙΚΙΑ, emanera. I 12: 33, 20.

BENEFICIUM ecclesiasticum: officium sacrum, cum redditibus annexis - δημός ad quod clericis nominatur Bas. 10, 110, 20. Titulus ordinationis IV 6 74, 20, v. clerici 5. Possessiones ecclesiae VI 12 266, 19; v. σέκερης.

BΗΡΟΣ, ἄρι, burra romana, vestimentum Gangr. 12 94, 10; despiciunt ab custodianis, qui pallio utuntur ibid. 94, 7.

BΗΡΙΤΟΣ, civitas in Syria Greg. intr. 17.

BESSULA, disc Capreoli Carthagin. legatus ad concil. III intr. 55 n. 9.

BESTIALITAS, ζωοθεατρία, ζωοθεατρία i. Congressus venerus cum bestia Bas. 7 103, 26, Nys. 4 213, 22; θυετηρία Anc. 16 67, 5, 17 68, 14. διάδημα ἀΐδημα, impietas est Bas. 63, 147, 19; adulterium contra naturam Nys. 4 213, 22.

2. Adulterii poenam luet Nys. ibid.; Bas. 7 103, 26, 63, 147, 19. Si ante vicesimum actatis annum commissa, zo annorum paenitentia Anc. 16 67, 5; si post vicesimum a nuptia, zo annorum ibid. 67, 17; si post quinquagesimum a nuptia, totius vitae ibid. 68, 6; si venereo morbo laborant peccantes, aliosque contaminaverunt, inter corruptos a daemone consistant Anc. 17: 68, 14 v. λεπτοί.

BIA v. coactio.

BIANΩΡ, presbyter Antiochenus, iuramento cum aliis presbyteris ab haeretico ordinario adstrictus, Iconium confugit *Bas.* 17: 117, 19.

BIBAIOKAIΠHAOI, codicum cauponatores *VI* 68: 206, 10.

BIBAIA, codices s. scripturae aut patrum, non destruendi *VI* 68: 206, 6: v. scriptura s.

ΒΙΣΤΟΣ, presbyter, parochus in Erebi, dioecesis Apollonis episc. *Theoph.* 3: 265, 15.

BITHYNIA provincia *Greg. intr.*: 17; in qua Nicaena civitas sita est *Carth. Apiar.* 423, 10.

ΒΙΘΥΝΙΚΟΣ, episc.: *Gangy. syn.* 85, 12.

BIZΟΣ, episc. Seleuciens. *CP* 1: 439, 17.

BLACHERNAE, S. Maria in Bl., ecclesia in qua conciliabulum iconosclastarum finem habuit: v. Hiereia *VII intr.* 242 n. 5.

ΒΛΑΚΕΙΑ, dissolutio morum *VII* 16: 272, 20.

BLASPHEMIA: aduersus Christum *Bas.* 45: 136, 15; aduersus spiritum s. *Bas. 1:* 95, 19.

BONA ecclesiastica, πράγματα ἀνδηστώντα, «facultates» *IV* 26: 89, 15; *VI* 35: 169, 8.

1. Personalia clericorum - διάφορα αὐτῷ *IV* 22: 86, 17; *VI* 35: 169, 8; patrimonialia ex hereditate vel ex liberalitate fidelium erga ipsos provenientia *Carth. 32:* 247, 15; nec a deposito quidem sunt auferenda *Cyr. 2:* 279, 22; de eis disponere potest ut vult *Carth. 32:* 247, 17; *VIII 15:* 318, 28; a bonis ecclesiae manifeste distinguenda, ut mortuo episcopo, ambo discerni possint *Ant. 24:* 124, 2; mortuo episcopo ne diripiantur a clericis *IV* 22: 86, 15; *VI* 35: 169, 8; hereditatem episcopus relinquere uxori aut proli aut propinquis aut familiaribus potest *Ap. 40:*

28, 1; aut cuiilibet vult *Ant. 24:* 124, 9; numquam tamen haereticis vel paginis, parentibus aut non, sub pena anathematis *Carth. 81:* 321, 18. Bona a clericis omnibus post admissionem ad clerum acquisita ecclesiae adscribenda sunt, sub pena furti sacrilegi *Carth. 32:* 247, 5: v. sacrificium 5.

2. bona ecclesiae propria sunt:

a) patrimonium dioecesis: - κυριακή *Ap. 40:* 27, 17; *Anc. 15:* 66, 16; constituitur ex agris *VII* 2: 267, 17; 12: 267, 17; praediis aut villis - πρόστευον *VII* 18: 276, 14; salariis - ἀπορύπλια *VIII 15:* 318, 17; et piis domibus *VII* 13: 268, 16;

b) vasa pretiosa - κειμήλια *Cyr. 2:* 280, 8: v. vasa.

c) redditus ecclesiae, - λόγοι *Ant. 25:* 126, 2; πρόσδοσι. *IV 25:* 89, 5; proveniunt ex fructibus patrimonii vel ex oblationibus fidelium - καρποροπλια *Cyr. 2:* 280, 4; *Ant. 25:* 126, 2: v. primitiae, oblata, immunitates.

3. Patrimonialia ecclesiae a bonis privatis episcopi manifeste distinguuntur *Ap. 40:* 27, 17; clericis et presbyteris sint nota *IV 26:* 89, 20; *Ant. 24:* 123, 19; *Carth. 33:* 248, 16; episcopus ea curet et dispenset *Ap. 38:* 26, 16; melioranda et dilatanda *VIII 15:* 318, 24; in eius iudicio et potestate eorum administratio posita est *Ant. 24:* 123, 15; soli deo rationem redditurus *Cyr. 2:* 280, 2 et 11; oeconomicum adiutorem in eorum administratione habeat *IV* 26: 89, 13: v. οἰκονομος 1.

4. Dispensandi sunt redditus ab episcopo cum conscientia presbyterorum et diaconorum *Ant. 25:* 125, 19 et 126, 6; pro clero *Ap. 4:* 10, 4; *41:* 28, 20; 59, 39, 4; pro indigentibus: v. pauperes 1; pro sui ipsis necessitatibus et pro peregrinantibus

fratribus *Ant. 25:* 125, 4; *Ap. 41:* 28, 20; *Cyr. 2:* 280, 3; *Theoph. II:* 270, 15; *VIII 15:* 318, 20. Episcopus vel clerici bona ecclesiae nec sibi arrogent, nec suis condonent *Ap. 38:* 26, 19; *Ant. 25:* 126, 9; *Carth. 32:* 247, 5; *Theoph. II:* 270, 17; *VIII 19:* 328, 21.

Bona personalia ecclesiae donata clericis ne sibi denuo usurpet *Carth. 32:* 247, 18; item laicus *ABr:* 448, 12. Ne ad aedificationem monasterii bona ecclesiae expendantur *ABr:* 459, 6; *VIII 15:* 319, 24. Bona sedis suffraganeae ne a metropolitano usurpentur *VIII 19:* 328, 15.

5. Alienatio possessionum ecclesiae ac pretiosorum vasorum vetita est *Ant. 25:* 125, 16; *Cyr. 2:* 180, 2; alienare cimelia et vasa sacra, excepta redēptionis captivorum causa, vetatur episcopis *VIII 15:* 318, 9. Possessiones dioecesanae non urgente necessitate episcopus ne vendat, ignorantē synodo et presbyteris suis *Carth. 33:* 248, 13; si redditus non habeant, urgente necessitate de consulto metropolitani in synodo ab episcopo venire possunt *Carth. 26:* 242, 5; urgente extrema necessitate, a viciniis episcopis testificata, venditio locum habeat ac postea ad synodum provinciale referatur *ibid.:* 242, 11; *VII 12:* 266, 18.

Bona parochialia presbyter vendere nequit *Carth. 33:* 248, 9; irrite a presbyteris, sede vacante, vendita bona parochialia, a parochia repeatantur, pretio emptionis ad iudicium episcopi retento, si redditus ab emptore percepti pretio superiores fuerint *Anc. 15:* 66, 19; principibus (v. ἀρχοντες 3) irrite venditae possessiones ecclesiae restituendae sunt *VII 12:* 267, 20; qui bona ecclesiae sibi usurpata retinet sacrilegus est ac anathemati, donec restituerit, subiacet *VII 13:* 268, 14; *VIII 18:* 327, 5; bonorum ecclesiae emptor iniustus, aut

perceptor iniustus eorum redditum, ad bona restituenda chartamque contractus incidendam sub anathematis poena tenetur *VIII 15:* 319, 13: v. emphysis.

BONIFATIUS I, episc. Roman. *Carth. prooem.:* 205, 9; 206, 20; *24:* 240, 10; predecessor Innocentii I *Carth. Apiar.:* 435, 18; destinarius epist. synodi *Carth. Apiar.:* 411, 9.

, presbyter Roman., legatus ad Chalced. concil. *IV intr.:* 66 n. 6; 29: 93, 18.

BONUM: v. actus boni.

BORADI, vel Borani, gens barbara *Greg. intr.*: 17; B. et Gothi invaserunt Pontum *Greg. 1:* 19, 1; 5: 26, 2; post a. 253 *Greg. intr.:* 17, n. 6; idolis cruenta sacrificia non offerunt *Greg. 1:* 20, 2.

BOSTRA, sedes a Gabadio et Agapio vindicata *CP intr.:* 437; *ibid.:* 438, 4 lemma; 440, 11; v. Γαβαδιος.

BOTA, pagana in honorem dei Pancaerimonia, damnata *VI* 62: 198, 11: v. pagani 2.

BRACHIUM saeculare - ξεωθεν χείρ *AB 9:* 464, 4.

1. Paula apostolo «praesidium» - συμπαχία saeculare in adiutorium vocatum *Carth. 93:* 349, 12; haeretici et schismati hoc saltem terrore a pravitate desciscere possunt *ibid. 350,* 16; imperatores et capita civilia provinciarum sua providentia communem matrem ecclesiam catholicam munire debent *Carth. 67:* 307, 1; 93: 348, 10; v. imperator 4.

2. ξεωθεν ξεωσία, civilis potestas invocanda est contra recalcitrantes presbyteros et diaconos depositos *Ant. 5:* 109, 7; αθεντικῶς, ἀρχοντικῆς διανοτῆς, «auctoritate publica» reiciendi sunt episcopi alienam ecclesiam invadentes *Carth. 53:* 276, 3; ad caput

civile provinciae recurrunt contra Cresconium episc. *Carth.* 47: 266, 4; ἀρχοντικὴ ἔξουσία *ibid.*: 266, 20; v. ἄρχοντες 2; βασιλικὰ διατυπώσεις, «principalia scita» obtinentur contra Primosum episc. *Carth.* 97: 361, 14; recursus ad br. s. cum permissione tantum synodi primatialis contra episcopum ab ipsa depositum fieri potest *Carth.* 48: 266, 13.

3. Ad ἀρχοντας, ἔξωθεν χειρό recursum adversus non cedentes correctioni poenarum *AB* 9: 463, 16; adversus haereticos tumultuantes, «iudicaria potestate» interveniant *Carth.* 67: 307, 6; 93: 352, 10; *ibid.* 353, 19; de qua re iudicibus gratiae aguntur *Carth.* 94: 356, 8.

BPEBION, breve. 1. Abbreviata notatio

48
canonum, «breviarium Hippone», *Carth.* 34: 255, 10; *Carth. prooem.*: 253, 2 «breve statutorum» *Carth. prooem.*: 254, 20.

2. Codex in quo bona monasterii inscribuntur, «breve» *AB* 1: 449, 10.

BΡΟΤΜΑΛΙΑ, dies festus paganus in honorem Dionysi *VI* 62: 198, 12; v. p a g a n i 2.

BYZACENE, provincia primatiae Carthaginensis *Carth. prooem.*: 198, 5; epistola metropolitani ad synodum, adjuncta breve canonum Hippone *ibid. prooem.*: 251, 17; 253, 1; 253, 20; legati ad synodum *ibid. prooem.*: 337, 2; 337, 16; *prooem.*: 401, 6; 127: 398, 18; in B. synodus generalis habita *Carth. prooem.*: 357, 20.

C

CAECILIANUS - Καικιλιανός, episc. Carthaginens., rettulit e Nicaea canones et symbolum *Carth. prooem.*: 211, 7.

CAECLIUS - Καικιλίας, episc. *Cypr.* 1: 304, 16.

CAELESTINUS episc. Roman. *III intr.*: 55; scribit synodo *Carth.*, gratulans de Apario, per Leonem presbyt. *Carth. Apiar.*: 428, 3 (tit.); 428, 6; 428, 15.

CAELESTII errores damnantur *Carth.* 109: 375, 7 (tit.); *III* 1: 58, 5.

CAELIBATUS: v. castitas, continencia, ἀγαμία.

CAESAREA, civitas in Cappadocia sedes primatialis Ponti: v. Pontus; pacnitiale eccl. C. Nyss. *intr.*: 202;

patria Basilii M.: v. Basilius Caesariensis.

— in Palaestina *Greg. intr.*: 17.

CAESARIA patricia, destinataria epistola Bas. 94*: 191, 8; *Ath. intr.*: 90.

CAESARIUS, clarissimus consul *Carth. prooem.*: 250, 16; *prooem.*: 286, 13.

CAESAROPAPISMUS, *Pape*: 508; *VII* n. 19.

KAINI ἕρπετη, dominica in albis *VI* 66: 204, 9.

KAINIZEIN, innovare contra tradita a patribus *VI* 32: 166, 6; «movare civitatem» imperiali potestate *IV* 17: 83, 15; v. metropolitanus iura.

KAINOTOMEIN, innovare praeter de creta *III* 8: 63, 9; *VI* 2: 125, 4; v. ἀκατένοτέ μητα.

KAINOTRGEIN, innovations introducere *VI* 81: 218, 2.

ΚΑΛΑΝΔΑ, Kalendae, dies festus (Saturnalia) paganus, damnatur *VI* 62: 198, 10; v. p a g a n i 2.

ΚΑΛΧΗΔΩΝ, vocabuli forma prior *IV* 1: 69, 4 lemma; *Genn.* 1: 294, 25; *Tar.* 1: 328, 13 app.; *VII* 5: 257, 1; 19: 278, 10; v. Chalcedo.

CALDONIUS - Καλδώνιος episc. *Cypr.* 1: 304, 15.

CALIX: v. ποτήριον.

CALLIXTUS, episc. Roman., *Petr. intr.*: 32.

ΚΑΛΟΥΣΤΡΙΟΣ, destinatarius tractati ad versus Anthropomorphitas *Cyr. intr.*: 275; 8*: 288, 4; v. Tiberius.

ΚΑΛΥΠΤΩ, «velare» virginem, per velum monachicum consecrare *Carth.* 126: 397, 17.

KAMATOS, «labor», mortificatio corporis *Anc.* 2: 57, 16.

KANAAION, «canale», fretum separans paeninsulae italicam ab Africa et a Macedonia *Sard.* 21: 188, 9.

CANDIDIANUS, comes, Theodosii II imperialis commissarius ad concilium *III intr.*: 55 n. 6; eius officia *Pape*: 510 n. 8; *ibid.* 515 n. 15.

CANDIDUS - Κάνδιδος Abbiritanus, episc., legatus provinciae Proconsularis *Carth. prooem.*: 400, 19.

— - Κάνδιδος, Germaniae episc. *Carth.* 133: 409, 1.

KANON, regula 1. regula fidei - τῆς πλοτεως *Carth.* 110: 377, 17.

2. enumeratio librorum veteris et novi testamenti: v. scriptura s. 3. regula disciplinaris ecclesia-

sticae traditionis κ. θεολογιαστικὸς *I* 2:

24, 14; «sententia regularis» *I* 5: 27, 9; 6: 29, 10; «canones» *I* 9: 32, 1; «regularis» *I* 9: 32, 4; 10: 32, 13; *Ant.* 9: 111, 8; *Bas.*: 10: 110, 6; 12, 113, 1 consue tudo «praeter regulam» *I* 15: 36, 13; 16: 37, 9; 18: 39, 9; 40, 2; *II* 2: 46, 17; «c. patrum» *III* 8: 64, 20; *Bas.* 89: 172, 17; *Sard.* 20, 187, 14; *Nyss.* 6: 222, 18; «antiquis canonibus» *IV* 22: 86, 18; «divinis constitutionibus» *IV* 26: 90, 4.

De sensu vocabuli *Bas. intr.*: 87 n. 17; *prooem.*: 93, 10; 3: 100, 15; *Tim.* 26: 254, 22; apud Patres et in synodis *IV* s. *Pape*: 494 sqq.; v. apostolicus canon, traditio, συνήθεσια, νόμος, θορη, τάξις.

4. paenitentia (publica) ex tra ditione antiqua imposita *Bas.* 4: 101, 21; 21: 123, 14; 30: 120, 12; x. τῆς Σαετλας *Bas.* 83: 156, 26; *Nyss.* 6: 222, 2; v. paenitentia 4. τίμιον.

5. regula a conciliis et syno dis decreta - ξενερθνα κ. *Ant.* 21: 121, 13; ξεθεσθαι κ. *Bas.* 47: 138, 17; ξετεθνας *IV* 1: 69, 14; τεθνας *IV* 5: 74, 8; x. τῶν 150 πατέρων *IV* 28: 91, 1; «regulae» *IV* 1: 69, 9; *Ap.* 1: 8, 6; *Anc.* 1: 56, 9; *Ant. syn.*: 102, 6; «definitiones» *Laod.* 1: 130, 8; «capitula» *I* 23, 9; «Nicaeni» canones *Carth. prooem.*: 200, 7; 206, 4; 210, 17; *Carth. Apiar.*: 425, 4-16; canones apo stolorum conciliorum, synodorum et patrum enumerantur et confirmantur *VI* 2: 120, 17; *VII* 1: 247, 7; *VII* 22: 284, 10; *VIII*, 1: 294, 16; canones divini *VII* 1: 247, 4; 10: 265, 5; 11: 265, 18; a spiritu s. inspirati *VII* 1: 247, 14; χανονικῶς *VI* 37: 172, 1; 90: 226, 4; canonica stabilitas in eccl esis *VIII* 5: 301, 21; decretum canonis *VII* 5: 255, 1; 10: 264, 6; v. δρός. *VII* 5: 255, 1; 10: 264, 6; v. δρός.

De sensu vocabuli post *IV* s. *Pape*:

501. catalogus clericorum *I* 16: 38, 1; 17: 38, 18; membrorum curiae

51

episcopalis, dist. a χάρης IV 2: 70, 9 et 2; personarum ministerium aliquod in ecclesia exercentium VI 5: 130, 18; κανονικοί φάλαι, in catalogo inscripti cantores Laod. 15: 136, 15; κανονικοί, regulares VII 40: 281, 1: v. mōnialis 1.

7. Canonum severitas in Caesarea Capp. Bas. intr.: 90 n. 40; medela et curatio animarum sunt VI 2: 120, 20; firmitatem tenere nequeunt, si metus poenae non coniungatur Sard. 20: 187, 1; pacem gignunt Cyr. I: 276, 12; Ap. 85: 52, 12; tutela contra diabolicos impetus Genn. I: 295, 26; studio canonum episcopus incumbat VII 2: 249, 10; eorum observantia laus summa pro clero VII I: 245, 15. Canonica opera in PG Introd. gen. I: CCO 3 n. 14.

CANTOR, φάλαι: κανονικοί, rite in canone ecclesiae inscripti, ambonem ascendunt Laod. 15: 136, 15; de «membranaceo» codice cantent ibid.: 130, 17; ne cum orario psallent 23: 140, 6; post admissionem ad clerum nubere eis licet Ap. 26: 19, 16; sed in quibusdam provinciis tantum IV 14: 80, 16; «psalmista» ne haereticam nubat ibid.: 80, 19; λεποφάλαι sine tonsura esse nequit VI 33: 166, 16; v. Armenii; aleae atque ebrietati ne deserviat Ap. 43: 30, 4; cauponam ne ingrediatur Laod. 24: 140, 15.

CANTUS in ecclesia - φάλαι: ex ambo-ne de codice - ἀπὸ διεθέρας a solis cantoribus rite ordinatis fit Laod. 15: 136, 15; v. c a n t o r; e solis canonici s. scripturæ libris psalmi canantur, non autem «plebei», privati cantus - λιτορικοί φάλαι Laod. 59: 154, 4; cantus psalmorum ne continuatim, sed altermando psalmum et lectionem fiat Laod. 17: 137, 9; attende ac devote canendum VI 75: 212, 18; non vociferationibus inordinatis ibid.: 212, 14; textus cultui ecclesiae convenientes sint ibid.: 212, 16; v. ὑποφωνεῖν.

52

ΚΑΠΗΛΕΙΟΝ, taberna: v. c a u p o n a.

CAPILLI, cincinnis compositis a viris non ornandi sunt VI 96: 233, 15; capillorum comam circumplexam involvere atque reponere clericorum proprium VIII 16: 320, 15; «crines», a deo mulieri ad subiectio[n]is memoria[m] dati, non tondendi Gangr. 17: 96, 13: v. t o n s u r a.

CAPITULA, - κεφάλαια, decisiones VIII 2: 296, 12 et 17; κανόνες I I: 22, 9: v. κανών 5.

CAPREOLUS, Carthagin. episc. III intr.: 55 n. 9.

CAPTIVI - αἰχμάλωτοι; redemptio c. excusat ab alienandis cimelii et vasis sacratis VIII 15: 318, 13: v. r e d e m p t i o; populus dei a barbaris in captivitatem ductus ac dispersus est, propter peccata sua Bas. 85: 158, 16; captiva, si a barbaris vi corrupta est, culpa caret Greg. I: 20, 14 et 24: v. c o a c t i o; captivorum bona diripere impium est Greg. 2: 22, 10 et cc. sqq.; captivos evasos apud se vi retinere scelus inauditus est Greg. 6: 26, 15; de uxore militis captivi: v. m a t r i o n i u m II.

CAPUAE synod. a. 391; prohibet rebaptizaciones, reordinationes et translationes episcoporum Carth. 48: 265, 6; item, ne clerici schismatici conversi in suis honoribus recipiantur Carth. 68: 309, 19; 310, 2.

KAPΗΔΩΝ: v. C a r t h a g o.

CARNIUM usus in omni pietate et fide factus a nemine reprobadus Gangr. 2: 90, 3; Bas. 28: 128, 8; 86: 159, 24; ne propter abominationem abstineatur a c. Ap. 51: 35, 13; 53: 36, 17; qui sic agit creationem calumniatur Ap. 51: 35, 17: v. e n c r a t i t a e; diebus festis a clericis saltem contingendi Anc. 14: 66, 6; carnes cum sanguine

53

Ap. 63: 40, 16: v. s a n g u i s, i d o l o h y t a, i e i u n i u m.

CAROLUS magnus, rex occidentis adversatur concilio VII intr.: 243 n. 15.

KΑΡΙΦΟΠΙΑ, oblatio a fideli ecclesiae facta Gangr. 7: 92, 7; 8: 92, 16; Cyr. 2: 280, 6: v. o b l a t a; aequivalens εὐστοῖς cf. Gangr. epil.: 99, 12.

CARTHAGO, Καρχηδόν: sic in textu actorum et canonum synodi Carth. prooem.: 197, II sqq. et in prooemio Cypr. prooem.: 303, II et 32; Καρθαγένη in lemmate Carth. prooem.: 197, 3 et in citationibus factis a concilio In-Trullo: v. h i c sub n. 3.

1. Sedes primae primatiae Africanae: (Proconsularis, Byzacena, Tripolitana) v. N u m i d i a; metropolitana, provinciae Proconsularis: v. P r o c o n s u l a r i s; ecclesiae in C.: v. F a u s t i, P e r p e t u a e, r e s t i t u t a; unitas cum Donatistis in C. facta Carth. 94: 356, 3.

2. Synodi Carthagine habitae: a. 251 Cypr. intr.: 300; a. 254-255-256 Cypr. intr.: 301; Introd. gen. I: CCO 2; sub Grato, Genethlio et Aurelio Carth. intr.: 190; 194-195; canonum synodi a. 419 concordantia cum Pedalio Carth. intr.: 193.

3. Canones Carthaginens. citantur: c. 3 VI 13: 142, 6; c. 18 VI 83: 220, 9; c. 25 VI 13: 141, 18; c. 37 VI 32: 165, 13; c. 41 VI 29: 159, 19; c. 70 VI 13: 141, 18; 66: 204, 20; c. 72 VI 84: 220, 17.

4. P r i m a s Carthaginensis synodus generalem convocat Carth. prooem.: 335, 12; e synodo absentibus notificat acta Carth. prooem.: 339, 24 diem paschæ ab Alexandria notificatam caeteris nun-tiat: v. p a s c h a; curam de omni Africana ecclesia ex traditione gerit Carth. 55: 280, 19; 281, 9 et 15; paene per diem dominicam ordinandos epis-co-pos habet Carth. 49: 268, 9; nomine

omnium episcoporum litteras solus subscribit, mittendas ad imperatorem Carth. 85: 325, 6; 93: 352, 18; et ad magistratus Carth. 97: 342, 4; 106: 371, 20; eius subscriptio sub actis Carth. 127: 399, 8; 133: 407, 8: v. A u r e l i u s.

5. De disciplina in ecclesia Africana, spec. in primatia Carthaginensi: v. c o n t i n e n t i a 2, m o n i a l i s 4 p r i m a t i a e 2 (Africana ecclesia), r e b a p t i z a t i o n e 3, R o m a n u s p o n t i f e x 3; s c h i s m a 4, s y-n o d u s p r o v i n c i a l i s 7.

CASTITAS, - ἀγένεια: clerici maiores (episc. presbyt., diacl.) vinculo castitatis per consecrationem adnexi sunt Carth. 3: 216, II; σωφροσύνης φύλακες, «puicitiae custodes» sint Carth. 4: 218, 17; lectores puberes aut nubant, aut continentiam - ἀγέρατειαν profiteantur Carth. 16: 230, 20. Castitas cleri Romae severius tractata, CP humanius, concilium medium incedit viam VI 3: 126, 8 sqq.; castitatis votum - ἀγαμία Bas. 18: 121, 16; 19: 121, 26; ἀνοτάξαθι τῷ γάμῳ, matrimonio abrenuntiare Bas. 18: 120, 21; v. m o n a c h u s 3. Castitatis venerandum nomen Bas. 88: 170-10; vovenda est virginitas - παρθενία non propter abominationem matrimoniū, sed propter bonum virtutis Gangr. 9: 93, 4; cum humilitate profitenda Gangr. epil.: 98, 10; non autem se supra nubentes extollendo Gangr. 10: 93, 10; dist. ab ἀγέρατεια, v. c o n-t i n e n t i a, v i r g i n i t a s .

CASSATA venditio: v. i r r i t a.

CASSIUS - Κάσιος, episc. Cypr. I: 305, 2.

CASTRATIO: v. e u n u c h i .

KATAKΡΙΣΙΣ τελεία, sententia finalis condemnatoria in tribunali lata AB 13: 471, 12.

KATAKRITOI, damnati «a P. et F. et

Sp. s. VII 1: 247, 16: v. *anathema*.

KATAΓΩΓΗ, diversorum VI 88: 224, 7.

KATAΓΩΓΙΑ, habitacula saecularia IV 24: 88, 9; VII 13: 268, 18; clausura (eremita) VI 41: 179, II.

KATAΛΛΑΓΗ, καταλλάξαι, καταλλαγῆναι, reconciliatio peccatoris *Carth.* 6: 219, 16; reconciliare *ibid.* 220, 9; reconciliari *Carth.* 7: 220, 17; v. *paenitentia* 5.

KATAΛΟΓΟΣ, tabulae, index: λεπτικός, clericalis VII 13: 269, 4; χρονικός, christianorum VI 1: 120, 6; v. έγχαρτα λέγεσθαι.

CATAPHRYGES, montanistae Phrygiae *Laod.* 8: 133, 20; vocabulum ex erronea lectione tituli ortum *ibid.* 133, 17; *Intr. gener.* I: CCO 9 sub r.

KATAΣΤΑΣΙΣ 1. ordo, disciplina ecclesiastica I 4: 26, 9; *Ant.* 13: 115, 1; *Laod.* 135, 13; 13: 136, 6; *Ant.* 13: 115, 10; *Carth.* 10: 223, 19; 47: 266, 14.

2. clericorum institutio (electio et consecratio et inthronisatio) *Sard.* 6: 166, 10 et 12; 167, 5; constituere - καθοῖσαι *Ant.* 22: 122, 3; 23: 122, 15; κατάστασις *ibid.* 122, 18; 123, 1; «ordinatio» *Sard.* 15: 182, 10; VI 37: 171, 12; καταστῆσαι εἰς βαθύν «ordinare» *Sard.* 15: 182, 9.

KATAΣΤΕΛΛΕΙΝ τὰ δγα, sancta post missam consummare *Bas.* 93*: 190, 8; v. *purificatio calicis*.

KATATATTEΣΘΑΙ, incardinari in dioecesi, officium suscipere IV 10: 77, 19; VI 17: 148, 12; VII 15: 272, 8; v. τάξις 3.

KATATIΘΕΣΘΑΙ τῆς τάξεως, ab officio deponi *Neoc.* I: 75, 9; v. *depositio* 2.

CATECHESIS, instructio, 1. fidelium: v. *praedicatio*.

2. acatholicorum - κατηχεῖσθαι I 2: 24, 17; symbola fidei discere *Laod.* 7: 133, 13; fit ab episcopis et presbyteris *Laod.* 8: 134, 3; v. *catechumeni*, πιστις, διδασκαλία.

CATECHUMENI, pagani christianaee religioni initiandi.

1. Ordo initiationis describitur II 7: 54, 15 sqq.; VI 95: 232, 1; instructio: v. πιστις.

2. Locus: in ecclesia remanent et audiunt II 7: 54, 21 in loco ab auditorum distinto *Neoc.* 5: 77, 10-14; I 14: 36, 6; genu flexo orant *Neoc.* 5: 77, 13.

3. Oratio supra eos fit ante dimissione post homiliam *Laod.* 19: 138, 5.

4. Admissio ad baptismum aegrotantis etc.: v. *baptismus* 4; si inscius communicaverit, statim baptizandus est *Tim.* I: 240, 15.

5. Apostata triennio inter auditores sistat I 14: 36, 5; post baptismum ad clerum provehi potest *Ant.* 12: 65, 6; peccans, inter auditores sistat; si et tunc peccaverit eiiciatur *Neoc.* 5: 77, 13; peccata per baptismum delentur *Bas.* 20: 122, 22. Ne oblatorium reliquias comedat *Theoph.* 8: 269, 4.

KATHXΟΥΜΕΝΙΑ, tabulata supra narthecem vel per tres muros partis anterioris ecclesiae: nec in eis dormire licitum est VI 97: 235, 4.

KATHGORIA, κατηγορεῖν: v. *accusatio* 1.

KAΘAΡOΣ, mundus: anima et corpore *Dion.* 2: 12, 22.

CATHARI, novatiani, schismatici sunt, non haeretici *Bas.* I: 96, 14; seipso «mundos» cognominarunt I 8: 30, 4; II 7: 53, 13; reconciliatio eorum fit per libellum I 8: 30, 10; per libellum et chrisma *Laod.* 7: 133, 5; II 7: 53, 12; de validitate baptismi varia disciplina per ecclesias *Bas.* I: 93, 20; 47: 137, 16;

clericorum, qui cum populo suo ad unitatem catholicam redeunt, an ordinandi I 8: 30, 7; *Theoph.* 12: 271, 14; de catharis ad Aphyngium *Theoph.* intr.: 261: v. *re baptismatio* 2.

ΚΑΘΑΡΣΙΑ, magica caerimonia ad maleficia solvenda *Nyss.* 3: 211, 4; κάθαρσις οἶκων, purificatio a maleficis per magicas artes *Anc.* 24: 72, 14.

ΚΑΘΑΙΡΕΣΙΣ, suspensio vel depositio: v. *depositio*.

CATHEDRA - καθέδρα, 1. sedes episcopi in sanctuario ecclesiae, proinde: sedes episcopalis *Sard.* II: 175, 22; x. αὐθεντική, «principalis cathedra», ubi ecclesia cathedralis est *Carth.* 71: 313, 10; «propria cathedra» θεος θρόνος *ibid.* 313, 16; prima c., i. e. metropolitana sedes *Carth.* 23: 238, 15; prima sedes *Carth.* 39: 258, 19; 259, 3; *protoem.* 252, 10; 253, 10.

2. Sedes sacerdotis in sanctuario *Bas.*

27: 127, 16; 128, 2; VI 26: 156, 18;

x. καὶ στάσις ubi sedet et ubi sistit presbyter VI 3: 128, 6; locus presbyteri

IV 29: 94, 5; honor cathedrae est

in presbyterio residere - καθέζεσθαι

Ant. 18: 69, 12 sq.; I: 57, 3; VI 3:

128, 6: v. τέπονος.

KAΘΗΓΟΥΜΕΝΟΣ, praesul monasterii virorum *Bas.* *protoem.*: 141, 27; καθηγουμένη, monialium praesul VI 46: 185, 2; v. hegumenus.

KAΘΙΕΡΩΣΙΣ, καθιεροῦν: v. *consecratio*.

KAΘΙΣΤΑΝ, creare, eligere in sedem I 4: 26, 9; v. κατάστασις 2, ἐνιδρυθήναται.

CATHOLICA, - καθολική ἁσκησία.

1. mater ecclesia: c. et apostolica I 8: 30, 5; eius dogmata i. e. usus *ibid.* 30, 12; episcopus *ibid.* 31, 3; disciplina et confessio *Sard.* 17: 184, 10; unum est corpus, omniumque membrorum unum est caput *Carth.* *protoem.*

326, 14; per universum mundum diffusa *Carth.* 57: 291, 14; 69: 311, 18; usque ad terminos terrae *ibid.* 312, 4; communis omnium mater *Carth.* 67: 307, 3; «columba» et unica mater christianorum *Carth.* 57: 292, 20; *ibid.* 293, 10; corpus mysticum domini - κυριακὸν σῶμα *Carth.* 66: 305, 21.

2. aedes, parochialis ecclesia, dist. ab oratorio privato VI 59: 195, II: v. *ecclesia*, κυριακὸν σῶμα.

CAUPONA - πανδοχεῖον, taberna - καπηλεῖον; t. ingredere omnibus omniō clericis prohibetur *Laod.* 24: 140, 12; VI 9: 136, 21; item caup., excepta necessitate in itinere *Ap.* 54: 37, 5; t. ad edendum et bibendum *Carth.* 40: 259, 4; in « xenodochio » - πανδ. etiam divertere ex necessitate in itinere licet VII 22: 285, II; t. possidere et in ea ministrare nulli clero licet VI 9: 136, 19: v. εβριetas.

CAUSA in iudiciis: v. *accusatio*, *actio*.

CAUTIONEM dare IV 30: 96, II; *Ap.* 20, 17, 8: v. έγγύαται.

KEIPA, aetas, excusat a conveniendo ad synodum *Carth.* 76: 316, 16; a quanam aetate peccatum committi potest *Tim.* 18*: 252, 2: v. aetas rationis; sec. aetatem pater *Carth.* 54: 279, 15.

CELEBRET, litterae commendatitiae - συστατικά a clericis itinerantibus secum ferendae *Ap.* 33: 23, 9: v. itinerantes 1, litterae 6.

KELEΥΣΙΣ, diusso, 1. Primatis mandatum *Carth.* 92: 343, 5: v. litterae imperiales.

2. Permissio superioris: v. *iussio* 1.

CENSURAE ecclesiasticae: v. poena et paenitentia publica, reconciliatio.

CELTICUS - Κελτικός, episc., subscri-

Laod. 57: 153, 8; *Anc.* 13: 65, 14; *Ant.* 10: 112, 6; ad exemplum 70 discipulorum instituti *Neoc.* 14: 81, 16; in civitate celebrare eis licet *ibid.*: 81, 17.

2. *Instituitur* ab episcopo civitatis, cui vici subiecti sunt *Ant.* 10: 112, 20; eius communitati *Neoc.* 14: 81, 16; v. *συλλειτουργός*; sub eius auctoritate administrant *Laod.* 57: 153, 10; pro vicis et possessionibus *Ant.* 10: 112, 4.

3. *Facultates*: regere parochias sibi subiectas, in eisque lectores et subdiaconos et exorcistas ex se instituere, presbyteros vero ibi et diaconos non praeter consensum ordinarii sui *Ant.* 10: 112, 8; qui consensus ordinarii in scriptis obtainendus *Anc.* 13: 65, 14; lectores solos promovere potest, commissus ad hoc ab episcopo *VII* 14: 271, 1; subdiac. nequit admittere sine conscientia episcopi *Bas.* 89: 175, 9; v. *subdiaconus*. Pauperum curam speciatim suscipit *Neoc.* 14: 81, 17.

4. *Chorepiscopi* ne ultra fiant, visitatores in locum eorum succedant *Laod.* 57: 153, 8; iam instituti nihil agant praeter conscientiam episcopi civitatis *ibid.*: 153, 10; qui solus potestatem habet ad civitatem regendam et possessiones providendas *Ant.* 9: 111, 12; a Basilio vituperantur, quia patrum canones neglegunt *Bas.* 89: 172, 17. Sardicensis synodus improbat institutionem episcoporum in vicis et modicis civitatibus: presbyterum solum ibi sufficeret *Sard.* 6: 167, 7.

ΧΩΡΙΖΕΙΝ, separare, excommunicare: τῆς ἐκκλησίας *Gangr. synod.*: 89, 9; τῆς συνέξεως *Theoph.* 14: 273, 15; *intr.*: 261; χ. (sine complemento) *Theoph.* 3: 265, 22; v. *excommunicatione*.

XPEIA, necessitas: ἐπείγουσα *VI* 46: 185, 6; κατεπείγουσα *VII* 22: 285, 19;

nestorianizans de incarnatione damnatur *III* 7: 62, 16.

XEIP, ι. ἡ Εξωθεν, manus publica *AB* 9: 464, 4; (citur *Ant.* 5: 109, 9, in quo pro χειρ ponitur έξωθεν); ἀρχνή χ., dominium principum *VII* 12: 267.

2. Manus impositio supra peccatores et alios: v. *impositio*.

3. Pro ordinandis clericis: v. *ordinationis*, *χειροθεσία*, *χειροτονία*.

XEIRISMOI, administratio laicalium domorum et bonorum, vetita clericis *IV* 3: 71, 13; v. *sacerdotalia negotia I*.

XEIROGRAPHON, propria manu scripta promissio *VIII* 8: 308, 20; a clericis ad propriam tutelam non exigendum *ibid.*: 308, 10; a solo consecrando episcopo pro testanda orthodoxia subscribendum *ibid.*: 309, 2; a Photio sectatoribus suis facta, propria manu scripta, potestas docendi *VIII* 9: 310, 2 et 7.

XEIROΘΕΣΙΑ, *χειροθετεῖν*, impositio manus ι. pro reconciliatione paenitentium aut haereticorum *I* 8: 30, 7; v. *impositio* 2-3.

2. Consecratio per invocationem spiritus s.: diaconissae *I* 19: 415; v. *diaconissa*; episcopi *Ant.* 10: 112, 6; *I* 3: 115 et 9; *II* 17: 117, 17; clericorum in genere *I* 8: 30, 7; *I* 9: 32, 3; *IV* 6: 75, 2.

3. Benedictio data ab episcopo clericis minoribus *VII* 14: 270, 7 et 13; - εὐλογία *VI* 33: 167, 14; hegumeno presbytero ad hegumenatum *VII* 14: 270, 16. Distinguitur a *χειροτονίᾳ*, reservata inde a VI. conc. soli consecrationi clericorum majorum: v. *χειροτονία*.

XEIPOTONIA, *χειροτονεῖν* ι. electio sola clerici ad gradum *I* 4: 26, 15; *Ant.* 19: 119, 4 sqq.

2. Electio, consecratio et inthronisatio (v. *institutio*) *I* 8: 30, 21; *II* 37, 2; *Anc.* 13: 65, 15; *Ap.* 1: 8, 9; 2: 8, 15; 76: 47, 1 et 8 *Carth.* 50: 269, 15 et 20; *IV* 15: 81, 18; 25: 88, 19; 30: 95, 18; 96, 3; 97, 4; *Theoph.* 12: 271, 14-17 app.

3. Consecratio sola *IV* 2: 70, 6 et 17; 28: 92, 10 et 20; 93, 1; *Ant.* 13: 115, 1; *Carth.* 16: 231, 5; *VI* 6: 132, 3; 48: 186, 14; *VII* 5: 256 9; *VIII* 4: 300, 3; 8: 309, 2; v. *diaconissa*.

4. Ordo sequendus in electione, examine canonico et institutione presbyteri describitur *Theoph.* 7: 267, 25.

XHPA: v. *vitudiae*.

XHΡΕΥΟΥΣΑ ἐκάλησια, episcopo suo evitata *IV* 25: 89, 5; v. *vacans sedes*.

XITPOI, spicae *Ap.* 3: 9, 10; v. *oblationes*.

ХΛΕΤΑΖΕΙΝ, deridere, corporis infirmitate affectum vetatur *Ap.* 57: 38, 8.

ХΩΡΑ, ι. *«agri»* *Ant.* 8: 110, 9; *«possessiones»* *IV* 6: 74, 18; p. *rusticae* *Ant.* 9: 111, 14; 10: 112, 4; *«regio»* *IV* 4: 73, 6; *«villae»* *Ap.* 34: 24, 10; χώρα longo tempore pagana remansit *Pape*: 536: v. *παροικία*, *chorepiscopus*.

2. *«Provincia Italia»* *Carth.* *prooem.*: 198, 1; v. *Faustinus*; *«provincia metropolitana»* *Carth.* *prooem.*: 198, 5: 222, 15; 223, 11; et in subscriptiōnibus *Carth.* 133: 407, 13; v. *ἐπιχωρίως*.

3. *Regio*: exteriore civitates et regiones - *έξωται πόλεις καὶ χώραι* *VIII* 10: 311, 18 et 10 v. *presbyteri* 5.

CHOREPISCOPI, vicarii episcoporum civitatis ad administrandas parochias rusticās: v. *παροικία*, *χώρα* ι.

ι. *titulus* episcopali inferior *I* 8: 31, 14; caractere episcopali praediti

episc., presb., diac., subd., lector, cantor, ostiarius *VI* 4: 130, 6; presb., diac., subd. *VI* 3: 128, 1-20; clerici in sacris dist. a clericis simpliciter *VI* 77: 214, 9; episc., presb., diac., dist. ab ordine laicorum *VI* 58: 194, 13; ep., presb., diac., dist. ab inscriptis in clero *VI* 80: 216, 7. Episc., presb., diac., dist. a catalogo clericorum *VIII* 2: 296, 19; consecrationem obtinent episc., diac., subdiac. *VIII* 25: 337, 25; v. ostiarius, cantor, lector, subdiaconus, diaconus, presbyter, chorepiscopos, episcopus, curia, περιοδευτα.

3. Ad missio: προσάγειν, praesentare *I* 1: 23, 19; προσέθεσθαι, admittere *ibid.* 24, 7; ἐξετάζεσθαι, constitui *ibid.* 23, 17; παρέρχεσθαι, admissio ab *Ap.* 26: 19, 14; εἰσδοχή, admissio ab episcopo vel sacerdote *VII* 19: 277, 16; 288, 7; προχειρέσθαι, ordinare *Anc.* 3: 59, 7; *I* 10: 32, 10-12; *Genn.* 1: 297, 14; *VIII* 4: 300, 8-5.

a) Admittuntur: qui persecutionis tempore fugerunt *Anc.* 3: 59, 3; catechumenus apostata *Anc.* 12: 66, 6; servus manumissus *I* 1: 24, 5; *Ap.* 8: 49, 13; non sua sponte eunuchizatus *I* 1: 23, 19; *Ap.* 21: 17, 13; oculum unum vel crus fractus *Ap.* 77: 47, 12; quilibet «dignus» ex vita probabili *Anc.* 3: 59, 7; non necessarium ut sit e genere sacerdotali, sicut fit apud Armenios *VI* 33: 166, 11.

b) Non admittuntur: inapti - ἀνηπίδειοι i. e. non irreprehensibles *I* 19: 40, 16 et 19; daemonicus *Ap.* 79: 48, 3; eunuchizatus sua sponte *I* 1: 23, 18; v. εὐνοῦχος; accusatus et convictus de peccato aliquo gravi *Ap.* 61: 39, 19; recenter e mala conversatione conversus *Ap.* 80: 48, 11; digamus post baptismum *Ap.* 17: 16, 4; *VI* 3: 129, 14; matrimonio cum infame coniunctus *Ap.* 18: 16, 12; *VI* 3:

«ecclesiastici» viri *Laod.* 10: 134, 19; ἐξετάζεσθαι ἐν τῷ κλ. esse in clero *I* 1: 23, 17; inter clericos maiores annumerari *Tim.* 27*: 256, 26; sacerdotes *Tim.* 9: 247, *II*; *II*: 246, 20; 247, 5-8; *II*: 147, 15; *II*: 249, *II*: 250, 5; *VII* 10: 264, 5 et 12; *Cyr.* 4: 282, 20-23; dist. a κανὼν (curia episcopal) *IV* 2: 70, 8; κληρικολ. clerici minores *Laod.* 20: 139, 9; *VI* 125, 10 tit.; clerici minores inter laicos annumerantur *VI* 58: 194, 13; v. λεπατικολ., τάξις, κανών 6; clerici sive in dignitate constituti sive sine impositione manuum ordinati *Bas.* 51: 142, 9; v. βαπτισμός.

2. Classes, gradus et ordo enumerationis: πρεσβύτερος, διάκονος, ὑπηρέτης (subdiaconus) *Neoc.* 9 et 10: 79, 8 et 80, 4; «ecclesiastici» *Laod.* 24: 140, 10; tit., distinguuntur in presbyt., diac., (sacerdotalem ordinem) et subdiaconos, lectores, cantores exorcitas, ostiarios, dein monachos *Laod.* 24: 140, 12. Episc. presbyt., diac., et omnes qui in clero *I* 3: 25, 20; episc. iure, episc. honore, chorepiscopos, presbyter *I* 8: 31, 5; pres. diac., vel omnino in clero versantes *I* 16: 37, 11. Episc., presb., diac. et caeteri clerici *Ap.* 2: 8, 14; 4: 10, 4; Ep., pr., d., aut quilibet de sacerdotali catalogo *Ap.* 8: 11, 20; 15: 15, 4; ep. pr., d., dist. a lectore et cantore *Ap.* 5: 10, 13 et 26: 19, 14; dist. a subdiac., lect., cantore *Ap.* 42: 29, 19 et 43: 30, 5; iidem enumerantur *Ap.* 69: 43, 11; qui praesse noscuntur ecclesiae, episc., presb., diac., Ant. 1: 104, 15; lect., subdiac., exorcistae *Ant.* 10: 112, 8. Ol. ἐν βαθμῷ dist. a ministerio sine impositione manuum collato *Bas.* 51: 142, 13. Clerici inferioris gradus dist. ab episcopis *Carth.* *Apian.*: 433, 16. Episc., chorepisc., presb., diac., et quilibet in clero dist. a «canone» (curia episcopal) *IV* 2: 70, 6 et 11. Sacerdotes et clerici *VI* 3: 125, 10;

excusat a peccato; τὰ τῆς ἀναγκαῖας χρ. victui necessaria *VII* 22: 285, 19; v. excusantes cause.

XPIΣΜΑ, s. chrisma: 1. ἐπουράνιον, cælesti, participes regni Christi efficit *Laod.* 48: 150, 5; statim post baptismum conferendum *ibid.* 150, 3;

2. Unguenti sunt chr. haeretici per libellum reconciliandi *Laod.* 7: 133, 14; *II* 7: 53, 21; hoc fit in conspectu fidelium *Bas.* 1: 98, 22; unguntur frontem et oculos et nares et os et aures et signantur signo crucis *II* 7: 53, 22. Formula unctionis: Signaculum doni Sp. S. *ibid.* 54, 3; v. μῆρον.

3. Confessio eius a presbyteris fieri prohibetur *Carth.* 6: 219, 15 et 220, 9.

XPIΣΤΕΜΠΟΡΟΙ, fidei Christi cauponatores *Bas.* 95*: 196, 27.

XPIΣΤIANIZEIN, fidem christianam profiteri *VII* 8: 262, 3; χριστιανισμοῦ χάρις, christianitatis gratia *Carth.* 63: 300, 10.

XPIΣΤIANOKATHGOROI, christiano-rum calumniatores *VII* 7: 260, 16; v. iconoclastae.

XPIΣΤIANOTHEΣ, «christianitas», religio christiana *Carth.* 108: 375, 4.

CHRISTIANUS, 1. Fidem Christi profitebatur: iam ante baptismum fit chr. per impositionem signi crucis *II* 7: 54, 15. 2. Fidelis baptizatus laicus *Laod.* 28: 142, 11; *ibid.* 53: 151, 16; «chr. laicus» *Laod.* 30: 143, 6 app.; «plebeius» *Ap.* 71: 44, 8; oppon. haeretico *ibid.* 31: 153, 15; v. fideles, χριστινίσαν.

XΠONIZEIN *per annum in ecclesia versari *II* 7: 54, 22.

XΠONΟΣ: v. tempus.

CICOGNANI, Hamletus Johannes, S.R.E. Card., litterae-præfatio *CSP*: p. viii.

CILICIA, provincia *Ant.* syn.: 102, 12.

CIMELIA - κειμήλια: v. vasa pretiosa.

KINΔTNEYEIN, periclitari: de dignitate ecclesiastica, si arguatur *I* 2: 25, 14; *IV* 20: 86, 20; v. latere sententiae 2.

CIRCUMCELLIONES, contra catholicos agunt *Carth.* 93: 349, 2: v. παρασυναγωγή, schisma 1.

CIRCUMSTANTIAE culpam levantes *VI* 93: 228, 18; v. excusantes.

CITTINUS, deest in Gr., episc. *Cypr.* 1: 305, 3.

— alius, deest in Gr., episc. *Cypr.* 1: 305, 5.

CIVITAS, sedes episcopal: v. πόλις.

CLAUSURA monasterii: monasterium muro saeptum ac porta clausum esse debet *VII* 20: 281, 2; ne vir in mulierum, ne mulier in virorum monasterium dormiat *VI* 47: 185, 16; ne ad ministerium quidem implendum mulier libera aut serva in monasterio virorum commoretur *VII* 18: 276, 4; eadem regula in domo episcopal teneatur *ibid.* Praescriptiones clausurae describuntur *VII* 20: 280, 4; visitationi in domo viaduorum vel virginum potestatem faciunt episcopus vel presbyteri, quorum curae commissae sunt *Carth.* 38: 258, 4; clericus vel monachus nunquam solus cum sola convenient *ibid.* 258, 8; episcopus et presbyteri quoque non soli accedant ad eas, sed praesentibus clericis vel honorabilibus fidelibus *ibid.* 258, 11; v. monialis.

CLEMENS episc. Rom. I, auctor (fictus) Constitut. apostolic. *Ap.* 85: 52, 5; *VI* 2: 121, 10.

CLERUS, clerici, - κληρος, κληρικολ. 1. Ordo clericorum *I* 1: 23, 15; dist. a laico ordine *I* 5: 27, 6; *Ap.* 12: 13, 13: v. λαττές; dignitas in clericatu *I* 2: 25, 14; κληρωσις clericatus *Carth.* 105: 369, 18; ol. τῆς κληρολ.

129, 30: v. infames; concupinam habens Ap. 17, 17; 16, 4; VI 3: 129, 14; coniunctus cum glore aut cum filia fratris vel sororis Ap. 19: 17, 3; servus Ap. 82: 49, 13; ab alio episcopo exclusus vel monachus e monasterio suo electus Cyr. 4: 283, 15; recenter nuptus ibid.: 282, 8; cuius mulier adultera fuit Neoc. 8: 78, 16; neophytus Ap. 80: 48, 10; VII 5: 302, 17; prae mature, propter instans periculum mortis, baptizatus Neoc. 12: 80, 18; clericus iam in alia dioecesi incardinatus I 16: 37, 18: v. infra sub 4; ob metum militiae clericatum appetens Bas. 89: 174, 12; indignus ab imperatoria potestate praesentatus VIII 5: 303, 1; vel quia cognatus promoventis VI 33: 166, 11; Bas. 89: 174, 1: v. simonia, neophytus, haeretici, depositione, donatistae nepotismus. Quomodo admittendi: vitae candidati probatio quam plurima I 2: 25, 2; ex probatione et bonis moribus VI 22: 153, 17; si vita recta sit et si nemo admissioni opponatur Theoph. 12: 271, 17; irreprehensibilis sit I 9: 32, 5; propter religionem, non propter honores, tonsuram appetens VIII 5: 302, 21; propter humilitatem J. C. abrenniantis mundo VIII 5: 303, 4; ob virtutem vitae admittendus VII 5: 256, 1: v. probatio. Etiam circa matrimonium inquirendum est: si contraxit, quando et quomodo Cyr. 4: 283, 9; subdiaconorum - ὑπρέτων probatio vitae fit a presbyteris et diaconis, qui votis expressis referunt ad chorepiscopum, et hic de consensu episcopi inscribit eos in catalogo clericorum Bas. 89: 173, 3. Aetas admissionis: v. ordinatio 4, tonsura.

4. Promotio ad gradum in curia - προβάλλεσθαι, προβολή IV 2: 70, 9; in clericatu - πρόσγενεν I 2: 24, 20; - προβολή Genn. I: 297, 12; - προκόπτειν VI 3: 229, 4; προβάλλεσθαι VII 3:

250, 17; promotiones episcoporum VIII 22: 333, 10.

Fit incardinatione, i.e. inscriptione in albo Bas. 89: 174, 17; clerici incardinati sunt, ubi ab initio constituti sunt IV 20: 85, 14; dioecesis propria est ea, in qua ordinati sunt VI 17: 148, 7; ex inscriptis in albo promoverunt ministri altaris Bas. 89: 174, 5; ex minoribus gradibus promoventur clerici digni ad superiorem dignitatem, propter mortem vel propter promotionem titularis vacante VIII 13: 315. Fit per proprium ordinarium I 16: 37, 18; VIII 23: 335, 7; alieni clerici promotio invalida est I 16: 37, 18; Sard. 14: 181, 15; Carth. 54: 278, 8. Neophytus ne promoveatur I 2: 25, 11. Promotio clerici praesentati a laico irrita est Ap. 30: 21, 6; VII 3: 250, 14; VIII 5: 303, 1; Carth. 55: 280, 5 sqq.

Eunuchi involuntarii promoveri possunt I 1: 23, 15; reapse existunt VI 5: 131, 9; clerici ad ordines maiores ne promoveantur antequam omnes in domo sua catholicos fecerint Carth. 36: 256, 16.

5. Titulus ordinationis, i.e. beneficium: Nemo clericus ordinetur, nisi nominatum pro beneficio determinato IV 6: 74, 14; Sard. 19: 186, 6: v. ἐπίκλησις θαυματουργία; tituli beneficii enumerantur: ecclesia parochialis in civitate vel in agris, oratorium martyrum, hospitii vel monasterii IV 6: 74, 18; IV 8: 75, 19: v. oratoria; sine titulo - ἀτολόντως facta ordinatio irrita est IV 8: 75, 1; recusantes ecclesiis ad quas nominati sunt ad communionem non suscipiendi Sard. 19: 186, 3; Ap. 36: 25, 9; ad maiora propter necessitatem ecclesiae promoti, si recusent, nec gradum quidem retineant quem habent Carth. 31: 246. Item de episcopo, si recuset Ant. 17: 117, 17; Ap. 36: 25, 9; nisi maiore necessitate impediatur, praeter suam voluntatem

Ant. 18: 118, 7; VI 37: 171, 5; si vero, ut maiorem sedem obtineat excommunicandus Anc. 18: 69, 6: v. episcopus 3c.

Cumulatio duorum beneficiorum turpe est et ab ecclesiastica disciplina alienum VII 15: 271, 8; pro parochiis ruralibus Constantinopolitanis propter parvum fidelium numerum permittitur ibid.: 272, 14; in aliena dioecesi clericus officio ne fungatur, sine consensu ordinarii sui VI 17: 148, 7.

6. Officia clericorum erga ordinarium suum: ministri - ὑπηρέται episcopi sunt, cui honesta praecipienti oboedire debent Sard. 14: 181, 7; ad episcopum suum pertinent IV 20: 85, 20; auxiliari eius sunt, cui solo populus dei commissus fuit Ap. 39: 27, 8; ad ministerium - ὑπουργοί altaris addicti Carth. 47: 263, 17; ecclesiae praesunt - προστάτες Ant. 1: 104, 15; nihil moliantur praeter consensum episcopi Ap. 39: 27, 8; ab oboedientia erga episcopum haereticum factum liberantur III 3: 59, 15. Nullus clericus episcopo suo insultet Ap. 55: 37, 12; I 5: 27, 23; Carth. II: 225, 5; item, ne clericus presbytero Ap. 56: 38, 4; ne superbiam testetur episcopo Sard. 14: 180, 21; 181, 10. Clericorum indisciplina et ignorantia scandalis ecclesiam implet A B 12: 469, 15: v. presbyter 3, residentia, itinerantes.

Communionem a celebrante episcopo nolentes recipere, suspectum eum redunt de fide non sana Ap. 8: 12, 5: v. schisma. Abstinencia a carne et vino ne propter abominationem fiat Ap. 53: 36, 16: v. carnes. Pascha ne cum Judaeis celebrent Ap. 7: 11, 12: v. Iudei. De clericis in haeresim lapsis: v. haeretici 2.

7. Virtutes excolenda: caveant clerici, ne alios corripiendo ipsi se aeternae damnationi mandent Bas. 85: 158, 4 et 26: 159, 6; irreprehensibles

sint I 19: 40, 16: v. ἀνεπιληπτού. Scientia psalterii a clericis exigenda VII 2: 249, 4. Quiet et patientes et erga omnes misericordes sint Sard. 19: 186, 1; ne corporis infirmitate affectos derideant Ap. 57: 38, 8.

8. Negotia. A servitio publico eos admissio ad clerum liberat Bas. 89: 174, 12; Tar. I: 327, 7; dignitatem militarem vel laicalem ne suscipiant IV 7: 75, 9; militiae perseverare non possunt Ap. 83: 50, 7: v. privilegia.

Ne se societati secretae adscibant IV 18: 84, 4: v. societas secretae, φαρπία.

Ne curas saeculares suscipiant IV 3: 71, 6: v. saecularia negotia. Avaritia vitanda: v. avaritia; ne ex turpi et inhonesta re victimum quaerant Carth. 16: 230, 11; sed artes honestas ad hoc exerceant VII 15: 272, 6; vel agros dioecesis excolendos accipiant VII 12: 267, 19; si dieuissiones, pro debitibus alienis devitent Ap. 20: 17, 8.

Usuras ne exigant: v. usura. Simoniam in administrandis sacramentis devitent: v. simonia. Cauponam habere et aliis inservire clero non licet VI 9: 136, 19.

9. Vitananda sunt a clericis: ebrietas Ap. 42: 29, 19; 43: 30, 4; ingredi cauponam Laod. 24: 140, 12; Carth. 40: 259, 7; VI 9: 136, 20; excepta necessitate in peregrinatione ibid.; quo casu eis in diversorio vel in privata domo etiam divertere licet VII 22: 285, 7: v. itinerantes 1-5.

Ne alea ludant IV 50: 188, 5; Ap. 42: 29, 19; 43: 30, 4.

Ne ludis assistant VI 24: 155, 4: v. spectacula; nuptialis cenae spectaculis ne assistant Laod. 54: 152, 4; VI 24: 155, 9; nuptiali cenae participare non prohibentur ibid.

In balneo ne cum mulieribus laventur VI 77: 214, 9; cum muliere solus cum

sola ne comedant VII 22: 284, 17: v.
continentia 4.
Fornicatio, perjurium et furtum in
clerico gravia peccata sunt Ap. 25:
19, 5.

10. Vestem statui suo alienam
clericus ne induat, neque in civitate
degens, neque iter ingrediens VI 27:
158, 4; modesto vestitu a primis tem-
poribus indebantur clerici, non sericis
ornatam, nec praetextam VII 16:
274, 2. Ne unguentis se inungant
ibid.: 273, 3. Ornatus corporalis iisdem
vetatur ibid.: 272, 20. Indicis et in-
signiis sui ordinis temporibus pres-
criptis utantur VIII 27: 340, 12. Tonsuram clericalem habeant: v. tonsura.

11. Matrimonium legitimum a
clericis ante ordinationem contractum,
etiam post hanc valet Anc. 10:
64, 6; VI 6: 132, 7; de episcopo: v.
episcopus 2; episc., presb., diac.,
ne uxores sub praetextu pietatis di-
mittant Ap. 5: 10, 13; Ap. 51, 35, 10;
subdiac., diac., presbyter ne uxores
dimittant VI 13: 143, 3; ne quis
episcopus a clero ordinando exigat
ut se ab uxore post ordinationem accep-
tam abstineat VI 13: 142, 17: v.
continentia; de diacono specia-
tum: v. diaconus 3.

Post ordinationem acceptam presby-
tero innupto nubere non licet Neoc. 1:
75, 9; clero maiori, presb., diac.,
subdiac., prohibetur, si innupti sint,
matrimonium contrahere VI 6: 132, 2;
si vidui, ad secundas nuptias convolare
Tim. 27*: 257, 6; Bas. 27: 127, 14;
VI 26: 156, 17; VI 3: 128, 14.
Clericis minoribus, lectori-
bus et psalmistis in quibusdam provin-
ciis nubere concessum est IV 14: 80, 15;
innupti lectoribus et cantoribus post
promotionem nubere licet Ap. 26: 19,
14; VI 6: 131, 16; connubii cum ha-
reticis exclusis IV 14: 80, 19.
Ecclesiae occidentalis usus

est: ut clerici maiores, episc., presbyt.,
diac. et subdiac. ab uxoribus suis ab-
stineant Carth. 4: 217, 12; 25: 241, 7;
lectores vero ad annos pubertatis per-
venti aut uxores ducant, aut castitatem per-
vovant Carth. 16: 230, 17. Uxorem
clericus maior non dimittit, sed una
cum ea habitat VI 12: 138, 14;
uxorem, quam debent caste regere
Ap. 5: 10, 13 tit., deest Gr.: v. con-
tinentia 2.

12. Poenarum contra clericos
gradus: suspensio sola ab officio;
excommunicatio partialis; depositio et
reductio ad laicalem statum; excom-
municatio totalis; anathema: v. de-
positio, excommunicatio,
anathema.
Reconciliandi clerici peccatores
ad impositionem manus non veniunt
Carth. 27: 243, 5: v. impositio
manus 2.

Accusatio, iudicia, applicatio
clericorum: v. singulas
voces.

13. In haeresim lapsi clerici:
v. haeretici 2; paenitentes, si
caput haeresis, ad communionem laica-
lem, si sectatores vi aut necessitate,
ad clerum facta paenitentia admittuntur
Ath. 3: 78, 6; si vero sua sponte
secuti sunt, deponendi Theoph. 2: 264,
21.

Nati in haeresi ordinari nequeunt:
v. Capuensis synodus; nati ac
ordinati in haeresi, an reordinandi:
v. reordinatio.

14. Vocationum clericalium ra-
ritas Neoc. 12: 81, 4; sacerdotialum
Bas. 89: 174, 9; in Africa, maxima
Carth. prooem.: 290, I ad 19; 68: 308, 6:
v. vita communis.

ΚΑΙΜΑ: v. regio.

ΚΑΟΠΗ: v. furtum.

ΚΑΥΖΕΣΘΑΙ, (sumendo aquam) os post
communionem factam purificare Tim.

73
23*: 252, 15; 24: 255, 12 et 20: v.
ἐπιχειροσία.

COACTIO - βία, voluntarium minuit vel
admitit Greg. 1: 21, 4: v. actus
humanus, 1 a p s i; gravitas coactionis
ex anteacta vita quoque iudicanda est
Greg. 1: 20, 14 et 24; vel ex repetitione
actus Anc. 7: 62, 3: v. 1 a p s i 7;
vel ex habitu in committendo: minor
Anc. 4: 59, 13; major Anc. 5: 60, 5;
maxima Anc. 3: 58, 10: v. ἀνάγκη,
1 a p s i 5.

CODICES s. scripturae et patrum ser-
vandi ad utilitatem sui ipsius et alio-
rum VI 68: 206, 18.

COEMITERIA - κοιμητήρια, ubi ad
martyrum tumbras fideles conveniunt
Laod. 9: 134, 9: v. martyria.

KOINOBOTAIION, concilium Cypr. 1:
305, 8.

KOINONIA, v. communios, com-
munio ecclesiastica, communio
in sacris; ἀπέκεισθαι τῆς κ.
a communione abstinere Bas. 13: 113,
11; paenitentes reconciliare: δεκτούς
εἰς τὴν κ. Bas. 81: 155, 93; Tim. 26*:
256, 19: κ. τοῦ ἀγάθου ibid.: 155, 22:
v. ἀγάθων; τυχῶν κ. I 13: 35, 9;
ἀποδοῦνται τὴν κ. Nyss. 4: 215, 25.

KOINQNEIN 1. coniugaliter agere
Theoph. 5: 267, 2.

2. S. communionem recipere Anc. 3:
58, 18; Laod. 19: 138, 22: v. com-
munio s..

3. v. communio eccles..

4. v. communicatio.

5. κ. εὐχῆς μόνης, orationis (non com-
munio) missae partcipem fieri I 13:
35, 12: v. εὐχή, σύστασις; οὐδὲ
κοινωνεῖν, communione privatum esse
Carth. 19: 235, 6; 195: 369, 15: v.
excommunicatio.

KOINOPOIEIN, profanare (locos sacros)
VI 97: 234, 20.

COLLECTIO canonica fontium iuris ec-
clesiast. byzantini Intr. gener.: CCO p.
1; Intr. gener. II: CPG p. xiv; VI 2:
120, 26: v. syntagma, syna-
goga.

KOΛΩΝ, Hermopolis episc. Dion. intr.:
3; destinarius epist. de lapsis in exitu
vitae reconciliandis Dion. 5*: 15, 4;
aliter Κόνων ibid.: 15, 2 app.

KΩΛΥΘΗΝΑΙ ἀπὸ τῆς κοινωνίας, excom-
municari Carth. 19: 235, 15; ἐκω-
λύθησαν «ab officio suspensi sunt» III
3: 59, 12.

COMA, muliebris signum oboedientiae
Gangr. 17: 96, 15; κομᾶν τὰς κεφαλάς,
capite comati VI 42: 180, 6; κομάζω
comam nutrire, i.e. ut laicus con-
versari Tim. 26*: 256, 17; v. tonsura.

KΩΜΗ, «villula» Laod. 57: 153, 8;
τὸ x. «vico» Sard. 6: 167, 8; «pos-
sessio», pagus IV 6: 74, 18: v.
παροικία 2.

KOMITATON, «comitatus», aula im-
peratoria Carth. 94: 356, 13; 97: 361, 4;
106: 370, 6 sqq.

COMMEMORATIO 1. in missa, in
signum communionis: v. ἀναφέ-
ρειν, communio ecclesiastica.

2. c. martyrum, μνεῖα, Laod. 51: 151,
6; μνήμη Gangr. 20: 97, 17; Bas. 94:
192, 6.

3. Defunctorum: episcopi defuncti, si
non fuit excommunicatus Carth. 81:
322, 4; missa offertur corpore praesente
pro fidelibus - ἐπάνω αὐτῷ Tim. 14
205, 3; solis precibus fit commendatio
- παράθεσις, si hora post-meridiana
mortuus sit et nullus sacerdos ieunus
inveniatur Carth. 41: 260, 2.

COMMENDATITIAE: v. litterae 6.

COMMISSARIIS imperiales: v. ἐξβι-
βαστατ.

COMMONITORIUM - κομμοντάριον, lit-

terae mandata in scriptis legatis data continentis - ἐγγράφως *Carth.* proem. 200, 1: a Romano pontifice *Carth.* proem. 201, 4 sqq.; a synodo prov. Mauritanie *Carth.* 51: 270, 9; a synodo primatiali missis ad imperatorem *Carth.* 93: 345, 14; v. *mandata*, ἔντολμα 6 v.

COMMUNICATIO in sacris cum aca-
tholicis - κοινωνεῖ τοῖς... *Theoph.* 2:
264, 8; 7: 268, 13; civilia officia (sa-
lutare, cenare) non prohibentur *Bas.*
96*: 198, 15; *Bas.* intr.: 91; matrimo-
nia prohibentur et nulla sunt *Laod.*
31: 143, 12; *VI* 72: 209, 11; salvo
privilegio Paulino *VI* 72: 210, 6.

1. Cum *paganis*: oleum pro lu-
cernis in eorum templis offerendo *Ap.*
71: 44, 8; v. *lapsi*, *pagani*.

2. Cum *Judaeis*: orando cum eis
in templis eorum *Ap.* 65: 41, 14;
dona festiva a *Judaeis* et *paganis*
accipiendo *Laod.* 37: 146, 5; eorum
ieiunia et dies festos observando, vel
azyma et festorum memorialia acci-
piendo *Ap.* 70: 43, 20; *VI* 11: 137, 21;
oleum offerendo et lucernas accendendo
in templis eorum *Ap.* 71: 43, 20; pascha
ante vernale aequinoctium cum eis
celebrando *Ap.* 7: 11, 12; v. *pascha*,
Judaei.

3. Cum *haereticis*: orando tan-
tum cum eis *Ap.* 45: 30, 16; *Laod.* 33:
144, 6; admittendo eos in domo dei
Laod. 6: 132, 14; eis adstantibus mis-
sam celebrare *Tim.* 9: 245, 17; eis
communicione sanctam participando
Ath. 4*: 81, 19; *Tim.* 25*: 256, 1;
ab eis communionem sanctam acci-
piendo *Ath.* 4: 81, 6; panem bene-
dictum eis praebendo (ignorantia per-
sonae excusat) *Tim.* 25*: 256, 2.
Concelebrando cum eis sua sponte
Ap. 45: 30, 16; *Theoph.* 2: 264, 8; si
vero iussu episcopi, ignoscendi sunt cle-
rici *Theoph.* 2: 264, 18; *Ath.* 2: 78, 12.
Eorum episcopos ut tales agnoscendo

Laod. 34: 144, 15; *Bas.* 95*: 197, 20
eorum templa ad orandum intrando
Ap. 65: 41, 14; ad coemeteria et marty-
ria orationis vel sanationis obtinenda
cause accedendo *Laod.* 9: 134, 9; ad
eorum martyrum intercessionem recur-
rendo *Laod.* 34: 144, 13; cultum haer-
eticum angelorum participando *Laod.*
35: 145, 2; eorum dona festiva acci-
piendo *Laod.* 37: 146, 5; vel dona ab
eis benedicta *Laod.* 32: 143, 19; una
cum eis eorum festa celebrando *Laod.*
37: 146, 6; prolem cum haeretica parte
matrimonio coniungendo *Laod.* 10: 134,
19; *IV* 14: 80, 18; *Carth.* 21: 237, 14.
4. Cum *schismaticis*: una cum
eis orando *Laod.* 33: 144, 6.
Cum fidelibus poena ecclesiasti-
ca subiacentibus vitanda com-
municatio pro gradu poenae *Ant.* 2:
106, 7; v. *excommunicatio*,
depositio, *anathema*.

COMMUNIO s. corporis et sanguinis
D.N.J.C. 1. v. ἀγάθα 6 v., ἀγια-
σμα, χάρις, εὐχή, προσφορά,
κοινωνία, μετουσία.
De communione meritorum: v. *li-
bellatīci*.

2. **Finis**: homo Christum come-
dendo et bibendo ad aeternitatem
transfertur *VI* 101: 237, 17; unum fit
cum corpore Christi *ibid.*: 238, 6;
communicantium unio cum Christo et
inter se *Ath.* 4*: 81, 27; participatio
vitae divinae *Bas.* 94*: 191, 21; sanctifi-
cationis animae et corporis *VI* 101: 238,
2; vivificatio et peccatorum remissio
VI 28: 159, 4; iucunda fructus animae
VI 66: 204, 16.

3. **Minister**: diacono praebet e-
pisopus vel eo absente presbyter *I* 18:
39, 23; non autem diaconus presby-
tero *ibid.*: 39: 6; contrarium docet *Tim.*
22*: 253, 13; laicis dant episc., presb.,
diac. *VI* 58: 194, 15; v. *diaconus*.
E manibus presbyteri nupti commi-
recipere nemo dubitet *Gang.* 4: 91, 4.

Ne quis laicus (i. e. monachus, clericus
minor et fidelis) sibi communionem
impertiat praesente episc., presb. vel
diacono *VI* 58: 194, 13; persecutionum
tempore laicum propria manu sibi
sumere longo usu consecratum *Bas.*
94*: 192, 8; laici Alexandriae commu-
nionem a sacerdote datam secum
domum portant, seque diebus sine
missa communicant *ibid.*: 192, 19;
93*: 189, 15; idem eremita faciunt
94*: 192, 15; sed etiam tunc minister
communicationis sacerdos censemetur esse
ibid.: 192, 24.

4. **Cui danda**: ne privetur qui
dignus effectus sit *Nyss.* 4: 216, 1;
pura anima et corpore *Dion.* 2: 12, 22;
solis sibi notis a sacerdote dispensanda
Tim. 25*: 256, 10.

Ne accedant ad comm. coniuges qui
sese pridie non continuerint *Ath.* 5*:
82, 20; *Tim.* 5: 243, 5; aliquo tempore,
saitem sabbato et dominica, quando
missa offertur, abstineare debent *Tim.*
13: 248, 14; v. *continentia* 5.
Mulier menstruans ne accedat, nisi post
purgationem *Dion.* 2: 12, 5; v.
mēnstruāns. A daemone correptus
si non blasphemat, dominica tan-
tum accipiat *Tim.* 3: 242, 1. Jam
mortuo nunquam detur *Carth.* 18:
232, 18; *VI* 83: 220, 9. Gratis danda
est *Bas.* 93*: 189, 18.

Indignis, etiam dignitate imperiali in-
signitis non danda est *Bas.* 93*: 189, 10;
item, illi quos canones reliquunt *ibid.*:
189, 20; v. *excommunicatio*,
communicatio in sacris.

5. **Quomodo recipienda**: pa-
nis sanctus in manu a communicanti
recipitur, qui eum ad os portat *Bas.*
94*: 193, 4; manus accipientis in crucis
formam (dextera super sinistram) po-
nuntur *VI* 101: 238, 7; sanguis pretiosus
in calice praesentatur communicanti
a sacerdote vel diacono *Tim.* 24*:
255, 23. Vasa pretiosa, loco manus, ad
recipientum corpus Christi, ut ex eis

se communicent, prohibentur *VI* 101:
238, 10. Purificatio oris post commu-
nionem aquam sumendo praescribitur:
v. *purificatio* 2.

6. **Quando impertitur**: tempore
missae *VI* 101: 238, 5; *Bas.* 94*: 192,
24; clerici et fideles participantes mis-
sae communicare debent *Ap.* 8: 11, 20;
9: 12, 12; *Ant.* 2: 105, 17; *Tim.* 3:
242, 4; 13: 249, 2; post missam com-
munionio datur sive a sacerdote, sive a
diacono qui denuo calicem preparat
Tim. 24*: 255, 14; extra missam ere-
mitae, et Alexandriae etiam laici, sese
communicant *Bas.* 94*: 192, 15; vide-
licet Alexandriae quoties missa non
celebratur *Tim.* 3: 242, 4; 13: 249, 2.

7. **Quoties**: v. supra sub 6; quo-
tidiana, bona et utilis est, quia conti-
nua participatio vitae divinae *Bas.* 94*:
191, 14; in Caesarea quater in hebd-
omada, feria quarta, sexta, sabbato et
dominica, et quoties memoria alicuius
santi celebratur *ibid.*: 192, 1; *Bas.*
intr.: 90; communicandum est quoti-
die a die paschatis usque ad dominicam
in albis *VI* 66: 204, 16. Concurrente
die dominico cum vigilia Epiphaniae
bis communicatur: mane in missa
dominicae et vespero in vigilia nocturna
Tim. 23*: 254, 14. Ad communionem
impediendam diabolus somnia impura
suggerit *Tim.* 12: 247, 19; v. *iēiu-
nium* 4.

COMMUNIO ecclesiastica - ἐκολυπταστι-
κὴ κοινωνία *III* 1: 58, 8; presbyteri
cum episcopo, nomen ejus in missa
sec. traditionem commemorando - ἀν-
θεφέτω *AB* 13: 471, 15; item, episcopi
cum metropolitanō *AB* 14: 473, 2;
item, metropolitani cum patriarcha
AB 15: 474, 4. Separatio a communio-
ne ecclesiastica *VII* 10: 311, 11; no-
men excommunicati non refertur in
diptychis *Carth.* 81: 322, 4; v. *schis-
ma*, *excommunicatio* 3.

— cum acatholicis: v. *communicatio in sacris*.

— laicis: v. *depositio 6.*

CONCELEBRATIO - συνέλεσθαι ὁς κληροφόρος, prohibetur cum depositis *Ap. II*: 13, 7; μὴ σύλλετοργει τοις canones retinunt *Bas. 93**: 188, 18; v. *communicatio 3.*

CONCILIOUM - σύνοδος; οecumenicum concilium dist. a synodis particularibus *Pape: 503*; v. *synodus*. Oecumenicum, quid *II intr.*: 43 n. *II*, 12, 13; *Pape: 525*; v. *οἰκουμενική*; factum novum post pacem Constantiniānam *ibid.*: 509. Auctoritas suprema *ibid.*: 503; non ex additione suffragiorum *ibid.*: 506; per consensum Romani pontificis *ibid.*: 526. Praerogativa imperatoris (custodis pacis christiana) *ibid.*: 511. Convocatio ab imperatore de consulto Rom. pontif. *ibid.*: 516. Investitio ab auctoritate Rom. pontif. *ibid.*: 515. Confirmatio *ibid.*: 516. Acceptatio subsequens ab absentibus episcopis numquam habita *ibid.*: 506; absentes ad decreta observanda tenentur *III 1*: 57, 17; annulatio *ibid.*: 519. Si adversus Roman. ecclesiam controversia orta sit, concilium reverenter sciscitare et solutionem ab ea accipere debet *VIII 21*: 332, 19. Imperatoris officia erga concilium *ibid.*: 511; v. *imperator 5.*

Conciliorum decreta de fide a Spiritu s. inspirata *VI 1*: 116, 17; *VII 1*: 247, 14; nunquam commovenda *III 6*: 61, 6; *VI 1*: 112, 10; eorum canones *VI 2*: 122, 5. Citantur: I *Petr. intr.*: 31; *Dion. intr.*: 3; II *Amph. intr.*: 232; *Naz. intr.*: 228; *Nyss. intr.*: 200; VII *Tar. intr.*: 314; *Ath. intr.*: 61; v. *singula concilia*.

CONCUPISCENTIA: v. *impuritas*. **CONCURRENTIA** diei ieunii cum dominica *Theoph. 1*: 263, 1; v. *ieuinum 4.*

CONDUCTORES *Carth.* 16: 230, 9; v. *ἐκλήπτορες*.

KONEION, cicuta *Bas. 86*: 160, 8.

CONFESSARIUS a deo accipit potestatem solvendi et ligandi *VI 102*: 239, 7; medicus animarum est *Nyss. 1*: 204, 28; *VI 102*: 240, 4 *sqq.*; v. *Θεραπευτής*, *paenitentia 2*, *medicus*.

CONFESSORES fidei: v. *διολογηταί*.

CONFIRMARE: canones - *ἐπιφράγματα VI 2*: 122, 1; confirmatio actus: v. *χύρος*; confirmatio concilii antecedens, concomitans, subsequens *Pape: 516*.

CONFISCARE - δημιεύσθαι, «proscribi» *Ant. 24*: 124, 16.

CONIURATIO - συνωμοσία *IV 18*: 83, 23; *VI 34*: 168, 6; v. *societas*.

CONSCIENTIA - τὸ συνειδές, liberam esse *II 6*: 50, 11; praeter c. *IV 4*: 73, 4; v. *γνώμη*; quisque sui-ipsius idoneus iudex esse debet *Dion. 3*: 13, 4.

CONSECRATIO 1. ordinatio sacra maior - καθηερώσθαι *Carth. 3*: 216, 4; χειροτονία *VIII 4*: 300, 3 et 6; v. *χειροτονία*. 2. Puerarum - καθηερώσις *Carth. 6*: 216, 17.

3. Ecclesiae - καθηερώσθαι ab episcopo, deponendo in eis reliquias martyrum cum solita oratione *VII 7*: 261, 7; v. *ἐκκλησία 1*.

4. Monasterii - καθηερώσθαι *IV 24*: 88, 4; *VI 49*: 187, 6.

5. Vasorum et linteorum sacrorum - ἀγάλεσθαι *Ap. 73*: 45, 4; *AB 10*: 465, 2; v. *dedicatio*, *ἔκστις*, *exsecratio*, *profanatio*.

CONSENSUS ad peccatum ex habitu praeterito iudicandus *Greg. 1*: 20, 17 et 24.

CONSPIRATIO - φατρία prohibitur ab

ecclesia IV 8: 83, 23; *VI 34*: 168, 4; v. *societas*.

CONSTANS, imperator *Romanus Sard. intr.*: 156.

KΩΝΣΤΑΝΤΙΑ, sedes archiepiscopalnis insulae Cyprī; privilegia eius in Novam Orientis *VIII intr.*: 289; *Intr. gener. I*: t. I. p. 1 n. 2. i) S. Sophiae synodus a. 879; historia S. Soph. *intr.*: 480; c. 1 sensus *Pape: 533*.

CONSTANTINA, metropolis civilis Numidiae, in qua matricula et archivus Numidiae servanda sunt, sicut etiam in metropolitana sede *Carth.* 86: 331, 16; v. *Numidia*.

CONSTANTINOPOLIS, caput imperii Romani per Orientem, civitas recenter condita - νεοπόλις *Pape: 542*; Νέα Ρόδη *II 3*: 48, 3; *IV 28*: 91, 6; «a deo custodita et regia civitas» *VI alloc.*: 101, 22; *VII 10*: 264, 9; episcopi eius auctoritas, «quia ipsa caput imperii» *ibid.*: 541; 543 (*Chalc. c. 28 sensus*): v. *Constantinopolitana ecclesia*, *Chalcedo 2*.

Concilia et synodia a) *II a. 381 historia II intr.*: 42; non fuit oecumenicum ab initio *II intr.*: 43; confirmatio Romani episcopi petita a patribus *Pape: 518*; c. 3 solum primatum honoris tribuit CP episcopo *Pape: 542*; cur sine protestatione Antiocheni et Alexandrini episcopi decretus sit *Pape: 542*; c. 6 de appellationis instantiis ordinariis tractat *Pape: 530*; c. 7 *VI 95*: 230, 4. b) synodus CP-394: *historia CP intr.*: 437; *Amph. intr.*: 232; momentum eius pro appellationis iure *Pape: 531*. c) concilium a. 553 canones non edidit *VI alloc.*: 107, 15. d) concilium a. 680 canones non edidit *VI alloc.*: 107, 18. e) concilium In-Trullo: v. *In-Trullo*. f) pseudo-synodus iconoclastarum Hieraei et Blachernis habita a. 754 *VII intr.*: 242. g) Prima secunda synodus a. 861: *historia AB intr.*: 445. h) concilium a. 869: *historia VIII intr.*: 289; *textus authen-*

ticus in versione Anastasii bibliothecarii *ibid.*: 290; *Intr. gener. I*: *CCO 8*; *subscriptions episcoporum VIII intr.*

289 n. 7; eius annullatio a. 879 S. Soph. *intr.*: 480; *Pape: 519*; *Intr. gener. I*: *CCO p. 1*; ignotum in fontibus iuris Orientis *VIII intr.*: 289; *Intr. gener. I*: t. I. p. 1 n. 2. i) S. Sophiae synodus a. 879; historia S. Soph. *intr.*: 480; c.

i) sensus *Pape: 533*.

CONSTANTINOPOLITANA ecclesia. 1. Usque ad IX s.: Praeminentia honoris - τιμῆς; secunda post Romanam, quia nova Roma *II 3*: 47, 21; tamen Heraclea in Thracia sedes primatialis ac metropolitana permanet *II 2*: 44, 6; primatus iurisdictionis: omisso τιμῆς, adduntur *τα προσβεῖα, μεγαλύτεροι* et expressa iurisdictionis primatialis in metropolitatis olim primatiales Ephesi, Caesareae et Heracleae *IV 28*: 91, 17-21; 92, 3; quia sedes imperatoris ac senatus est *ibid.* 91, 20; privilegia trium primatarum ipsi nunc iure submissarum Leo I Romanus incassum defendit *IV intr.*: 67; *Pape: 546*, 543. CP episcopus iudicat appellationem episcopi de finibus dioecesis adversus metropolitanum cuiuslibet primatiae *IV 17*: 83, 12; de titulo οἰκουμενικῆς πτέραχης *Pape: 504 n. 4*. Trullanus c. 36 sedium - θρόνοι patriarchalium ordinem honoris - τιμῆς dat *VI 36*: 170, 2 tit.; *Pape: 548*; pentarchia quoniam sensu accipienda sit: v. *pentarchia*. CP episcopus nominat oeconomum in metropolitana ecclesia, quae hoc facere omiserit *VII 11*: 266, 2.

2. IX saeculo: CP Magna ecclesia - μεγάλη *VIII 13*: 315, 1; patriarcha: apostolicus praesulus *VIII 17*: 323, 21; nemo, se a communione sui patriarchae separat ante synodicam sententiam aduersus eum *AB 15*: 473, 16; *VIII 10*: 311, 7; hoc etiam episcopi et metropolitani exteriores - *ἴκανοι ser-*

vent VIII 10: 311, 17; iura senioris et novae Romae, Antioch. et Hierosol. (tacendo Alex.) confirmantur; CP: metropolitanos confirmat, sive consecrando, sive pallium imponendo, synodus primatalem convocat, corripit delinquentes VIII 17: 323, 3; archiepiscopi et metropolitani privilegia ecclesiarum suarum violantes a Patriarcha suo poenam subeant VIII 19: 328, 10; item, suffraganeos gravantes VIII 19: 329, 3; item, qui per se, non per praetores emphyleticam pactiōnem rumpunt VIII 20: 330, 2. Patriarcha ab imperatore a sede moveri nequit, potius honorandus est VIII 21: 331, 15. Patriarcha metropolitanos in eorum dioecesi sacra ministeria per suffraganeos adimplentes punit VIII 24: 336, 6; 337, 5; appellationem episcopi adversus sententiam metropolitanū recipit VIII 26: 339, 15; in appellationibus ad Romanam sedem praeiudicium favoris pro sententia CP episcopi sit S. Soph. I: 483, 10; Pape: 533.

Patriarcha episcopo sui patriarchatus ministeria committere potest, quae tunc istum a residentiali lege excusant AB 16: 477, 4; a synodo episcoporum patriarchatus sui deponitur AB intr.: 445 n. 8.

Clerici soli magnae ecclesiae, exclusis clericis aliarum dioecesium, in illa promoveantur VIII 13: 315, 1: v. synodus primatialis 2 (endemousa).

CONSTANTINUS, episc. Roman., natione Syrus, approbat conc. In-Trullo VI intr.: 99 n. 15.

I, imperator Romanus, auctor Nicaeni I concilii VI 1: 112, 12; I intr.: 21; I lemma: 23, 5; in cuius praesentia Nicaen. concil. congregatum Ant. I: 104, 8; curat de pace christiana Pape: 509.

IV Pogonatus, imperator Ro-

manus, auctor VI concilii CP, cuius acta sigillo suo munivit VI 1: 177, 17. V Copronymus, imperator Romanus, iconoclasta VII intr.: 243. VI, imperator Romanus VII lemma: 245, 5; sacram de VII concilio ad Hadrianum I episc. Roman. mittit VII intr.: 242 n. 6.

CONSTANTIUS, imperator Romanus, convocat synodum Antioch. Ant. intr.: 100; Ath. intr.: 6; Constantius et Constans convocant syn. Sardic. Sard. intr.: 156 n. 1.

CONSTITUTA patrum III 8: 63, 7: v. θεσμός.

CONSTITUTIONES apostolorum - διατάγαι, in octo libris Ap. 85: 52, 3; recidienda quia ab haereticis adulteratae VI 2: 121, 7.

CONSuetudo, consuetudinariū ius: v. συνήθεια ἐθος.

CONSULATUS, post c., in publicis gestis notatur, si consulatus anni eius non patet Carth. 106: 371, 10.

CONTINENTIA, 1. in coniugio - ἀκράτεια dist. a castitate - ἀγνεία Carth. 3: 216, 13; dist. a virginitate - παρθενία Gangr. epil.: 98, 11-13: v. castitas.

2. Clerici maiores: In Occidente: episcopi presbyteri et diaconi secundum traditionem apostolicam ab antiquitate servatam continentia in omnibus esse debent Carth. 3: 216, 17; ab uxoribus abstineantur, quia sacramenta confractant Carth. 4: 217, 15; VI 13: 142, 1; in omnibus et ab omnibus pudicitia custodiatur, qui altari desserviunt Carth. 4: 218, 1; subdiaconi, diacones, presbyti, et episcopi secundum propria statuta ab uxoribus se contineant 25: 241, 6; episcopi, presbyti, et diaconi secundum priora statuta a mulieribus suis continere debent (subd. non nominantur) Carth. 70: 312, 13; Romae

diaconi et presbyteri ante ordinatio- nem suam profitentur se non amplius cum uxoribus conveniendos VI 13: 140, 4. Clerici minores (exceptis subdiaconis) ad continentiam non tenen- tur nisi maturiore aetate Carth. 25: 241, 14; clericorum minorum matrimonia (non exceptis subdiaconis) secundum consuetudinem ecclesiarum tractanda Carth. 70: 313, 1. In Libya et Africa episcopi et clerici sub eo- dem tecto habent uxorem suam VI 12: 138, 12; «uxorem quam debent caste regere» Ap. 5: 10, 13 tit. deest Gr.

3. In Oriente. Episcopus, presbyter et diaconus uxores nequaquam sub obtento religionis dimittant Ap. 5: 10, 13; VI 12: 139, 5; ordinandus matrimonio coniunctus continentiam vovere ante ordinacionem potest Cyr. 4: 283, 12. Episcopi electi uxor ex consensu communī separata mona- steriorū procul situm ingrediatur, episcopo de ea providente VI 48: 186, 11; nec amplius cum eo cohabitet VI 12: 139, 2. Presbyteri, diaconi et subdiaconi uxores suas habeant VI 13: 140, 4; ab uxoribus abstineant tempore orationis, i.e. si sacrificio missae parti- cipare debent VI 13: 142, 1. Nemo dubitet a manibus sacerdotis nupti communionem accipere Gangr. 4: 91, 4; sacerdotes in barbaricis regionibus vi- ventes (ubi continentia cleri viget), si a coniuge abstinent, cum illa ne cohabent VI 30: 161, 1.

4. Clerici non-nupti a viris domi- ministrandi Bas. 88: 171, 2; VII 18: 276, 8: v. clausura, βαλανεῖον, spectacula vetita. Ne cum mu- liere solus cum sola comedant VII 22: 284, 17: v. clericis; clericis in impudicitiam lapsus puniendus Bas. 3: 100, 11; 69: 150, 10; 70: 150, 20; Ap. 25: 19, 5; Theoph. 3: 265, 15; 6: 267, 13.

5. Laici. Cum pudicitia et religione

continentia est servanda Gangr. epil.: 98, 13; non propter abominationem connubii Gangr. I: 89, 17; 14: 95, 6; coniuges se contineant ad vacandum orationi Dion. 3: 13, 4; Tim. 5: 242, 18; 13: 248, 8; Ath. 57: 82, 20; si coniugium illicitum est, a toro abstinere debent Theoph. 13: 272, 8.

CONTRACTUS, 1. matrimonialis - συνοχέσθιον γαμικόν VI 53: 190, 5 et II; VI 72: 209, 17: v. matrimoniū.

2. Pactio, pactum - συνθήκαι Bas. 40: 134, 17.

3. Contractus initi a personis in alterius potestate positis vi carent Bas. 40: 134, 17: v. ὑπεξόδιον. Revocatio contractus illegitimi ad re-stitutionem pretii non obligat, si redi- ditus percepti pretio superiores fuerunt Anc. 15: 66, 18: v. emphysis.

CONTUMACIA, 1. - convocatione in iudicis contemnere - μονοτρόχη Carth. 48: 266, 19; contumax - φυγοδικῶν tergiversatio Ap. 74: 46, 6: v. ac-cusatio 5. Contumax ipse in se damnationis sententiam dixit Carth. 19: 235, 6; ne videatur lucrari, usus tergiversatione Ap. 74: 46, 5.

2. Resistentia iniusta contra sententiam praesulis - αὐθέδεια IV 8: 76, 5; εὐτροφία VI 7: 132, 20: v. schisma, pertinacia.

3. Vehementia in agendo - πρόπτεια Ap. 66: 42, 6.

CONVENTICULUM - παρασυνεγνωμή, con- gregatio populi facta a clero deposito rebellante Bas. I: 94, 18: v. schisma I.

CONVENTUS - συνελθεῖν cum donati- stis Carth. 91: 341, 6; conventionis - συνέλευσις, forma Carth. 92: 342, 20 tit: v. donatistae.

CONVERSIO - ἀποτροφή I 12: 34, 18;

opere, non simulatione, metu ac lacrimis ac patientia et bonis operibus *ibid.*: 34, 7; ex sincero corde ac fide *VII* 8: 262, 12; *Dion.* 5°: 15, 15; paenitentia ac c. *Nyss.* 1: 203, 13 tit.; 204, 14; conversio e peccato *Nyss.* 4: 215, 13; 5: 218, 13; fide digna *Nyss.* 5: 219, 5; 220, 3; v. *dispositio*n^es paenitentia.

CONVIVIA - συμπόσια: ex collectis - ἐκ συνθετῆς prohibent clericis et laicis *Laod.* 55: 152, 13; in ecclesia ne sterantur, salva itineris necessitate *Carth.* 42: 260, 9, 10, 13; paganorum occulte facta per imperatorem prohibenda *Carth.* 60: 297, 4; v. ἀκροβίται, ἄγαπη.

COOPERATIO ad raptum virginis: cooperantes - συμπράττοντες vel adiuvantεs - συναρμόνειν *IV* 27: 90, 9; *VI* 92: 227, 17; consciū - συνεδέταις *Anc.* 25: 73, 7; complex - συνεργωκῶς *Bas.* 71: 150, 10; cooperatus est - συντετραχεῖ *Bas.* 87 *prooem.*: 161, 12; v. *raptus*.

KOPAI, puellae *Carth.* 6: 219, 16; v. *virgines*.

COSMAS indicopleustes *Amph. intr.*: 232.

KΟΣΜΙΚΟΣ: «mundana» dignitas *IV* 7: 75, 11; «aæcularia» iudicia *IV* 8: 76, 20; v. *aæcularia*.

KΟΤΡΑ: v. *tonsura*.

COUSSA, Gabriel Acacius, archiepiscopus Hierapolis in Syria, S.R.E Card., litterae-præfatio *CCO*: p. IX.

KPATEIN, πομπή, vim obtinent canones *IV* 1: 69, 15; οἱ κρατοῦντες qui potestatem in personam habent *Bas.* 42: 135, 8; cf. *ibid.* 41: 135, 1; v. διπλούσιοι.

CREATIONIS calumnia blasphematoria est opera dei abominari *Ap.* 5°: 35, 17; a creatore data sunt organa corporis nostri *Ath.* 1: 67, 15; creationis (novae)

festum universale est dies paschae *Nyss.* 1: 204, 1; inimicus dei creationis, «condicionis», est homo se eunuchizans *Ap.* 22: 18, 6.

CRESCENTIANUS, primas Numidiae 1 *Carth.* *prooem.*: 252, 8.

CRESCONIUS, episc., delegatus prov. Byzacene ad synodum *Carth.* 127: 398, 21.

— Villae-Regiae in Numidia episc., accusatus *Carth.* 77: 317, 18; invasit ecclesiam Tubiensem *Carth.* 48: 265, 11.

CRUX - σταύρος, instrumentum salutis, trophyae victoriae nostrae, adoranda *VI* 73: 211, 9; eius figura in pavimentis non formanda, ne pedibus calcetur *ibid.* 211, 15; signo cr. se signare ex traditione non-scripta est *Bas.* 97: 180, 1; «christianus fit catechumenus ex pagano, i. e. per impositionem signi crucis *II* 7: 54, 15; *VI* 95: 232, 2; reconciliandi per libellum signantur chrismate in formam duplicitis crucis (byzantine) *II* 7: 53, 20; *VI* 95: 231, 1; v. σφραγίζειν, τρισδιάστατος.

KTHNOΣ, iumentum *VII* 6: 260, 3; v. v. *bestialitas* 1; i. in aedem sacram introducere itinerantem propter mortis tantum periculum licet *VI* 88: 224, 8.

KΥΛΙΣΤΡΑ, ex equibus in hippodromo desilire *VI* 71: 208, 20; aliter Balsamon: *Rh.* II 470.

CULPA materialis ex ignorantia *VI* 93: 229, 4; culpam minuens: v. *peccata* 2.

KTNHTIA, bestiarum inter se certamina *VI* 51: 188, 15.

CYPRIANUS, episc. Carthagin., vita *Cypr. intr.*: 300; *prooem.*: 303, 1-17; 304, 1-7; episc. regionis Afrorum et martyr *Cypr.* 1: 304, 10 *lemma*; antiquus et celeber; *ibid. prooem.*: 304, 1 et 7; eius canon in Africa tantum vigens

VI 2: 124, 13; cur ita de rebaptizatione senserit *Bas.* 1: 96, 17.

CYPRUS, insula, in primatia Antiochena, cum privilegio ordinationum episcoporum a se faciendorum, non a primate *III* 8: 65, 6; archiepiscopos ab episcopis insulae eligitur *VI* 39: 174, 8; eius archiepisc. Ioannes cum episcopis propter barbaros a Iustiniano II ad Propontidem transfertur *VI* 39: 173, 8; v. Κωνσταντίανος.

KΥΡΑΔΙΟΝ, mulier oriunda e Geminis in Thebaide, excommunicatur a presbyteris *Theoph.* 14: 273, 10.

CURA animarum episcopo et presbytero concredita *Ap.* 58: 38, 15; curiae saeculares a clericis vitandae: v. *saecularia* negotia; cura pupillorum, - ἔπιπολη *IV* 3: 71, 20.

CURATIO a morbo corporeo *Laod.* 9: 134, 12; a spirituali: v. θεραπεία.

KΟΥΡΑΤΩΡΕΙΑ in domibus principium *AB* II: 468, 3 et II: v. *saecularia* r.

CURIA episcopalis - κανόνων *IV* 2: 70, 12; membra: v. *diaconus*, οἰκονόμος, ἔχοντας, παραμονάριος, νοτάριος, ἔχοντας τὴν ὁφῆ, φρόντιον, φρόντισμα.

KΥΡΙΑ, «firmam», manere fidem Nicaenam *II* 1: 45, 20; v. κύρος, ἀκύρα.

KΥΡΙΑΚΗ, 1. dies dominicus *Tim.* 3: 242, 5.

2. Dies paschae - ἡ ἀγία κ. *Dion.* 1: 4, 12 tit.

3. κανή κ., dominica in albis *VI* 66: 204, 9.

KΥΡΙΑΚΟΣ, 1. Corpus et sanguis Do-

mini κ. σῶμα καὶ αἷμα *Carth.* 37: 257, 16 (gr.).

2. Ecclesia: v. *Dominicum* aureum, i. e. ecclesia D. N. J. C.; ecclesia parochialis *Anc.* 15: 66, 16; dist. ab ἔκκλησι in genere *VI* 74: 212, 3.

3. Bona ecclesiae, - τὰ κυριακά, patrimonium dioecesis *Ap.* 40: 27, 17: v. bona 2.

KΥΡΙΑΚΟΣ, presbyter, parochus in Mindanis, e dioecesi Longini episcopi *Bas.* 10: 110, 16 app.; v. Σευηρός.

KΥΡΙΑΛΟΣ, Alexandrin. episc., vita *Cyr. intr.*: 274; reconciliavit eccl. Alexandr. cum Romana; *ibid.*; legatus Caelestini I Roman. episc. ad concil. Ephes. *III intr.*: 55; mille aureis ex ilium Nestorii obtinuit *III intr.*: 56 n. II: v. Ἐπιφάνιος; exemplar fidei et canonum concil. Nicaei latine translata Carthaginem misit *Carth.* *Apiai*: 422, 19; 435, 8; epistolamque eis adiunxit *ibid.*: 422, 7; ipsius duodecim capitula rectam fidem exponunt *VI* 1: 117, 10; de reconciliandis moribundis *Dion. intr.*: 3; epistulae canonicae *Cyr.* 276, 1; *VI* 2: 124, 4.

— Hierosolymit. episc., probabiliiter depositus Gabadium *CP intr.*: 437 n. 3.

KΥΡΟΣ, episc. Alexandrin., monothelite *VI* 1: 118, 15.

KΥΡΟΣ, «firmitas», validitas actus *I* 4: 26, 16; *VI* 1: 117, 19: v. ἀκύρα, κύρια, irrita.

CYZICI in Propontide: metropolitanus ab episc. Iustinianopolis Novae ordinabitur *VI* 39: 174, 13; v. Iustinianopolis nova.

D

DAEMON - δαίμων. 1. Impuri daemones sunt idola pagani cultus *Petr.* 5: 39, 4; daemon somnia impura sugerit *Tim.* 12: 247, 19; tentat cogitationes malas immittendo *Ath.* 1: 63, 16; 64, 8; vitiorum radices in nobis implantavit *Genn.* 1: 299, 4.

2. A d. corruptus catechumenus, si ab impuro, nequit baptizari *Tim.* 2: 241, 14; secus, baptizetur *Tim.* 4: 242, 15; a d. corruptus fidelis non fit clericus, nec missae participat *Ap.* 79: 48, 3; dominica tantum communionem percipiat *Tim.* 3: 242, 1; d. fideles a communione somniis impuris immissis terret *Tim.* 12: 247, 19; mulieris possessae - πνευματῶν vir nequit ad secundas nuptias convolare *Tim.* 15: 250, 9.

3. Possessionem daemoniacam simulantibus castigandi aequa ac veraciter possessi *VI* 60: 196, 7; v. ἐνέπεια.

DAMASCI, Syriae civitate, Paulus apost. sporta per murum demissus *Petr.* 9: 45, 27.

DAMASUS, episc. Romanus; tomus ad Antiochenos *II intr.*: 44 n. 21; *II* 5: 48, 19 *apb.*; adversatur translationi Greg. Naz. ad sedem CP. *Naz. intr.*: 228; episc. Thessalonici eius legatus *II intr.*: 42; v. Acholius.

DANIEL, notarius Carthaginensis *Carth.* *prooem.*: 199, 17; 207, 15; 211, 11; v. Laetus.

DATIANUS, episc. *Carth.* 86: 330, 20. DECIUS imperat. Roman.: persecutio *Dion. intr.*: 1.

ΔΕΚΤΟΙ, recipiendi ad communionem *I* 16: 37, 13; v. ἀδεκτοι.

DEDICATIO ecclesiae - ἐγκαίνια *VII* 7: 260, 7 *tit.*; - καθητεροῦν, consecrare depositione reliquiarum cum solita oratione *ibid.*: 261, 6; templum dei consecratur et inthronizatur *VIII* 4: 300, 17; v. consecratio 3, altare (communitum).

ΔΕΗΣΙΣ, «preces»; petitio scripta imperatori facienda *Sard.* 8: 170, 15; 9: 171, 11.

DEFENSOR: v. ἔχδικος; defensari: v. διεχδικεῖσθαι.

DEFINITIONES patrum, i. e. canones: v. δρός; lampades sunt, gressus nostros illuminantes *VIII* 1: 293, 15.

DEFUNCTI commemoration: v. commemoratio 3. Jam defunctis communione detur *Carth.* 18: 232, 18; *VI* 83: 220, 9.

DEGRADATIO clerici, i. e. reductio ad gradum inferiorem, vel ad statum laicalem v. depositio 4 et 6.

ΔΕΙΣΙΔΑΙМОΝΙΑ, τῶν τόπων, «superstitionis locorum est martyria erigere ubi nulla traditio de martyre habetur *Carth.* 83: 323, 17; vel altaria propter somnia et revelationes constituere *ibid.*: 324, 3; v. paganis 6.

DEMETRIUS - Δημήτριος, episc. *Cypr.* 1: 304, 20.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ, «condicio dei»: v. creatione.

ΔΗΜΟΦΙΛΟΣ, episc. CP, arianus, a Theodosio I imperat. sede expulsus *Naz. intr.*: 229.

ΔΗΜΟΣ, «populus» in ecclesia congregatus *Carth.* 16: 231, 6.

ΔΗΜΟΣΙΑ, «publica», civilia iudicia *Carth.* 104: 369, 6.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΤΕΙΝ, publicare: ἐπ' ἐκαλησίας, publice in ecclesia legere *Ap.* 60: 39, 14; *VI* 63: 200, 8: v. θριαμβεύειν.

DEPOSITIO, suspensio a divinis, καθαρίσεις: censura qua significatur: 1. suspensio sub conditione, i. e. temporaria. 2. suspensio ab officio. 3. suspensio a dignitate. 4. reductio ad officium inferius. 5. exclusio simpliciter a clero. 6. reductio ad communionem laicalem. 7. exclusio ab ecclesia superaddita. 8. Anathema superadditum. 9. Varia notanda. N. B. *Canones sqq. chronologice dispositi sunt.*

1. Suspensio sub conditione sive temporaria: quanto tempore clericus praeter consensum ordinarii sui in aliena dioecesi vagatur *Ant.* 3: 107, 5; episc., presb., diaconus depositi, usque dum a synodo restituantur *Ant.* 4: 107, 22; schismaticus presb. vel diaconus, donec episcopo admonentis parat *Ant.* 5: 109, 4. Unius anni suspensionem, lector et subdiaconus cum desponsata ante matrimonium peccantes *Bas.* 69: 149, 10.

Depositi a Nestorio restituuntur proprio gradu *III* 3: 59, 12; a Nestorio autem restituti, sub priore censura remanent *III* 5: 60, 19. Citra aliquod crimen amoti, si non obnoxii, restituuntur *IV* 29: 94, 8: brevi aliquo tempore suspensi, propriis gradibus restituantur clerici, illegitimo eorum matrimonio soluto *VI* 3: 129, 20.

2. Suspensio ab officio tantum, servato honore: v. honor; lapsi a ministerio - λειτουργία cessent, communione contenti sint *Petr.* 10: 47, 18; 48, 12. Diaconi, innupti remanere sponsentes, post ordinationem autem subd., secundas nuptias contrahentes, cessent a ministerio - διακονία - τάξεως, qui carnium esum abominantur *Ant.* 14: 66, 11. Adulteram uxorem

non dimittens clericus ministerium suum - ὑπηρεσία non obtinebit *Neoc.* 8: 78, 2; presbyter confitem se carnaliter ante ordinationem peccasse, oblata non consecret - μὴ προσφέρετω, manens in reliquis ministeriis - ἐν τοῖς λοιποῖς *Neoc.* 9: 79, 10. Diaconus presbytero se praeponens, a ministerio - διακονίᾳ cessabit *I* 18: 40, 5. Cum Iudeis passcha celebrantes removeantur de ministerio - καθαρεῖν τῆς λειτουργίας *Ant.* 1: 105, 5. Cessatio a ministerio unica poena est contra clericos *Bas.* 51: 142, 9; diac. et presb. osculo contra sextum peccatores ab officio arcentur, honore servato *Bas.* 70: 149, 20. Presb. sub-introductam habens ab officio cessabit - ἄργων, ἄργα *Bas.* 88: 172, 3; sacerdotio - λειτουργή non ultra fungetur *ibid.*: 172, 5. Monachi fugitivi e monasterio, dein nupti et ad sacerdotium promoti ne admittantur ad celebrandum - εἰς λειτουργίαν ἀδεκτοι *Tim.* 28*: 257, 25.

Metropolitanus, haereticus factus, privatus omni effectu - ἀνεύρητος contra suffraganeos erit *II* 1: 58, 12; episc. haereticus sacerdotio - λειτουργή alienus erit *III* 2: 59, 4.

Omnis clericus in aliena dioecesi praeter, immo contra voluntatem ordinarii sui degens ministrare non potest - μηρέτι λειτουργεῖν *Ap.* 15: 15, 10; cessationem hanc - ἄργα - spernens eosque pro clericis admittens episcopus excommunicetur *Ap.* 16: 15, 20. Clerici maiores et subdiac., ab uxoriis se non continentis, removeantur ab ecclesiast. officio - καθήκον *Carth.* 25: 241, 12; clericos graviter peccantes a ministerio - λειτουργία removenti *Carth.* 27: 243, 8.

Clerici sine titulo ordinati irrita est ordinatio, nec potest ministrare - ἀνεργεῖν *IV* 6: 74, 20. Presbyteris, diac. et subd., secundas nuptias contrahentes, cessant a ministerio - διακονία - τάξεως, qui carnium esum abominantur *Ant.* 14: 66, 11. Adulteram uxorem

in sacrario servato VI 3: 128, 2; a reliquis operationibus - ἐνέργειαι abstinere VI 26: 156, 17. Episcopus ob cupiditatem clericum a ministerio - λατοφύι coercens puniatur VII 4: 253, 3. Saecularia negotia suspicentes presbyteri et diaconi ex officio suo clericali - οἰκεῖον κλήρου expellantur AB 11: 468, 12.

Omnis episcopus praesulem suum contemnens deponatur et ab omni operatione sacerdotali decidat VIII 17: 326, 20. Simoniace ordinati decidunt a sacerdotio - εἴναι ἀπό ιερέων, comunicant vero in sacrario Tar. I: 327, 23.

3. Suspensio a dignitate: presbyter post ordinationem nubens ab ordine deponatur - τῆς τάξεως καταθίσθαι Neoc. I: 75, 15. Pascha cum Iudeis celebrantes episc., presb. vel diaconi etiam omni extrinseco honore - ξεσθεντες τῷ πατρὶ priventur Ant. I: 105, 8; chorepiscopus, praeter consensum ordinarii sui ordinans presb. vel diac., depositus fraudetur honore - τῷ πατρὶ Ant. 10: 112, 19; episcopus vel presb., ad imperatorem recurrens, abiiciendus etiam ab honore - ἀξίας Ant. II: 113, 10. Episcopus de gradu suo deiectus - τοῦ βαθμοῦ ἀποκινήσωσι ad Rom. episc. recurrere potest Sard. 5: 164, 17; contra synodi decreta agentes honorem dignitatemque - τῷ πατρὶ καὶ ἀξίωμα amittunt Sard. 20: 187, 15. E gradu excidere - ἀπὸ βαθμοῦ πτῶση unica poena contra clericos Bas. 3: 100, 16; clerici a quolibet gradu - βαθμὸς deponendi, si impudicitiam osculo graviore commiserint Bas. 70: 150, 2. Metropolitanus haereticus etiam gradu episcopatus privabitur - βαθμοῦ ἔχοντες III 1: 58, 17; episcopus haereticus etiam a gradu cadit - βαθμοῦ III 2: 59, 5; synodi decreta commoventes omnino a gradu excidunt - βαθμοῦ ἔχοντες III 6: 61, 11. Presbyter schisma provocans proprium

locum perdat Carth. 11: 225, 5; episcopus de cunctis operationibus - ἐνέργειαι contemnens ipse se honore - τῷ πατρὶ privabit Carth. 13: 227, 6; clerici ab episcopo ad honorem - τῷ πατρὶ amplio rem promoti, si non obtemperaverint, in gradu - βαθμῷ iam habito ministrant Carth. 31: 246, 10; ecclesiae indicata bona revocans, honore - τῷ πατρὶ ecclesiastico indignus iudicetur Carth. 32: 248, 1; continentiam ab uxore non servantes ab ecclesiastico removeantur officio - τάξεως Carth. 70: 312, 20; ad tribunalia civilia recurrere honore proprio - τῷ πατρὶ privetur Carth. 104: 369, 8.

Simoniacus ordinans proprii gradus - βαθμὸν periculo subiacebit IV 2: 70, 14; simoniae mediator proprio gradu - βαθμὸν decidat ibid.: 70, 23; in duabus dioecesis simul institutus gradu decidat IV 10: 78, 13; episcopus per imperatoriam potestatem sedem suam ad metropolitanam elevans gradum - βαθμοῦ amittat IV 12: 79, 18; societati secretae adscripti a gradu - βαθμὸν proprio arceantur IV 18: 84, 8; episcopi defuncti patrimonium diripientes graduum suorum - βαθμοὺς periculo subiacebunt IV 20: 86, 20; item, raptoribus mulierum cooperantes aut eos adiuvantives IV 27: 90, 12; citra crimen dignitate - ἀξίωμα amoti ad episcopalem dignitatem - ἀξία revertentur IV 29: 94, 8. Hymno trisagio addentes «qui crucifixus est pro nobis» sacerdotali dignitate - ἀξία spoliuntur VI 81: 218, 13; raptoribus mulierum cooperantes vel eos adiuvantives e proprio gradu - βαθμὸς excidere VI 92: 228, 2.

Presbyter vel diaconus ordinarium suum non commemorans omni sacerdotali honore - τῷ πατρὶ privetur AB 13: 471, 19; sectatores quoque eorum a proprio honore excidant ibid.: 472, 7; residentiae legem non servans episcopus ab episcopi dignitate et honore

- τῷ πατρὶ καὶ ἀξίᾳ ... ac pontificali dignitate ἀρχηγούσης alienabitur AB 16: 477, 13 et 19.

Decreta a Nicolao I Romano episc. non observantes a proprio honore simul et ordine - τῷ πατρὶ καὶ τάξεως decidant et ordine - τῷ πατρὶ καὶ τάξεως decidant VIII 2: 297, 4 et 1; 1; sectatores VIII 2: 297, 4 et 1; 1; Photii ad pingendas iconas admittens proprio gradu - βαθμὸν periclitetur VIII 7: 307, 14 et 7; chirographa a clero ad suam securitatem exigens patriarcha honore proprio - τῷ πατρὶ decidat VIII 8: 309, 11 et 8; clericus omnis a praesule suo se separans omni operatione et honore - ἐνέργειας καὶ τῷ πατρὶ decidat VIII 10: 312, 2 et 311, 19; metropolitanus patriarchae non obsequens, etiam dignitate et honore decidat VIII 17: 326, 20. Episcopus, si monachus fiat, ipse seipsum episcopaliter gradu - βαθμοῦ privavit S. Soph. 2: 485, 17.

4. Reductio ad inferiorem gradum: episcopum in gradum presbyteri redigere - εἰς πρεσβυτέρου βαθμὸν sacrilegium est IV 29: 94, 1. Episc. catharus conversus presbyteri honore - τῷ πατρὶ, vel chorepiscopi locum - τόπον obtinebit, si in eadem dioecesi catholicus episc. iam habetur I 8: 31, 10 et 14. Presbyteri suspensi a publico tantum ministerio se abstinent, privatim sacerdotis officia - τὰ τῶν πρεσβυτέρων implere poterunt Bas. 17: 118, 1.

In aliena dioecesi praedicare audens episcopus ab episcopatu desistat, presbyteratus officia - τὰ τοῦ πρεσβυτέρου inpleat VI 20: 152, 9; diaconus officialis se supra presbyterum extollens, ex proprio gradu deiectus, ultimus in suo ordine - ἀξία sit VI 7: 133, 13; Diaconus, peccata occultata si confitetur, subdiaconi officium assumat Neoc. 10: 80, 4. Hegumenus monachum non praemissa triennali probatione, admittens, ab hegumenatu decidat, ad monachum reducatur AB 5: 456, 20.

5. Exclusio simpliciter a clero (sine mentione reductionis ad commun. laicalem). N. B. Nescio utrum «excidere episcopatus», «clero», ut in sequentibus, non addita voce «proprio» - οἰκεῖος, θνος, suspensionem ab officio (supra n. 2) significant, an exclusionem a clero; item, de καθαρεῖσθαι.

Presbyter nubens post acceptam ordinationem expellatur - καθαρεῖσθαι Neoc. I: 75, 15. De peccato mortali convictus a clero abstineat - πενitēσθαι I 2: 25, 10; usuras percipiens deiciatur a clero et alienus existat a regula (i. e. catalogo clericorum) - καθαρεῖσθαι τοῦ κλήρου καὶ ἀλλότριος τοῦ κανόνος έσται I 17: 38, 19. Episcopus in aliena dioecesi iniussus clericos ordinans ipso facto damnatus declaratur Ant. 13: 115, 16.

Καθαρεῖσθαι in cc. Apostolorum latine redditur per deponi usque ad c. 50 (versione dionysiana), exceptis cc. 11: 13, 7; 23: 18, 2; 42: 29, 11; 44: 30, 13; 45: 30, 19; 46: 31, 6, ubi redditur per «damnari»; post c. 50 (e cod. Veronensi, exentiū VI s.) habetur «degradari»; in c. 81: 49, 8 ἀποικεῖσθαι redditur per «deponatur».

Ne ante condemnationem a synodo «episcopatus» - ἐπισκοπὴ episcopo adimatur Carth. 87: 332, 15; damnatus autem, ab episcopatu - ἐπισκοπὴ discedat ibid. 88: 333, 6; excommunicatis, si in aliena dioecesi communicare tentet, facturam clericatus - κλήρου excipiat ibid.: 105: 369, 15; se conversionem haereticorum procurasse mentitus, etiam episcopatum - ἐπισκοπὴ amittat ibid.: 124: 396, 3.

Cum haereticis communicantes alimenta tantum recipient, orthodoxis in eorum locum suffictis Theoph. 2: 264, 8; parochus post peccatum grave ab ignorantie institutus nequit nequidem presbyter amplius esse Theoph. 3: 265, 18; presbyter ordinatus, ignorata eius indignitate, expellendus est Theoph.

6: 267, 16. Episcopus rite depositus ab officio etiam titulum amittit, nec amplius episcopus nominatur *Cyr* I: 277, 15 et 26. Nestorii sectatores episcopi sacerdotio - λειψωντι alieni declarantur *III* 2: 59, 4; clerici quoque depositi *ibid.* 3: 60, 9; depositi ob crimina et a Nestorio absoluti nihilominus depositi permanent *ibid.* 5: 61, 1; episcopus haereticus episcopatu depositus - ἀλλοτροῦσθαι τῆς ἐπισκοπῆς καὶ εἰναι καθηγημένους *III* 7: 62, 24; clericum e catalogo cleri expelli - ἀλλότριος τοῦ κανόνος *I* 17: 38, 18; - τοῦ καλέου ἐπικπετεῖν, e clero casurus *III* 7: 62, 24.

Episcopi amoti - ἀποκινθέντες *IV* 29: 93, 12; amoti ab actu episcopatus - τῆς πράξεως τῆς ἐπισκοπῆς *ibid.* 94, 4. Deponi - καθαρεύσθαι in cc. VI conc.: v. *intra* n. 6. Clero amotos esse - ἀποκινθωμένους qui in oratoriis privatis missam celebrant *AB* 12: 470, 2; schisma faciens clericus deponatur et omni honore ecclesiastico privetur *ibid.* 13: 471, 18; item, episcopus depositus declaratur *ibid.* 14: 473, 5; item, metropolitanus omni sacerdotio - λεπτελα alienus *ibid.* 15: 474, 10. Patriarcha CP et suffraganei eius, non saeientes contra principes illudentes res divinas deponantur et a proprio sacerdotio et honore pellantur *VIII* 16: 322, 3; ad synodum a patriarcha vocati metropolitani spernentes et contumaces deponantur omnibus modis *ibid.* 17: 326, 20 item, episc. tradens locatorio pacto bona ecclesiae deponatur omnibus modis *ibid.* 23: 335, 32; sectatores Photii depositi sint et nequaquam in sacerdotali catalogo recipiantur, paenitentes autem ad communionem tantum admittantur *ibid.* 25: 338, 10.

6. Reductio ad communionem laicalem. Paulianistae clerici conuersi, si digni, rebaptizandi ac ordinandi, secus abiici - καθαρεύσθαι, i. e.

laici declarandi *I* 19: 40, 20. Ad alienam sedem se transferentes episcopi - κοινωνία τῶν λατεῖν *Sard.* 1: 160, 16; λατεῖν κοινωνία *ibid.* 2: 161, 18. Diaconus fornicator in locum laicorum deictus - τόπον τῶν λατεῖν ἀποθέσθαι, communionem recipere poterit *Bas.* 3: 100, 13; omnis clericus graviter pecans contra sextum deponetur - καθαρεύσθαι *ibid.* 32: 131, 10; 70: 150, 4 et 149, 23. Clerici ordinationi sua infideles ut laici recipiendi *Tim.* 26*: 256, 22; omnis clericus in aliena dioecesi contra voluntatem ordinarii degens depositus sit, communiceat tamen ibi - κοινωνίᾳ *Ap.* 15: 15, 13; Christum denegans, reificatur, paenitens vero, plebeius - ὁς λατεῖν recipiat *Ap.* 62: 40, 7. Presbyter violator monialis ne ut laicus quidem missae participet - οὐδὲ ὁς λατεῖν συνάγεσθαι *Theoph.* 3: 265, 19. Deponi - καθαρεύσθαι in VI 4: 130, 9; 5: 131, 5; 6: 132, 7; 9: 137, 5; 10: 137, 12; II: 138, 6; 12: 139, 20; 13: 143, 6; 15: 144, 12; 17: 149, 6; perpetuum depositionem et reductionem ad communionem laicalem significat ut in c. sequenti: 21: 152, 18. Clerici censuris subiecti depositi et ad communionem laicam redacti - λατεῖν τόπῳ, si se paenitent, clericalem tonsuram habeant, secus laicum habitum ferant *VI* 21: 153, 2.

Photii sectatores, si se paenitent ad perceptionem sacramentorum admittantur *VIII* 25: 338, 10.

7. Exclusio a b. ecclesia, superaddita depositioni. Episcopus ad imperatorem recurrens eiiciatur a communione - ἀποκηρύγγεσθαι καὶ ἀπόβλητον *Ant.* II: 113, 9; vacans episc. vacantem ecclesiam invadens abiiciendus - ἀπόβλητος est *Ant.* 16: 117, 8. Christum denegans clericus reificatur omnino - κανεῖται ἀποθάλλεσθαι *Ap.* 62: 40, 7; abstinentis a matrimonio, carnibus et

vino propter abominationem eiiciatur ex ecclesia - ἀποβαλλέσθαι *Ap.* 5: 35, 17; Clerici merito facinorum suorum ecclesia pulsi *Carth.* 9: 222, 18; brachio saeculari tradendum clericum contumacem sola synodus primatialis statuit *ibid.* 266, 2 et 19; Apiarus presbyter dolendus, de ecclesia Christi amotus - ἀποκινεῖσθαι *ibid.* *Apia:* 436, 10.

Presbyterum monialis violatorem ecclesia separare - χωρίζειν consuevit *Theoph.* 3: 265, 20; fornicator, lector ordinatus, eiiciatur - ἀποβαλλέσθαι *ibid.* 6: 267, 17; de fornicatione convictus de ecclesia eiiciatur - τῆς ἑκοῦντας ἀποβαλλέσθαι *ibid.* 9: 269, 24. Clericus iam a clero amotus, si persistat, deponatur - καθαρεύσθαι *AB* 12: 470, 5. Metropolitanus suffraganeos exactiōnibus gravans deponatur et sequestretur ut sacrilegus *VIII* 19: 329, 8.

8. A n a t h e m a depositioni superadditum vel eam includens : v. a n a t h e m a.

9. Nota n. a. Depositio utrum latiae an ferenda sententiae sit: v. latae sententiae; an depositio unica censuta in clericos sit: v. p o e n a e in clericos; a quo in quem fertur: v. iudex 2 et 3. Depositio realis, i. e. spoliatio rei a caractere sacroto: v. exseccatio.

DESPONSATA virgo, μητροθεῖσα: rapta, etiamsi insuper violata fuerit, depositio reddatur *Anc.* II: 64, 20; hic autem eam retinere aut dimittere potest *Bas.* 22: 124, 15; sponsata adhuc vivente, despontam sibi matrimonio coniungens, adulter est *VI* 98: 235, 12; v. lector 3.

DEUS, δέσμος *Bas.* prooem.: 140, 21; de deo recta notio habenda *Nyss.* I: 207, 5; dei clementia fundamentum reconciliationis paenitentium est *Laod.* 2: 131, 11; ipse essentialiter bonum

- τὸ δύτικα καλὸν est *VI* 41: 178, 19; omnia propter deum, finis vitae christiana est *VII* 22: 282, 8; deus creator: v. creatio.

DEUSDEDIT, S. R. E. cardin. *AB intr.*: 446.

ΔΙΑΒΑΛΛΕΣΘΑΙ, culpabile esse *Carth.* 8: 222, 8; 19: 236, 6.

ΔΙΑΚΟΝΙΚΟΝ, secretarium, pars ecclesiae, ubi vasa sacra asservantur: subdiaconus in 8. locum non habeat, nec vasa sacra tangat *Laod.* 21: 139, 13; esacramenta in versione Isidor. *ibid.* app..

DIACONISSA, - διακόνωσσα: diaconissae paulianistarum nullam impositionem manus - χειροτοίσαν habent, inter laicos deputari *I* 19: 41, 3; d. τῆς διακόνου corpus deo consecratum est *Bas.* 44: 136, 10; cum pagano fornicata septimo anno admittenda, in castitate vivens *ibid.* 136, 3; διάκονος nubens anathematizanda cum consorte *IV* 15: 81, 20; ne ante quadragesimum aetatis annum ordinetur - χειροτοίσα *ibid.* 81, 18; *VI* 14: 144, 2; probatio severa praecedat *IV* 15: 81, 20; uxor electi episcopi ab eo separata, si digna sit, ad diaconatus - διακόνων dignitatem promoveatur *VI* 48: 186, 11; eandem esse diaconissam ac viudam *VI* 40: 176, 17; vidua 1, virgines.

DIACONUS, διάκονος. 1. Minister episcopi sui est *I* 18: 39, 18; diaconi assistunt synodo *Carth.* prooem.: 250, 22; 288, 13; ibique ministrant *Carth.* 97: 361, 14; in curia episcopali officia tenent *VI* 7: 132, 16; v. archidiaconus; ab episcopo delegantur ad negotia in alia dioecesi tractanda *ibid.* 133, 6; ad imperatorem ipsi mittendi, personam episcopi sui agentes *Sard.* 8: 170, 10; in Actibus Apost. dispensatores, non ministri cultus ostenduntur *VI* 16: 147, 14.

2. D. ab uno episcopo ordinatur *Ap.* 2: 8, 14; ne ante vigesimum quintum aetatis annum ordinetur *Carth.* 16: 231, 4; *VI* 14: 144, 1; in sacro ministerio functions: «offerre» - ἀναφέρειν (praesentare) panem et venum et praedicare *Anc.* 2: 57, 13; potestatem offerendi - προσφέρειν (s. sacrificium offerre) non habet *I* 18: 39, 10; inferior sacerdote est *ibid.* 39, 19; ne ante sacerdotem sedeat *ibid.* 39, 24; *VI* 7: 132, 16; huic s. communionem praebere non licet *I* 18: 39, 7; in Alexandr. autem ecclesia licet *Tim.* 21*: 253, 13; fidelibus s. communionem praebet *VI* 23: 153, 5; *Tim.* 24*: 255, 18; episcopo non celebrante, presbyterum ad dividendum s. panem in particulas pro s. communione fideliū adiuvat *Tim.* 22*: 253, 25; soli d. oratione portare licet *Laod.* 21: 139, 19.

3. Nupti ad diaconatum promoveri possunt: v. matrimonium clericorum; ante ordinationem protostatus se post ordinationem nubere velle, nubat; si siluerit, nubere nequit *Anc.* 10: 64, 6. Numerus diaconorum ad septem pro dioecesi statuitur *Neoc.* 15: 82, 6; sed necessitatibus cuiusque dioecesis determinandus est *VI* 16: 144, 17.

4. Fornicator d. deponendus *Bas.* 3: 100, 11; 70: 150, 2; peccata occultata confitens officium subdiaconi assumat *Neoc.* 10: 80, 4; v. depositio 7; appellans d. a tribus episcopis audiatur, ordinario suo praesidente *Carth.* 12: 226, 3; 14: 227, 17; appellatio d. contra sententiam ordinarii sui fit ad metropolitanum *VIII* 26: 338, 24.

ΔΙΑΚΡΙΝΟΜΑΙ, «discernere», i. e. dubitare *Gang.* 4: 91, 4.

ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ, cognitio de causa *Carth.* 104: 369, 7; *AB* 13: 471, 11; διαγνῶσαι *Carth.* 20: 237, 9; v. judicia 1.

ΔΙΑΛΛΑΙΑ, «acclamatio», decretum a

concilio per acclamationem *III* 7: 61, 15 tit.; *intr.*: 56 n. 14.

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ, «obtestatio» *Bas.* 90: 176, 7; testari eos - διαμαρτύρεσθαι *Bas.* 85: 158, 23; *VII* 1: 247, 1; v. προσμαρτυρία.

DIANEUS, episc. Caesar. in Cappad. *Ant.* *intr.*: 101 n. 12.

ΔΙΑΤΤΠΩΣΙΣ βασιλική, «scitum principale», imperatorum decretum *Carth.* 97: 361, 14; «ordinatio», dispositio de rebus suis *Carth.* 81: 322, 11; «forma» ordo *IV* 8: 76, 7.

ΔΙΚΑΙΟΙ τυγχάνουσιν, ius habent: *IV* 29: 94, 20; τὰ δέκατα, iura, privilegia *III* 8: 65, 6; *IV* 2: 80, 3; *VI* 39: 174, 4.

ΔΙΚΑΙΟΥΣΘΑΙ, iustificatum esse (per I. C.) *Carth.* 111: 378, 10.

ΔΙΚΑΣΤΑΙ, iudices, episcopi delegati a coepiscopis ad synodus peragendam *Carth.* 127: 398, 13; v. iudex.

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ, tribunal, δημόσιον, civile *Carth.* 15: 228, 15; v. iudicia publica.

ΔΙΚΗ, «ultio», poena *Ant.* 13: 115, 16.

DIDACHE ss. Apostolorum *Ath.* *intr.*: 60.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ, 1. doctrina christiana scripta: v. χειρογραφα vel non scripta: v. διδαχα, traditio *Bas.* 91: 179, 10; ambo eadem vim habent *ibid.* 179, 15; evangelizare et docere primum propositum apostolorum fuit *Petr.* 9: 46, 3; catechismus pueris ac familiaribus a clero faciens VII 10: 265, 9; docere doctrinam divinæ ac humanae sapientiae valde proficuum *VIII* 7: 306, 20 et 16; sapientia profana nova a Photio et sectatoribus edocta, a ss. patribus et doctoribus aliena *VIII* 9: 309, 26; chirographa ad docendum a Photio eis concessa irrita sint *ibid.* 310, 2 et 7; docere potest quisque idoneus, praeter

haereticos *ibid.* 310, 9; et indigos *VIII* 7: 306, 22.

2. Διδάσκαλοι doctores ecclesiae *VI* 68: 206, 6; luminaria et doctores, quorum doctrina in praedicatione sequenda *VI* 19: 151, 7; v. prae-
dicatio. In ecclesia docendi munus - διδασκαλικὸν δέκατα non laicis permissum *VI* 64: 201, 4, sed quibus illa gratia - χάρις data est *ibid.* 201, 9; publica praedicatione - διδασκαλία avaritia curanda est *Nyss.* 6: 222, 1; publice docere in aliena dioecesi episco-
po vetatur *VI* 20: 152, 6; v.
episcopus 6.

DIDYMUS, Alexandriae magister *Cyr.* *intr.*: 274; damnatur a quinto concil. *VI* 1: 116, 21.

ΔΙΕΚΔΙΚΕΙΣΘΑΙ, «defensari», poenam sententiati suspendere *Carth.* 62: 299, 14.

DIES datus - ημέρα, a iudice ad causam agendam *Carth.* *prooem.*: 251, 13; v. accusatio 5, tempus 1.

ΔΙΓΑΜΙΑ, secundae nuptiae, διγαμος: v. matrimonium 9-10-II.

DIGNITAS ecclesiastica: v. de-
positio 3 (suspensio a dignitate).

DILATIO, ἀναβολή: ne ultra tres menses fiat ad ordinandum episcopum *IV* 25: 89, 2; διαβάλλεσθαι morari *Carth.* 121: 392, 14; v. tempus 2.

ΔΙΩΚΕΣΘΑΙ τῆς ἐκδηλωσίας, ecclesia pel-
li *Carth.* 9: 222, 18; v. de-
positio 7.

DIOCLETIANA persecutio *Petr.* *intr.*: 31.

ΔΙΟΔΩΡΟΣ, Tarsens. episc., destinatus epistolae de matrimonio cum glore aut cum leviro *Bas.* 87 *prooem.*: 160, 14 et 22; 161, 2; *Bas.* *intr.*: 87.

DIOECESIS: 1. Unius episcopi territorium: ἐκδηλωσία «suam ecclesiam» *IV* 20: 86, 3; v. ἐξελησία 2;

«parocchia» *I* 16: 37, 17; v. παροι-
χία 1; «civitas» *I* 8: 31, 16; v.
πόλις 1.

2. «Dioceses» - παροιχίαι, paro-
chia et rurales *Carth.* 54: 278, 8; 56:
284, 7 et 11 et 20; v. παροιχία 2.

3. Diocesis amplectitur civi-
tatem et agros *Ap.* 35: 24, 21; limites
dioecesis ne mutentur, antequam syn-
odus provincialis de hoc decernat
Carth. 120: 390, 17; dioecesis ne divi-
datur sine consensu ordinarii loci
Carth. 53: 273, 5; civitas populosa facta
in dioecesim novam erigi potest *Sard.*
6: 167, 17; d. nova ne erigatur, nisi
ex decreto synodi provinc. perfectae
et de consensu ordinarii loci *Carth.* 98:
362, 9; civitas nova a potestate civili
condita in dioecesim erigitur *IV* 17:
83, 14; *VI* 38: 172, 15; v. episcopi
3 c (institutio), provincia.

4. Διοκέσης - primatia, pars imperii romani per Orientem, plures provincias ecclesiasticas amplectens;
enumerantur: Aegyptus: v. Alex-
andria; Oriens: v. Antiochia;
Asiana dioecesis: v. Ephesus;
Pontica: v. Caesarea in Cappad.;
Thracica: v. Heraclea in Thracia
II 2: 46, 17 et 19; 47, 2; ὄπερ 8;
ἐπίσκοποι, primatales episcopi *II* 2:
46, 9; v. primatiae.

5. 8. δημοσία administratio pub-
lica *Ap.* 81: 49, 6; v. saecularia
negotia 2.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ, Alexandr. episc.: vita *Dion.*
intr.: 1; *Ath.* *intr.*: 59; peritus in re
canonica *Bas.* 1: 94, 3; «magnus»
ibid. 96, 8; eum fecellit, Pepuzenos
non valide baptizare *ibid.* 96, 7;
mediator in contentione de rebapti-
zandis haereticis *Cypr.* *intr.*: 300; opini-
o particularis de reconciliacione mo-
ribundorum *Dion* 5*: 15, 1; *Nyss.*
intr.: 202; v. rebaptizatio,
morbundi.

— areopagita, de hierarch. eccl.

I 4 in VII 2: 249, 15; VIII 1: 293, 19.
— exiguus, collectionem canonum
Antiochenam latine vertit *Intr. gener.*
I. CCO p. 8.

DIONYSI exsecrandum nomen in tor-
culari invocatur VI 62: 199, 11: v.
paganis.

ΔΙΟΣΚΟΡΟΣ, Alexandr. episc. confusio-
nis naturarum in Christo auctor VI 1:
116, 5; Romanum episc. suis scriptis
calumniantis, ideoque damnatus VIII
21: 332, 7.

— episc. Hermopolis CP 1: 439,
15.

ΔΙΦΘΕΡΑ, codex membranaceus *Laod.*
15: 136, 17.

DIPTYCHA, in — referri: v. ἀνα-
φέσιν: inter episcopos post mortem
non refertur, qui haereticos suos he-
redes constituit *Carth.* 81: 322, 5.

DISCIPLINA ecclesiastica, bonus ordo-
1. Ἡ ἐποιημένη *Sard.* 10: 174, 9; ἐπ.
τῆς καθολ. εκκλησίας *Sard.* 16: 184, 9;
ἐπ. εὐαγγελική καὶ ἀποστολική *Carth.*
102: 367, 20.

2. Κατάστασις *Carth.* 10: 223, 19;
47: 266, 14; *Ant.* 13: 155, 10: v.
κατάστασις 1.

3. Τάξις I 18: 39, 21: v. τάξις 1.

DISPENSATIO: v. οἰκονομία.

DISPOSITIONES paenitentis, 1. mo-
dus conversionis - τόντος ἐπιτροπῆς
et ante omnia vita anterior et subse-
quens scrutanda sunt ab episcopo pro
paenitentia publica *Anc.* 5: 60, 15;
vita ante et post conversionem pen-
sanda *ibid.* 9: 63, 21; vita anterior
mulieris a barbaris corruptae *Greg.* 1:
20, 17; mortificatio - κάματος et humili-
tias considerandae sunt *Anc.* 2: 57, 15;
conversatio et fides paenitentium ab-
breviat tempus paenitentiae *Neoc.* 3:
76, 16; ad paenitentiam admittendi qui
veraciter paenitendum gerunt - μετα-

μελῶνται γνησίος I II: 33, 6; proposi-
tum - προσάρτεις, species paenitentia
et re ipsa, non simulatione facta con-
versio, metu et lacrimis ac patientia
et bonis operibus demonstratur I 12:
34, 6; paenitentia non tempore, sed dis-
positionibus metienda *Bas.* 2: 100, 6; si
lacrimae, si vita digna *ibid.* 7: 104, 15;
si confessio sincera, nimia cordis paen-
itentia, maior cordis dolor, tunc indul-
gentia utendum *ibid.* 74: 151, 12;
item, conscient esse magnitudinis pec-
cati, dominum cum lacrimis quaerere,
fructus paenitentiae demonstrare *ibid.*
75: 152, 4; insignis sit paenitentia cor-
dis *ibid.* 82: 156, 14; fructus paenitentiae
non tempus, qualitatem paenitentiae
cordis manifestant *ibid.* 84: 157,
10; indulgentia nimia erga peccatores
haereticos ansam praebet nos calum-
niandi *Bas.* 6: 103, 19: v. indif-
ferentia.

2. Sec rationem conversionis, et eius
magnitudinem abbreviabitur tempus
paenitentiae *Nyss.* 5: 219, 5; 7: 225, 1;
sponte sua confessus, initia curationis
vitii sui demonstrat, indulgentiorem
paenitentiam habebit *ibid.* 4: 214, 20;
pro ferventiore conversione et con-
versatione minuendum tempus in variis
gradibus paenitentiae *ibid.* 215, 16;
voluntas paenitentis - προσάρτεις fide
dignam esse conversionem monstrat
ibid. 5: 220, 1; dispositio - διάθεσις
ante omnia consideranda, nam voluntas
- προσάρτεις curat a vitio, non
tempus *ibid.* 8: 225, 25; 226, 3: v.
οραπεῖα, paenitentia 2.

3. Episcopus de dispositionibus paen-
itentis iudicat *Anc.* 2: 57, 15; 5: 60,
15; *Theoph.* 13: 272, 16; 14: 273, 21:
v. reconciliatio 2, φιλαν-
θωπία, οἰκονομία 2.

DISPUTATIO publica, contradictoria,
cum haereticis *Carth.* 92: 344, 6;
93: 347, 5: v. donatistae 3.

DIVITIAE - πλοῦτος cum iustitia et

beneficiencia non reprobandaes *Gangr.*
epil.: 98, 18.

DIVORTIUM, matrimonii solutio: v.
matrimonium 4.

ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ, probatio clerici vel mona-
chi et monialis ante admissionem fa-
cienda: v. probatio, clericis 3c,
monachi 2, moniales 2.

DOCTRINA christiana: v. διδασκαλία,
κατήχησις, πίστις, prae-
dicatio.

ΔΟΓΜΑ 1. Usus ecclesiae catholicae
I 8: 30, 12; traditiones ecclesiasticae
non scriptae, silentio traditae *Bas.* 9r:
181, 22: v. ἀγραφον 80c; oppon.
χρυσαύρα *ibid.*; *Bas. intr.*: 89: v. χήρου-
μα; arcanae traditionis exempla nu-
merosa *Bas.* 180, 1; 182, 2; 184, 8;
solis initiatis sensus patet *ibid.*:
181, 12.

2. «secta» haereticorum *Carth.* 57:
293, 21.

3. δοκιμασία, «dogmata», proposi-
tiones ad rectam fidem spectantes
Ap. 37: 26, 5; δοκιμασία, decreta de fide
VI 1: 121, 14.

DOMINICA - κυριακή, dies honorandus
propter resurrectionem D. N. I. C. *Theo-
ph.* 1: 262, 10; dies primus et octavus
appellatur *ibid.*: 262, 15; unius dies,
non prima in s. scriptura dicitur
Bas. 9r: 182, 2; d. ieunare non licet
Ap. 64: 41, 7; genu non flectendum
propter gaudium *Petr.* 15: 58, 3: v.
genuflexio, communio 7
(quoties), missa 4 κυριακή.

DOMINICUM aureum, templum Antio-
chiae a Constantino I imperat. con-
structum, a Constantio eius filio inaugu-
ratum *Ant. intr.*: 100 n. 1: v.
encaenii.

DOMINIUM: v. χειρ 1.

ΔΟΜΝΟΣ Antiochen. episc., nepos Joani-
nis episc. Antioch., destinarius epi-
stolae *Cyr. intr.*: 275, 1: 276, 7.

DOMUS sacrae - οἰκοι στύρεις, episcopia
et monasteria VII 13: 268, 16; d. in
nomine dei aedificatae, honorandae
sunt *Gangr. pil.*: 99, 3 et 8: v. ἔκ-
κλησία 1, oratoria.

DONATIANUS senes, metropolitanus
prov. Byzacene *Carth.* 127: 398, 19.

DONATIO, a clericis ne conferatur aca-
tholicis, etiam si consanguineis existant
Carth. 22: 238, 5.

DONATISTAE, schismatici in primatia
Carthaginensi, de quibus in syn. Roma-
na et Arelatensi *Pape*: 513.

1. «Sectam» - δόγμα constituent *Carth.*
57: 293, 21; haeretici et schismati-
ci appellantur *Carth. prooem.*: 304,
17: v. schismatici 2; ex unitate
corporis dominici praecisi *Carth.* 66:
305, 20; eorum praepositi - ἀρχηγοί¹
(non episcopi) appellantur *Carth.* 9r:
341, 13; episcopos Severum et Maca-
rium occiderunt, Theasium et Victo-
rem caederunt *Carth. prooem.*: 373, 5;
decreto imperatorio ex Africa exclusi
Carth. 94: 356, 19; maximianistas,
schismatici a donatistis separati *Carth.*
69: 311, 2; 67: 307, 10: v. impe-
rator 3, haereticī 6 (activitates
prohibitae).

2. Baptismum et ordinationes cat-
holicorum non recognoscunt, com-
munione catholicam abominantur,
quod erga Maximianistas non faciunt
Carth. 69: 311, 12 et 22; eorum bap-
tismus et ordinatio non iteranda *Carth.*
48: 265, 9; 57: 292, 15: v. Capu-
ensis syn.; ab Anastasio episc.
Roman. petenda licentia ut a d. bap-
tizati post conversionem ad clerum
promoveantur *Carth.* 57: 291, 5; de
hoc interrogati antea fuerunt, an lice-
ret, Siricius episc. Roman. et Simpli-
cianus Mediolan. (quorum responsio
negativa fuisse videtur) *Carth.* 47:
263, 9; item, ab Anastasio episc. Ro-
mano petendum ut clerici donatistae

conversi in suis honoribus permaneant
Carth. 68: 308, 10 et 18; 309, 4.

3. De unitate procuranda, violentiis
donatistarum non obstantibus, ex-
hortat Anastasius episc. Romanus
Carth. proem.: 304, 11; legationem
mittendam esse, qui eos ad unitatem
et pacem invitent, censem synodus *Carth.*
69: 310, 9; ordinarius loci, collega
adjuncto, conventionem - συνέλευσις
cum donatistis per magistratum faciat
Carth. 91: 341, 6; conventionis forma
- τόμος *Carth.* 92: 242, 21; 343, 15;
345, 9; disputatio contradictoria pu-
blica a delectis ex ambobus partibus
in constituto loco et tempore facienda,
de iis quaestionibus quae nos separant
Carth. 92: 344, 6; 93: 345, 7; violentiae
donatistarum post conventum: *Carth.*
93: 348, 4.

Conversi populi quomodo et quibus
episcopis attribuendi *Carth.* 117: 386,
8 sqq.; conversio eorum non neglegenda
Carth. 121: 392, 8; v. episcopus
5e.

DONATUS - Δονάτος, episc. *Cypr.* 1:
304, 19.

— alius - Δονάτος Θύλλος, episc. *Cypr.*
1: 304, 22.

— , auctor schismatis; Donati pars
Carth. 117: 387, 1 et 8.

— , episc., delegatus Mauritan.

Sitifensis ad synod. *Carth.* 117: 399, 3;
subscribit epist. ad Caelestimum Ro-
man. *Carth. Apiar.*: 428, 11.

— , legatus Hadriani II episc.
Romani VIII intr.: 289.

DONUM - δῶρον. 1. Eucharistia I 5:
28, 8.

2. Dona festiva - ἔφεστικά *Laod.*
37: 146, 5; v. δοσία, communi-
catio 3, εὐλογία 3.

ΔΩΡΟΘΕΟΣ, diaconus Basilii Caesariens.,
Romam missus *Bas.* intr.: 85.

ΔΟΣΙΑ, munera ad obtinendum favorem
VII 5: 254, 11 tit.; δόσις datio *ibid.*:
255, 10 et 13; 256, 3.

DOTALIA: v. προϊκῷα.

ΔΟΞΟΛΟΓΙΑ, glorificatio, ss. Trinitatis
adoratio verbis, speciatim cum Gloria
P. et F. cum Sp. s., expressa: τρόπος δ.
ex traditione non scripta *Bas.* 91: 184,
20; τὴν δόξαν ἀποδόθηναι *ibid.* 184, 19;
forma σὸν ἄγ. πνεύματι *Ath.* 1: 71, 2;
Bas. 92: 185, 14; *Ap.* 85: 53, 5.

DULCICIUS - Δουλκίτιος, legatus Tri-
politanæ prov., cuius adventui tem-
pestates moram attulerunt *Carth.*
proem.: 340, 7.

ΔΥΤΙΚΟΙ, occidentales: τόμος τῶν Δ.,
tomus Damasi II 5: 48, 18 app.

EBRIETAS, μέθη, vitium clericis vita-
num *Ap.* 42: 29, 20; 43: 30, 4: v.
caupona.

ΕΚΒΑΛΛΕΙΝ, ἐκβάλλεσθαι, efficer: τῆς
ἐκδησίας, exterminare de ecclesia
Sard. 14: 179, 20 et 23; τῶν προσευ-
χῶν, ecclesia effici *Bas.* 22: 125, 3;
Theoph. 9: 269, 24; *Theoph.* 7: 267,
16 et 17: v. excommunicatio 2.

ΕΚΒΙΒΑΣΤΑΙ, «executores» 1. iudices
arbitrii, ad item componendam in ap-
pellationibus *Carth. Apiar.*: 453, 22;

2. Commissarii imperiales ab impera-
tore postulandi quinque pro provinciis
ecclesias Africanae, qui in rebus ec-
clesias apud potestatem civilem inter-
cedant *Carth.* 96: 359, 13.

ΕΚΚΑΛΕΣΑΣΘΑΙ, «provocare»: v. a p-
pellatio 1.

ΕΚΚΗΡΥΤΤΕΙΝ, excludere, excommuni-
cicare *Greg.* 2: 22, 12; τῶν ἐχόν-
ibid.: 5: 26, 10; 7: 27, 16; ἐκκήρυκτος
exclusus ex ecclesia dei *ibid.*: 2: 22, 4;
Abc. 18: 69, 19; κατὰ πᾶσαν ἐκδησίαν
ex omnibus eccl. *Bas.* 88: 172, 8: v.
excommunicatio 2.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ecclesia 1. D om u s ora-
tionis: eccl. parochialis ruralis *Ant.* 10:
112, 9; *Sard.* 12: 177, 21; eccl. ubi
eucharistia offertur, domus Christi est
Cyr. 8*: 289, 1; ἐκδ., oratorium pu-
blicum, dist. a κυριακῶν (eccl. paro-
chiali) VI 74: 212, 4; ἐπὶ ἐκδησίαις
in ecclesia, publice VI 81: 218, 9;
dist. ab oratorio privato - εὐκτήριος
οἶκος VII 10: 264, 16; in ecclesia
habetur πώλη τοῦ εὐκτήριου, νάρθη,
πώλη τοῦ ναοῦ *Greg.* 11*: 29, 10-15;
30, 2; eccl. consecranda cum deposi-
tione reliquiarum VII 7: 261, 2;

dedicatur, inthronizatur, commotae
mensae stabiluntur VIII 4: 300, 13;
intra saeptum, aream ecclesiae neque
caupona, neque esculenta venundan-
da VI 76: 213, 10: v. oratorium,
ναός, κυριακόν.

2. Parochia, i.e. populus chris-
tianus et aedes sacra: ad quam ordi-
natur episcopus, presbyter vel diaconus
I 15: 37, 1; *Sard.* 12: 177, 21; VII 15:
272, 14; sedes episcopalis dioecesis
I 16: 37, 10 et 14; *Ap.* 30: 21, 17;
dioecesis, cui subordinantur parochiae
rusticae IV 17: 82, 20; dioecesis IV 25:
89, 6; 26: 89, 13 et 16; ecclesia CP
ibid.: 28: 91, 9.

3. Sancta mater Ecclesia: eccl. uni-
citas: unum est baptismus et unus
spiritus s. et una ecclesia *Cypr.* 1:
311, 11; a Christo D. N. supra Petrum
fundata *ibid.*: 311, 13; unitas ecclesiae
a Romana sede tuerit *Pape*: 526;
catholica ecclesia unica est quae valide
baptizat *Cypr.* 1: 305, 14; extra ec-
clesiam nulla remissio peccatorum *Cypr.* 1:
308, 3; haeretici ecclesia non sunt *ibid.*:
308, 15; schismatici adhuc pars ecclie-
siae sunt *Bas.* 1: 95, 10; ecclesiae ab
haerese non corruptae *Bas.* 91: 185, 1;
ecclesiae prosperitas *Bas.* 18: 119, 7;
VI 1: 111, 18; pax *Theoph.* 7: 268, 9;
ecclesiae luminaria sunt patres VI
alloc.: 105, 7; ecclesiam catholicam
iconoclastae contaminaverunt VII 16:
273, 9.

«Ecclesiasti», praesules ecclesiarum
CP 1: 444, 5; ol. τῆς ἐκδησίας «ec-
clesiastici», membra ecclesiae *Laod.*
10: 134, 19; enumerantur: λεπτοι,
χληροι, δοκηται καὶ χριστινοι ἡ λεπτοι
Laod. 28: 143, 4; «ecclesiasticum»
crimen, ad ecclesiasticam disciplinam
spectans II 6: 50, 14; *Carth.* 19: 236, 9.

113

ΕΚΚΛΗΤΟΣ γένος, «provocatum fuerit» *Carth.* 95: 358, 18; v. *appellatio*.

ΕΚΚΟΙΤΕΙΝ, *excidere*, eicere (de ecclesia) *Gangr.* *epil.*: 98, 2; *abscidatur omnimodo ab ecclesia Ap.* 28: 21, 1; 29: 21, 10; v. *excommunicatio* 2.

ΕΚΔΙΚΗΣΙΣ, «defensio», ecclesiarum coram iudice civili *Carth.* 97: 360, 15; v. *διεκδικεῖσθαι*.

ΕΚΔΙΚΟΣ, «defensor», syndicus, iuris peritus laicus - σχολαστικός, ab episcopis propositus et ab imperatoria potestate institutus in dioecesi, ut defendat in iudicis res ecclesiae *Carth.* 97: 360, 10; defensor pauperum adversus potentiam divitium *ibid.*: 75: 316, 4; defensor eccles. *CP IV* 23: 87, 17 et 23.

ΕΚΔΟΣΙΣ, ἐκδόνω εἰς χεῖρα transferre bona in potestatem alterius, tradere (in commendam?) *VI 49: 187, 13; VII 12: 267, 3-4-18*; huiusmodi venditio - πρᾶσις irrita est *VII 12: 268, 3*; v. *bona 5*; ἐκδόνω, excipere exemplaria - λογοτάξ actorum *III 8: 65, 9*.

ΕΚΑΗΙΤΟΡΕΣ, conductores *Carth.* 16: 230, 9; v. *sacerularia negotia I*.

ΕΚΠΗΙΤΕΙΝ, excidere (e gradu): v. *depositio 3*.

ΕΚΡΙΤΕΣΘΑΙ, retici (de ecclesia) *VI 1: 120, 6*; v. *excommunicatio 2*.

ΕΚΤΟΣ εἶναι, foris esse (ecclesia) *Gangr. syn.*: 88, 25; v. *excommunicatio 2*.

ΕΓΚΑΙΝΙΖΕΙΝ, dedicare ecclesiam *VII 7: 260, 7 (tit.)*; «dedicare» *VIII 4: 300, 15*; v. *ecclesia I*.

ΕΓΚΑΛΟΤΜΑΙ, «conveniri», moneri *Carth.* 121: 392, 11; v. *monitio*.

ΕΓΚΑΤΑΛΕΓΕΣΘΑΙ, in numero (fra-

116

trum monasterii) referri *VI 42: 180, 15*; v. *catalogus*.

ΕΓΚΑΘΙΣΤΑΘΑΙ, inthronizari in sede (de episcopo) *VI 37: 172, 1*; institui ut monachus *VI 42: 180, 14*; instituere oeconomicum *VII 11: 266, 11*.

ΕΓΚΕΧΕΙΡΙΣΜΕΝΟΙ, commissarie ab ordinario suo missi *IV 23: 87, 7*; administrantes bona ecclesiae *Gangr.* 7: 92, 10.

ΕΓΧΑΡΑΤΤΕΙΝ, depingere iconam *VI 82: 219, 2; 100: 237, 8*.

ΕΓΚΑΛΕΙΣΤΡΑ, secessus, clausura eremita sive in civitatibus sive in vicis erigitur *VI 41: 177, 20*; in ea clausis egredi non licet, nisi urgente necessitate cum iussione ordinarii *ibid.: 179, 2*; v. *eremite*.

ΕΓΚΛΗΜΑ, crimen, caput accusationis *II 6: 50, 15*; *Pape: 495*; ἐγκληματικὸν πρᾶγμα causa criminalis opp. πολεμικόν, civilis *Carth.* 15: 228, 12 et 19; *VIII 10: 311, 13 et 8*; v. *actio*.

ΕΓΚΡΑΤΕΥΕΙΝ, continentiam servare *Gangr.* 9: 3, 4; v. *continencia 5*.

ΕΓΓΡΑΦΟΣ, in scriptis tradita: διδασκαλία doctrina christiana *Bas.* 91: 179, 12; Ε. θεσμοθεσία legislatio *VII 7: 261, 4*; v. *ἄγραφος*.

ΕΓΓΥΤΑΙ, «fideiussores», sponsio, satisfatio *IV 30: 96: 11; 97, 2*; «fideiussio», spondere pro aere alieno alicuius *Ap. 20: 17, 8*.

ΕΙΚΩΝ, icona: σεντάτι, venerandae *VI 82: 218, 20; 217, 20*; v. *icona, iconoclastae, pictura*.

ΕΙΔΩΛΕΙΟΝ, idolorum templum *Ant. 4: 59, 19; Bas. 81: 155, 3 app.*

ΕΙΔΟΣ, «species», res: dist. a pecunias *Carth.* 16: 231, 3; ab obolo *VI 23: 154, 9*; ab auro *VII 4: 252, 14*; fumentum sive aliam speciem *VII 6: 260, 3*.

117

ΕΙΡΗΝΗ, imperatrix cum filio Constantino VI; praerogativam concilii de ss. imaginibus exercet *VII intr.: 242; VII 1: 245, 5 (lemma)*.

ΕΙΡΗΝΗ, osculum pacis: redditur - δούνατ episcopo a presbyteris, dein mutuo datur a laicis antequam s. oblatio fiat *Laod.* 19: 138, 16.

ΕΙΡΗΝΙΚΑΙ, «pacifcae»: v. *litterae 5*.

ΕΙΡΗΝΙΚΟΤΑΤΗ, «pacificissima» synodus; ita se qualificat *Ant. syn.: 102, 8*; in spiritu pacis - εἰρηνικοῦ *ibid.: 103, 1*; credentes τῷ τῆς εἰρήνης διγώ πνεύματι *ibid.: 103, 12*.

ΕΙΣΔΟΧΗ, admissio clericorum ab episcopo vel sacerdote, monachi ab hegumeno *VII 19: 277, 16; 278, 7*; v. *clericis 3*.

ΕΙΣΙΕΝΑΙ, «introire» in ecclesiam *I 12: 34, 16*; v. *reconciliatio*.

ΕΙΣΟΔΟΣ, introitus sacerdotis ad altare in officio vesperali *VI 90: 226, 15*; v. *λυχνικόν*.

ΕΛΑΣΙΑ, exilium *Sard.* 17: 184, 17.

ELECTIO: v. *χειροτονία, episcopus 3*.

ΕΛΕΓΧΕΙΝ, arguere testes afferendo *I 2: 25, 9; Greg. 8: 28, 7*; v. *iudicia*.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ 1. Libertas in agendo *III 8: 63, 10*; quam I. C. liberator omnium nobis donavit: opp. τύφος, dominatio *ibid.: 64, 23*.

2. Libertas per manumissionem *VI 85: 222, 1*; manumissiones *Carth.* 64: 30, 4; *82: 322, 15*; ἐλεύθερούμενοι δοῦλοι *VI 85: 222, 18*; v. *manumissio*.

ΕΛΕΥΘΕΡΩΤΗΣ, liberator hominum J. C. *III 8: 65, 3*.

ELPIDIUS, episc., legatus Roman., Antiochiam ad Encaenia Dominicai aurei missus *Ant. intr.: 100*.

ΕΑΠΠΙΔΙΟΣ, Laodicena. episc. *CP I: 439, 13*.

ELVIRAE in Hispania synodus *Ant. intr.: 55 n. 8*.

EMMEΛΕΙΑ, mater Basilii Caesariens. *Bas. intr.: 85*.

ΕΜΠΑΘΕΙΑ, «vitium», cupiditas *VII 4: 253, 5*.

EMPHYTEUSIS, emphyteutica pacta *VIII 15: 318, 18*; emph. traditio bonorum *ibid.: 319, 11*; emph. pactio ad censem annum obligat *VIII 20: 330, 2*; rumpenda est non ab episcopo, sed sententia praetoris *ibid.: 329, 18 et 330, 14*.

ENCAENIIS in —, dedicationis Dominicai aurei occasione Antiochiae habita synodus *Ant. I: 102, 6 (lemma, lat.); ibid.: intr.: 100*.

ENCRATITAE, soboles Marcionitarum sunt *Bas. 47: 138, 2*; a nuptiis et vino abhorrent *ibid.: 138, 4*; lepide de comedendis carnibus queruntur *Bas. 86: 159, 20*; incipiunt accedentes ad eorum haeresim rebaptizantur *Bas. I: 97, 20*; Caesareae reconciliabantur per baptismum *Bas. 47: 138, 7*; quia eorum baptismus et ss. ordinationes invalidae erant *Bas. I: 96, 14*; nunc vero per chrisma (et libellum) reconciliandi *ibid.: 98, 20*; ordinationes quoque validae iam recognitae sunt *ibid.: 99, 7*.

ENCYCLIUS codex *IV intr.: 67 n. 14*.

ΕΝΔΗΜΟΥΣΑ, synodus episcoporum, ob negotium cum imperatoria aula vel cum patriarcha tractandum, CP (apud patriarcham) ad tempus degentium: *Genn. I: 296, 24; 292, 16*; v. *synodus primatialis 2*.

ΕΝΔΟΣΙΣ, concessio alicuius facti aliunde a regula interdicti *IV 30: 96, 2*; ἐνδεδώκατεν *VI 30: 161, 17*.

ΕΝΔΥΜΑ μέλαν, amictus niger monialium post benedictionem professio-

nis monasticae induendus VI 45: 183, 5; v. monachus 2.

ENEΡΤΕΙΑ, operatio 1. Functio, officium sacerdotale VI 3: 138, 4; ἐνέργησι ως κληρικοὶ fungi officio clericorum *Ap.* 45: 30, 19; «ministare», ministerio fungi IV 6: 75, 4; officio presbyteri fungi VI 20: 152, 9; huius ἐνέργειαι enumerantur: benedicere publice vel privatim, corpus Christi distribuere, caeteras functiones sacras exercere VI 26: 157, 2-4 II.

2. Operatio daemonis in possesso VI 60: 196, 14; v. daemon.

ΕΝΙΔΡΥΘΗΝΑΙ, inthronizari: ἐ. λεπατῆ κατατάσσει, inthronizari per canonicam institutionem VI 37: 171, 12; v. ἐγκαίστασθαι, καθητάν.

ΕΝΟΠΙΑ, dioecesis episcopi *Theoph.* 7: 268, 13.

ΕΝΣΤΑΤΙΚΩΣ, cavillatorie: falsa interpretatio latini vocabuli instantissime *Carth.* 76: 317, 7.

ΕΝΩΤΥΜΗΣΙΣ, cogitatio (mala) *Neoc.* 4: 77, 6.

ΕΝΤΟΛΙΚΟΝ, litterae mandatoriae delegatis synodi ad magistratum datae *Carth.* 85, 325, 17; eius forma - τύπος *ibid.* 92: 342, 21; v. commonitorium, litterae 10.

ΕΠΙΑΓΑΘΟΣ, Marcianopolitan. episc. *CP* 1: 439, 17.

ΕΠΑΓΕΙΝ, intendere actionem in iudicio II 6: 50, 4; v. accusatio.

ΕΠΑΟΙΔΟΙ, incantatores *Laod.* 36: 145, 14; VI 61; 196, 17 (tit.); v. pagani 4.

ΕΠΑΡΧΙΑ: v. provincia ecclesiastica.

ΕΠΑΡΧΕΩΤΑΙ: v. suffraganeus.

ΕΠΕΙΣΑΚΤΟΣ VI 5: 130, 14 (tit.); v. subintroducta.

ΕΠΗΡΕΙΑ, iniuria (ex barbaris) VI 37:

171, 10; insidia hominum *Ap.* 21: 17, 13; *Tim.* 14: 249, 17.

ΕΦΕΣΟΣ, 1. Sedes metropolitana et primatiae Asiana: praeminentia II 2: 47, 2; cf. I 6: 29, 2; v. Antoninus.

2. Latrocinium Ephesinum *IV intr.* 66 n. I.

3. Concilium oecumen.: historia III *intr.* 55; subscriptions *ibid.* 55 n. 8; acta coptica, armena etc. *ibid.* 55 n. 10; fides ephesina VI 1: 114, II.

ΕΦΟΔΙΟΝ τέλεον, viaticum moribundis dandum I 13: 35, 7.

ΕΠΙΒΑΙΝΕΙΝ, «insilire», alienam sedem pervadere II 2: 46, 15.

ΕΠΙΒΟΥΛΟΣ, insidiator *Ap.* 24: 18, 18; insidia in latrocino describuntur *Nyss.* 5: 217, 16.

ΕΠΙΚΗΡΥΤΤΕΣΘΑΙ, «pronuntiari»: θίκης ad titulum beneficii specificando nominari IV 6: 74, 17 et 20; *Bas.* 10: 110, 21; v. clerici 5.

ΕΠΙΧΩΡΙΩΣ, «provinciale», ad provinciam pertinens *Carth.* 107: 374, 7; v. χώρα 2.

EPICLESIS, ἐπιβλῆσις, invocatio spiritus s. in canone missae: ex traditione non scripta fit *Bas.* 91: 180, 7; ante et post verba ab evangelistis et apostolo tradita ponitur *ibid.* 180, 15.

ΕΠΙΚΛΥΣΙΣ ὥδατων, purificatio oris, sumpta aqua post communionem *Tim.* 23*: 254, 30; v. κλύζεσθαι.

ΕΠΙΚΟΠΟΝ, ultramodo laboriosum *Carth.* prooem.: 357, 20.

ΕΠΙΚΡΙΣΙΣ, 1. Sententia *Tim.* 23*: 254, 30.

2. Revisio causae a synodo provinciali pro clericis appellantibus *Ant.* 20: 120, 22; ἐξέτασις καὶ ἐπίκρισις *Ant.* 12: 114, II; dist. a παλινόδιστα in qua causa ex integro examinatur; hic au-

tem appellans reus censetur, qui se denuo iustificat *S. Soph.* 1: 483, 19; *Pape*: 533; ἐπιχρήστες iudices-arbitri adiungendi, si synodus divisa est in ferenda sententia *Ant.* 14: 116, 2: v. arbiter, ἐπιγνώμονες.

ΕΠΙΓΑΜΙΑ, «foedus» matrimoniale, cognatio *Laod.* 31: 143, 13 (tit.).

ΕΠΙΓΑΤΡΙΑΣΙΣ, «insultatio» *Carth.* 79: 320, 10.

ΕΠΙΓΝΩΜΟΝΕΣ, «iudices» - arbitri, non a vicina provincia arcessendi, sed a Romano episcopo dandi *Sard.* 3: 162, 21; 163, 10; ἐπιγνῶναι, cognoscere de causa *Sard.* 4: 164, 8; ἐπίγνωσις cognitio de causa *Sard.* 5: 165, 19; v. appellatio, arbiter.

EPIGONIUS - Ἐπίγονος, episc. *Carth.* 34: 255, 9; 53: 273, 5; 54: 277, 8; 279, 14; 55: 281, 15; 56: 284, 18. Ἐπίγονος, episc., legatus synodi ad imperatores de privilegio asyli confirmando *Carth.* prooem.: 287, 13; v. Julianus Vazaritan.

ΕΠΙΑΕΚΤΟΙ, electi: legati *Carth.* 97: 351, 5; ἐπιλέγεσθαι, arbitros - iudices eligere *Carth.* 121: 393, 15.

ΕΠΙΑΟΓΗ, «electio», episcopi nominacionem antecedens, disquisitionem de admissione candidati supponit *Carth.* 50: 269, 7.

ΕΠΙΟΡΚΕΙΝ, peirare: tanquam p. nolens Herodes Joannem Bapt. occidit *Bas.* 29: 129, 11.

ΕΠΙΠΕΜΠΤΟΝ, summa, superaddita eius quinta parte *Ap.* 72: 44, 17.

ΕΠΙΠΗΔΑΝ, «pervadere», alienam sedem *Ap.* 14: 14, II: v. ἐπιβαίνειν.

ΕΡΙΦΗΑΙΑ, iejunium: v. Theophania.

ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ, archidiaconus et syncellus Alexandr. episcopi: de Cyrillo Alexandr. *III intr.* 56 n. II.

ΕΠΙΠΛΗΤΤΕΣΘΑΙ ἀδελφικῶς, fraternae correptioni subiaceat *IV* 19: 84, 7.

ΕΠΙΣΚΟΠΗ, dignitas episcopal: v. episcopatus 1.

ΕΠΙΣΚΟΠΕΙΟΝ, domus episcopal *VII* 18: 276, 6; curia episcopal: ubi, in archive dioecesis haeretica scripta asservantur *VII* 9: 263, 13; v. archivus; sedes episcopal, dioecesis, cuius salario non sunt alienanda *VII* 12: 266, 19.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ, ἐπίσκοπος 1. cantistites *J. C.* VIII 17: 325, 22; dignitas episcopal - ἐπίσκοπη *I* 2: 24, 20; *III* 7: 62, 10; *Carth.* 124: 306, 3; ἐπωστὴν *Laod.* 13: 136, 6; v. ἐπαρτικοῦ.

Ordinarium loci proprie significat: episcopi ecclesias administrant *II* 6: 49, 20; in locum apostolorum a Christo positi *Genn.* 1: 293, 18; praesunt ecclesiae - πρόεδροι *VI* 12: 138, 14; 35: 169, 12; cantistites *VIII* 17: 325, 22; episcopus pater cleri sui est *AB* 13: 472, 2; patres appellantur *Carth.* 8: 221, 17; 222, 5; presbyteros adiutores in officio suo implendo habent *Ap.* 58: 38, 15; 59: 39, 4; 81: 49, 3. Metropolitanum: primae sedis in provincia episcopus se exarchum ne nominet, sed episcopum primae sedis *Carth.* 39: 258, 19; v. metropolitanus.

Primitiales - ὑπὲρ διοικην ἐπίσκοποι *II* 2: 46, 9; 47, 7; v. primitiae.

Episcoporum collegium *VIII* 10: 312, 5; v. σύνταξις, ἀθροσυμμαχία, συναθροίσεις, synodus provincialis.

Sine sede: sive qui ex haeresi conversi, episcopi honorari *I* 8: 31, 10; sive qui ex necessitate extra dioecesim, pro qua ordinati sunt, remanere conguntur (episcopi in partibus infidelium) *VI* 37: 171, 5; episcopi a populis suis exclusi *Ant.* 18: 118, 7. Vacans episcopatus *VIII* 18: 119, 7.

scopus non culpa sua *Ant.* 16: 117, 5; episcopus ad sedem sibi destinatam abire renitens *Ant.* 17: 117, 17.

2. **A d m i s s i o n i** ad episcopatum praemittenda: non sit neophytus *I* 2: 24, 40; *Ap.* 80: 48, 10; purus ab omni sit crimen sub suspectu publico: *Carth.* 50: 269, 18; ex probata fide et vita *Laod.* 12: 135, 11; dignus, sec. regulam traditam *Ant.* 23: 123, 1: v. *ἀνθεκτός*; ab uxore post consecrationem se continere debet: v. *continentia* 3.

Non sit caecus aut surdus *Ap.* 78: 47, 19; oculum vel crura fractus episcopus fieri potest, si de caetero dignus sit *Ap.* 77: 47, 12; item, a daemone corruptus, sed iam liberatus *Ap.* 79: 48, 5; psalterium iam ante electionem suam scire debet *VII* 2: 249, 4.

Gradus antecedentes lectoris, diaconi et presbyteri perfunctis et in singulis dignis inventus sit *Sard.* 10: 173, 10; v. *interstitia*.

Episcopus ipsem sibi successorum instituere nequit *Ant.* 23: 122, 14; v. *n e p o t i s m u s*. Per versutiam vel principum potestatem ordinatus deponatur *VIII* 12: 314, 5; v. *simonia* 1a.

3. **S u b n o m i n e e l e c t i o n i s** episcopi tria momenta distinguenda: a) electio proprie dicta b) nominatio canonica et consecratio c) inthronisatio seu institutio: v. *χειροτονία* 2.

a) Ad sedem vacantem electio intra tres menses, nisi necessitas urgeat, facienda *IV* 25, 88, 16; electio a duobus vel tribus episcopis facienda *Ap.* 1: 8, 9; episcopus eligitur a synodo *Ant.* 23: 123; invalida est electio, praeter consilium metropolitani facta *I* 6: 29, 5; a sola perfecta synodo provinciali fit *Ant.* 16: 117, 5; a synodo provinciali cum metropolitano *Laod.* 12: 135, 11; ab omnibus pro-

vinciae episcopis, aut saltem tribus praesentibus, caeteris vero per scripta consentientibus *I* 4: 26, 7; *διήψεως* est sine suffragiis episcoporum episcopus factus *AB intr.*: 445; decreto collegii episcoporum sec. priorum conciliorum decreta *VIII* 22: 333, 10. In electione maior pars valet contra suffragium - *ψῆφος* duorum vel trium *I* 6: 29, 8; non minus quam a tribus episcopis episcopus ne eligatur *Carth.* 49: 267, 15; sed si electioni - *ἐπιλογή* episcopi contradictio oriatur, tres soli electores non sufficient, unus aut alter e provincia propria vel vicina adiungantur, coram populo dioecesis purgetur et tunc eligatur *Carth.* 50: 269, 6; solus relictus in provincia adjunctus e vicina provincia caeteris eligat pro reliquis sedibus; quod si non fecerit, metropolitanus viciniae provinciae, nominatione facta, ipse de electione providerat *Sard.* 6: 166, 5; vacans episcopus vacantem sedem absque perfecta synodo ne pervadat, etiamsi populus eum praeferat *Ant.* 16: 117, 5.

A populi acceptatione electio episcopi non pendet *Ap.* 36: 25, 15; non permittenda populo *Laod.* 13: 136, 4; populis petere episcopum licet, designare autem episcopis competit *Ant.* 16: 117, 5; *Sard.* 6: 166, 11, 167, 1; coram populo fiat purgatio candidati electi, si contradicatio oriatur *Carth.* 50: 269, 6; v. *laicus* 4.

b) **E x a m e n c a n o n i c u m**: probatus - *βεβαιωμένος* in fide et conversatione vitas *Laod.* 12: 135, 13; interrogatio - *διαχριτεῖσθαι* fit a metropolitano, cui electus tria promittere in scriptis - *δοκεῖσθαι* debet: a. scripturas et canonibus studere, sec. legem dei vivere et populum docere *VII* 2: 249, 7. Professionem fidelis a se subscriptam ante consecrationem legit et dat *Carth.* 13: 227, 4; novelli episcopi consecratio professionem fidelis in synodo faciunt *Carth.* 2: 216, 2; consecrandi episcopi

propria manu scriptum et subscriptum libellum - *χειρόγραφον* de sincera fide consuetudinem dant *VIII* 8: 309, 2.

C o n s e c r a t i o episcopi: a duabus vel tribus episcopis fit *Ap.* 1: 8, 9; a duabus episcopis ordinari nequit *Carth.* 49: 267, 9; *CP* 1: 442, 7; non minus quam a tribus episcopis, praesente metropolitano, sec. canonom Ni-caenum *CP* 1: 441, 20; *I* 4: 26, 7; a tribus saltem ordinari sicut statutum est *Carth.* 49: 267, 15; per multos, saltem per tres episcopos, ex praecepto primatia provinciae, fiat *Carth.* 13: 226, 17; 49: 268, 16; a duodecim episcopis ordinari sicut propositum est, impossibile *Carth.* 49: 267, 13; 268, 1 et 13. In primatia Alexandrina ab uno archiepiscopo consecratio conferatur *CP intr.*: 437 n. 5. Consecratio metropolitanorum Ephesi, Caesareae, Heracleae et episcoporum in barbaricis regionibus reservatur episcopo *CP* IV 28: 92, 5.

c) **I n s t i t u t i o** seu *i n t h r o n i s a t i o* episcopi in ecclesia: v. *ἐπιθύμουνται, κατάστασις*. Episcopus pro una certa dioecesi ordinatur *I* 15: 37, 1; *Anc.* 18: 69, 7; potestas eius ex iure consecrationis non ultra dioecesum suum extenditur *Ant.* 9: 111, 12; *Pape*: 535 n. 4; 536: v. *metropolitanus, synodus, provincialis suffraganeus*. Vacans episcopus (v. supra *episcopus* 1, *vacans*) vacantem sedem ne pervadat *Ant.* 16: 117, 5. Episcops duos in una dioecesi esse prohibetur *I* 8: 31, 16; in vico vel modica civitate, ubi presbyter sufficit, episcopus ne instituatur *Sard.* 6: 167, 7; in civitate, quae populosa facta sit, vel quae anteactis temporibus episcopum habuerit, fiat *ibid.* 167, 14 et 17; in locis, ubi adhuc episcopus non fuit, non ordinetur episcopus, nisi ex

decreto synodi provincialis perfectae, de consensu ordinarii loci *Carth.* 98: 362, 9; episcopus pro parte dioecesis de consensu ordinarii loci eius ordinatus, aliam partem ne invadat *Carth.* 56: 284, 5; praeter consensum ordinarii loci in aliqua parte dioecesis ne instituatur episcopus *Carth.* 53: 273, 5. Episcopus ad sedem ne eligatur, nisi mortuo ordinario eius sedis *Ant.* 23: 123, 3; vel si iste sedi rite renuntiaverit *AB* 16: 476, 4; deposito episcopo successor eligatur *Carth.* 88: 333, 6; *AB* 16: 476, 15; ne ecclesia longo tempore pastore destituta maneat *Carth.* 78: 319, 15. Episcopus, si monachus factus sit, seipsum gradu privat, nec amplius ad dignitatem reverti potest *S. Soph.* 2: 484, 17. Renuntians sedi pro qua ordinatus est, in presbyteri cathedra prius habita pacifice maneat *Anc.* 18: 67, 15; ad sedem destinatus, si non voluerit abire, excommunicatus erit, donec perfecta provincialis *synodus* de eo descreverit *Ant.* 17: 117, 17; si propter oppositionem populi, non potuerit, honoris et pontificalium particeps erit, donec perfecta *synodus* provincialis de eo decreverit *Ant.* 18: 118, 7; si populus eum non receperit, clericus civitatis excommunicetur, episcopus autem permaneat in civitate *Ap.* 36: 25, 15; episcopus in partibus infidelium, a barbaris ad sedem abire impeditus, praesulis potestatem conservat ordinatesque conferreret aliis ac suis clericis potest *VI* 37: 171, 5; cf. applicationem in Ioanne archiepiscopo Cyprio *VI* 39: 173, 5. De translatione: v. *translatio* 1.

4. a) **V i r t u t e s** ab episcopo exhibenda: exemplo vitae suae alios anteire debet, canones observare, scripturae studere, *VII* 2: 248, 18; oratio pro populo *VIII* 24: 336, 24; pro salvazione eius orare *Bas.* 85: 158, 1; ministeria per se, non per alios episco-

pos, alacriter agere *VIII* 24: 336, 17; ministeria episcopi sunt: cum iudicio regere dioecesim, providere de ea, ordinare presbyteros et diaconos *Ant.* 9: 27, 12; divina officia, litaniae, et alia sacra ministeria *VIII* 24: 336, 13; ordines sacros conferre *VI* 37: 171, 14; de caeteris nihil gerat praeter metropolitani consilium *Ant.* 9: 111, 20. Episcopi e monastico statu assumpti habitus formam et genus vitae monachorum servare debent, ne secus vota emissa transgrediantur *VIII* 27: 341, 5; episcopus negligens in officio suo excommunicandus est *Carth.* 29: 245, 5.

b) Ad residentiam stricte tenetur: v. *residentia*.

A saecularibus negotiis abstineat: v. *saecularia*.

Ne thesaurizet expetendo clericos vel monachos pecuniam aut alia et eos ob id puniendo *VII* 4: 251, 17; 253, 3; v. *avaritia, simonia*.

Ne habitet sub eodem tectu cum uxore prius ante consecrationem habita, sicut in Africa et alibi mos est *VI* 12: 138, 11; ne liberant aut ancillam in episcopio ad ministerii opus possidat *VII* 18: 276, 8; v. *clausura*.

c) A communione metropolitani sui ne se separat, priusquam hic a synodo condemnatus sit *AB* 14: 472, 17; *VIII* 10: 311, 17; v. *schisma*. Ad synodum convocatus ne spernat *Laod.* 40: 147, 7; *IV* 19: 85, 2; v. *synodus provincialis*.

5. *Pastoralis cura episcopi:* a) episcopalis status, status pastoris - *notulev* est *S. Soph.* 2: 485, 7; ecclesiae dispensatores sunt - *obxovoovreç* *II* 6: 49, 9; 49, 20; populus et animae sunt ei commissae *Ant.* 24: 123, 17; solus de commissio sibi populo dei rationem redditurus *Ap.* 39: 27, 10; cura et frequens visitatio propriae cathedralae *Carth.* 71: 313, 15; ne clerum et populum suum neglegat *Ap.* 58: 38, 15; v. *supra* sub 4a.

b) Pater cleri sui est *AB* 13: 472, 2; clericis suis sincerum exhibere debet amorem *Sard.* 14: 181, 7-3; presbyteri et diaconi auxiliarii eius sunt *Ap.* 39: 27, 10; praest omnibus clericis, etiam oratoriorum *IV* 8: 75, 19; v. *oratoria*. Sub eius auctoritate chorepiscopus administrat parochias rusticas *Laod.* 57: 153, 10; v. *chorepiscopi*. Presbytero approbationem ad celebrandum *Gangr.* 6: 92, 1; itineranter clero litteras commendatitias dat *IV* 13: 80, 10; v. *litterae*.

c) Ordinationes extra dioecesim suam clericis ne conferat praeter conscientiam ordinarii eorum *Sard.* 15: 182, 4; *Ap.* 35: 24, 10; ne instituat presbyteros et diaconos in aliena dioecesi praeter voluntatem ordinarii loci *Ant.* 22: 121, 19; *VIII* 23: 335, 7; ordinationes vel institutiones parochorum in aliena dioecesi ne faciat sine iussione metropolitani et ordinarii loci *Ant.* 13: 114, 21; nulli episcopo licet alterius episcopi ministrum sollicitare et in suis parochiis ordinare *Sard.* 14: 181, 15 (*lat.*); *IV* 20: 85, 13; *Carth.* 54, 277, 8; 279, 18; exceptione facta in Africa pro primate Carthaginensi *Carth.* 55: 280, 4. Depositum ab alio episcopo ne in communionem recipiat *Ant.* 3: 107, 15; v. *depositio, itinerantes*.

d) De virginibus curam principaliter episcopus habet, eo absente presbyter *Carth.* 44: 261, 17; v. *moniales*.

De monasteriis erigendis ipse decernit *AB* 1: 449, 4; providet de eis *IV* 4: 73, 23; clericis in eis ministrantibus praest *IV* 8: 75, 19; v. *monasteria, hegumenus*. Monasteria construere de redditibus ecclesiae suae ne audeat *VIII* 15: 319, 24.

e) Conversio haereticorum et schismaticorum procuranda ad episcopum spectat *Carth.* 83: 348, 1; episcopum spectat *Carth.* 14: 399, 7; facita neglegentia admittitur, ut eos

facilius lucretur *Carth.* 121: 392, 18; vera autem neglegentia improbatur *ibid.* 392, 7; 123: 397, 17; conversio nem schismaticorum mentitus etiam episcopatum amittit *Carth.* 124: 395, 17; v. *haeretici* 5.

f) Bona ecclesiastica curet melioranda et dilatanda *VIII* 15: 318, 24; cum presbyterorum et diaconorum conscientia gerat *Ant.* 25: 125, 20; clero egoen opitulari debet *Ap.* 59: 39, 4; v. *bona, oeconomicus, pauperes*.

6. *Doctoris officium* - διδασκαλία ad episcopum spectat *S. Soph.* 2: 485, 6; gravissimum officium pastorum *VI* 19: 150, 15; doceat clerum et populum sibi commissum veram fidem - εὐθέα *Ap.* 58: 38, 15; *VI* 19: 150, 17; alios docendi potestas ei concedita est *Bas. proem.* 117, 7; monere populum diu noctue, publice ac privatim *Bas.* 158, 23; aedificationem populorum procurare *Cyr.* 4: 281, 18; 283, 6; qui praesunt ecclesias - προστάτες omnibus quidem diebus, sed praecepit dominicus clerum et populum rectam fidem docere debent, ex scriptura sacra secundum mentem patrum *VI* 19: 150, 19; 151, 1.

Psalterium ut a clero suo discatur curet *VII* 2: 249, 4.

In aliena dioecesi praedicare ne audeat *VI* 20: 152, 6; v. *praedicatione*.

7. *Judex* est: ne ex pusillanimitate aut perfidia aliquis puniat *I* 5: 27, 12; neminem condemnat ex solis suspicitionibus aut maledictiis aut calumniis, sed post exactam examinationem *Theoph.* 6: 267, 17; ne ob iracundiam in clericum sententiam ferat *Sard.* 14: 179, 16; clericus contra clericum agens, apud ordinarium suum iudicetur *IV* 9: 76, 17; si arbitri ab ambabus partibus electi sint, ab ipso sunt insuper approbandi *IV* 8: 76, 23; 77, 3; clericum ab episcopo iuste condemnatum nemini licet defensare *Carth.* 62: 299, 7;

de sententia episcopi appellare licet: v. *appellatio, iudex, iudicia*. De paenitentia publica decernit *Carth.* 43: 260, 17; ad iudicium suum tempus paenitentiae metitur *Bas.* 54: 143, 22; v. *paenitentia* 3; in reconciliandis paenitentibus humanitatem pro dispositionibus eorum exercet *IV* 16: 82, 12; v. φιλανθρωπία, *dispositiones*; ab alio episcopo censura affectos ne recipiatis *Sard.* 13: 178, 14; v. *reconciliatione*; episcopus accusatum, negantem crimina ipsi confessata, excommunicans segregetur *Carth.* 133: 406, 4.

8. *Jura personalia:* Honor episcopo debitus est a clericis: v. *clericis* 6; a principibus et subditis *VIII* 14: 316, 8; episcopi ne obsequia gubernatoribus provinciarum exhibent *ibid.* 316, 16.

Uxorem episcopus consecratus a domo ne dimittat *Ap.* 5: 10, 13; de uxore et prole ante mortem provideat ex bonis personalibus *Ap.* 40: 28, 5; v. *bonari*; uxori consecrandi episcopi communi consensu ab eo separata, monasterium ingrediatur procul situm, episcopo de eius victu provideente *VI* 48: 186, 11. Bonae ecclesiae pro sua necessitate et pro peregrinantibus fratribus dispensat *Ap.* 41: 29, 6 et 9; v. *bonari* 4; de bonis personalibus monasterium condere potest *VIII* 15: 319, 24; de eis prout vulnus disponere potest, non autem haereticos heredes suos instituere: v. *bonari*.

9. *Accusatio contra episcopum:* v. *accusatio*; testimonium contra episcopum: v. *testis*; clericus communionem ab episcopo non recipiens eum suspectum de fide reddit *Ap.* 8: 12, 5; ab episcopo publice haeretico electi sint, ab ipso sunt insuper approbandi *IV* 8: 76, 23; 77, 3; clericum ab episcopo iuste condemnatum nemini licet defensare *Carth.* 62: 299, 7;

ab i. 207, 10; II 6, 52, 1; AB 13; C 11; VIII 10; 311, 5. ammonetur et corrigitur a coepiscopis. *Sard.* 15; *pta.* 14; ab omniis provinciae episcopis presentibus in praesentem sententia ferenda. *CP 1.* 447, 15; 443, 14; causa eius canonice examinata *AB* 16; 40; 11; post diligentem examinationem *VIII 10; 311, 5.* si syn. provinc. non unanimis in sententia ferenda est, arbitrii e vicina provincia a metropolitano ad iudicium convocantur. *Ant.* 14; 115, 11; si impossibile est ut synodus convocetur a duodecim episcopis audiatur et iudicetur. *Carth.* 12; 225, 13; a duabus in absentem lata sententia irrita est. *CP 1.* 440, 19; 442, 5; 442, 7.

II. Sententiae et poenae contra episcopos v. poena Episcopum depositum a sede in presbyteri gradum redigere sacrificium est. *IV 29.* 94, 1. sententias sedi pro qua ordinatus est in cathedra presbyteri prius habita pacifice maneat. *Ant.* 18; 67, 15; item, episcopi haeretici conversi. *I 8.* 31, 10. Contra professionem fidei et subscriptionem suam agens ipse se deponit. *Carth.* 13; 227, 4.

De appellatione episcopi sententiati v. *appellatio.*

EPISTHMH v. *disciplina ecclesiastica.*

EPISTOALIA, epistolae. *IV 11.* 78, 20 v. *litteras 5.*

EPISTROPHI v. *conversio.*

EPISTNAITHIN. (psalmos) continuatio psallere. *Laud.* 17; 137, 9.

EPITHAETMATA. artes ad procuranda vita necessaria. *VII 15.* 272, 7.

EPITHESIZ v. *zepic.* manus impositionis precis supra paenitentes. *Carth.* 103; 368, 14 v. *reconciliatio 1.*

EPITIMADAI, poenae canonicae submittere. *VI 3.* 128, 5; 129, 2; *increpari. *VII 18.* 276, 12.

EPITIMIA, § 4. sec. aestimationem *Sard.* 20; 186, 20; poenae ecclesiasticae impositionis. *Ant.* 3; 107, 15, 22; 122, 9; *VI 2.* 125, 7.

EPITIMION, poena, censura, sensus. *Pape* 405; in crepationem ecclesiasticae. *IV 3.* 72, 8; correptionem canonum. *ibid.* 76, 10; *ibid.* 9; 77, 4; *VI 25.* 89, 4; sententiae. *ibid.* 24; 88, 12. Poenae. *VI 46.* 185, 11; 49; 187, 17; 94; 230, 1; 96; 233, 19; *VII 6.* 259, 6; 274, 2; *AB 458.* 15, 7; 459, 6.

EPITOPHONI. 1. Tutela pupillorum. *IV 3.* 71, 21 v. *orphanoi.*

2. Permissio a praesule data. *VI 46.* 184, 17; *xix¹ ἐπιτόφοι* commissorie. *VII 14.* 271, 2.

EPOHTEYEIN, initiatis baptismio data contemplatio dogmatum. *Bas.* 91; 181, 12 v. *86 γμα 2.*

EPIOPKIZEIN, exorcizare. *Laod.* 26, 141, 8; *ἐπωρεύτης* exorcista. *Ant.* 10, 112, 13 v. *exorcista.*

EQUITIUS, - *Abōnōs*, episc. Hippomeno-Diaretorum, a synodo condemnatus ad imperatorem recurrit, a legatis repellendus. *Carth.* 65; 302, 10; delegatio episcoporum Hippomeno mittitur ad successorem ei eligendum. *ibid.* 78; 378, 15; brachio sacerulari a synodo traditur. *ibid.* 93; 354, 5.

ERECTIO novae dioecesis sequitur conditioni civitatis a potestate civili factae. *IV 17.* 83, 14 v. *dioecesis.*

EPISTNAITHIN. (psalmos) continua tim psallere. *Laud.* 17; 137, 9.

EREMITAE - *οἱ καρά τὰς ἐρήμους πονώντες* eucharistiam apud se servant et seipso communicant. *Bas.* 94²; 192, 15; in clausura - *Ἐρημοτρέποντες* secedentes. *VI 41.* 177, 20; falsi *ἐρημοτρέποντες*. *VI 42.* 180, 5; v. *ἀνεγκαρπτίνης*; ascensis; vitam solitariam - *μοναχοίς* agentes. *VII 22.* 284, 14. Vita eremita in clausura non ob

vanam gloriam, sed propter ipsum bonum suscipienda. *VI 41.* 178, 17. post triennalem in monasterio probationem et annum ante clausuram mansionem. *ibid.* 178, 4; ab episcopo examinati includuntur usque ad finem vitae. *ibid.* 178, 11; eremita gyro vagi aut in monasteriis includendi aut in eremos, unde sibi denominationem definierunt, expellantur. *VI 43.* 180, 5 et 18 v. *γυρονάγι.*

EPETNHTIKOS, accurate, non transitorie s. scripturae studere. *VII 2.* 249, 9.

ERTOAMBARNEIN, sub cura sua suscipere. *IV 3.* 71, 10.

EROTHESES, rogatio: forma - *τίμων*; sub qua proponuntur eccl. 29 et 30. *IV lemma* 69, 4.

ESΦΗΣ, vestitus clerici. *VII 16.* 273, 3.

ΕΘΝΟΣ, gens, natio, ecclesiast. provinciam formans, cuius caput metropolitanus est. *Ap.* 34; 24, 4.

ΕΘΟΣ, mos. 1. Consuetudo: de sensu. *Pape* 495; 498 nn. 7, 8, 9; sanctius consuetudo. *I 6.* 28, 15; a sanctis viris tradita, vim legis habens. *Bas.* 87; 162, 3; exemplum affertur. *ibid.* 162, 7; vim habet ad regendam vitam christianam. *ibid.* 162, 13; consuetudinaria lex. *Theoph.* 1, 262, 10; mos vetus. *III 8.* 63, 17; sinus vetus ac consuetudo. *ibid.* 65, 8; sec. consuetudinem. *IV 28.* 93, 2; consuetus ordo. *VI 37.* 171, 14; iura consuetudinaria. *VI 39.* 174, 11; mos antiquus. *VI 62.* 199, 4; mores ex scripta et non scripta legislatione oriundi. *VII 7.* 261, 3.

2. *Kai' θως τὸν ποντικὸν*, quod mulieribus evenire solet. *Tim.* 6; 243, 16; 7; 244, 7; v. *menstruans.*

ETAPEAIA, libri evangeliorum. *Dion.* 1, 5, 18; evangelistae. *ibid.* 5, 18, 5, 22; inter se non discordant. *ibid.* 6, 10.

EVANGELUS episc. Assuretanus. *Carth.* *prooem.* 251, 3; legatus synodi ad Hipponem-Diaretorum. *Carth.* 78; 319, 8.

ETAΠΡΙΟΣ episc. in Cypro. *III 8.* 63, 14; ponticus a V. concilio damnatus. *VI 1.* 117, 1.

— consul. *III lemma* 45, 5.

ETXAPIETIA, 1. eucharistia, officium liturgicum gratiarum actionis (olei baptizandorum sanctificatio). *Cypr.* 1; 309, 2.

2. Communionis gratias. *I 13.* 35, 17; 39, 21; ex communione. *Ant.* 2; 105, 21.

3. Corpus et sanguis D.N.I.C. eucharistia. *Carth.* 18; 232, 19; *VII 83.* 220, 10 v. *ἀγάθον*, *ἀρτος*, *χάρις* 2, donum, *ἀγια*, *ἀγιάσσεσθαι*, *παρατίθεσθαι*, *παρατίθεσθαι*.

4. Praesentia realis considerata regem ante te iacentem. *Bas.* 93³; 188, 15; euch. sole viventibus danda. *Carth.* 18; 233, 1; *VI 83.* 220, 10; consummatio post missam. *Bas.* 93⁴; 190, 8; fit a solo sacerdotibus, sed etiam a pueris innocentibus, qui usque ad quintam horam ieunii maneat. *ibid.* 190, 15. Custodia euch. accurata sit. *ibid.* 190, 4; custoditur euch. etiam in dominibus laicorum, ab eremiti et Alexandriæ. *Bas.* 94⁵; 192, 15; custoditur in ecclesia ad communicandos tarde post missam venientes. *Tim.* 24; 255, 10; v. *communio.* Ne mittatur pro dono festivo ad alias provincias tempore paschali. *Laod.* 14; 136, 10.

Eucharisticum ieunium aqua purificacionis post communionem rumpitur. *Tim.* 23⁶; 254, 29; v. *ieunium 4.* Simonia in danda euch. vitanda: v. *simonia 3.* Fructus eucharistiae: v. *communio 2.*

Laod. 18: 137, 16; solis precibus fit commendatio pro defunctis hora post-meridiana *Carth.* 41: 260, 3; oratio consueta post depositionem reliquiarum in dedicatione ecclesiae VII 7: 261, 10.

2. Missa orationum, dist. a missa communionis I 13: 35, 12; *Ant.* 4: 59, 21.

3. Missa cum communione: usque ad ultimam orationem *Ant.* 2: 105, 19; oratio i. e. oblatio s. missae *Neoc.* 13: 8a, 8-11; *Bas.* 75: 152, 23-25; *Tim.* 9: 245, 14 et 17; communio precum *Greg.* 1: 20, 23.

4. Votum: cum omnium voto eligatur episcopus *Carth.* 78: 319, 13.

5. Votum deo factum *Bas.* 28: 128, 17; v. δρόσος.

ΕΤΧΕΡΕΙΑΝ ἔχει, facultatem habeat *Carth.* 19: 234, 21; 93: 351, 4.

ΕΤΧΕΡΙΟΣ, consul III lemma: 44, 4. ΕΤΚΤΗΡΙΟΣ οὐκος: v. oratorium.

ΕΤΔΟΞΙΟΣ, Arabisci in Armenia episc. *Ath. intr.*: 6x; *Ath.* 3: 80, 6; eudoxiani, d. e. arianis II 1: 46, 2.

ΕΤΗΘΗΗΣ, recta (conversatio vitae) *Laod.* 12: 135, 16.

EUGENIUS, episc. Ostiens. legatus Joannis VIII. episc. Roman. in Bulgaria *Soph. intr.*: 480.

ΕΤΠΕΝΙΟΣ, episc. *Gangr. intr.*: 83; *Gangr. syn.*: 85, 12 et 23.

ΕΤΛΑΒΕΙΑ, «religio», pietas *Ap.* 5: 10, 15; «reverentia», pietas VIII 16: 273, 14; εὐλαβεῖς, qui dicuntur viri religiosi VII 19: 277, 13; «reverendi», pii VII 22: 285, 2.

ΕΤΛΑΛΙΟΣ, episc. *Gangr. syn.*: 85, 13.

ΕΤΛΟΤΙΑ, 1. Benedicō: gratiae sanctificantis - ἀγαπηδὲ communio est *Bas.* 27: 127, 21; VI 26: 157, 6; benedicō alios nequit, qui, pecca-

tor, sanctitatis inops est *ibid.*: 127, 22; 157, 7. Potum in mensa communi benedicō - ποτήριον *Laod.* 25: 141, 5; publice vel privatim benedicō *Bas.* 27: 127, 25; VI 26: 157, 10; specialis benedicō oblitorum *Carth.* 37: 257, 15 (deest lat.); benedicō monachī ab episcopo VI 40: 177, 8; benedicō ad vescitionem monialis VI 45: 182, 4.

2. Permissio - μετ' εὐλογίας, post acceptam benedictionem a superiori i. e. cum permisso VI 41: 179, 8; 46: 184, 17; 185, 7.

3. Donum *Tar.* 1: 322, 12; «eulogiae», dona festiva *Laod.* 32, 143, 19; 14: 136, 10.

4. Panis benedictus (dist. a communione) *Tim.* 25*: 256, 2; *Laod.* 14: 136, 9 (tit.).

ΕΓΔΑΟΓΟΣ, «rationabilis» causa IV 29: 94, 15; iustum IV 30: 95, 20.

ΕΓΔΥΤΩΣΕΝ, «absolvit», liberavit *Carth.* *Apir.* 432, 5.

ΕΥΝΟΜΙΑΝΙ, i. e. anomoeani, haereticī II 1: 46, 1; 7: 54, 4.

ΕΥΝΟΥΧΟΣ, castratus r. Qui sua sponte se ipsum abscidit - ἔκτυπαι ad clerum non admittitur, et si clericus deponitur I 1: 23, 15; - ἀχρωτηρίδας mutilans, quia sui-ipsius homicida est *Ap.* 22: 18, 4; 23: 18, 11; *AB* 8: 460, 14; si laicus, communione tribus annis privetur *Ap.* 24: 18, 17.

2. In voluntarie eunuchizati - εὐνουχίσθωσαν: a medico propter mortuum, a barbaris, vel servi a dominis suis, maneat in clero, aut promoveantur ad clerum, si digni sint I 1: 23, 13; 24, 4; εὐνούχος propter insidias hominum vel in persecutione factus, vel sic natus episcopus fiat, si aliunde dignus sit *Ap.* 21: 17, 13.

3. Eunuchizans alium, sive propria manu, sive suo iussu, homicida est, salva ratione morbi gravi *AB* 8: 461, 7.

Attamen, eunuchos clericos esse supponitur, an de involuntariis agatur, non liquet: VI 5: 131, 6.

EVODIUS - Εὐόδιος, episc., legatus synodi ad Hippion.-Diarēt. *Carth.* 78: 319, 4; legatus synodi ad imperatores contra Donatistas *Carth.* *prooem.*: 346, 10; 93: 346, 17; ab haereticis caesus *Carth.* *prooem.*: 373, 7.

ΕΥΦΗΜΙΑΣ, prope Nazianzum, quo Amphilochio Iconiensi Basilius proponit convenientium *Bas.* *prooem.*: 140, 23.

ΕΥΦΡΟΣΥΝΟΣ, «frater et consenser» *Greg.* 5: 26, 5.

ΕΥΠΟΙΙΑ, beneficentia *Gangr. epil.*: 99, 18.

ΕΥΠΟΙΑΤΕΥΤΟΙ, bona conversationis *Petr.* 11: 51, 4.

ΕΥΣΕΒΕΙΑ, recta fides: «religio» *Ap.* 14: 14, 16; «pietas» 31: 22, 8; 33: 23, 12; 37: 26, 4; 58: 38, 17; VI 1: 111, 17; 119, 18; 121, 13; 19: 150, 15; 81: 217, 19; 218, 5; VII 5: 254, 17; AB 4: 453, 18; 454, 2: v. pietas.

ΕΥΣΕΒΙΟΣ, Caesariens. in Cappad. episc. praecessor Basillii *Bas.* *intr.*: 85.

—, episc. Nicomediens. *Gangr. intr.* 83; cf. 85, 11.

—, episc. Valentinopolitan. in Ciliiano *Tar.* 1: 325, 20 app.

ΕΥΣΗΜΟΝ, rectus sensus verborum *Bas.* 15: 114, 7.

ΕΤΣΤΑΘΙΑ, lator epist. a Kyrādion Theophilo missae *Theoph.* 14: 273, 13.

ΕΤΣΤΑΘΙΟΣ, episc. Antiochen. I *intr.*: 21 et 22.

—, episc. Berytens. depositus episcopos a Photio episc. Tyrensi ordinatos IV 29: 93, 12.

—, episc. Sebaste in Armenia *Gangr. intr.*: 83; *syn.*: 86, 2; eustathiani damnantur *ibid.*; *syn.*: 86, 7; 88, 24.

ΕΥΤΑΣΙΑ, bonus ordo (ecclesiasticus) II 6: 49, 7.

ΕΥΤΩΝΑΙ, «poenae», rationem reddere *Ant.* 25: 126, 3; «non obnoxii» - ἀνεβοντο, insontes IV 29: 94, 20.

ΕΥΤΤΥΧΗΣ, haereticus, sec. apparentiam - δοκήσει incarnatum fuisse Christum docuit VI 1: 115, 20; eutychiani per libellum reconciliandi VI 95: 232, 16.

EUTYCHANUS, episc., deest in Gr. *Cypri.* 1: 305, 3.

ΕΥΤΤΥΧΙΑΝΟΣ, episc., «episcopus non est» *Sard.* 18: 185, 13; 19: 186, 9.

—, consul *Carth.* *prooem.*: 287, 9.

ΕΤΖΩΙΟΣ, episc. Antiochen. *Ath. intr.*: 6x; 3: 80, 7.

EXAMEN canonicum: v. probatio.

ΕΞΑΡΧΟΣ, praesul: 1. Praesul provinciae, i. e. metropolitanus (verba desunt in latino, ubi de episc. vicinae provinciae agitur); *Sard.* 6: 166, 3 (lit.); 166, 16: «exarchum» non se nominet primus episcopus provinciae *Carth.* 39: 258, 19.

2. «Ε. τῆς διοικήσεως, primas, instantia appellationis adversus sententiam ordinari IV 9: 77, 8; IV 17: 83, 11; de sensu verbi usque ad Chalced. concil. *Pape*: 539: v. primatiae.

EXCOMMUNICATIO, 1. Totalis, exclusio a communitate: v. ἀφοίτεσθαι sine specificatione; v. ἀδεκτος, ἀποβλλειν, ἀποκηρύτειν, ἀποκανέντεος, ἀπειργειν, ἀπορρίπτειν, χωρίζειν, καλλεῖν, διώκειν, ἐκβάλειν, ἐκρίπτειν, sequestrare, segregare.

Effectus: electi ex ecclesia aequiparantur paganis *Bas.* 93*: 190, 1; nec ad finem vitae laicam communionem accipere possunt *Sard.* 2: 161, 17; si se paeniteant, inter plorantes recipiuntur *Bas.* 22: 125, 3.

2. Partialis, exclusio a com-

munione eucharistica: v. ἀπέκεσθαι, διοκινεῖν, ἀναρτοῦσαι, ἀφορίζειν et alia verba in I. alata, si vocabulum «communio» eis adiungatur. Privati communione, laici, si nil addatur de tempore et loco paenitentiae, inter prostratos sunt, usquecum ab episcopo reconcilientur cf. Laod. 9: 134, 15; Tim. 9: 245, 12 et 18.

3. Localis a) exclusio a communione ecclesiastica cum caeteris episcopis III 1: 58, 8; non unus et nostra synodo esse aestimabitur Carth. 47: 266, 15 (*deest in lat.*); separatus a nobis contumaciae suae excipiet iudicium ibid.: 54: 279, 12; nullus (episc.) eidem communicet ibid. 87: 332, 12; 122: 394, 6; 133: 406, 5; ecclesiae suae communione contentus erit ibid.: 76: 317, 13; a caeterorum communione sciunctus, suae tantum plebis communione contentus erit ibid.: 80: 321, 11. Cessatio communonis episcoporum cum reo episcopo VIII 20: 330, 20; segregatio ab omni ecclesiastica communione atque collegio - σύνταξις VIII 10: 312, 4 et 311, 21.

b) localis privatio communonis eucharistiae: nec in propria ecclesia, nec in propria dioecesi communicet Carth. 19: 235, 6; a nemine in Africa clericus ad communionem recipiatur, qui ad transmarina iudicia appellaverit Carth. 28: 244, 14.

4. Fertur ab episcopo: v. episcopus 7 (iudeo); in Aegypto etiam a presbyteris Theoph. 14: 273, 10. Fertur in laicos graviter peccantes, sed etiam in clericos: v. poena e.

5. Diuturnitas a) indeterminata, a iudicio episcopi pendens; brevi tempore Laod. 9: 134, 15; usque ad cognitionem de causa Carth. 87: 332, 12; donec obtemperet ibid.: 122: 394, 6; aliquo indicto tempore VIII 23: 335, 23; per aliquod tempus ibid.:

20: 330, 20; insuper, si nil de tempore edicatur.

b) determinata, sine mentione graduum paenitentiae publicae: una septimana VI 27: 158, 10; 58: 194, 18; uno anno VI 68: 206, 16; duobus annis: VIII 14: 318, 1 et 317, 1; tribus annis Ap. 24: 18, 17; usque ad finem vitae: v. moribundi.

5. De recursu contra sententiam: v. applicatio. In contumaces clericos depositio, in clericos depositos et laicos communione privatos excommunicatio totalis, vel etiam anathema superaddi potest: v. depositio 7. anathema. Reconciliation fit per redditionem s. communionis, poena peracta: v. paenitentia 5.

6. Receptio excommunicati ante reconciliationem stricte interdicitur: a nemine recipiatur I 5: 27, 5; nec in privata quidem domo Ap. 10: 12, 20; non in alia dioecesi Ap. 12: 13, 13; 13: 14, 4; Ant. 2: 106, 6; Carth. 9: 222, 16; 29: 245, 11; 76: 317, 13; 105: 269, 15.

EXCUSANTES causae, culpam minuentes aut adimentes in lapsis in persecutione: v. lapsi, εὐούσιος, veniale.

7. Necesitas, excusat a) conveniendo ad synodum provinciale, si instans I 4: 26, 10; indispensabilis IV 19: 85, 5; gravior Carth. 76: 316, 15;

b) a tempore dato ad diem iudicii, si vera et probans Carth. 19: 234, 16; c) a residentia, si gravior VI 80: 217, 1; d) a pernoctatione itinerantis in ecclesia Carth. 42: 260, 9; vel in cappona Ap. 54: 37, 7; VII 22: 285, 19; e) a venditione bonorum ecclesiae, si extrema Carth. 26: 242, 11; f) ab esu carnium canis, si magna Bas. 86: 160, 11; g) reddit renuntiationem datum irritam Cyr. 3: 280, 19.

2. Periculum vitae - αὐτηρία

excusat a profanatione aedis sacrae in itinere introducendo iumentum in ea VI 88: 224, 18; mors instans excusat relationem virginis ante aetatem praescriptam Carth. 126: 397, 8; reconciliationem paenitentis a presbytero facilius Carth. 43: 261, 3: v. moribundi.

3. Corporis infirmitas: a) a conveniendo ad synodum excusat aetas - καὶρα aut aegritudo Carth. 76: 316, 15; aegritudo corporis Laod. 40: 147, 10; IV 19: 85, 4; b) a castratione, morbus gravis I 1: 23, 13; AB 8: 461, 10; c) a ieuno, infirmitas corporis Ap. 69: 43, 15; Tim. 8: 244, 14; 10: 246, 5.

4. Difficultas adimplendi opus: a conveniendo ad synodum longitudo itineris I 4: 26, 10; iter iam ingressum IV 19: 85, 3; negotium difficile expendum, a residentia VI 80: 217, 2; impossibilitas subveniendi neonato, matrem excusat ab eius morte Bas. 52: 142, 18.

5. Metus et minae, reddunt renuntiationem datum irritam Cyr. 3: 280, 19; se a principibus detineri, a conveniendo ad synodum VII 17: 323, 19.

6. Ignorantia levat culpam in simonia Bas. 90: 177, 1; adimit in cohabitatione cum nupto Bas. 46: 137, 4; in homicidio: v. homicidium 4; secundas nuptias uxoris militis non redeuntis VI 93: 228, 18.

7. Boni maioris consideratio: v. οἰκονομία: bonus commune ecclesiae - εὐσέβεια permitit translationem a sede Ap. 14: 14m 13; excusat a maiori poena clero peccatori imponenda Carth. 79: 320, 6; a venditione bonorum ecclesiae quae reditus non habent Carth. 26: 242, 5. Castitas virginis salvanda, excusat velationem ante aetatem praescriptam Carth. 126: 397, 7. Ab exacta observatione temporis paenitentiae excu-

sant dispositiones paenitentis: v. dispositiones; temporis pro admissione ad statum monasticum, pietas anteactae vitae AB 5: 456, 11.

8. De residentia speciatim excusantes: v. residentia 2.

EXECUTORES: v. ἐκβιβαστατ.

EXEMPLARIA - τὰ λαχεδόνια, excipere ex. actorum concilii III 8: 65, 10; verissima erunt, si textus e nobilibus ecclesiis allati inter se concordant Carth. Apiar.: 420, 19; fidelissima - μαρτύρων ibid.: 423, 20; ex. canonum ibid.: 427, 16; verissima - ἀντίγραφα ibid.: 435, 7.

ΕΞΕΤΑΖΕΣΘΑΙ 1. Annumerari: «constitutum esse» (in clero) I 1: 23, 17; inter vivos esse I 13: 35, 11; «adprobari» I 16: 37, 12; 19: 41, 4; in regula «versari» I 19: 41, 1; «deputari» (inter laicos) ibid.: 41, 6.

2. Ad disquisitionem venire: «requiratur» I 5: 27, 12; «discutiatur» IV 21: 86, 10; ἔξαρση, disquisitio cause in iudicio AB 13: 471, 12; v. probatio 2. De examine canonico - δοκιμάσια: v. probatio 1.

ΕΧΗΝΟΡΑΝΤΙΑ sancti sacerdotii VIII 16: 321, 1.

ΕΧΙΤΟΣ vita: v. moribundi.

ΕΞΩ ΔΥΝΕΙΣ, extra sacrarium stantes, laici Bas. 55: 144, 5.

ΕΞΩΚΟΙΤΕΙΝ, extra monasterium per noctare VI 46: 185, 3.

ΕΞΟΔΕΥΤΟΝΕΣ: v. moribundi.

ΕΞΟΜΟΛΟΓΕΙΣΘΑΙ, confiteri postquam se paenituerit Laod. 9: 134, 15.

ΕΞΩΜΟΣΙΑ, «per sacramentum, iusitrandum praestando» IV 30: 97, 3.

EXORCIZARE - ἐπορχίζειν: solis ab episcopo ad hoc ordinatis licet Laod. 26: 141, 8; exorcistae - ἐπορχιστα ibid. 24: 140, 15; 26: 141, 7 (tit.); a chore-

piscopo ordinari possunt *Ant.* 10: 112, 13; catechumeni exorcizantur - ἔκορδι-
ζουεν insufflando ter *II* 7: 54, 18.

ΕΞΩΘΕΙΣΘΑΙ, «expellatur» de ecclesia depositus *Neoc.* 1: 75, 16; «abiciatur» (usque ad exitum vitae) *ibid.* 2: 76, 4; «abdicetur» *ibid.* 5: 77, 15; ἔξι καὶ ἐξ-
ποτέσθω, expellatur et eiiciatur *VI* 1:
120, 6.

ΕΞΟΓΕΝ ἔχοντα, manus saecularis *Ant.* 5: 109, 9. Ἐξιρ *AB* 9: 46, 4 (citatuit
Ant. 5); v. brachium saeculare.

ΕΞΩΤΙΚΑ βιβλία, libri profani *Tim.* 29*:
258, 2; civitates et agri exteriores (in
provincia) *VIII* 10: 311, 8-10.

144

ΕΞΟΥΣΙΑ, potestas iurisdictionis *IV* 8:
76, 1; ὑψηλέρα ἔξι, «gloria vestra»
(titulus datus ἔρχονται) *IV* 30: 96, 9.

EXPROPRIATIO aedis deo dicatae: ne
monasteria fiant saecularia habitacula
IV 24: 88, 4; *VI* 49: 187, 4; nec mo-
nasteria nec episcopia nec domus re-
ligiosae *VII* 13: 268, 16.

EXSECRATIO, spoliatio characteris sacri
a re deo consecrata: monasterium aedi-
ficatum e bonis ecclesiae *AB* 7:
460, 4.

EXTRANEUS, - ὑπερόπιος, extra limitem
imperii sita (ecclesia) *II* 2: 46, 15;
clericu extanei: v. itinerantes.

F

FACULTAS a lege concessa - εὐχέρεια
Carth. 93: 351, 4; 19: 234, 21.

FAMA bona: v. διπλάνης, συνει-
σθέα.

FAUSTINUS - Φαυστῖνος (Παυστῖνος
Carth. prooem.: 197, 15 app.; *Carth.*
intr.: 191), episc. ecclesiae Pontianae
- Ποτετύνης legatus ecclesiae Romae
Carth. 133: 407, 16 (subscr.); ecclesiae
Potentiae - Ποτετύνης in cae-
teris locis: *Carth.* prooem.: 197, 15; 199,
21; 201, 17; 205, 17; 209, 17; 212,
4; 4: 217, 12; prooem.: 400, 10; coe-
piscopus *Carth.* *Apia.*: 411, 17; 414,
7; 421, 19; 429, 13; 431, 1; 436, 6.

ΦΑΥΣΤΙΝΟΣ, episc. Iconiens, praecessor
Amphilochii *Amph.* intr.: 232.

FAUSTUSs., ecclesia basilica Carthagine,
Carth. prooem.: 197, 12; - Παῦστος

ibid. app. Φαῦστος *Carth.* 109: 375, 13.

FELICIANUS, - Φηλικιανός, episc., lega-
tus prov. Byzacene *Carth.* prooem.:
337, 1.

FELIX - Φήλιξ episc. *Cypr.* 1: 304, 17.

— - Φήλιξ, episc. *Carth.* 12: 225, 12.

FENUS - τόκος, πλεονασμός: v. usura.

FIDEIUSSIO: v. ἔγγραι.

FIDELES - πιστοί *Bas.* 3: 100, 24;
Theoph. 8: 269, 4; v. christiani

- ἔργοι *Greg.* 7: 27, 19; *Theoph.* 7:
268, 10; fidelis populus - λαὸς *Ap.* 69:
43, 17; *Theoph.* 2: 265, 4; 7: 268, 5-7;

19; 14: 273, 24; v. laici. Pro fide-
libus ante anaphoram orationes: prima
secreto, secunda et tertia per accla-
mationes fuent *Laod.* 19: 138, 12; v.

missa e 2 (ordo), christianus.

145

FIDES 1. Veritates fidei, quibus cre-
dendum, symbolum: v. πίστις 1.

2. Virtus qua creditur: v. πίστις 2.

3. Veritas fidei, orthodoxy: v. εὐ-
στήσια.

FINIS malus vitiat actum bonum *Bas.*
29: 129, 7; v. actus.

ΦΙΡΜΙΑΝΟΣ, Caesariens. in Cappad.
episc., de rebaptizandis haereticis sy-
nodum congregavit *Cypr.* intr.: 300;
jor; «F. noster», cur ita sensit *Bas.* 1:
96, 17.

ΦΙΡΜΟΣ, episc. *Cyr.* 6*: 285, 28 app.

ΦΛΑΒΙΑΝΟΣ, Antiochen. episc. *CP* 1:
439, 6; 443, 2x.

FLACILLA, imperatrix *Nyss.* intr.: 200.

ΦΛΑΚΙΔΑΣ, episc. Antiochen., pae-
sedit syn. *Ant.* *Ant.* intr.: 100 n. 3.

FLAVIUS - Φράβιος, Φράβιος consul
Carth. prooem.: 303, 18 app.

FLORENTIUS - Φλωρέντιος, episc., elec-
tus iudex in causa Maurentii *Carth.*
100; 366, 17; legatus a synodi ad
imperatores adversus paganos et do-
natistas *Carth.* prooem.: 373, 2; adver-
sus donatistas *Carth.* 108: 374, 19.

FLUXUS seminis: v. pollutio; san-
guinis: v. menstruans.

FORMA actus humani exterior minime
consideranda, si res ipsa bona est
Bas. 28: 128, 16; 29: 129, 7; 30: 130, 20;
non forma, sed voluntas aestimanda
Bas. 53: 143, 11.

FORMATA - τετυπωμένη: v. litte-
rae 8.

FORNICATIO - πορνεία, peccatum car-
nis a libero cum libera.

1. an ab adulterio distinguenda *Nyss.*
4: 212, 9; simplex peccatum est *ibid.*

213, 18; mariti cum soluta pecca-
tum fornicatio aestimatur, uxoris au-
tem cum libero adulterium *Bas.* 9:

ro8, 5: v. adulterium. Forni-
catio ne initium quidem matrimonii
est, unio solvenda, sed si insistant
coniungantur, ne deterius quid resul-
tet *Bas.* 26: 127, 3; mulier vivens
cum nupto, ignorans quod nuptus
esset, a matrimonio non prohibetur
Bas. 46: 137, 4; f. sibi proponens, si
non expleverit, a gratia dei salvatus est
Neoc. 4: 77, 4.

2. Fornicationis poena septem an-
norum paenitentia *Bas.* 59: 146, 7;
Nyss. 2: 210, 23; 7: 224, 19; VI 43:
182, 4; 53: 190, 12.

Clericus fornicator deponendus *Bas.*
3: 100, 12; deponendus et expellendus
ex ecclesia *Neoc.* 1: 75, 15. Monialis
matrimonium fornicatio est *Bas.* 6:
103, 14; non fornicatrix sed adultera
est aestimanda *Bas.* 18: 120, 10; v.
monialis 3; «vidua» voto infidelis
fornicatrix aestimabitur *Bas.* 18: 120, 8;
monachi matrimonium fornicatio est
Bas. 19: 122, 6; adulterium est *Bas.* 60:
146, 20; fornicatio cum virgine con-
secrata *Bas.* 44: 136, 9; VI 4: 130, 4;
v. sacrilegium 1; servae praeter
domini sententiam cum viro coniunctio
fornicatio est *Bas.* 40: 134, 7; serva,
a domino violata, culpa caret *Bas.* 49:
139, 11.

FORTUNIANUS - Φουρτουανός,
episc. Neapolitan. in Proconsulari (Φορ-
τουανός hic tantum) *Carth.* prooem.:
198, 7; legatus ad imperatores *ibid.*
97: 360, 8; missus adversus pag-
anos et haereticos *ibid.* prooem.: 372,
15 deesi Gr.; legatus prov. Procon-
sularis *ibid.* prooem.: 400, 13; Neapoliti-
anus (subscr.) *ibid.* 133: 408, 13;
epist. ad Caelestimum episc. Roman.
subscrit *ibid.* *Apia.* 428, 12.

FORTUNATUS - Φουρτουάτος, episc.
Cypr. 1: 304, 18.
— - Φουρτουάτος, episc. legatus
synodi ad Hipponem-Diaretorum *Carth.*
78: 319, 5; subscrit epist. ad Caele-
stimum episc. *Apia.* 428, 12.

stimum episc. Roman. *ibid.* *Apiai.*: 428, 9.

FORTUNATUS - Φορτουνάτος episc. *Carth.* 6: 219, 12; 220, 4.

FORUM conc. internum: non sumus cordium iudices; sicut audimus, ita iudicamus *Bas.* 10: 112, 1.

ΦΡΑΒΙΤΟΣ: v. Flavius.

FRACTIO panis - κλάσις, κλάσαι, ante communionem dist. a μελέται dividere in partes ad communionem fidelium *Tim.* 22°: 253, 20; 254, 4.

FUGA in persecutione, omnibus rebus relictis, culpa caret *Petr.* 13: 52, 25; *Anc.* 3: 58, 17; supra exemplum Christi fundata *ibid.* 9: 43, 16; et apostolorum, quia ad evangelizandum missi erant *ibid.* 46, 3; sic Paulus, Petrus, Iesus infans, Magi, Joannes Baptista egerunt *ibid.* 13: 53, 1; 54, 9; 54, 25; 55, 19. Clerici, quorum fugam confessio subsecuta est, si cautelae gratia ab officio suspensi fuerint, statim admittendi *Anc.* 3: 58, 4.

FURTUM - κλοπή. 1. Alienam rem vi occulte aut manifeste in suam con-

vertere - σφετερίζεσθαι τὰ διαλέτρια *Nyss.* 6: 223, 13; dividitur in latrocinium et effractionem - ληστεῖς, τοχορυχῖς *ibid.* 222, 22. F. est inventa retinere *Greg.* 4: 24, 14; aliena pro suis desperditis detinere *ibid.* 5: 25, 23. De praedatio fugienda et abhorrenda *ibid.* 2: 21, 22. F. sacramentum: v. sacrilegium 5. Latrocinium propter media adhibita homicidium est *Nyss.* 6: 223, 2. De violatione sepulcrorum: v. sepulcra.

2. Reparatio pro furto simplici sponte confesso restitutione (pauperibus) curatur *Nyss.* 6: 223, 12; aliena retinere sponte confitentes, eaque redentes ad communionem admittantur *Greg.* 9: 28, 16; paenitentia furis sponte confitentis unius anni, convicti autem duorum annorum est *Bas.* 61: 147, 3. Praedator, si confiteatur et restituat, inter paenitentes sistat, secus eliciatur *Greg.* 8: 28, 5. Latrones poenam homicidii subeant *Nyss.* 6: 223, 2.

3. Iniusta retentio boni alieni *Nyss.* 6: 222, 12 sqq.: v. usura, vindicatio.

G

ΓΑΒΑΔΙΟΣ Bostrens. episc., a Palladio et Cyrillo depositus appellat ad Sircium Roman. episc. *CP intr.*: 437; *CP lemma*: 438, 3; 1: 440, 2-13-18; graphia alia Badagius, Bagadius *CP* 1: 438, 4 app.; *ibid. intr.*: 437 n. 2.

GALATIA provincia, haereseon regio

II 7: 54, 12; *VI* 95: 231, 18; episcopi quidam simoniaci *Genn.* 1: 296, 17.

GALLIA - Γαλλία: synodus de reconciliatione haereticorum *Ath.* 3: 78, 6: v. Areatae.

GALLONIUS - Γαλλώνιος, episc. Uticensis - Οὐτικενῆς (subscr.) *Carth.* 133:

409, 3; Gallonianus - Γαλλώνιος Uticensis (Utensis app.) - Οὐτενιώτης (Οὐτενιώτης app.) *Carth. prooem.*: 400, 20.

ΓΑΜΟΣ, nuptiae *VI* 24: 155, 9; γ. κοινωνία *VI* 98: 235, 20; illicitae n. - διθεασίος *VI* 54: 191, 14; ἀπηγορευμένος prohibitas *ibid.* 191, 2; γάμος θαυμής ἐπιδύναται se n. tradere *IV* 15: 81, 1; γάμος προσομοίειν nuptialia iura contrahere *IV* 16: 82, 10; v. matrimonium.

ΓΑΓΓΡΑΙ, sedes provinciae Paphlagoniae; synodus *Gangr. intr.*: 83; *syn.*: 85, 6-20; 88, 20.

GARGILIUS - Γαργύλιος, episc. *Cypr.* 1: 305, 3.

— alter, episc. (deest Gr.) *Cypr.* 1: 305, 4.

— alius episc. (deest Gr.) *Cypr.* 1: 305, 5.

GAUDENTIUS - Γαοδέντιος episc. *Sard.* 4: 163, 21; 18: 185, 6; 20: 186, 18; 21: 188, 5.

ΓΕΛΑΣΙΟΣ, Caesariens. in Palestina episc. *CP* 1: 439, 8.

—, Cyzicens. episc. *I intr.*: 21 n. 8.

GELASIUS, Roman. episc.: decretum *Ap. intr.*: 2 nn. 14-15.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ, stemma genealogicum (praeteritum et futurum) praedicare *VI* 61: 197, 12; v. Athigani.

GENEDIUS: v. Genethlius.

ΓΕΝΕΘΑΙΟΝ, dies natalis: natalium celebrare in quadragesima vetatur *Laod.* 52: 151, 12; γ. μαρτύρων natalicia martyrum commemorare - μνεῖα missam celebrando in quadragesima sabbatis et dominicis permittitur *Laod.* 51: 151, 4.

GENETHLIUS, episc. Carthaginensis *Carth. intr.*: 194; Genediūs *Carth.* 1: 214, 25 app.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ, episc. Constantinopolis novae Romae (subscr.) *Genn.* 1: 299, 12; vita *Genn. intr.*: 290; epist. de simonia duplex recensio *ibid.*: 290; textus receptus *Genn.* 292; *VI* 2: 124, 6; citatio *Tar.* 1: 329, 14. Pseudo-Genadii, Catechismus centum capitulorum *Genn. intr.*: 291.

—, presbyter et archimandrita CP, destinatarius epist. *Cyr.* 7°: 286, 2; Proclo CP adversatur *ibid.*: 287, 1; *ibid. intr.*: 275.

GENU flectere diebus dominicis propter gaudium non licet *Petr.* 15: 58, 3; dominicis et tempore pentecostes ex usu antiquo non fit *I* 20: 41, 1; cur *Bas.* 91: 182, 8 et 183, 14; stantes oramus ab introitu vesperarum sabbati ad introitum vesperae dominicae *VI* 90: 226, 3; genu flectere et assurgere lapsum et revocationem in caelum recordant *Bas.* 91: 184, 1.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ πατρίας, pater Tarasii *Tar. intr.*: 314.

ΓΕΩΡΓΟΙ, agricultores *VII* 12: 267, 19.

ΓΕΡΩΝ, senes 1. De episcopo metropolitan: Aurelius Carthaginens. *Carth.* 127: 399, 7; Donatianus Byzacene *ibid.*: 398, 20; Mizonius Byzacene *Carth. prooem.*: 255, 3; Victor Puppiensis. *Carth. prooem.*: 251, 1; Xantippus Numidianus *Carth.* 100: 365, 7; *prooem.*: 339, 5.

2. Seniores civitatis (Novae-Germaniae) *Carth.* 100: 365, 2-3.

ΓΕΡΟΝΤΙΟΣ, Claudiopolitan. episc. *CP* 1: 439, 18.

GETA, - Γέτας episc., legatus Byzacene *Carth. prooem.*: 337, 1.

ΓΝΩΜΗ, κατὰ γ., παρὰ γ., consilium *IV* 8: 76, 23; 24: 88, 5; *Gangr.* 7: 92, 11; sententia *IV* 26: 89, 19; *Ap.* 36: 25, 16; voluntas *IV* 30: 95, 15; *Ap.* 82: 49, 14; iussio *Gangr.* 6: 92, 2;

conscientia *Gangr.* 7: 92, 9; *Ap.* 15: 15, 9; *Ap.* 35: 25, 3; inconsulto *Carth.* 99: 363, 2.

POHTEI, incantatores *Nyss.* 3: 212, 3; *vergariae* incantationes *Bas.* 65: 148, 7; v. *paganis* 4.

POTTHOI v. Boradi

GRADUS, βαθύς, 1. Dignitas ecclesiastica: v. *depositio* 3 (suspensio a dignitate).

2. Gradus paenitentiae publicae i.e. πλούσιος - ploratio, ἀπόδοσις - auditio, ὑπέρτασις - prostratio, succumbere et οἰκεῖος: v. *singula verba*. De evolutione graduum paenitentiae publicae *Greg. intr.*: 17; *Bas. intr.*: 87; *Nyss. intr.*: 102. Unus tantum gradus, i.e. succumbentium, subaudiendus est, ubi de gradu nulla mentio fit in enuntiata poena, etiam si tempus ipsi superaditur: v. 6πεπτωσις.

GRAECIA - Ἑλλάς: synodus de haereticis reconciliandis *Ath.* 3: 78, 4.

TPAIKON, graecum, γρ. ἱερ., exemplaria *Carth. proem.*: 204, 5; γρ. βιβλιον, codex *Carth. Apian.*: 419, 22; τὸ γράμμα in Graecia *ibid.*: 420, 20; γρ. ἔκχριστον *ibid.*: 420, 23.

TPAMMATA: v. *litterae*.

TPAΦΗ, pictura (iconarum) *VI* 82: 218, 20; 100: 237, 3.

GRATIA - χάρις 1. Gratia dei, lex gratiae *VI* 82: 219, 3-10; adiuvat in tentatione *Neoc.* 4: 77, 4; iustificat per I. C. *Carth. III*: 378, 8; *II*: 379, 7; *III*: 380, 15; adiutorium *ibid. III*: 378, 13; *II*: 379, 6; revivifacit *Nyss.* 1: 204, 15; custodia gratiae receptae *Tar.* 1: 324, 24.

2. S. communio *Cyr.* 5: 284, 3.

GRATIANUS, imper. Romanus *II intr.*: 42.

—, iurisperitus: decretum *I. adod.* *intr.*: 127 n. 2.

GRATUS, episc. Carthagin. *Sard.* 7: 168, 10; *ibid. intr.*: 157; *Carth. intr.*: 190, 194.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, Neocaesariensis episc.: vita *Greg. intr.*: 17; *Pape*: 495; *Bas. intr.*: 85; epistola canonica *Greg. lemma*: 19, 1; *VI* 2: 123, 10.

—, episc. *Gangr. syn.*: 85, 12.

—, Nazianzenus episc., pater Gregorii Nazianzen. *Naz. intr.*: 227.

—, Nazianzen. episc.: vita *Naz. intr.*: 227; e Nazianzo improviso decessit *Bas. proem.*: 141, 4; prefectus Seleuciam ad S. Theclam *Bas. intr.*: 86; CP episcopus factus *II intr.*: 42; affuit (?) *Gangr.* *Gangr. intr.*: 83; de canone s. scr. *Ath. intr.*: 60; *VI* 2: 123, 16.

Citatur *VI* 1: 111, 13; *VI* 64: 201, 17; *AB* 10: 464, 17.

—, Nyssen. episc.: vita *Nyss. intr.*: 200; affuit CP *CP I*: 439, 9; de sensu vocab. canon *Pape*: 495; de moribundis *Dion. intr.*: 3; canonica epistola ad Letoium *Nyss. lemma*: 203, 1; *VI* 2: 123, 15.

—, Syracusens. episc., adversarius Ignatio CP *AB intr.*: 445.

—, presbyter (correctius Paregorios), destinatarius epistolae Basilii *Bas.* 88: 169, 11 (*apb.*): v. Παρηγόριος.

PTMNAZEIN διδόσσων, «ventilare actionem», causam examinare *IV* 8: 76, 22.

GYROVAGI - γυλαζόμεναι (virgines) *Carth.* 44: 262, 1; venerandam oboedientiam in honoran gyrovagi huc et illuc transmeantes et confluentes *IV* 4: 72, 20; *VI* 42: 180, 7; *VII* 21: 285, 15 *AB* 4: 454, 11: v. monastica vita 2.

HABITUDINARIUS, peccator non facile ad s. communionem admittendus *Greg. I*: 20, 22; multoties lapsi *Anc.* 7: 62, 3: v. lapsi 7.

HABITUS, genus vitae vel vestimentum (monachorum): v. αχθυα; h. moralis: v. ΣΕΙC.

HADRIANUS I. - Ἀδριανός, Roman. episc., approbat salvo iure concilium In-Trullo *VI intr.*: 100; epist. 7 de VII. conc. *VII intr.*: 242 n. 9; subscribit eius decretis *ibid.*: 243; de iconis ad Carolum magnum *ibid.*: 243 n. 15; de Illyrico *ibid.*: 243 n. 16; a Tarasio, ut adiuvet ei ad simoniam extirpandam, supplicatur *Tar. intr.*: 123, 16; *I*: 315, 5-18.

— II., Romanus episc., ad VIII. conc. CP legatos mittit *VIII intr.*: 289; versionem latinam actorum ab Anastasio bibliothecario faciendam iubet *ibid.*: 290; in synodo Romana Photium damnavit *VIII* 2: 296, 6.

HAERESIS - αἵρεσις 1. Decreta synodi *Sard.* 21: 188, 14.

2. haereses: v. haeretici.

HAERETICI 1. αἱρετοί *IV* 14: 81, 3; *τρεπόδοξοι*, alter ac ecclesia catholica sentientes *ibid.*: 80, 18; *VI* 2: 122, 11; haeresis est totalis scissio ab ecclesia propter alienationem a fide *Bas.* 1: 94, 9; haeretici, ii qui ab ecclesia reieci et anathematizati sunt *II* 6: 50, 21; sic, baptizantes in P. et F. et Montanum *Bas.* 1: 96, 2. Haereses a diabolo in ecclesia causatas *VI alloc.*: 103, 11 sqq.; *AB* 13: 470, 18; haeretici se convertendo fiunt christiani *Laod.* 31: 143, 15; v. *τρεπόδοξος*.

2. Haereticus formalis fit episcopus, si nudo capite, publice in ec-

H

clesia haeresim a patribus damnatam docet *AB* 15: 475, 3; qui post condemnationem publicam ab ecclesia in sua haeresi perseverat *Gangr. syn.*: 89, 8. Distinguendum inter caput haeresis et sectatores eius *Ath.* 3: 78, 6; inter sua sponte ad haeresim accedentes et vi aut necessitate coactos *Theoph.* 2: 264, 21. Nemo audeat praesul suum *tanquam* haereticum tractare ante condemnationem eius a synodo *AB* 13, 14, 15: 470, 17 sqq.; *VIII* 10: 311, 31; nec eum suspectum de haeresi reddere, ab eius manu communionem renuendo accipere *Ap.* 8: 11, 20 et 12, 5. Haereticorum nomine appellatur improprie etiam schismatici cf. *II* 7: 51, 2; v. donatistae, schismatici.

Haereticus materialis est qui cum haereticis in sacris communicat: v. communicatio in s. 3; vel qui eorum usus ab ecclesia damnatos sequitur, velut qui a carne et vino propter abominationem abstinet *Ap.* 53: 36, 16 vel carnem in sanguine suo aut a loris captum aut morticina comedit *Ap.* 63: 40, 16.

3. Haereses multae sunt, praesertim ex regione Galatorum orindae *II* 7: 54, 11; Phrygæ *Laod.* 8: 133, 19; cathari, pepuzeni encratitæ *Bas.* 1: 93, 17. Enumerantur *II* 7: 53, 11; *VI* 95: 230, 11.

4. Sacra menta et opera. Fidei catholicae tradidores sunt *Ath.* 4: 81, 10; damnationis aeternae digni fiunt *Ath.* 4: 81, 26; *Bas.* 1: 95, 26; *Carth.* 57: 239, 1; *Cyr.* 8: 289, 12; gratiam dei dare nequeunt quam non habent *Cyp.* 1: 307, 14; *Bas.* 1: 97, 9. Sacra menta: confidere nequeunt quia haec ex opere operantis pendent

Cypr. I: 307, 3-12-17: v. opus operantis; damnationis poenam conquirunt, loco luminis tenebras procurant *Carth.* 57: 293, 1; nulla sunt *Bas.* I 97, 7; falsi nummi sunt *Ath.* 4*: 81, 16; eorum missa nulla est *Ap.* 46: 31, 6 deest *Lat.*; verum altare et veras aedes sacras non habent, ideoque deum adorare nequeunt *Cypr.* I: 309, 5; extra tabernacula Christi offerunt *Cyr.* 8*: 289, 10.

Opera clericorum eorum sacrilegia sunt *Cypr.* I: 309, 22; 311, 1. Martyres eorum pseudomartyres sunt *Laod.* 34: 144, 13; episcopi, pseudoepiscopi ac pseudodoctores *AB* 15: 475, 12; dona benedicta potius maledicta sunt *Laod.* 32: 144, 1; vota religionis ab eis emissa nullam vim habent *Bas.* 20: 122, 11; opera pia eorum ante deum inanlia sunt, eique placere non possunt *Cypr.* I: 310, 11; 311, 20; v. opus operantis. De validitate baptismi et ordinationis haereticorum: v. re baptismatio, reordinatio; de matrimonio cum catholicis: v. matrimonium 5, communicatio in s. 1.

5. Reconciliatio haereticorum, pro specie haeresis, fit sive per libellum et chrisma, sive per baptismum *II* 7: 53, 7: v. reconciliatio; clericorum, si nati in haeresi: v. reordinatio; si lapsi in haeresim: v. clerici 12.

Conversio haereticorum procuranda ad episcopum spectat: v. episcopus 5e; disputatio contradictoria de pace facienda *Carth.* 92: 344, 6: v. donatistae; redeundibus de haeresi praeterita dimittenda sunt *Cyr.* 6*: 285, 15; cum h. leniter et pacifice tractare utilitati ecclesiae convenit *Carth.* 66: 305, 14; *Carth.* prooem.: 303, 14 app.; violentis eorum contra nos minime attendendum *ibid.*: 304, 20.

6. Activitates haereticis prohibite: ad accusationem in actione ecclesiastica contra episcopum non

sinuntur *II* 6: 50, 18; *Carth.* 129: 403, 17; in propria causa vero accusare possunt *ibid.*: v. accusatio; testes contra episcopum esse nequeunt *Ap.* 75: 46, 10.

Contra ordinatores et ordinatos et possessores domus, ubi ordinatio collata fuit, lex de auri libris decem lata *Carth.* 93: 350, 2; ex donationibus vel ex testamentis aliquid capiendi vel relinquendi facultas lege adempta *ibid.*: 351, 4; quae tamen aperiat haereticis conversis ob amorem pacis et unitatis *ibid.*: 351, 13 et 352, 2.

Apocrypha haereticorum a lectione publica in ecclesia excludenda *Ap.* 60: 39, 19: v. apocrypha. Libri eorum episcopio CP tradendi *VII* 9: 263, 9; ubi asservantur in archivio *ibid.*: 263, 14; nec apud se servandi, sed destruendi *VIII* II: 313, 14. Docere eis prohibetur *VIII* 9: 310, 11; cf. *III* 7: 61, 19 et *VI* 2: 124, 19; item, ss. iconas depingere *VIII* 7: 307, 3.

Haeretici, etiam diaconi, communionem sanctam et panem benedictum in ecclesie catholice furtum recipiunt *Tim.* 25*: 256, 1. Violenti actus adversus catholicos: v. donatistae.

ΑΓΙΑΖΕΙΝ, «sanctificare» *Cypr.* I: 307, 3; ηγιασμένον *ibid.*: 309, 4.

ΑΓΙΑΣΜΑ 1. Donum sanctificatum, s. eucharistia: abstinere ab d. *Carth.* 37: 257, 16; participatio d. *Bas.* 73: 15f, 4; *Nyss.* 5: 219, 1; δημόσια, dona sanctificata: participatio d. *Greg.* 11*: 30, 6; *Bas.* 56: 145, 8; privati d. *Bas.* 58: 145, 23; participare d. *Nyss.* 4: 215, 15; «sanctificationum» participatio *VIII* 14: 318, 1 et 317, 3.

2. «Sacramenta» trinitatis (baptismus) *Carth.* 57: 292, 4-23.

ΑΓΙΑΣΜΟΣ, sanctificationis gratia *Bas.* 27: 127, 21; VI 26: 157, 6.

ΑΓΙΟΣ, sanctus 1. δ. d., Deus *Bas.*

prooem.: 140, 21 τὸ δ. πνεῦμα, s. spiritus *Ant. syn.*: 103, 12: v. spiritus s. 2. Τὰ δύτια, dona sancta, s. eucharistia *Laod.* 14: 136, 10; *Bas.* 57: 145, 19; *Carth.* 10: 223, 16; «in sacramentis» *Carth.* 37: 257, 5; δ. θυσιαστηρίου, sacramenta altaris *Carth.* 41: 259, 14.

3. Τὰ δ. τοῦ δ., sacrarium *Dion.* 2: 12, 27.

4. Οἱ δ., fideles *Greg.* 7: 27, 19: v. fideles.

ΑΓΙΣΤΕΙΑ, munus sacram pontificis *Tar.* I: 318, II: 319, 19.

ΑΓΝΕΙΑ: v. castitas.

ΑΙΜΑ, sanguis: ἐδώδιμον ἔξ αιμ. iuganica et sanguine confecta *VI* 67: 205, 8; s. comedere *ibid.*: 205, 12: v. carnium usus, sanguis.

ΑΛΙΖΕΣΘΑΙ, alimenta suppeditare *Theoph.* 2: 264, 13; 265, 2; αὐλίζεσθαι *ibid.* in app.

ΑΛΙΣΚΕΣΘΑΙ, deprehendi in peccato *VI* 68: 206, 16.

ΗΕΒΡΑΙ: v. Iudeai.

ΕΚΑΤΟΝΤΑΡΧΟΙ, «centuriones», futurum praedicunt *VI* I: 197, 1: v. pagani 5.

ΕΚΑΤΟΣΤΑΙ, «centesimae partes» pro mutua pecunia perceptae (fenus maximum) I 17: 38, 10; duodecimnummorum initio pro 100, dein pro 72 nummis *Zon. Bas.* in Rh. II 152-153: v. usura, θητοστά.

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ, 1. Prior monasterii: «maior» *Carth.* 80: 321, 9; «praepositus» *ibid.* 321, 13; «abbas» *VII* 12: 266, 18; 14: 270, 14; de nominando heg. episcopos providet *AB* I: 449, 14; ηγουμένα, prioratus *VI* 46: 185, 7; presbyter aut non *VII* 14: 270, 15; 18: 278, 14; heg. fit per benedictionem - χειροθεσία episcopi *VII* 14: 269, 15; inaptus ob infirmitatem non promovendus est *Bas.* prooem.: 141, 10; aedificator mo-

nasterii seipsum vel alium instituere hegumenum nequit, praeter voluntatem ordinarii *AB* I: 449, 14.

2. Officia: cura pastoralis pecorum sibi concreditorum *AB* 3: 452, 20; suscipit admittendos monachos, praest et providet de salute eorum *AB* 2: 450, 17; fugitivos requirere, inventos recipere ac curare *AB* 3: 452, 7; ideoque plus et idoneus ad munus esse debet *AB* 2: 461, 1. Heg. presbyter benedictionem lectori pro suo monasterio conferre potest *CII* 14: 269, 13: v. καρνατογόνος. Bona monasterii administrat: v. monasterium 3.

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ, «fatum» praedicare *VI* 6r: 197, II: v. pagani 5.

ΕΛΕΝΟΣ, Tarsens. episc. *Cypr.* intr.: 300.

ΕΛΛΑΔΙΟΣ, Caesariens. in Cappadoc. episc. *CP* I: 439, 7.

ΕΛΛΗΝΕΣ, «paganis» *Laod.* 39: 146, 15; II 7: 54, 15; VI 95: 232, 1; *Carth.* 81: 321, 16 (lit.); 322, 3; «paganorum» convivia *ibid.* 61: 247, 2 (lit.); 297, 10; gentilia studia *VI* 61: 197, 19: v. pagani.

ΕΛΛΗΝΙΖΕΙΝ, paganam religionem secari *Laod.* 39: 146, 13 (lit.).

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ, «paganitas» *III* 7: 62, 5.

ΗΜΕΡΟΤΗΣ, mansuetudo: christiana *Carth.* 93: 347, 12; ecclesiastica *Carth.* 100: 366, 5; v. φιλανθρωπία.

ΗΜΙΟΛΙΑ, «escupsula», fenus pro pecunia *I* 17: 38, 16; *Laod.* 4: 132, 4; 6 nummorum pro 72 nummis *Zon. Bas.* ib Rh. II 152-153: v. usura, θητοστά.

ΕΝΩΣΙΣ, «unitas»: cum donatistis facta *Carth.* 94: 356, 3; v. unitas.

ΕΟΡΤΗ, ή δύτια t., paschalis festivitas *Nyss.* I: 203, 15.

ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΑ, munera festiva *Laod.*

conscientia *Gangr.* 7: 92, 9; *Ap.* 15: 15, 9; *Ap.* 35: 25, 3; inconsulto *Carth.* 99: 363, 2.

POHTEE, incantatores *Nyss.* 3: 211, 3; γοντεῖα incantationes *Bas.* 65: 148, 7; v. *paganis*.

POTHOI: v. *Boradi*.

GRADUS, βαθμός, 1. Dignitas ecclesiastica: v. *depositio* 3 (suspensio a dignitate).

2. Gradus paenitentiae publicae i. e. πρόβλαστος - ploratio, ἀκόδοσις - auditio, ὑπότρωσις - prostratio, succumbere et οὐθέασις: v. *singula verba*. De evolutione graduum paenitentiae publicae *Greg.* *intr.*: 17; *Bas.* *intr.*: 87; *Nyss.* *intr.*: 102. Unus tantum gradus, i. e. succumbentium, subaudiendus est, ubi de gradu nulla mentio fit in enuntiata poena, etiam si tempus ipsi superaditur: v. ὁ πότε τωσίς.

GRAECIA - Ἐλλάζ: synodus de haereticis reconciliandis *Ath.* 3: 78, 4.

ΓΡΑΪΚΟΝ, graecum; γρ. λογ., exemplaria *Carth.* *proem.*: 204, 5; γρ. βιβλίον, codex *Carth.* *Apian.*: 419, 22; δι γρατού in Graecia *ibid.*: 420, 20; γρ. ἔκχρυσον *ibid.*: 420, 23.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ: v. *litterae*.

ΓΡΑΦΗ, pictura (iconarum) VI 82: 218, 20; 100: 237, 3.

GRATIA - χάρις 1. Gratia dei, lex gratiatione *Neoc.* 4: 77, 4; iustificat 113: 380, 15; adiutorium *ibid.* 111: 1: 204, 15; custodia gratiae receptae 2. S. communio *Cyr* 5: 284, 3.

GRATIANUS, imper. Romanus II *intr.*: 42.

—, iurisperitus: decretum *I. ad. intr.*: 127 n. 2.

GRATUS, episc. Carthagin. *Sard.* 7: 168, 10; *ibid. intr.*: 157; *Carth. intr.*: 190, 194.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, Neocaesariensis, episc.: vita *Greg. intr.*: 17; *Pape*: 495; *Bas. intr.*: 85; epistola canonica *Greg. lemma*: 19, 1; *VI 2*: 123, 10.

—, episc. *Gangr. syn.*: 85, 12.

—, Nazianzenus episc., pater Gorii Nanzianz. *Naz. intr.*: 227.

—, Nazianzen. episc.: vita *Naz. intr.*: 227; e Nazianzo improviso decessit *Bas. proem.* 141, 4; profectus Selucianus ad S. Theclam *Bas. intr.*: 86; CP episcopus factus *II intr.*: 42; affuit (?) *Gangr.* *Gangr. intr.*: 83; de canone s. scr. *Ath. intr.*: 60; *VI 2*: 123, 16.

Citatur *VI 1*: 111, 13; *VI 64*: 201, 17; *AB 10*: 464, 17.

—, Nyssen. episc.: vita *Nyss. intr.*: 200; affuit CP *CP 1*: 439, 9; de sensu vocab. canon *Pape*: 495; de moribundis *Dion. intr.*: 3; canonica epistola ad Letoium *Nyss. lemma*: 203, 1; *VI 2*: 123, 15.

—, Syracusensis, episc., adversatur *Ignatio CP AB intr.*: 445.

—, presbyter (correctius Paregorios), destinatarius epistolae Basili *Bas.* 88: 169, 11 (app.): v. Παρηγόριος.

ΓΥΜНАЗЕИН ὥποθεσῶν, «ventilare actionem», causam examinare *IV 8*: 76, 22.

GYROVAGI - πλακόφεναι (virgines) *Carth.* 44: 262, 1; venerandam oboedientiam inhonorant gyrovagi huc et illuc transmeantes et confluentes *IV 4*: 72, 20; *VI 42*: 180, 7; *VII 21*: 285, 15 *AB 4*: 454, 11: v. monastica vita 2.

H

HABITUDINARIUS, peccator non facile ad s. communionem admittendus *Greg. I*: 20, 22; multoties lapsi *Anc. 7*: 62, 3: v. lapsi 7.

HABITUS, genus vitae vel vestimentum (monachorum): v. σχῆμα; h. moralis: v. ξέις.

HADRIANUS I. - Ἀδριανός, Roman. episc., approbat salvo iure concilium In-Trullo *VI intr.*: 100; epist. 7 de VII. conc. *VII intr.*: 242 n. 9; subscribit eius decretis *ibid.*: 243; de iconis ad Carolum magnum *ibid.*: 243 n. 15; de Illyrico *ibid.*: 243 n. 16; a Tarasio, ut adiuvet ei ad simoniam extirpandam, supplicatur *Tar. intr.*: 314; *I*: 315, 5-18.

II., Romanus episc., ad VIII. conc. CP legatos mittit *VIII intr.*: 289; versionem latinam actorum ab Anastasio bibliothecario faciendam iubet *ibid.*: 290; in synodo Romana Photium damnavit *VIII 2*: 296, 6.

HAERESIS - αἵρεσις 1. Decreta synodi *Sard.* 21: 188, 14.

2. haereses: v. haeretici.

HAERETICI 1. αἱρετοὶ *IV 14*: 81, 3; ἐτρόποδοι, aliter ac ecclesia catholica sentientes *ibid.*: 80, 18; *VI 2*: 121, 11; haeresis est totalis scissio ab ecclesia propter alienationem a fide *Bas. I*: 94, 9; haeretici, ii qui ab ecclesia reieciti et anathematizati sunt *II 6*: 50, 21; sic, baptizantes in P. et F. et Montanum *Bas. I*: 96, 2. Haereses a diabolo in ecclesia causatae *VI alloc.*: 103, 11 sqq.; *AB 13*: 470, 18; haeretici se convertendo fiunt christiani *Laod.* 31: 143, 15; v. ἐτρόποδος.

2. Haereticus formalis fit episcopus, si nudo capite, publice in ec-

clesia haeresim a patribus damnatam docet *AB 15*: 475, 3; qui post condemnationem publicam ab ecclesia in sua haeresi perseverat *Gangr. syn.*: 89, 8. Distinguendum inter caput haereticis et sectatores eius *Ath. 3*: 78, 6; inter sua sponte ad haeresim accedentes et vi aut necessitate coactos *Theoph.* 2: 264, 21. Nemo audeat praesulem suum tanquam haereticum tractare ante condemnationem eius a synodo *AB 13, 14, 15*: 470, 17 sqq.; *VIII 10*: 311, 31; nec eum suspectum de haeresi reddere, ab eius manu communionem renundo accipere *Ap. 8*: 11, 20 et 12, 5. Haereticorum nomine appellantur impropre etiam schismatici cf. *II 7*: 51, 2: v. donatistae, schismatici.

Haereticus materialis est qui cum haereticis in sacris communicat: v. communicatio in s. 3; vel qui eorum usus ab ecclesia damnatos sequitur, velut qui a carne et vino propter abominationem abstinet *Ap. 53*: 36, 16 vel carnem in sanguine suo aut a feris captum aut morticina comedit *Ap. 63*: 40, 16.

3. Haereses multae sunt, praesertim ex regione Galatorum oriundae *II 7*: 54, 11; Phrygæ *Laod.* 8: 133, 19; cathari, pepuzeni encratitae *Bas. I*: 93, 17. Enumerant *II 7*: 53, 11; *VI 95*: 230, 11.

4. Sacra menta et opera. Fidei catholicae traditores sunt *Ath.* 4*: 81, 10; damnationis aeternae digni fiunt *Ath. 4**: 81, 26; *Bas. I*: 95, 26; *Carth.* 57: 239, 1; *Cyr. 8*: 289, 12; gratiam dei dare nequeunt quam non habent *Cyp. I*: 307, 14; *Bas. I*: 97, 9. Sacra menta: confidere nequeunt, quia haec ex opere operantis pendent

nasterii seipsum vel alium instituere hegumenum nequit, praeter voluntatem ordinarii *AB I: 449, 14.*

2. **Officia:** cura pastoralis pecorum sibi concreditorum *AB 3: 452, 20;* suscipit admittendos monachos, praest et providet de salute eorum *AB 2: 450, 17;* fugitivos requirere, inventos recipere ac curare *AB 3: 452, 7;* ideoque pius et idoneus ad munus esse debet *AB 2: 461, 1.* Heg. presbyter benedictionem lectori pro suo monasterio conferre potest *CII 14: 269, 13:* v. *καθηγούμενος.* Bona monasterii administrat: v. *monasterium 3.*

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ, «fatum» praedicare *VI 6: 197, II: 319, 19.*

ΕΛΕΝΟΣ, Tarsens. episc. *Cypr. intr.: 300.*

ΕΛΛΑΔΙΟΣ, Caesariens. in Cappadoc. episc. *CP I: 439, 7.*

ΕΛΛΗΝΕΣ, «pagani» *Laod. 39: 146, 15; II 7: 54, 15; VI 95: 232, 1; Carth. 81: 321, 16 (tit.); 322, 3; «paganorum» convivia *ibid. 61: 247, 2 (tit.); 297, 10;* gentilia studia *VI 61: 197, 19:* v. *paganī 5.**

ΕΛΛΗΝΙΖΕΙΝ, paganam religionem sectari *Laod. 39: 146, 13 (tit.).*

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ, «paganitas» *III 7: 62, 5.*

ΗΜΕΡΟΤΗΣ, mansuetudo: christiana *Carth. 93: 347, 12:* ecclesiastica *Carth. 100: 366, 5:* v. *φιλανθρωπία.*

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ, 1. Prior monasterii: *maiors Carth. 80: 321, 9; «praepositus» ibid. 321, 13; «abbas VII 12: 266, 18; 14: 270, 14;* de nominando heg. episcopus providet *AB I: 449, 14; ἡγουμένια, prioratus VI 46: 185, 7;* presbyter aut non *VII 14: 270, 15; 18: 278, 14;* heg. fit per benedictionem - *χειροτόνος* episcopi *VII 14: 269, 15;* inaptus ob infirmitatem non promovendus est *Bas. prooem.: 141, 10;* aedificator mo-

ΗΜΙΟΛΙΑ, «escupla», fenus pro pecunia *I 17: 38, 16; Laod. 4: 132, 4; 6 nummorum pro 72 nummis *Zon. Bals. ib Rh. II 152-153:* v. *usura, ξεποστα.**

ΕΝΩΣΙΣ, «unitas»: cum donatistis facta *Carth. 94: 356, 3:* v. *unitas.*

ΕΟΡΤΗ, ἡ ἥξις, paschalis festivitas *Nyss. I: 203, 15.*

ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΑ, munera festiva *Laod.*

Cypr. I: 307, 3-12-17: v. *opus operantis;* damnationis poenam conquirunt, loco luminis tenebras procurant *Carth. 57: 293, 1;* nulla sunt *Bas. I: 97, 7;* falsi nummi sunt *Ath. 4*: 81, 16;* eorum missa nulla est *Ap. 46: 31, 6 deest Lat.;* verum altare et veras aedes sacras non habent, ideoque deum adorare nequeunt *Cypr. I: 309, 5;* extra tabernacula Christi offerunt *Cyr. 8: 289, 10.*

Opera clericorum eorum sacrilegia sunt *Cypr. I: 309, 22; 311, 1.* Martyres eorum pseudomartyres sunt *Laod. 34: 144, 13;* episcopi, pseudoepiscopi ac pseudodoctores *AB 15: 475, 12;* dona benedicta potius maledicta sunt *Laod. 32: 144, 1;* vota religionis ab eis emissam nullam vim habent *Bas. 20: 122, 11;* opera pia eorum ante deum iniania sunt, eique placere non possunt *Cypr. I: 370, 11; 311, 20:* v. *opus operantis.* De validitate baptismi et ordinationis haereticorum: v. *re baptismatio, reordinatione;* de matrimonio cum catholicis: v. *matrimonium 5, communicatio in s. I.*

5. **Reconciliation haereticorum,** pro specie haeresis, fit sive per libellum et chrisma, sive per baptismum *II 7: 53, 7;* v. *reconciliatione;* clericorum, si nati in haeresi: v. *reordinatione;* si lapsi in haeresim: v. *clericī 12.* Conversio haereticorum procuranda ad episcopum spectat: v. *episcopus 5;* disputatio contradictionis pace facienda *Carth. 92: 344, 6;* v. *donatistae;* redeuntibus de haeresi praeterita dimittenda sunt *Cyr. 6*: 285, 15;* cum h. leniter et pacifice tractare utilitati ecclesiae convenit *Carth. 66: 305, 14;* *Carth. prooem.: 303, 14 app.;* violentiis eorum contra nos minime attendendum *ibid.: 304, 20.*

6. **Activitates haereticis prohibitae:** ad accusationem in actione ecclesiastica contra episcopum non sinuntur *II 6: 50, 18;* *Carth. 129: 403, 17;* in propria causa vero accusare possunt *ibid.:* v. *accusatio;* testes contra episcopum esse nequeunt *Ap. 75: 46, 10.* Contra ordinatores et ordinatos et possessores domus, ubi ordinatio collata fuit, lex de auri libris decem lata *Carth. 93: 350, 2;* ex donationibus vel ex testamentis aliquid capiendo vel relinquendi facultas lege adempta *ibid. 351, 4;* quae tamen aperitur haereticis conversis ob amorem pacis et unitatis *ibid.: 351, 13 et 352, 2.*

Apocrypha haereticorum a lectione publica in ecclesia excludenda *Ap. 60: 39, 19:* v. *apocrypha.* Libri eorum episcopio CP tradendi *VII 9: 263, 9;* ubi asservantur in archivio *ibid.: 263, 14;* nec apud se servandi, sed destruendi *VIII 11: 313, 14.* Docere eis prohibetur *VIII 9: 310, 11;* cf. *III 7: 6x, 19 et VI 2: 124, 19;* item, ss. iconas depingere *VIII 7: 307, 3.*

Haeretici, etiam diaconi, communio nem sanctam et panem benedictum in ecclesiis catholicis furtim recipient *Tim. 25*: 256, 1.* Violenti actus aduersus catholicos: v. *donatistae.*

ΑΓΙΑΖΕΙΝ, «sanctificare» *Cypr. I: 307, 3; θηραμένον* *ibid.: 309, 4.*

ΑΓΙΑΣΜΑ 1. Donum sanctificatum, s. eucharistia: abstinere ab ἀ. *Carth. 37: 257, 16;* participatio ἀ. *Bas. 73: 151, 4; Nyss. 5: 219, 1; ἀγιάσματα, dona sanctificata: participatio ἀ. *Greg. 11*: 30, 6; Bas. 56: 145, 8;* privati ἀ. *Bas. 58: 145, 23;* participare ἀ. *Nyss. 4: 215, 15; «sanctificationum» participatio *VIII 14: 318, 1 et 317, 3.***

2. «Sacramenta» trinitatis (baptismus) *Carth. 57: 292, 4-23.*

ΑΓΙΑΣΜΟΣ, sanctificationis gratia *Bas. 27: 127, 21; VI 26: 157, 6.*

ΑΓΙΟΣ, sanctus I. ὁ ἄ., Deus *Bas.*

37: 146, 5; τὰ τῆς ἐργῆς ξένα *Ap.*
70: 44, 2.

ΗΡΑΚΛΑΣ, Alexandr. episc. *Dion intr.*: 1.

ΗΡΑΚΛΕΙΑ, sedes metropolitana et primatialis Thraciae: praeminentia II 2: 47, 6; *Pape*: 542: v. *primate*.

HERCULANUS - Ἡρκούλανθος, episc. *Cypr.* I: 304, 20.

HERMENEUTICA s. *scripturae et patribus sumenda, potiusquam e propria mente VI 19: 151, 2.*

HERODES magnus, rex, sacrilegus homicida - μισθόνος ss. Innocentium *Petr.* I: 54, 12.

— Antipas, rex, propter iusurandum homicida factus *Bas.* 29: 129, 9.

— Agrippa, rex, φωνάδης interfector *Petr.* I: 53, 25; Iacobum capite truncavit *Petr.* 9: 45, 15; Petrum in carcere misit *Petr.* I: 53, 10.

ΗΣΤΧΙΑΝ ἀστεριθεν, quietem diligere IV 3: 73, 8: v. *monastica vita; ἡσύχιος βίος, vita in recessu VII 22: 284, 14.*

ETAIPA, meretrix *Ap.* 18: 16, 13: v. *infames, matrimonium 3 (clericorum).*

ETEPOΔΟΞΟΣ, «altarius sectae» IV 14: 80, 18; i. e. «haereticus» *ibid.*: 81, 3-8; oppon. δρόδοξος *ibid.*: 81, 10-12; tr. adulteraverunt Constitutiones Apostolorum VI 2: 121, 11.

ETEPOΘΕΙΑ, diversitas in deitate ab Ario professa VI 1: 112, 16; inegal gradus in deitate admittit *ibid.*: 113, 4.

ΕΞΙΣ, habitus moralis: 1. fornicationis *Greg.* I: 20, 21.

ΙΚΕΣΙΑΙ, «preces» in genere *Carth.* 103: 368, 13; quorum species enumerantur *ibid.*: v. *orationes.*

IEPATEION, «altare», presbyterium *Laod.* 56: 152, 17 tit.: v. *sacra-rium.*

IEPATIKOI, 1. «ministri altaris» i. e. episc. presbyt. et diac. *Ap.* 8: 11, 18 tit.; «sacerdotes et ministri altaris» *Ap.* 6: 11, 2 tit.; 7: 11, 9 tit.; 25: 19, 2 tit.; «ecclesiae ministri»; «episc. presb. diac.» 27: 20, 2; «ministerio sacro dediti» *Laod.* 19: 138, 21; 24: 140, 17; dist. a clericis *Laod.* 30: 143, 4; 36: 145, 13; 54: 152, 4; 55: 152, 12; clerici maiores dist. a clericis VI 77: 214, 9.

2. Ἱεραπικὸν τάγμα, «clerus» in genere *Ant.* 3: 106, 22; 1. κατάλογος «sacerdotalis catalogus», *Ap.* 8: 11, 20; agitur de clericis in genere cf. *Ap.* 15: 15, 4; (forsitan legendum sit hic quoque ἀληρικῶν).

3. 1. τάξις clerici maiores presb. diac. et subd.: «sacerdotalis» *Laod.* 24: 140, 12; 1. κατάλογος *VI* 5: 130, 16; 1. κατάστασις *VI* 12: 139, 9; 15: 144, 10; 1. γένος *VI* 33: 168, 13; 1. δξία *VII* 1: 245, 15; 1. τάξις *VII* 16: 273, 1; 1. βίος *VII* 22: 284, 18; 1. ἀνήρ *VII* 22: 285, 9; 1. κλῆρος sacerdotalis sors *VIII* 5: 301, 23 et 302, 6.

IEPATIKΩΣ, ex episcopali auctoritate *VI* 3: 129, 11.

IEPAE, accusator clerici dioecesis Apollonis *Theoph.* 9: 268, 14.

IEPEIA, civitas, ubi iconoclastarum conciliabulum initio locum habuit *VII intr.*: 242 n. 4; *Tar. intr.*: 314; Pope 505.

IEPEΥΣ, 1. Episcopus *II* 6: 49, 12; *Carth.* 49: 267, 12; *Carth. prooem.*: 289, 20; *prooem.*: 303, 15 tit.; 81: 322, 7.

2. Presbyter (citat *Ap.* 27: 20, 4; ubi πρεσβύτερος habetur) *AB* 9: 462, 9: v. *presbyter.*

IEPΩΜΕΝΟΙ, clerici maiores VI 28: 159, 3; VI 90: 226, 10; v. *βηματίζοντες.*

IEPON, «sacrarium», *Ap.* 71: 44, 9; VI 69; 207, 9 app. (ad fin.).

IEΡΟΣΓΑΛΩ, sacrilegium committere *AB* 10: 466, 8: v. *sacrilegium.*

IEΡΩΣΥΝΗ, episcopatus *Laod.* 13: 136, 6; 1. τῆς ἐπισκοπῆς «sacerdotium episcopale» *IV* 29: 94, 22; sacerdotium praestantior imperatoria potestate VI 67: 207, 9 app. (ad. fin.); v. *presbyter.*

IEΡΟΥΡΓΙΑ, «sacerdotium», exercitium potestatis episcopalis *III* 8: 64, 21: v. *leges.*

HILARIANUS - Ἰλαριανός, episc. Horreocellensis - Ὀροεχέλης, legatus Byzacnae (subscr.) *Carth.* 133: 409, 14; Horreocellorum - Ὀροεχέλλων *Carth. prooem.*: 401, 8.

HILARIUS, Pictaviens. episc. I *intr.*: 27 n. 9-10; *Ant. intr.*: 100 n. 7.

ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΑ, cursus equorum VI 66: 205, 1; τὸ ἵπποδρόμιον circus *Carth.* 61: 298, 16.

HIPPO-DIARETORUM - Ἰππόνι Διαρετῶν *Carth.* 78: 318, 12-16 (cf. app.); 93: 354, 8 app.: v. *Equitius.*

HIPPO-REGIUS - Ἰππόνι 'Ρεγίῳ in Numidia: synodus habita *Carth. prooem.*: 249, 8; 249, 14; in ecclesia Pacis *ibid.*: 249, 15; 34: 255, 11; 52, 271, 18; *prooem.*: 327, 9; 357, 11; *Carth. intr.*: 194, 195; Hippomensium breviarium canonum: v. *βρέβιον; Ἰππόνη Carth. prooem.*: 208, 21; v. *Augustinus.*

HISPANIA - Σπανία: synodus habita de reconciliatione haereticorum *Ath.* 3: 78, 6: v. *Elvira.*

IΣΤΟΠΙΑ, ecclesiastica historia, in qua inveniri possunt exemplaria cc. Nicaenii concilii *Carth. Apiar.*: 424, 1.

HISTRIO - μῆτος, cum infamia aspersa ars *Carth.* 129: 409, 15: v. *infames.* Conversus ad gratiam fidei, ne

cogatur ad artem reverti *Carth.* 63: 300, 9; ars et spectacula prohibentur VI 51: 188, 12: v. *scenici.*

ΟΛΟΚΑΡΠΩΣΙΣ, oblatio perfecta, in qua deus sacrificatur et distribuitur VI alloc.: 102, 21.

HOMICIDIUM - φόνος. 1. Sacrilegium est - ἄγος *Nyss.* 5: 217 et 19; h. intentio - ἐπίνοια caedes est *Bas.* 2: 99, 17; propositus finis scrutandus est *Bas.* 8: 105, 15; in voluntarium et involutum dividitur - ἔκοβος, ἔκοβος *Bas.* 8: 104, 23; *Nyss.* 5: 217, 14; voluntarium est, quod manifeste intenditur *Bas.* 8: 106, 25 et 107, 6; praemeditatus mortifer ictus in rixa ex ira indomita *Ap.* 66: 42: 4; *Nyss.* 5: 217, 16; cf. *Bas.* 8: 105, 18; homicida est, qui mortiferum ictum tulit, sive prior percussit, sive se defendit *Bas.* 43: 135, 16; abortus homicidium duplex sibi propositum subaudit *Bas.* 2: 99, 16: v. *eunuchi.*

2. Voluntarium etiam est quod praeter intentionem, sed instrumento mortem indubitanter afferent (securi vel ense) causatum est *Bas.* 8: 104, 23; vel per media manifeste prohibita (amuletis et potionibus) *ibid.*: 107, 9; 107, 24. In bello occisio hostium legitime fit et laudabiliter *Ath.* 1: 68, 5; caedes in bello homicida non sunt, quia pro defensione pudicitiae ac pietatis sunt *Bas.* 13: 113, 7; attamen, propter effusionem sanguinis, triennali communionis privatione purificentur *ibid.*: 113, 11; qui latrones armis debellavit poenis canonicis submittitur *Bas.* 55: 144, 5.

3. Quasi-voluntarium - προσεγγίζον τῷ ἔκοβοι est quod in ira ex ictu illato, in partes praecipuas vel instrumento graviore, praeter intentionem accidit *Bas.* 8: 105, 18 et 106, 5; contrarium docet *Nyss.* 5: 217, 16.

4. Voluntarium adimi coactione et necessitate *Greg.* I: 21, 4: v. *actus.*

23, 14; episcopi ab ordinario loci suscepti ne qua re careant *Ant.* 25: 125, II; v. itinerantes, pauperes, *ξενία*.

ΤΒΡΙΖΩ, iniuriam iniuste facere *Ap.* 55: 37, 12; 56: 38, 4; v. *privilegia* 5.

ΥΔΡΟΠΑΡΑΣΤΑΤΑΙ, aqua sola, — non vino —, in s. missa utentes *Bas.* I: 96, 14; adversus eos Jo Chrysost. citatur *VI* 32: 164, I.

ΤΤΙΩΣ, μὴ δ., «non recte», errans in fide *Ap.* 8: 12, 6.

ΤΙΟΠΑΤΟΡΙΑ, «filium idem esse ac patrem», haeresis sabelliana *II* 7: 54, 8.

ΤΟΣΚΤΑΜΟΣ, hyoscyamus, venenosa planta *Bas.* 86: 160, 10.

ΤΗΑΚΟΝ, oboedientia: δέ, implere *VI* 47: 178, 7; ὑπ. τοῦ θεοῦ, erga deum *VII* 5: 255, I; v. *monastica* vita, *ὑποταγή*.

ΤΗΑΤΙΟΣ, episc. *Gangr. syn.*: 85, 14.

ΤΗΕΚΚΑΤΜΑΤΑ, incendia (voluptatum) *VI* 100: 237, 6.

ΤΗΕΡΑΝΑΒΑΙΝΕΝ, excedere, superare *VI* 30: 161, 5.

ΤΗΕΡΒΕΡΕΤΑΙΟΣ, mensis October *Ap.* 37: 26, 9; *Ant.* 20: 120, 18; v. *october*.

ΤΗΗΡΕΤΗΣ: v. *subdiaconus* I.

ΤΗΗΡΕΣΙΑ: v. *ministerium*.

ΤΗЕРОРИΟΣ, extra fines proprii territorii provincialis posita (dioceseis) *II* 2: 46, 15.

ΤΗЕРӨЕСІС I. Prorogatio ieunii usque ad alterum diem in totali abstinentia a cibo *Dion.* I: II, 4; ὑπεριθμητὸν diem transmittere *ibid.*: 10, 22; II, 8; II, 12.

2. Prorogatio temporis dati ad iudicium: v. *tempus* datum I.

ΤΗЕГӨТНОС, responsabilis, reus *Theoph.*

per deos paganos - ἐλληνικοί *VI* 94: 229, 18.

ΟΡΟΣ, ὅρισιν, definitio, definire. I. «regula» - διάγματα definitum tempus paenitentiae pro digamis *Ant.* 19: 70, 6; pro abortu *Ant.* 21: 71, 7; 72, 3. Definire opp. describere (partum BMV) *VI* 79: 216, 9.

2. «Definitio», canon a concilio Nicaeno definitus *I* 15: 36, 19; 17: 38,

Ant. 18: 118, 7; metropolitanus *IV* 12: 80, I: v. *episcopus* I (sine sede); τιμὴ τοῦ διδόματος, tituli (episcopi) honor *I* 8: 32, 12;

suspensio ab honore: v. *depositio* 3.

HONORATUS - 'Ονωράτος episc. *Cypr.* I: 304, 18.

— - 'Ονωράτος episc. *Cypr.* I: 305, 6.

— - 'Ονωράτος, episc., legatus Mauritaniae Sifensis *Carth. prooem.*: 252, I: 47: 264, I; 266, 21; 48: 267, 8; 51: 270, 8; 271, 7; 52: 271, 16; 53: 276, 18; 56: 284, 5; legatus synodi ad Hippon. Diaret. *Carth.* 78: 319, 7.

HONORIUS - 'Ονωράτος episc., legatus synodoi ad Hipp. Diaret. *Carth.* 78: 319, 6.

— - 'Ονώριος, Roman. episc. *VI* I: 118, 15; iudicium Maximil Conf. de illo *Pape*: 523.

— - 'Ονώριος imper. Roman. *Carth. prooem.*: 197, 8; 250, 6; 287, 8; 326, 6; 346, 4; 357, 4; 107: 373, 13; 108: 374, 12; 109: 375, 10; *prooem.*: 400, 4; *CP* I: 438, 13.

HORAE CANONICAE: nona et vesperae *Laod.* 18: 137, 17: v. *vesperae*.

ΟΡΚΟΣ I. Promissio homini facta cum iuramento: v. *iuramentum*.

2. Votum deo factum de aliqua re *Bas.* 28: 128, 7: v. *εὐχὴ* 5.

3. "Ορκοί, sacramenta, imprecatio-

lapsi. Involuntarium homicidium est, si aliud intentum fuit *Bas.* 8: 105, 15 et 106, 12; *Nyss.* 5: 218, 6; *al-* *tamen*, vide supra sub 2 et 3.

5. Poena pro voluntario: succumbere tota vita *Ant.* 22: 71, 14; homicidium et adulterium eandem poenam (15 annorum) luunt *Bas.* 7: 103, 27, paenitentia viginti annorum *Bas.* 56: 144, 13, 67: 148, 21; abortus decem annorum paenitentiam habet *Bas.* 2: 100, 6; v. *abortus*; h. voluntarium viginti et septem annis medetur *Nyss.* 5: 218, 10. Involuntarium poenam fornicationis habet *Nyss.* 5: 219, 23; regula prior septem annis, posterior quinque annis paenitere imponit *Ant.* 23: 72, 3; decem annorum paenitentia *Bas.* 57: 145, 12; «homicidae» poena *VI*: 227, II.

ΟΜΙΑΕΙΝ, «alloqui populum» *Ant.* I: 57, 4; v. *praedicatio*, presbyteri officia.

ΟΜΙΑΙΑ I. Mutuum coniugum commercium *VI* 30: 161, 9.

2. Homilia episcopi *Laod.* 19: 138, 2.

ΟΜΟΛΟΓΕΙΝ, confiteri se christianos esse *Petr.* 8: 42, 7; profiteri virginitatem *Bas.* 20: 122, 12; «scriptis profiteri», promitteri *I* 8: 30, 9; palam profiteri *VI* 41: 178, 10; v. *διολογία*.

ΟΜΟΛΟΓΗΤΑΙ, confessores fidei *Petr.* 5: 38, 25; locum specialem in ecclesia obtinente *Petr.* 14: 56, 15; libellos absolutionis ad reconciliandos lapsos concedunt *Petr.* 5: 38, 25.

ΟΜΟΛΟΓΙΑ, 1. professio fidei christiana *Neoc.* 6: 78, 4; *Sard.* 17: 184, 10.

2. Professio monastica *Bas.* 18: 121, 10; 19: 121, 23; 122, 4; *VI* 40: 175, 13; v. *monastica vita* 2.

3. Professio fidei a consecrando episcopo in scriptis facta *Carth.* 13: 227, 4; v. *episcopus* 3b.

4. Professio fidei ab acatholico fa-

cienda: v. *πλαστική*, *reconcilia-* *tiatio*.

ΟΜΟΝΟΙΑ, concordia *Ap.* 34: 24, 13.

ΟΜΟΟΥΤΣΙΟΝ, unius substantiae esse hypostases in Trinitate *VI* I: 112, 18; v. *Trinitas*.

HONOR - τιμὴ, mera praeminentia: dist. a iurisdictione *I* 7: 29, 18: v. *ἀξι-* *ωμα*; honoris causa episcopus *I* 8: 31, 5; *Ant.* 18: 118, 7; metropolitanus *IV* 12: 80, I: v. *episcopus* I (sine sede); τιμὴ τοῦ διδόματος, tituli (episcopi) honor *I* 8: 32, 12; suspensio ab honore: v. *depositio* 3.

HONORATUS - 'Ονωράτος episc. *Cypr.* I: 304, 18.

— - 'Ονωράτος episc. *Cypr.* I: 305, 6.

— - 'Ονωράτος, episc., legatus Mauritaniae Sifensis *Carth. prooem.*: 252, I: 47: 264, I; 266, 21; 48: 267, 8; 51: 270, 8; 271, 7; 52: 271, 16; 53: 276, 18; 56: 284, 5; legatus synodi ad Hippon. Diaret. *Carth.* 78: 319, 7.

HONORIUS - 'Ονωράτος episc., legatus synodoi ad Hipp. Diaret. *Carth.* 78: 319, 6.

— - 'Ονώριος, Roman. episc. *VI* I: 118, 15; iudicium Maximil Conf. de illo *Pape*: 523.

— - 'Ονώριος imper. Roman. *Carth. prooem.*: 197, 8; 250, 6; 287, 8; 326, 6; 346, 4; 357, 4; 107: 373, 13; 108: 374, 12; 109: 375, 10; *prooem.*: 400, 4; *CP* I: 438, 13.

HORAE CANONICAE: nona et vesperae *Laod.* 18: 137, 17: v. *vesperae*.

ΟΡΚΟΣ I. Promissio homini facta cum iuramento: v. *iuramentum*.

2. Votum deo factum de aliqua re *Bas.* 28: 128, 7: v. *εὐχὴ* 5.

3. "Ορκοί, sacramenta, imprecatio-

6: 267, II; VI 2: 125, 5; ἀπολογίας ὑπ.
respondebit de aliqua re *Sard.* 13:
178, 14: v. εὐθύναται, κτινδυνεύ-
ειν.

ΥΠΕΞΟΥΣΙΟΣ, qui sui iuris non est,
sed sub potestate alterius (parentum,
domini) *Bas.* 40: 134, 17: v. **con-
tractus**, **xρατεῖν**.

ΤΠΟΔΙΑΚΟΝΟΣ: v. **subdiaconus**.
ΤΠΟΓΡΑΦΕΙΝ, describere, opp. δράσειν
VI 79: 216, 9.

ΤΠΟΓΡΑΦΗ, subscriptio qua confirma-
tur decretum *Carth.* 56: 286, 5.

ΤΠΟΛΗΝΤΙΣ, «bona existimationis», *II* 6:
49, 13; «existimationis opinio», hono-
rabilitas (accusatoris) *IV* 21: 86, II;
οἱ ἦν, «honoratories» *IV* 11: 79, 4;
«in suspicionem adducti» *ibid.* app.
(*Zon. Bals.*): v. **accusator**, lit-
terae 6.

ΤΠΟΜΙΜΗΣΚΕΣΘΑΙ, «conveniri», mor-
neri *Carth.* 123: 394, 19: v. **moni-
tio**.

ΤΠΟΦΩΝΕΙΝ, recitare ex ambone tex-
tum sacrum *VI* 33: 167, 12.

ΤΠΟΨΙΑ, suspicio *I* 3: 26, 4: v. **Ճ**
ποπτα.

ΤΠΟΠΤΩΣΙΣ, prostratio, paenitentiae
publicae gradus tertius. I. Locus,
intra fines ecclesiae, exeunt cum cate-
chumenis *Greg. II**: 30, 1; cum cate-
chumenis assistunt missae *Theoph.* 13:
272, 19; post exitum catechumenorum,
facta supra eos oratione, accedunt ad
manus impositionem, deinde exeunt
Laod. 19: 138, 7; *Carth.* 27: 243, 9;
manus impositio ante absidem eccl-
esiae fiat, si peccatum publicum est

Carth. 43: 261, 8; clericis maioribus
peccatoribus manus ne imponatur
Carth. 27: 243, 5: v. **μετάνοια**,
paenitentia publica.

2. Varia nomina: ὄποστρέφον-
τες, conversi: ὄποιπτεν μετὰ τῶν ὄπ-
prosterni cum c. *Greg.* 8: 28, 9; ἐν τοῖς
ὄποιπτονσιν, prostrati *Greg.* 9:
28, 20; ὄποιπτοντες ἐν τῇ ἐπαντροῦ,
pr. post. conversionem *Nyss.* 4: 215,
13; 5: 218, 23; οἱ ἐν μετανοίᾳ,
paenitentes *Laod.* 19: 138, 7; μετάνοια,
paenitentium gradus *Bas.* 22: 125, 9;
οἱ μετανούντες *Carth.* 27: 243, 5;
43: 261, 8; ἀφορισμός, ἀφορίσθαι
sine ullo additamento, gradus specifi-
cante, inter «paenitentes» sistere si-
gnificat: v. **Ճ**φορίσμός εἰ;

item, excommunicationi non totali subiecti,
vel etiam tempore superaddito: v.

excommunicatio ad 5; item,
si peccatum secretum est: adultera
confitens *Bas.* 34: 132, 4.

ΤΠΟΤΑΓΗ, oboedientia *VII* 19: 278, 13:
v. **monastica vita**, ὄπαχοή.

ΤΠΟΤΑΣΣΕΣΘΑΙ, oboedire (hegumeno)
VI 41: 178, 5; subiici (episcopo) 4:
73, 7; *IV* 8: 76, 8.

ΤΠΟΘΕΕΣΙΣ, actio in iudicio *IV* 9: 76,
22: v. **actio**.

ΤΠΟΤΠΩΣΣΕΙΣ, «directiones», moni-
ta *VII* 1: 245, 17.

ΤΠΟΥΡΓΙΑ, ministerium (s. altaris)
Carth. 47: 263, 16.

ΤΦΗ, «textus» *Carth.* prooem.: 337, II.

ΤΨΙΣΤΑΡΙΟΙ, secta iudeo-christiana,
cui accumulator fuerat pater Gregor.
Naz. intr.: 228.

ΙΑΚΩΒ, lector in dioecesi Lyco, Apollonis
episc., fornicatione insimulatus *Theoph.*
6: 267, 13.

ΙΑΚΩΒΟΣ, frater Domini, primus episc.
Hierosolymitanus: liturgia *VI* 32: 165,
2; capite ab Herode truncatus *Petr.* 9:
45, 13.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ – deest Lat., episc. *Cypr.*
I: 304, 22.

ΙΑΝUARIUS – Ιωανουάριος, episc. *Cypr.*
I: 305, 1; 304, 10 tit.

— – deest Gr., episc. *Sard.* 14.

— – Ιωανουάριος, episc., legatus sy-
nodi ad Hipp. Diaret. *Carth.* 78: 319, 7;
Carth. *Apiai.* 428, 10.

ΙΑΤΡΕΙΑI, medicamenta: a Iudeis non
accipienda *VI* 11: 138, 2.

ΙΒΑΣ, episc. Edessenus: ei adscripta epi-
stola iterum damnatur *VI* 1: 117, 11.

ΙCICONA – εἰκών, honoranda derivative,
honor principalis archetypo tributur
VIII 3: 298, 8; ic. D.N.I.C. aequae ac
evangelium adoretur - προσκυνεῖσθαι,
BMV et sanctorum honorari et adorari
- προσκυνεῖσθαι *ibid.*: 297, 18; colores
s. imaginis sunt sicut litterae evan-
gelii, erudientes sapientes et idiotas
ibid.: 297, 22; ic. venerandae sunt *VI*
82: 218, 20: v. **pictura**.

ΙCICONOCLASTAE: v. **χριστιανοχ-
τήριοι** *VII* 7: 260, 16; eorum
conciliabulum *VII* intr.: 242 n. 4 et 5;
v. **Hiereia, Blachernae**; iterum
damnantur *VIII* 3: 298, 15; iconas ab ecclesiis abstulerunt et reli-
quias martyrum deponderas in dedi-
catione ecclesiarum omiserunt *ibid.*:
261, 1; libros erroneos - ψευδοσυγγράμ-
ματα adversus cultum iconarum scrip-
serunt *VII* 9: 263, 11; monasteria et
episcopia in saeculares usus verterunt

VII 13: 268, 14; omnem pietatem
repulerunt *VII* 16: 273, 8; vera con-
taminatio facti sunt *ibid.*: eorum ha-
resis maligni auxiliatrix aduersus mo-
nachos fuit *AB* 4: 453, 12.

ΙΔΙΑΖΕΙΝ, separatim morari *VII* 18:
277, 2.

ΙΔΙΟΚΤΗΤΑ, personalia bona, patrimo-
nium *VII* 19: 278, 17.

ΙDOLA - εἴδωλα: idolorum iniquitas
adhuc in Africæ viget locis maritimis
et possessionibus *Carth.* 58: 295, 8; i.
templa, quae nullo ornamento sunt,
destrui iubeantur *ibid.*: 295, 15: v.
εἴδωλεῖον.

ΙDOLOLATRIA, species idol. est avaritia
Nyss. 6: 220, 26; reliquiae id. tollendae
Carth. 84: 324, 12; id. adulterii poenam
luet *Bas.* 7: 104, 1; id. occulta ange-
lorum cultus (haeticus) est *Laod.* 35:
145, 5.

ΙDOLOTHYTA, manducare prohibetur
Gang. 2: 90, 2; idolothya in persecu-
tione manducare coacti culpa carent
Anc. 3: 58, 11 et 17; qui indifferenter
comederunt sex annorum paenitentiae
submittantur *Anc.* 4: 59, 15; qui e-
metu cum lacrimis in templis fuerunt
quattuor *Anc.* 5: 60, 6; qui fixerunt
comedere duorum *Anc.* 7: 62, 10.
Boradi idolothya non habent *Greg.* 1:
20, 2; v. **Boradi**; idolothya apud
barbaros qui manducaverunt in tor-
mentis octo annis puniantur *Bas.* 81:
155, 2 et 10; qui sine tormentis unde-
cim annis *ibid.*: 155, 14.

ΙEIUNIUM - νηστεῖα, 1. Ascesis et fa-
cinus magnum - θθλησις est *Dion.* I:
11, 16; officium præsertim monachi
est *IV* 4: 73, 9; dist. ab abstinencia a
vino et oleo *Tim.* 8: 245, 1; 10: 246,
10-17; νηστεῖα dist. ab ἀπέκεσθαι

ieiunio cessante abstinencia manet VI 55: 192, 11; ubique in ecclesia uno more servandum 56: 193, 8; finis: animam humiliare Dion. I: 5, 15; corpus humiliare Tim. 8: 245, 4.

2. Excusat corporis infirmitas Ap. 69: 43, 15; Tim. 8: 245, 5; ad i. paschae infirmus non tenetur Tim. 10: 246, 14; nec parturiens Tim. 8: 245, 4. Dominicus diebus sub obtentu ascesis iejunare non licet Gangr. 18: 96, 27; nec dominica, nec sabbato, excepto sabbato maioris hebdomadae Ap. 64: 41, 7; VI 55: 193, 1. Jejunia tradita sub praetextu perfectionis despiciunt «ascetas» Gangr. 19: 97, 4; quadragesimale iejunium non observantes poenitentia sunt Ap. 69: 43, 11; Iudeorum iei. non servanda Ap. 70: 43, 20.

3. Theophaniorum vigiliae iejunium, si cum dominica concurrat Tim. 23*: 254, 25; Theoph. I: 263, 1; Nativitatis D. n. I. C. vigiliae iejunium Alexandriae non habetur Tim. 23*: 254, 27. In quadragesima sabbatis et dominicis Romani iejunant VI 55: 192, 11; CP autem iis sabb. et dominicis tantum ab ovis et caseo abstinetur VI 56: 193, 15. Maiori hebdomada a cibi siccit tantum sumendi - ξηροφαγοῦντας νηστεῖαν Laod. 50: 150, 20; sex diebus usque ad quartam vigiliam noctis sabbati iejunatur Dion. I: 10, 20; sive omni hebdomada sive per duos, vel tres vel quatuor dies ab omni cibo abstinetur ibid.: II, 1; sive solis duobus ultimis horis faciendo ibid.: II, 10; quartae et quintae feriae iejunium antiqua traditione traditum Petr. 15: 57, 15; maioris quintae feriae iejunium solvit Carthaginensis Carth. 41: 259, 16; solvi prohibetur Laod. 50: 150, 11; VI 29: 160, 10; Sabbato sancto quarta vigilia iejunium terminare melius est Dion. I: 10, 12; usque ad medianam noctem iejunandum VI 89: 225, 14; v. ἀπὸ νηστείας ζεσθαι.

4. Eucharisticum iejunium:

sacraenta altaris non nisi a iejunis celebrentur Carth. 41: 259, 14; 47: 264, 18; VI 29: 159, 19; non obser-vatur sola die quinta maioris hebdomadae Carthaginensis Carth. 41: 259, 16; hoc autem reprobatur VI 29: 160, 10; rumpitur aqua purificationis post mis-sam sumpta Tim. 23*: 254, 20; v. χλυτόθεσι; excepta vigilia Theophaniorum prout traditum est, ibid.: 254, 33; in tali casu aliqua poma palmarum sumere permittitur Theoph. I: 263, 5; non rumpitur, si parum aquae os lavando absorptum fuerit Tim. 16*: 249, 8.

ΙΠΝΑΤΙΟΣ, CP episc., filius Michaelis Rhangabe, imperatoris Romani, non electus ab episcopis - ἀψήφιστος, sed a Theodora imperatrice impositus AB intr.: 445; abdicatione ibid. n. 1; appellat Roman pontificem ibid.: n. 6; restauratur a Nicolao I. episc. Romano VIII intr.: 289; «sanctissimus patriarcha VIII 2: 296, 9-13; ab eo consecrati clericis, Photii sectatores facti, deponuntur ibid. 337, 28.

IGNORANTIA - ἀγνοία in peccando non liberat totaliter a culpa VI 3: 126, 18; ideoque privat sanctificatione Bas. 27: 127, 14; VI 26: 157, 8; propter ignorantiam suam peccans orare debet, ut ei a deo dimittatur Bas. 27: 128, 4; VI 3: 128, 10; 26: 157, 15; poenam luet ibid.; Theoph. 13: 272, 8-9; tamen culpa levor est Bas. 90: 177, 1; 7: 104, 5; excusat a poena, si a peccato cessatur Bas. 46: 137, 4; VI 93: 229, 4; excusabilis est ignorantia personae in dispensata s. communione indigno, si magnus populi con-sursus fit Tim. 25*: 256, 10; nominatio ad officium facta ex ignorantia vi-ti nulla est Theoph. 3: 266, 2.

ILLUDERE sacra: v. sacrilegi-um 6.

ILLYRICUM a Leone Isaurico, imperat. Romano, confiscatum, ab Hadriano I Romano repetitur VII intr.: 243 n. 16.

IMMUNITATES bonorum ecclesiae: v. privilegia 7 (realia).

IMPEDIMENTA admissionis ad clerum: v. clericis 3; admissionis ad episcopatum: v. episcopus 2; matrimonii: v. matrimonium 2.

IMPAENITENTIA: v. induratio in peccato.

IMPERATOR - βασιλεὺς, imperii Romani per Orientem caput; «imperatores», ambo - per Occidentem et per Orientem -, «imperator» caput per Occidentem significat.

1. «Felix et laetus Augustus» - εὐερέτοτας β. Sard. 9: 171, 21; «religiosissimi» - θρησκευτικώτατος Carth. 58: 295, 4; gloriosissimi et religiosissimi - ἐνδεξέστατοι καὶ θρ. Carth. 93: 346, 19; «plissimi» - εὐερέτοται ibid.: 347, 1; «religiosissimi» - εὐερέτοι ibid.: 349, 7; χριστιανός β. (deest Lat.) Carth. 60: 297, 5; χριστιανικώτατος χριστος σκῆπτρα VI 39: 173, 11: v. αὐλή, στρατόπεδον.

2. Imp. solus inter laicos altare ingreditur ad offertorium VI 69: 207, 7; «regi» in iuriam facere canonicas poenis puniatur Ap. 84: 50, 15; «imperiali potestate» civitates instaurantur aut restaurantur, quae dioeceses sunt IV 17: 83, 14; imperatoria potestate praestantiora sacerdotium - μετ' ἡρωόντη βασιλεῖα VI 69: 209, 9 app. (ad fin.); ab imperatoria potestate ad sacerdotium compulsi coercendi sunt VIII 5: 303, 1; nemini potentium mundi patriarcham in honore aut a sede moveat VIII 21: 331, 13; unicitas imperii christiani Pape: 519 n. 39.

3. Adire imperatorem: imperatori ne molesti fiant episcopi, contra usum ecclesiae Ant. II: 113, 12; episcoporum, maxime Africanorum itineria ad aulam gratiam et fiduciam imperatoris minuerunt, quia saeculares dignitates et causas sibi postulant Sard. 7: 168, 4; nullus episcopus eum aeat, nisi ab

ipso invitatus aut evocatus ibid.: 169, 11; episcopus vel clericus eum ne aeat praeter consilium et litteras synodi provincialis ac praecipue metropolitani Ant. II: 113, 4; per Romanos euntes Romano episcopo petitiones aperiant, qui ipsis protectionem det Sard. 9: 172, 7; litterae Innocentii I papae ad Africanos de episcopis ad transmarina pergentibus Carth. 94: 356, 14; 93: 354, 10; ab Africanis non aedundus nisi consensu et formata - ἀπολυτή accepta a Romano episcopo Carth. 106: 370, 6; ad imperatorem episcopus petitiones suas per diaconum suum mittat Sard. 8: 170, 10; in palatio - ἀλλή amicos si habet, eos per diaconum suum roget, ut intercedant Sard. 9: 171, 23; si non habet, metropolitanus eas per diaconum suum mittat Sard. 9: 171, 11; ad imperatorem euntes inspicientur ab episcopis in canali residentibus, si iter regulariter fit Sard. 21: 188, 10; ab iisdem ammoneatur, ut diaconum ad imperatorem mittat, ipseque in paroeciam suam redeat Sard. 21*: 189, 7.

4. Rationes aedundi imperatorem: intercedere pro asylum petentibus in ecclesia Sard. 7: 170, 2; pro pauperibus, orphanis et viduis subveniendis ibid.: 168, 20; legati a synodo petant quidquid utili videbitur contra donatistas et paganos Carth. 106: 371, 15; ut idolorum reliquiae amputentur Carth. 58: 295, 4; 84: 324, 11; ut privilegium fori confirmetur Carth. 60: 297, 2; ut spectacula theatri dominicis et festis diebus cesserent, speciam, hippodromia in octava paschae Carth. 61: 298, 12; ut clericus sententias a nemine defensetur Carth. 62: 299, 7; ne histrio ad fidem conversus cogatur ad artem suam redire Carth. 63: 300, 8; ut manumissiones in ecclesia dicantur Carth. 64: 301, 4; 82: 322, 15; ut defensores ecclesiis det ad protegendos pauperes Carth. 75: 316, 4; ut haereticis

facultas capiendi vel relinquendi donationibus vel testamenti admiratur *Carth.* 93: 351, 4; ut legem in haereticos ordinatores clericorum renovet *ibid.* 350, 2; ut executores quinque provinciis Africanis det *Carth.* 96: 359, 13. Ab imperatore petere recursum ad publica iudicia clericis prohibetur, ad episcopale iudicium conceditur *Carth.* 104: 369, 6: v. brachium saeculare.

5. Erga concilium oecumenicum officia imperatoris: praerogativa, quia custos pacis christianaes *Pape:* 511; de consulto Romani pontificis *Pape:* 514; praesens per legatum ad ordinem servandum *Pape:* 511; imperatorum quarti ad sextum saeculum habitus erga concilia *Pape:* 510; nunquam praesedit concilio *Pape:* 515; Constantinus I. imper. in Niceno *Pape:* 510. In synodis provincialibus nunquam nec per se, nec per legatum affuit VIII 17: 325, 19 et 16.

IMPIETATIS iudaicae - ἀσέβεια *Laod.* 38: 146, 9.

IMPOSITIONIS manus 1. Ad s. ordinatio-
nem: v. χειροθεσία, χειροτο-
νία 2. Peccatoribus: v. ὑπόπτω-
σι 3. Ad reconciliandos haereti-
cos: v. reconciliatio 1.

IMPURITAS - ἀκαθηπτός, peccatum con-
tra sextum:

1. Ex ignorantia commissa *Bas.* 7:
104, 5; ex natura sua nihil est impurum
Ath. 1: 65, 1; 67, 6; impuritas usque
ad osculum vel gravior osculo *Bas.* 70:
150, 2; impura peccata a s. scriptura
generalioribus nominibus comprehensa
fuerunt *Bas.* 87: 166, 3.

2. Oriuntur in concupisibili parte ani-
mae *Nyss.* 1: 207, 21; est concupis-
centia floris in corporum coloribus appa-
rentis *ibid.* 208, 6; peccatum carnale
inter peccata majora clericorum est

fornicatio *Ap.* 25: 19, 6; peccatum carnis est, si extra legitimum matrimoniū clanculum et adulterie usus fiat *Ath.* 1: 67, 19; duplex peccatum concupiscentiae carnalis *Nyss.* 4: 212, 6: v. adulterium, fornicatio, incestus, sodomia, bestialitas, pollutio.

3. Peccata omnia, praeter carnalia, a s. ordinatione deleri dicuntur *Neoc.* 9:
79, 12; peccata carnalia occultata esse ne admittatur, sine probatione aut confessione rei *ibid.* 79, 15; occultata confitens post ordinationem, si presbyter, suspendatur a missa tantum, si diaconus, subdiaconi officium assumat *ibid.* 79, 8.

INCANTATIO - γοητεία: v. pagani 4.

INCARDINATIO - κατατάσσεσθαι fit per primam ordinationem *IV* 10: 77, 20;
78, 1; inscriptione in alio clericorum *Bas.* 89: 174, 17: v. clerici 4; duabus dioecesis simul incardinatum esse non licet *IV* 10: 77, 18.

INCARNATIO - ἐνανθρώπωσις filii dei a Charisio haeretice exposita *III* 7: 62,
10; - σφραγέντα quo sensu, adversus Nestorium *VI* 1: 114, 19.

INCESTUS, inter fratres ex iisdem par-
tentibus poenam homicidii voluntarii
habet *Bas.* 67: 148, 21; cum sorore
uterina aut ex alia matre, tremendum
peccatum *Bas.* 75: 151, 27; matrimonium
cum nuru *Bas.* 76, 153, 1; cum
glore *Bas.* 78: 153, 22; cum glore aut
leviro *Bas.* 23: 125, 16; 87: 160, 14;
cum noverca *Bas.* 79: 154, 1.

INDICTIO - ἐπινέμησις *Bas.* 89: 174, 27;
ιδιοκτήτων *Carth.* *Apian.*: 424, 5; *VI* 3:
127, 5; 129, 10.

INDIFFERENTIA - ἀδιαφορία, in ob-
servanda disciplina ecclesiastica confu-
sionem parit *Bas.* 89: 172, 20; qui
indifferenter - ἀδιαφόρος paenitentiam
explent, nullam indulgentiam merentur
I 12: 34, 15; qui indifferenter idolothy-

ta comederunt strictiori paenitentiae
submittantur *Anc.* 4: 59, 13.

INDULGENTIA 1. Erga peccatores: ni-
mia, haereticis ansam praebet calum-
niandi nos *Bas.* 6: 103, 19: v. φι-
λανθρωπία, dispositiones
paenitentis:

2. Indulgentiae, i. e. communicatio
in meritis: v. libellatici.

INDUMENTA: sacra altaris - δρενίον
Ap. 73: 45, 4; δρενή *AB* 10: 465, 2;
ἐνδυτή *ibid.* 465, 10; sacerdotalia
- ἄμφια *ibid.* 465, 12; v. vasa, sa-
cralegium 6, δράπειον

INDURATIO in peccato - ἔχοντο τοῖς
πάθεσιν tollit omnem timorem consu-
rarum *AB* 10: 464, 9; lapsi impenitentes
- ἀμετανόητοι, pellem Aethiopis im-
mutabilem possidentes *Petr.* 4: 37, 8;
lapsi qui non tantum apostatarunt,
sed etiam alios ad apostasiam concita-
runt *Anc.* 9: 63, 12; omnium pessimum
est, peccatum esse negare *VII* 5: 254,
17: v. actus, peccata.

INFAMES - ητιμωμένη πρόσωπα *Carth.* 129

403, 7 (*tit.*); lege prohibiti - κεκαλυμένοι
παρὰ τῷ νόμῳ *AB* 6: 457, 20; οἱ οἱ
δημόσιοι νόμοι οἱ προσδέχονται *Carth.*
129: 403, 10; meretrices, ancillae, hi-
striones *Ap.* 18: 16, 13; scenici ac
histriones *Carth.* 45: 262, 13; 63: 300,
12; histriones ac turpitudinibus deditae
personae *Carth.* 129: 403, 15: v. sce-
nici, spectacula.

INFIDELES - ἐν ἀποστάτῃ τυγχάνοντες *VI*
72: 210, 6: v. ξλληνες, pagani.
INFIRMUS - ἀσθενῶν: v. ieinium 2,
baptismus 4; synodus 3.
“aegritudo” - ἀσθένεια *Carth.* 76:
376, 16; infirmi corpore: surdus, caecus,
claudus, pedibus fractus *Ap.* 57: 38, 8;
fractus oculos vel crura *Ap.* 77: 47, 12;
surdus et caecus *Ap.* 78: 47, 19: v.
dæmon.

INFORMATIO oralis in iudiciis: v.
ἀξοή.

INNOCENTIUS I. - Ἰωνάντιος, episc.
Roman., «papa» *Carth.* 94: 356, 14;
Theophilum episc. Alexandr. excom-
municat *Theoph.* intr.: 260; rogatur a
synodo, ut Romana et Alexandrina ec-
clesiae pacem teneant *Carth.* 101: 367,
12; adversatur synodo Antiochenae
Ant. intr.: 101 n. 11; litteras ad Afri-
canos de episcopis ad transmarina
pergentibus *Carth.* 94: 356, 14.

— senes, primas Mauritaniae Ca-
sariensis, de absentia Primosi Thigan-
ensis a synodo iudicandi, nuntium
accipit *Carth.* 97: 362, 1.

— presbyter Carthaginensis, Ale-
xandriam missus, transtulit e greco in
latinum exemplar canonum Nicae-
orum Cyrilli Alexandrinii; tulit Carthagin-
em, dein, cum Marcello diacono,
Roman ad Bonifatium episc. missus.
Carth. *Apian.*: 422, II (*tit.*); 423, 6;
435, 14.

INNOVATIO contra tradita a patribus:
v. καινοτομεῖν, ἀκαινοτε-
μητα.

INQUIRERE in iudiciis: v. ἐξετά-
ζεσθαι 2, ἀξοή; sine inquisitione
judiciali: v. ἀνεξετάστως.

INSCRIPTIO psalmorum «octava» - δη-
δη *Bas.* 91: 182, 25.

INSONTES: v. ἀνεύθυνοι.

INSPIRATIO s. scripturae a Deo *Amph.*
I: 234, 4: v. scriptura 1.

INSTITUTIO clerici (episcopi) in gradu:
v. κατάστασις, episcopus 3c,
clericī 4.

INTERCESSOR - μεσήγορος, administrator
datus (a synodo provinciali) sedi vacan-
ti propter seditiones populi, electionem
rite faciendam impedientes
Carth. 74: 315, 15; sedem pro seipso
retinere nequit *ibid.* 315, 13; ut epis-
copus intra annum eligatur cureret,
sin alius intercessor detur *ibid.* 315, 17.

INTERDICTUM 1. Adversus haereticos a lege civili: «*exclusio*» *Carth.* 94: 356, 19; v. *imperator* 3 (de haereticis); int. professionis exercitiae iconas depingere, divinam ac humanam sapientiam docere *VIII* 7: 307, 3; v. *haereticci* 6.
2. Cultus: ecclesiam claudere, ne in ipsa missae deo offerantur *VII* 4: 253, 7.

INTERSTITIA, 1. Tempus quo clericus officium in uno gradu exercet, antequam ad gradum superiorum promovetur *Sard.* 10: 174, 1; *νεοκούκλιος χρόνος της εκάστης τέταρτης* *AB* 17: 478, 6; «terminos» (tempora) et «vacaciones» (exercitium ordinis) servandum *VIII* 5: 302, 1; «definita tempora» *ibid.* 303, 4.
2. Finis: ut fides, modestia, gravitas, verecundia constant *Sard.* 10: 174, 3; tempus probationis - *ξέταξις* *AB* 17: 478, 10; ut candidatorum vita a caeteris clericis scrutetur *Bas.* 89: 173, 7; si irreprehensibilis per definita tempora omnem gradum transegit *VIII* 5: 303, 4.

3. Graduum ad episcopatum: nulla mentio, «*fiat episcopus*» *Ap.* 21: 17, 16 et sqq. cc.; lector, diaconus, presbyter, «*proximum tempus*» in unoquoque *Sard.* 10: 173, 10; clericus factus (tonsurus) maneat lector saltu unum annum, subdiaconus duos, sit diaconus tribus et presbyter quattuor annis. Abbreviari possunt pro viris, qui longo tempore religiose in ordine monachorum et clericorum morati sunt *VIII* 5: 303, 18.

Repente - *ἀφέως*, non servatis interstitiis, ad episcopatum nemo promovetur *AB* 17: 478, 10; *ἄντοι λαθεῖοι βίου* - laicus *Sard.* 10: 174, 2 (tit.); dives aut scholasticus de foro *ibid.* 174, 8; promotio ad episcopatum laicorum qui ecclesiam honoraverunt, propter necessitatem ecclesiae evenit,

sed raro, et nequaquam lex esse potest *AB* 17: 479, 14; v. *probatio* 1. *neophytus*.

INTHRONIZATIO, 1. Episcopi in sede - θρόνῳ ἐγκαθίστασθαι *VI* 37: 172, 1; v. *κατάστασις* 2, *episcopus* 3c; institutio clerici in officio: v. *clericis* 4.
2. Ecclesiae: dedicari et inthronizari *VIII* 4: 300, 17.

IN-TRULLO, concilium in «Trullo», conclave palatii imperialis habitum *VI lemma*: 101, 4; historia *VI intr.* 98; quiniseptum - πενθήτην appellatur *ibid.* 98; *Pape* 503 n. 1; coadunatum, ut canones disciplinares a synodis V et VI omissos supplet et adversus reliquias paganismi et iudaismi decernat *VI alloc.* 108, 1; 109, 16; «sexta oecumenica synodus» *AB* 12: 469, 4; 470, 1; collectionem canonici iuris byzantini consecravit *Intr. Gener. I: CCO*, p. 1; *Intr. gener. II: CPG*, p. xiv; *VI* 2: 120, 17; particularismum byzantinum publice enuntiat *VI intr.* 98 n. 5; propensio anti-Romana *Pape*: 548; pentarchiam non rectam praeditat *Pape*: 548; v. *pentarchia*, *Romanæ ecclesiæ*; approbat canonum a Romano pontifice instanter petita ac sub conditione obtenta est *VI intr.* 99; iudicium de Constitutionibus Apostolorum *Ap. intr.* 2; de eius c. 36 *VI intr.* 98 n. 6; *Pape*: 548. Citatur c. 22 *Tar.* 1: 330, 5.

INVALIDITAS, invalida: v. *irrita*. **INVIOABILITY** canonum - *ἀπαράτρον* *VII* 11: 266, 1.

INVOLUNTARIUM - *ἀποπλήρωσις* *Dion.* 4: 13, 14; v. *actus*, *homicidium* 3.

IOHANNES VII, episc. Roman., natione graecus, adversatur concil. In-Trullo *VI intr.* 99 n. 14.

— VIII, episc. Roman., approbat canones Trullanos disciplinae ecclesia-

sticae non oppositos *VI intr.* 100 nn. 16-17; epistolam Basilio I imperatori misit, qua concil. oecumen. VIII «casavit» *S. Soph. intr.* 480; appellatum ad Roman. pontif. nova forma *S. Soph.* 1: 483, 4; *Pape*: 533.

ΙΩΑΝΝΗΣ, Antiochen. episc., Nestorii sectatores in sua civitate esse patitur *Cyr.* 6*: 284, 13.

— Chrysostomus, episc. CP, potens apud imperatorem *Tar.* 1: 327, 14; a synodo ad Quercum depositus *Theoph. intr.* 260; synod. Antiochen. 341 arianam appellat *Ant. intr.* 101 n. 10; ecclesiae suae CP textum missae tradidit *VI* 32: 164, 10; eius canones *Intro. gener. II*, p. xvii n. 41.

Citatur: In Act. apost. hom. 14, 3 *VI* 16: 126, 27; in Mt. 82, 2 falso ab Armeniis interpretatus *VI* 31: 163, 2;

— , episc. Constantiensis (in Cypro), ab imperatore Justiniano II ad Propontidem cum clero suo translatus *VI* 39: 173, 6; eius archiepiscopalia privilegia *ibid.*

— Damascenus, iudicium de Constitutionibus Apostolorum *Ap. intr.* 2 n. 18.

— Ieunator, episc. CP eius canones *Intro. gener. II: CPG*, p. xvii n. 41.

— Scholasticus, episc. CP: v. *synagoga L titul.*

ΙΟCUNDUS: v. *Jucundus Suffet.*

ΙΟSEPH, patriarcha Mosoviensis *Genn. intr.* 291.

ΙΟVIANUS - *Ιουβιζιών*, episc. *Cypr. proem.* 303, 16-18.

ΙΡΑ - *δρῆ*, i. dei in populos peccantes *Bas.* 85: 158, 10; ira in rixa homicidii voluntarium non admittit *Nyss.* 5 217, 20 et 218, 4; hoc contra *Bas.* 8: 105, 18: v. *homicidium* 3.

IRREGULARITAS: v. *clericis* 3b, *episcopus* 2.

IRRITA acta, 1. Nulla et invalida inde ab initio: irrita - *ἐκρημένη* ordinatio *I* 16: 38, 1; cf. *I* 6: 29, 7; in irritum dederatur *I* 15: 36, 21; «nullas vires habeat» *Ant.* 19: 119, 20; ordinations a Maximo factae, qui nec fuit nec est episcopus *II* 4: 48, 10; ordinatio anticónica *II* 8: 65, 14; *IV* 6: 74, 20: v. *reordinatio*; *θύρα τὸ προτέρωνα* *Ant.* 13: 115, 12; «non rata» ordinatio - *ἀ. καὶ ἀρέψας* *Sard.* 15: 182, 9; fornicatoriae nuptiae, ne initium quidem matrimonii sunt *Bas.* 26: 127, 3; *VI* 72: 209, 16; electio clerici a laicis *VII* 3: 250, 11; venditio bonorum ecclesiae principibus *VII* 12: 267, 3: v. *matrimonium* 4.

2. **Abrogata esse**: «*revocari*» *διαχαλεύθεια* venditionem *Ant.* 15: 66, 16; «*cassata*» iniusta emptio: bona recepta reddenda, charta venditionis aut emphyteuseos incidenda *VIII* 15: 319, 13; ordinatus nihil proficiat, sit alienus *IV* 2: 70, 17; ordinatio si «*irrita*» et nullibi officium exercere posset *IV* 6: 75, 2 et 3; v. *depositio* 5; Joannes VIII. papa de concilio oecumenico VIII.: «*damnata et abrogata esse synodus*» *S. Soph. intr.* 480 n. 4; «*irritam facimus*» *ibid.* 481 n. 8: v. *ἐκυρώσ*, *βέβατος*.

ΙΕΑ *μοτότατ*, fidelissima exemplaria *Carth. Apiar.* 423, 20; v. *exemplaria*.

ΙSAURIA provincia *Ant. syn.* 102, 12.

ΙΤΑΛΙΑ *Carth.* 64: 301, 6; Faustinus episc. Potentinus e provincia Piceni in Italia - *Ιταλας* *Carth. proem.* 198, 1: v. *Faustinus*.

ΙΤΙΝΕΡΑΝΤΕΣ episcopi, clerici, peregrini - *ἔφων*; peregrinatio - *ἔπειτα*: v. *residentia litterae*.

1. Commissorie missi ab ordinario suo - *τριπεριφούντος* *IV* 23: 87, 7; ad negotia tractanda *VI* 7: 133, 6; ad syno-

dum iter facientes: v. **synodus 2.**
Clerici extranei diutius CP commorantes, nullo negotio tractando suscepto, commovent ecclesiam, ideoque a defensore expellendi *IV 23: 87, 11*; peregrinus non recipiendus est sine pacificis litteris ordinarii sui *Ant. 7: 110, 5*; sine commendatis litteris *Ap. 12: 13, 15; 33: 23, 8*; clericis omnibus iter sine canonica litteris suscipere non licet *Laod. 41: 147, 15*; praeter iussionem ordinarii sui *Laod. 42: 148, 4*; praeter commendatitias litteras sui ordinarii non admittatur ad celebrationem *IV 13: 80, 8*; ne quis in sacris in aliena dioecesi sacrum ultra operetur *VIII 23: 335, 12*; clerici alieni, commendatitias secum ferentes, de recta fide examinandi, antequam recipientur *Ap. 33: 23, 8*. Episcopus in villa sua extra dioecesim suam tres dominicas manens in parochia rurali vicina (non in civitate) celebret *Sard. 12: 177, 5*; litterae 4 sqq.

2. Episcopi ad transmarina pertentes formatam a metropolitano scriptam secum ferant *Carth. 23: 238, 13; proem. 286, 16; 94: 356, 14*; v. **imperator 3.**

3. Constitui in aliena dioecesi clero non licet praeter conscientiam ordinarii sui *Ap. 15: 15, 4*; lector in aliena ecclesia non retineatur *Carth. 90: 334, 8*; v. **Julianus Vazarianus**; alio convolare, praesertim CP, ibique in oratoriis privatis, absque ordinario suo et CP episcopo, non licet *VII 10: 264, 5*.

4. Hospitalitas: clericis maioribus, incertae fidei, necessaria subministra, etsi ad communionem nullatenus admittuntur *Ap. 33: 23, 14*; cures episcopos ne qua re fratres peregrinantes careant *Ap. 41: 29, 9; Ant. 25: 125, 11*; omni solatio fruantur *Theoph. 11: 270, 16*; peregrini redditibus ecclesias sustentandi *Ant. 25: 125, 4*; v. **bona 4.**

5. In caupona comedere itineranti clero, si necesse sit, licet *Ap. 54: 37, 7*; si necesse sit, etiam in xenodochio - πανδοχεῖον vel in privata domo divertere *VII 22: 285, 11*; v. **caupona.**

IOTBIANOΣ (Jubaianus), episc., cuius epistola occasio fuit epistolae Cypriani *Cypr. proem.: 303, 13-15.*

IUCUNDUS - Ιουκοῦνδος; episc. Suffulensis - Σουφρετούλεων, legatus provinciae Byzacene (subscript.) *Carth. 133: 409, 7*; - Οφρετούλεως *ibid.: 409, 7 app.* (cf. 209, 11 app.); Iucundus *Carth. 127: 398, 21*; Iucundus Σουφρετούλεωνς *Carth. proem.: 401, 6*; Iucundus Σουφρετούλης *Carth. proem.: 209, 11; 209, 22.*

IUDA traditore, qui seipsum suspendit peiores sunt, ii qui cum dedecore vivere praefrerunt *Bas. 95*: 196, 17.*

IUDAEI - Ιουδαῖοι, Ἐβραῖοι: 1. Ιουδαῖος, iudaica religio *III 7: 62, 5*; impietates Iudeorum *Laod. 38: 146, 9*; hebraicae religionis sectatores simulant christianizare *VII 8: 262, 1*; servi (christianos) acquirentur *ibid.: 282, 11*; ad accusationem non simantur, nisi in propria causa *Carth. 129: 403, 18*; v. **accusatio 2.** christianos ad negationem Christi adducunt *Ap. 62: 40, 8*; simoniaci sunt vendendo sacerdotium *Tar. 1: 328, 1*.

2. Communicare impietatibus eorum prohibetur *Laod. 38: 146, 9*; iudaizare - λογδαζεῖν in observando otio sabbati non licet *Laod. 28: 142, 11*; - λογδαζεῖν anathematizandi *ibid.: 142, 16*; cum eis pascha celebrare non licet *Ap. 7: 11, 15*; v. **pascua**; item, synanagoga eorum intrare *Ap. 65: 41, 15*; item, oleum offerre, lucernas accendere in synagogis *Ap. 71: 44, 8*; item, azyma eorum accipere *Laod. 38: 146, 9*; v. **azyma**; item, dona festiva accipere *Laod. 37: 146, 4*; eorum ieiunia

observare, dies festos celebrare, munera celebrationis - ξένια accipere *Ap. 70: 43, 20*; ipsis medicis uti, medicinas accipere *VI 11: 137, 19*; cum ipsis familiaritatem habere, in balneis lavari *ibid.*; iudaicos mores sequi *VI 33: 166, 14*; ipsis salutationem communem tribuere et cum eis cenare licet *Bas. 96*: 198, 15.*

3. Conversis e iudaismo fides Nicaena proponenda *III 7: 62, 5*; cautela maxima adhibenda est in receptione eorum: conversionem sinceram probabunt, si eorum mores et res publicant *VII 8: 262, 14*; proles non baptizanda, nisi parentes conversi sint *ibid.: 262, 10 et 263, 1.*

Non conversi maneant manifeste hebrei, sec. praescripta religionis suae viventes *VII 8: 262, 8.*

IUDEX, 1. Iudices - ἄρχοντες, imperatorii legati commissarii ad concilium *IV 29: 93, 8*; v. **ἄρχοντες 1.** Arbitri, membra synodi a synodo delecta ad negotia terminanda - δικασταί *Carth. 127: 398, 13*; - κριταί *Carth. proem.: 401, 18*. Conscientia sua cuique sit idoneus iudex - αὐτόρχης κριτής *Dion. 3: 13, 4*. J. de modo et temporibus paenitentiae publicae est episcopus: v. **dispositiones 2.** J. ab ambo bus partibus electus: v. **arbitrarius 2.** J. pro causis mixtis inter ecclesiam et administrationem civilem: v. **ἐξιτιαστατική, legatio 1.**

2. Iudex proprius clericorum maiorum ordinarius proprius est *Ant. 4: 107, 23*; clericorum minorum causas solus ordinarius - ἐντόμος cognoscit et terminat *Carth. 20: 237, 7*; condemnatus a proprio episcopo presbyter non insurgat contra sententiam *Carth. 10: 223, 12*; de sententia appellari potest: v. **appellatio 1.** episcopus 7.

3. Iudex proprius episcopi: ad metropolitanum deferatur ac-

cusatio aduersus episcopum *Carth. 19: 234, 5*; hic sententiam in synodo fert *AB 13: 471, 22*; si synodus divisa, arbitros ipse convocat e vicina provincia *Ant. 14: 115, 21*; si episcopus contra episcopum rem habet, iudices arbitri ne ex alia provincia advocentur, ad Roman. episcopum provocatio fiat *Sard. 3: 162, 16*; episcopus accusatus ab episcopis judicetur *Ap. 74: 45, 13*; synodus provincialis sola tribunal aduersus episcopum est *II 6: 52, 1*; v. **episcopus 10.** Ante cognitionem cause suea et synodo descendens excommunicetur donec causa terminetur *Carth. 87: 332, 4*; ante synodum comparare detrectantes per brachium saecula reiiciendi e sede *Carth. 53: 275, 15; 276, 12*; episcopum qui sententiam latam spreverit metropolitanus excommunicabit donec obtemperet *Carth. 122: 394, 4*; accusationes aduersus episcopum designatum coram populo discutentur *Carth. 50: 269, 6*; de persona accusatoris antea inquirendum: v. **accusatio 2.**

4. Judex ad se iustificandum non pulsetur, si de sententia sua appellatum sit *Carth. 59: 296, 11*. Nemo reus esse conseat ante sententiam finaliem - κατάρχος τελεοῦ *AB 13: 471, 12*; recusatio iudicium ab accusato sententiam infirmat - παράνυ *Cypr. 1: 279, 7*; sententiae revisio vel cassatio: v. **appellatio 2.**

IUDICIA ECCLESIASTICA 1. Εὐολμησαστικῶν δικαιοτήτων: dist. a δημόσιον 8. tribunal civile *Carth. 15: 228, 14*. Locus iudicis eligatur ab impetu temerariae multititudinis uni partium faventis protectus, testibus tamen accessu facilis *Carth. 30: 245, 16*. Accusatus - ὀμαδόνος, «reus» *VI 2: 125, 5*; v. **εὖθενα, κινδυνεύων**; mortui non accusantur, quia in absentes sententia lata fuisset *CP 1: 442, 12; 443, 16*. Tempus iudicis: v. **accusatio 5, tempus datum.**

Actio introducitur: v. *actio*.
Instructio cause locum habeat: ne quis clericus sine judiciali inquisitione - δόθεον ab episcopo damnetur *Sard.* 14: 179, 22; causam a iudice instrui, accusato auditio, ἀκύρωσις *Carth.* 11: 224, 17; 12: 226, 1; accusato detur defensionis tempus et canonica auditio *Cyr.* 1: 278, 4. Ordo iudicij: inquisitio - διάγνωσις, examinatio (facti et testium facti) - δέξιας, ultime sententia condemnatoria - κατάρτιος *AB* 13: 471, 11; v. διάγνωσις, accusatio; de informatione oralis: v. ἀκοή, testis, probatioz.
2. Sententia: de foro interno non iudicatur, sed de iis quae externe constant *Bas.* 10: 112, 1; recte ac secundum leges - ἑνώμενος, observando canones - κανονικὴ σύνεστα, sententia nemini favens - ψῆφος ἀπροσδικής ferenda est *Cyr.* 1: 276, 12; omnis pusillanimitas ac pertinacia vitandae sunt *I* 5: 27, 12; nullo inimico animo - ἔχθρα, nulla cupiditate - προσπάθεια, nullis donis depravata *Carth.* 15: 229, 5; non ab fracundo iudice lata *Sard.* 14: 179, 16; inimicitia aut corruptio, donis acceptis, sententiam suspectam reddunt *VIII* 26: 338, 30. Sententia iuste lata: firma manet usque ad appellatiois exitum *Theoph.* 4: 266, 12; tunc, iudices non sunt inquietandi *Carth.* 15: 229, 5; nec ad se iustificandum nec ad testandum compellendi, si de sententia lata - τοῦτο appellatur *Carth.* 59: 296, 10; v. *episcopus* 7. Executio sententiae, si necesse est, a potestate civili fiat: v. *brachium saeculare*.

IUDICIA PUBLICA: clericum adversus clericum recursus ad saecularia iudicia - κοσμικὰ δικαιοστίρια prohibetur *IV* 9: 76, 18; appellatio ad tribunal civile - δημόσιον δικαιοστήριον de sententia episcopi clericis prohibetur *Carth.* 15: 228, 13; item, ne ab imperatore petatur ut causa clerici apud tribunal civile

agatur *Carth.* 104: 369, 6; contractus publici cum laicis a «praetore» solvendi VIII 20: 330, 12; v. *emphyteusis*; causae mixtae ecclesiae et administrationis civilis: v. *τεχνικαστικα*; recursus ad potestatem civilem, ut sententiam latam exsequatur: v. *brachium saeculare*.

IULIANUS, episc., lectorem in paroecia Mappaliensi ab *Epinomio* ordinatum, diaconum ipse ordinavit, quod e Vazaritano loco suaee dioecesis oriundus esset; clericum reddere debet *Carth.* 54: 277, 15; 278, 21; 279, 4-6.
 — imperator Roman., apostata *Naz.* *intr.*: 227.
 — consul *I lemma*: 23, 5.

IOTAIANΟΣ, episc. insulae Cos, legatus Leonis I Roman. *IV intr.*: 66 n. 6.

IULIUS, episc. Roman., *Sard.* 3: 163, 7; 9: 172, 9; de syn. *Antioch.*-341 *Ant. intr.*: 100 n. 8; Sardic. syn. suggestit *Sard.* *intr.*: 156 n. 1; Hosium Cordub. legatum illuc mittit *ibid.*: 157.

IUNIUS - Ιουλιανός episc. *Cypr.* 1: 304, 16.

IURA, iurisdictio: v. δικαία, ἀξιωμα, πρεσβεία, primatiae.

IURAMENTUM - δροκος, iuriurandum levi de re non faciendum *Bas.* 29: 129, 1; non accipiendis ordinibus sacris iur. consuetudo ecclesiae non vigere censet *Bas.* 10: 110, 3; de malefaciendo nullam vim obtinet, correptione indiget *Bas.* 29: 128, 22; iuramento ab haeretico episcopo adstricti clerici suspensi sunt ab officio publico in sua ipsorum dioecesi, privatum autem exercere possunt *Bas.* 17: 117, 9; species, verba, singulae clausulae iuramenti ac mens iurantis scrutanda ad excusationem inveniendam *Bas.* 10: 110, 9; peiurare: v. *ἔπιορχεῖν*.

IUS civile - πολιτικολ νόμοι *VI* 71: 208, 16.

IUSSIO, 1. Licentia ad agendum: κέλευσις *Laod.* 42: 148, 4; γνώμη *Gangr.* 6: 92, 2; v. γνώμη.
 2. Litterae imperiales iussa ipsius continentis: v. litterae imperiales.

IUSTIFICATIO coram deo - δικαιοσύνη non ex habitu exteriori obtinetur *Gangr.* 12: 94, 7; gratia i. - χάρις 8. *Carth.* 113: 380, 15; i. ex operibus: v. opera, dispositiones 1.

IUSTINIANOPOLIS NOVA: per translationem sedis (v. *Joannes Constantiensis*) obtinet privilegia - προνόμια ab Ephesina synodo concessa (v. *Cyprius*) archiepiscopo Constantiae; ipsi pro territorio provincia Hellestonti Cyzicena datur *VI* 39: 174, 3.

IUSTINIANUS I. imperator Romanus, auctor V concilii oecumenici *VI* 1: 116, 15. Codex Iustin. citatur: I III 10 (a. 398) *Carth.* 93: 348, 16 app.; 350, 18; I III 14 (a. 400) *Carth.* 48: 266, 7; I V 2 (a. 372), cf. I V 3 (a. 396) et I III 15 (a. 404) *Carth.* 93: 350, 6;

I V 4 (a. 407) *Carth.* 93: 351, 3; *Carth.* 117: 386, 12; I IX 11 *Carth.* 108: 375, 2; I IX 14 (a. 412) *Carth.* 108: 375, 2; I XI 3 (a. 399) *Carth.* 58: 295, 4; I XI 4 (a. 399) *Carth.* 60: 298, 6; I XI 5 (a. 415) *Carth.* 84: 324, 15; I XI 6 (a. 423) *Carth.* 108: 375, 2; V XII 8, 4 *Carth.* 102: 368, 7.

— II., imperator Romanus VI alloc.: 101, 5; 101, 18; concil. In-Trullo convocat *VI intr.*: 98; approbationem concilii a Romano pontifice obtinet ibid.: 99; Pape: 515; Cyprium archiepiscopum cum clero Hellestontum ad Justinianopolim novam transfert *VI* 39: 173, 14; iudicium de eo in Libro Pontificali *VI intr.*: 99 n. 15.

IUSTUM: v. εὐλογον; δικαία alia causa i. *IV* 29: 94, 3.

ΙΟΥΒΕΝΑΙΟΣ, episc. Aeliae, se caput totius Palestinee proclamat et a Proculo recognoscitur *Cyr.* 7*: 287, 4; Pape 542: v. *Aelia*.

ΙΖΩΙΣ et **Σεπτορῆνος**, episc. schismatici reconciliati et in pristino gradu recepti *Bas.* 1: 99, 4.

L

LAC - γάλα, a fidelibus oblatum, ne offeratur super altare *Ap.* 3: 9, 8; *Carth.* 37: 257, 10 (deest Lat.); *VI* 57: 194, 7; v. *oblata, primitiae*.

LAESIO corporis, si exercitio officii ecclesiastici non obstat (monoculus aut claudus) impedimentum ad clerum non est *Ap.* 77: 47, 12; securus, est (surdus, caecus) *Ap.* 78: 47, 19; de eunuchizatis tamen: v. εὐνοῦχοι..

LAETUS - Λάτρος, notarius ecclesiae Carthaginensis. *Carth.* 91: 342, 17: v. *Daniel*.

ΛΑΪΚΟΣ, 1. Christi fidelis et monachus, opp. χληρούχος: λ. χριστιανὸς *Laod.* 30: 143, 6 et app.; plebeius in cc.

Apost., salvo: «de populo» *Ap.* 69: 43, 17; ol. τῷ λαῷ τάχατι *Bas.* 3: 100, 23; τόπος τῶν λακεῖν *VI* 21: 153, 1; λαθοῦ *VI* 50: 188, 1 (*tit.*); 188, 4; v. *christianus*, *fidelis*, Εξ ὑψεσ.

2. Clericus minor inter laicos annumeratur in cc., in quibus enumeratis clericis maioribus contradicit. laicus, ex gr. *VI* 4: 130, 11; *VI* 58: 194, 13.

3. Solus laicus, dist. a monacho, inde a *VII* conc., e. gr. *VII* 5: 258, 4; 9: 263, 18.

4. Laicus ne sacramentum ingrediatur, excepto imperatore ad offertorium *VI* 69: 207, 7; ne publica auctoritate de dogmatibus loquatur *VI* 64: 201, 4; ad synodi deliberationes non sinatur *VIII* 17: 325, 29; nequit episcopum eligere *Ant.* 16: 117, 9; *VIII* 22: 333, 15; invitatus tamen a synodo ad electionem cooperare potest *VIII* 22: 333, 28; *episcopus* 3a, clerici.

4. Convivia mixta laicis permittuntur, sed ne voluptatibus inserviant *VII* 22: 283, 12. Laici senatorii ordinis ecclesiasticam hierarchiam impie illuserunt *VIII* 16: 320, 8. L. sibi s. communionem administrans: v. *communione*.

5. Ad laicam communionem reducitur clericus maior: v. *depositio* 6.

LAODICEA, civitas, caput provinciae Phrygiae *Laod.* *lemma*: 130, 3; synod. historia *Laod.* *intr.*: 127.

LAPSI in peccatum apostasiae a Christo.

1. Lapsus a fide rationalis partis animae peccatum *Nyss.* 2: 209, 6; sacrilegium est *Bas.* 44: 136, 7; lapsi non paenitentes damnationem aeternae se tradunt *Petr.* 4: 37, 8; paenitentes, ad vitæ finem reconciliandi *Dion.* 5°: 15, 1; inter plorantes, in exitu vitæ communionem accipiunt *Bas.* 73: 150, 23; *Nyss.* 2: 209, 28; v. *paenitentia* publica 3; post tempus pae-

nitentiae admittuntur *I* 8: 30, 14; *Carth.* 45: 262, 15; ad exitum vitæ reconciliati, si in vita maneat: v. *morbundi* 3. De recursu ad vates: v. *paganis* 5; de idolothytis v. *idolothytis*.

2. Culpam levantia: coactio, ablatio facultatum, periculum vitae *I* 11: 32, 19; coactio et necessitas *Bas.* 81: 155, 7; 82: 156, 4. Paenitentiae tempus pro dispositionibus minuendum *Anc.* 2: 57, 15; v. *dispositiones*, *libellatici*.

3. Reversi ad proelium presbyteri et diaconi a functione tantum suspenderunt *Anc.* 1: 56, 15; 2: 57, 9; laici ad communionem recipiendi *Petr.* 8: 42, 1; clerici qui se ipsos ad martyrium obtulerunt, lapsi et reversi ab officio suspenderunt *Petr.* 10: 47, 18; 48, 7; monachi lapsi a fide severiore paenitentiam habent *I* 12: 33, 15; catechumi triennio inter auditores manent, dein iterum inter catechumenos *I* 14: 36, 3; catechumeni lapsi ad s. ordinationem post baptismum admittuntur *Anc.* 12: 65, 6.

4. Ficta apostasia quoad idolothytis *Anc.* 7: 62, 10; simulantes lapsus *Petr.* 5: 38, 14; dominiae, quae servas pro seipso substituerunt *Petr.* 7: 41, 1. Qui dederunt pecunias, ut effugiant culpa carent *Petr.* 12: 51, 17; item, qui fuga salutem petierunt *Petr.* 13: 52, 25.

5. Coacti tormentis ad lapsum *Petr.* 1: 33, 12; serva coacta ut dominae se subsistat *Petr.* 7: 41, 1; tormentis afficti ac corpore tantum succumbentes *Petr.* 11: 49, 1; 50, 9; item, clerici *Petr.* 14: 56, 3; non animo, sed infirmitate lapsus fornicationis poenam subeat *Nyss.* 2: 210, 16; idolothytorum esus et iuramenta per deos in tormentis, octo annis punienda *Bas.* 81: 154, 22; coactio totalis in adoranda deis culpam omnem admitit *Anc.* 3: 58, 17.

6. Metus: lapsi propter afflictiones solius carceris *Petr.* 2: 35, 1; propter metum tormentorum, nulla molestia habita *Petr.* 3: 36, 5; ex timore pernarium et confiscacionis bonorum *Anc.* 6: 62, 1; ob metum Iudeorum, pagorum et haereticorum negans se clericum esse *Ap.* 62: 40, 10.

ΑΑΘΟΡΑΜΙΑ «occulte copulae perpetratio» *Laod.* 1: 130, 15.

ΑΑΤΠΕΙΑ λογική, rationabilis adoratio (deo soli redditia) *VI alloc.* 102, 20.

LATROCINIUM - ληστεῖα: v. *furtum* 1.

LAURENTIUS - Λαυρέντιος, episc. Icositanus, legatus provinc. Caesariensis (subscr.) *Carth.* 133: 410, 1; *proem.* 401, 14.

LECTIONES - διαγνώστις *Laod.* 16: 137, 2 (*tit.*); 1. evangeliorum in sabbatis una cum caeteris e scriptura fiant *ibid.*: 137, 3; psalmi ne continuatim psalluntur, sed alternae psalmum cum lectione *Laod.* 17: 137, 9; textus carminum ecclesiae conveniens sit *VI* 75: 212, 16;

2. ex actis martyrum die natali eorum fiant *Carth.* 46: 263, 3; apocrypha martyrologia publice ex ambone in ecclesia non sunt legenda, sed igni tradenda *VI* 63: 200, 11; item, haereticorum pseudoeigrapha *Ap.* 60: 39, 12; v. *apocrypha*.

LECTOR, - διαγνώστης, gradus clericalis minor: v. *clericis*. 1. Tonsuratus esse debet et a proprio ordinario ordinationem recipere *VI* 33: 166, 16; *VII* 14: 269, 18; v. χειροτονία ordinationem ei confert etiam chorepiscopus pro territorio suo *Ant.* 10: 112, 8; *VII* 14: 271, 1; et monacho hegumenus presbyter in proprio monasterio *VII* 14: 270, 13. Aetas ordinationis: etiam ante pubertatem *Carth.* 16: 230, 18; cf. *VII* 14: 270, 4.

2. Legit in synaxi ex ambone *VII* 14: 269, 8; sine orario *Laod.* 23: 140, 6; post lectionem factam populum ne

tur ex. gr. *IV* 20: 86, 20; aut destinat aut puniatur e. gr. *Ap.* 42: 29, 21; convictus ex. gr. *VI* 43: 182, 4; nonnisi canonice causa eius examinata *AB* 16: 476, 11.

salutet *Carth.* 16: 231, 6. Peregrinus lector ne ministret, sine commendatit litteris ordinarii sui IV 13: 80, 8; v. itinerantes; ne in aliena dioecesi promoveatur *Carth.* 90: 334, 6; 54: 278, 8.

3. Lector puber vovat castitatem aut rubat *Carth.* 16: 230, 18; nubere potest etiam post ordinacionem *Ap.* 26: 19, 14; sed non haereticus; cui si iam nupsert, filios catholice baptizet et cum catholica parte matrimonio iungat IV 14: 80, 15; ad continentiam a conjugi non tenetur, nisi proiecta actate *Carth.* 25: 247, 2 (*lat.*) et 14; Copula cum sibi despensata punitur suspensione per annum et impedimento promotionis ad majora; cum non despensata, depositione *Bas.* 69: 149, 10; *Theoph.* 6: 267, 13, deponatur, si cum moniali peccaverit VI 4: 130, 6.

LEGATI 1. - τοποτηρηται: Romani pontifici IV 29: 93, 19; 30: 96, 7; *Carth.* prooem.: 198, 1; v. Faustinus; 1. a latere - πρεσβύτεροι ἀπὸ τοῦ ιδίου πλευροῦ Sard. 5: 165, 10; ἐκ τοῦ πλευροῦ τῆς στῆς ἀγωνίσης *Carth.* *Apia.*: 434, 22; ad synodum AB intr.: 445; ad concilium oecumenica *Pape.* 516 n. 19; error Africanorum de iure Romano legatos mittendi in appellationibus *Carth.* *Apia.*: 434, 22; *Pape.* 532. Legati provinciarum ad synodus, duo ex unaquaque, e Tripoli unus *Carth.* 14: 227, 13; 18: 233, 13; 76, 317, 1; prooem.: 198, 3; 250, 10. Legati ad imperatorem *Carth.* 108: 374, 17; v. Florentius. Legati ad haereticos reconciliandos *Carth.* 69: 310, 10; v. legatio libera, iudex 1.

2. Litteras legationis testificandae - γράμματα τῆς τοποτηρητικῆς praesentant *Carth.* prooem.: 337, 3 et 8; v. κομμονιτάριον, ἴντολιχόν; ita agere «ac si nostra ibi, immo quia nostra ibi in vobis praesentia est» *Carth.* prooem.: 202,

1; tenorem mandati ne egrediantur *Carth.* 85: 325, 17; v. mandata. 3. Legati imperatoris ad concilium oecumenicum: v. ἀρχοντες 1; eorum officia *Pape.* 510 n. 8; 515 n. 15.

LEGATIO LIBERA, nullis certis mandatis adstricta, plenipotentiaria: - ἀρτέξουσις τοποτηρητικὰ legatis ad comitatum imperiali datur *Carth.* 97: 361, 3; ἀλεύθεροι τοπ.: a provinciis ad synodum mittenda *Carth.* 94: 355, 17; ad imperatorem, adversus paganos et haereticos, «ut quidquid utile perviderint, impetrant» *Carth.* 106: 371, 13; «quidquid ecclesiae prodesse intellexerint, agendi et impetrandi liberam legationem decernimus *Carth.* 93: 352, 16.

AETI'ANA, reliquiae: 1. martyrum VII 7: 261, 7-9-12, deponendae in consecratione ecclesiae: v. consecratio 3.

2. r. idolatria in simulacris, in locis, lucis vel arboribus *Carth.* 84: 324, 11; v. pagani 1.

ΑΕΙΤΟΥΡΓΙΑ, λειτουργεῖν: 1. «ministrare», ministerio fungi *Ap.* 15: 15, 10; IV 10: 78, 3; 13: 80, 11; «officium» *Ap.* 36: 25, 10; 2. ministerium *Cyr.* 4: 283, 27; λειτουργικά λ. officia sacerdotalia *Anc.* 1: 57, 5; 2: 57, 12; «ministerii» particeps (pontificale exercere) *Ant.* 18: 118, 13; «missa», officium liturgicum *Carth.* 6: 220, 10; «ministeria» quae in ecclesia fiunt *Gang.* 6: 91, 15 tit.; «officium precum» *Laod.* 18: 137, 16; λ. ήτοι ἐνέργεια, ministerium seu operatio sacerdotalis VI 3: 128, 3; λειτουργικό sacrum ministerium *ibid.* 129, 1; ecclesiasticum mysterium (ministerium), functio liturgica VIII 27: 341, 3 et 340, 20.

2. Missam celebrare: «ministrante presbitero» *Gang.* 4: 91, 5; «ministeria»,

missae martyrum *Gang.* 20: 97, 17; celebratio missae *Tim.* 28*: 257, 25; θεῖα λ. VI 32: 165, 11; 52: 189, 13; divinus cultus VI 70: 208, 5; VII 4: 253, 7; VII 10: 264, 12; AB 12: 469, 6; 470, 4-10; λειτουργός τοῦ θεοῦ *Theoph.* II: 270, 19; v. minister.

AHNOI, torcular, occasio ad mores paganos est VI 62: 199, 12; v. pagani 2.

LENOCINIUM in ornando capite nexibus capillorum VI 96: 233, 11.

LEO I., episc. Roman., concil. convocatione Chalced. haesitans admittit IV intr.: 66; eius c. 28 reiecit, morans concilium confirmat *ibid.* 67; *Pape.* 514: 516; 517: 545; 546; epist. dogmatica IV 30: 95, 4; 95, 12; IV intr.: 67 n. 15.

— Λέων, episc. Moctensis - ἀπὸ Μόκτης, legatus provinc. Caesariensis (subscr.) *Carth.* 133: 410, 8.

— alias, legatus provinc. Sitifiensis (subscr.) *Carth.* 133: 410, 11; Ὁπτενανός (in Lat. «Moctensis» erronee habetur) *Carth.* prooem.: 401, 11.

ΑΕΟΝΤΙΟΣ, strategus, rebellat aduersus Justinianum II imper. Roman. VI intr.: 99 n. 13.

ΑΕΠΙΡΟΙ, «lepra criminis bestialitatis infecti», alios contaminaverunt - λεπτρώσαντες (videtur de morbo venereo laborantibus agi) *Anc.* 17: 67, 14; in titulo vertitur: in masculos putrefacti, hactenus corrumpuntur *ibid.* 67, 12.

ΑΗΠΟΙ, nugarum erroris pagani deliramenta sunt: divinatio per ursas, praedictio futuri et praeteriti revelatio VI 61: 197, 14.

ΑΗΤΟΪΟΣ, episc. Melitenes in Armenia minore, successor Otreio, destinarius epist. *Nyss.* intr.: 200; filius spiritualis Gregor. *Nyss.* 8: 226, 11; epistola summa *Nyss.* intr.: 202.

LEVITA, diaconus *Carth.* 3: 217, 1 et 216, 18.

LEX - νόμος: lex orandi, lex credendi Bas. intr.: 88; ex legis consequentia, analogia legis: v. ἀναλογία 60; non de omni re lex fertur, sed de quibus necessitas urget Bas. 87: 164, 20; 165, 11; v. νόμος.

LIBANIUS, rhetor, magister Amphilochii *Amph.* intr.: 232.

LIBELLATICI, lapsi in persecutione, «quibus confessores fidei - διάδοχοι την θρησκείαν concesserunt» *Petr.* 5: 38, 24; 14: 56, 15; «scimus etenim, quod fides fratrum remissionem peccatorum et sanitatem corporis et animae a deo obtinet» (communio meritorum) *Petr.* II: 50, 16; 51, 6.

LIBELLUS - λιβελλος, scripta professio fidei catholicae. 1. Pro haereticis reconciliandis: v. reconciliationis per libellum.

2. Pro consecrando episcopo: v. χειρόγραφον.

3. Petition ad imperatorem directa: v. δέκτησις.

4. L. renuntiationis: v. renuntiatio.

LIBER Pontificalis VI intr.: 99 nn. 14-15; VII intr.: 242 nn. 5-6; *Pape.* 513 n. 2.

LIBRI profani, i. e. pagani - ξεωτυχά: legi possunt pro qualitate librorum et legentium *Tim.* 29*: 258, 6; v. απογραφή.

LIBERALIS - Αιθερέλιος, episc. Cypr. I: 304, 15.

LIBERIUS, Roman. episc. epistola *Ath.* intr.: 61.

LIBERTAS: v. ἀλεύθερια.

LIBERTI: v. manumissio.

LIBERUM arbitrium: v. ἀντεξόνοστον.

LYBIAE ac Pentapolis episcopi, sub priuate Alexandrino I 6: 28, 16 *Cyr.*

intr.: 275; a temporibus tantum Dioclet. imperat. *Dion. intr.*: 2 n. 14; destinatarii epistolae *Cyr. 4*: 281, 12.

LIS de re, possessa in bona fide *IV 17*: 83, 7: v. ἀμφισβήτησις, possessio tranquilla.

LITTERAE ecclesiasticae - γράμματα.

1. Ante consecrationem ab episcopo subscribenda professio fidei: v. χειρόγραφον.

2. Ab haeretico reconciliando: v. reconciliatio per libellum.

3. Ordinationis actae - χειροτονίας ab ordinatore subscriptae, consulem et diem continentes *Carth. 89*: 333, 14.

4. «Canonicae» - χανονικά (i. e. celebret) ab ordinario itinerantibus clericis dandae *Laod. 47*: 147, 15; ἐπωτλαχ χανονικα a presbyteris vicorum datae ad solos vicinos episcopos destinationes sunt *Ant. 8*: 110, 9.

5. «Pacificae» - εἰρηνικὰ ἑωδαινοτικὰ ἐπωτλα pauperibus et indigentibus auxilio post inquisitionem factam ab ordinario dantur (i. e. commendatitiae) *IV 11*: 78, 20; idque etiam a chorepiscopis fit *Ant. 8*: 110, 12; nullus peregrinorum sine illis recipiatur *Ant. 7*: 110, 4.

6. «Commendatitiae» - οὐσιατικὰ ab omnibus itinerantibus clericis secum ferendas *Ap. 12*: 13, 15; et ab episcopis *Ap. 33*: 23, 8; personis «honorariis» tantum conceduntur *IV 11*: 79, 1: v. ὄπλα ηψις; ab ordinario clericis dantur *Ap. 12*: 13, 15; *IV 13*: 80, 9: v. παρέθεσις; ab omnibus clericis secum in itinera ferendae *Ap. 33*: 23, 9: v. itinerantes 1.

7. Dimissorialis - ἀπόλυτοι, ab ordinario danda, ut clericus in alia dioecesi incardinari possit *VI 17*: 148, 20.

8. «Formata» - ἀπόλυτοi τετυπωμένη: diem paschae eius anni indicare debet; quae si nondum patet praecedentis

anni *Carth. 106*: 371, 3; sub adstipulatione litterarum suarum *Carth. prooem.*: 211, 23; est commendatio - παρέθεσις *Carth. 23*: 239, 2; ab itineranti clero secum ferenda, terminum itineris indicans *Carth. 106*: 370, 8; a metropolitano ad transmarina pertentibus episcopis datur *Carth. 23*: 238, 17; *prooem. 287*, 1; clericis vero a metropolitano vel a quolibet episcopo *Carth. 106*: 371, 3; imperatoria aula non adeunda, nisi cum formata Romani episcopi *Carth. 106*: 370, 6: v. παρέθεσις; formatis litteris paschae dies nuntiatur provinciis a Carthagine *Carth. 73*: 314, 18; qualiter formata fit cf. Grumel 39.

9. «Legationis» testificandae litterae - τῆς τοποτηρησας, quibus nominative legatorum confirmatur *Carth. prooem.*: 337, 3-8.

10. «Comonitorium et τετολικόν» mandata scripta continent: v. singulas voces.

11. «Tractoria» - συνοδική, invitatio ad synodus a primato ad metropolitanos missa *Carth. prooem.*: 338, 7.

12. «Jussio» - κέλευσις, litterae a primato ad capita civilis provinciae *Carth. 92*: 343, 5.

LITTERAE imperiales: «Praecepta divina» - θεῖα παραγγέλματα *Carth. 60*: 297, 6. «Sanctiones» - θεσπισματα *Carth. 93*: 349, 6. «Scita» principalia - διατυπώσις βασιλικα *Carth. 97*: 361, 14. «Pragmatika», in pragmatica forma *IV 12*: 79, 11. Γράμματα βασιλικά, «litterae imperiales» *IV 12*: 79, 19. Petition ad imperatorem directa: v. δέκατης.

LITURGICA: uniformitas in re liturgica, ut omnia in omnibus dioecesis similiter fiant *I 20*: 42, 13; in Trullanis cc., quibus usus latini et armenii improbantur, manifesta fit *VI intr.*: 100 n. 19: v. Armenia. Varia de liturgica re: v. cantus, impositi-

tio manus, indumenta sacra, lectiones, missa, officia liturgica, orationes, vasa sacra.

ΑΟΓΓΙΝΟΣ, episc. Vasadon, in cuius dioecesi Severus episc. Cyriacum parochum Mindanis contra canones ordinavit *Bas. 10*: 110, 16 app.; v. Σευθρός.

ΑΟΓΓΙΤΑΤΟΣ, eruditissimus (Basilides) *Dion. prooem.*: 4, 15.

ΑΟΓΟΙ, (om. lat.), redditus ecclesiae *Ant. 25*: 126, 2: v. bona 2c.

ΛΟΙΔΟΡΙΑ, «derogatio maledictionis», diffamatio *IV 26*: 90, 2.

ΛΟΥΤΡΟΝ πνευματικόν, lavacrum spiritale *I 2*: 24, 18: v. baptismus 1.

LUCENTIUS - Λουκιανός, episc. legatus Leonis I. *IV 29*: 93, 17; *IV intr.*: 66 n. 6.

ΑΤΧΝΙΑ, luminare *Ap. 3*: 9, 15.

ΑΤΧΝΙΚΟΝ, lucernarium, pars officii liturgici vesperae, qua lucernae accen-

duntur ad introitum sacerdotum in sacrarium *VI 90*: 226, 15.

ΑΤΧΝΟΙ, lucernae: accendere in templis acatholicis prohibetur *Ap. 71*: 44, 10.

LUCIANUS - Λουκιανός, episc. *Cypr. I*: 304, 18.

— - Λουκιανός, episc., legatus Mauritaniae Sitifensis *Carth. prooem.*: 337, 5; 338, 3.

ΑΟΥΚΙΟΣ, episc. Hierapolis - Τερασθλεως *CP I*: 439, 13.

LUCIUS - Λουκιος, episc. *Cypr. I*: 304, 19.

ΛΥΚΩ, Lyconpolis caput provinciae ecclesiasticae Thebaidis *Theoph. intr.*: 260; *Theoph. 2*: 264, 2.

LUDI VETITI: hippodromii certamina, scenici ludi, ludicra in caena nuptiali *VI 24*: 155, 6: v. spectacula 1.

LUDOVICUS II., imperator Occidentis, *VIII intr.*: 290 n. 10.

LUXURIA - ἡδονή, e corporis sensibus in animam facile effunditur *VI 100*: 236, 16 (tit.); 236, 19.

M

ΜΑΚΑΡΙΟΣ, Antiochen. episc., monothelite, magister Stephani *VI I*: 118, 19.

MACARIUS, episc., ab haereticis occisus *Carth. prooem.*: 373, 6.

ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΣ ὑμετέρα, beatitudine, tit. a Faustino legato Aurelio Carthaginatus *Carth. prooem.*: 201, 2; μακάριος θρόνος, «beatissimae sedis episc. (Romanus)» *Carth. prooem.*: 210, 15.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΟΣ, episc. CP, haereticus, Spiritum S. creaturam ac servum Dei proclamavit *VI I*: 113, 20; *Tar. I*: 318, 20; macedoniani haeretici per libellum reconciliantur *II 7*: 53, 11: v. reconciliatio 1 «macedoniani» pro ήμαρτειων scribit Dion. exig. *II I*: 46, 3.

— , episc. in provinc. Iconiensi (?) *Bas. prooem.*: 141, 28.

MAKPINA, avia Basil. Caesariensis, discipula Greg. Neocæsa. *Bas. intr.*: 85.

MAGICAE artes: v. *paganī* 3-4; idola magica - εἴδωλα μαγικά *Bas. 81: 155, 3*; εἴδωλεῖα, idolorum templa *ibid. apf.*; μάγοι *Laod. 36: 145, 14*.

MAHALLE, civitas in Delta Nili, patria Cyr. Alexandrini *Cyr. intr.*: 274.

MAIESTATIS actio: qui regi insultaverit aut regio magistratui deponatur vel excommunicetur *Ap. 34: 50, 15*.

MAIOR DOMUS, officium laicum: v. *μείζοντερον*.

MALUM: v. *actus* 2.

MANCIPATIO, per m. exire a potestate - διὰ ἐμπρηστείονος ἀπέναντι *Carth. 35: 256, 7*.

MANDATA verbo - διὰ λόγου ἐντελεῖται *Carth. 52: 271, 17*; mandati tenorem - - ἐντολοῦ δύναμιν *Carth. 85: 325, 17*; v. *ἐντολικόν*; iniuncta nobis sunt aliqua per scripturam, aliqua etiam in mandatis - ἔγγραφος, ἔγγραφος *Carth. prooem.: 200, 2*; v. *χορηγοντεία*.

MANICHÆI haeretici velut pagani reconciliandi *VI 95: 232, 11*; v. *reconciliatio* 2; adversus eos Justin. Cod. I v 4 *Carth. 93: 351, 3*; manichæismum amplectens *Nyss. 2: 209, 26*.

MANTEIS, vates: v. *paganī* 5.

MANUMISSIO - δενθερά sicut in Italia, sic etiam in Africanis ecclesiis facienda *Carth. 64: 301, 4; 82: 322, 15*; coram tribus testibus fiat *VI 85: 221, 15*; soli manumissi et dimissi a domo domini clerici esse possunt *Ap. 82: 50, 2*; liberti - ἀπελεόθεροι adversus proprios dominos accusare nequeunt *Carth. 129: 403, 10*.

MANUS saecularis: v. *brachium saeculare*.

MAPPALITANA parochia in dioecesi Epigonii *Carth. 54: 278, 8*.

MARCELLIANI haeretici *II 1: 46, 5*; v. *reconciliation* (per libellum).

MARKEΛΔΟΣ, episc. Ancyrensis *Anc. intr.*: 54 n. 1.

MARCELLUS - Μάρκελλος, subdiac. Carthaginensis, CP missus, exemplar canonicum Nicaenorum et epistolam Attici inde Carthaginem tulit, dein Romanum cum Innocentio presbytero mittitur *Carth. Apiar.: 422, 14 (lit.)*; *424, 19; 425, 13*.

MARCIANUS, imperator Roman., consul *IV lemma: 69, 5*; auctor IV concilii *VI 1: 115, 10*; istius confirmationem tandem a Leone I obtinuit *IV intr.: 67*.

MARΚΙΩΝ, deum malorum creatorem esse asseruit *Bas. 47: 138, 11*; marcionitae haeretici rebaptizandi velut pagani *VI 95: 232, 12*; v. *reconciliation* 2.

MARCUS - Μάρκος, episc. *Cypr. 1: 304, 21*.

MAREOTIS, nomus Aegypti prope Alexandriae situs *Dion. intr.*: 1.

MΑΡΓΑΡΙΤΗΣ, particula sacra eucharisticae *Bas. 93*: 190, 11*.

MARIANUS - Μαυριανός, episc. Uzipensis - Οὐζιπαρενσιώτης, legatus provinci. Proconsularis *Carth. prooem.: 400, 14*.

MARINUS - Μαρίνος, episc., subscriptus epist. ad Bonifatium I Romanum episc. *Carth. Apiar.: 422, 5*.

—, episc., legatus Hadriani II Romani episc. *VIII intr.: 289*.

MARITUS - ἀνήρ: si cum soluta peccata, fornicator est, non adulter *Bas. 21: 123, 10*; fornicator non excluditur a cohabitatione cum uxore *ibid.: 123, 22*; uxorem derelinquens, si aliam uxorem

ducit in adulterium incidit *Bas. 9: 109, 19*; *Ap. 48: 32, 4*; ab uxore præter rationem sufficientem derelictus, ad communionem admittitur *Bas. 35: 132, 15*; *VI 86: 223, 5*; in hoc casu, novum matrimonium, probabiliter sine culpa, contrahere potest *Bas. 9: 108, 25*; *109, 15*; dimissas ab alio nubere prohibetur *Ap. 48: 32, 5*. Nec dimissus, neque dimissa alteri coniungantur; sic maneant aut reconciliantur *Carth. 102: 367, 19*; v. *uxor*.

MARRUCIUS - Μαρρόχιος, episc. *Cypr. 1: 304, 17*.

MARTINUS I - Μαρτίνος, episc. Rom., pietatis athleta, synodico haereticos pepulit *VIII 6: 306, 5*; Sophronius episc. Hierosolymitanus Stephanum episc. Dorensem ad eum mittit, ut de recta fide adversus haeresim provideat *Pape: 522*.

—, episc. subscriptus epist. ad Cælestinum I episc. Roman. *Carth. Apiar.: 428, 9*.

MARTII mensis primo die festum veris novi *VI 62: 198, 12*; v. *paganī* 2.

MΑΡΤΥΡΙΟΣ, Antiochen. episc., destinatarius epist. Gennadii de reconciliatione haereticorum (*II 7: 53, 7*) *Genn. intr.: 291*; *II intr.: 44 n. 22*.

MΑΡΤΥΣ, martyr: 1. Tortmenta describuntur *Petr. II: 49, 22; 50, 1; 14: 56, 1*; clericis se martyrio offerre non licet *Petr. 10: 47, 8*; v. *fuga*; martyrum et confessorum progenies digne parentibus convergent *Bas. 95*: 195, 26*; v. *lapsi, persecutiones*.

2. Martyrum natalitia - γενέθλια celebrantur *Carth. 60: 297, 14*; γενέθλιον *Laod. 51: 151, 4*; v. *quadraginta* 2; die anniversario mortis *Carth. 46: 263, 3*; in coemiteriis - κομητηρίων sive μαρτύριων *Laod. 9: 134, 9*; ubi reliquiae martyrum habentur *Carth. 83, 323, 17*; v. *λειψανα* 1; «ad martyrum confessiones», fiunt mis-

sae et officia et memoriae eorum *Laod. 51: 151, 4*; *Gangr. 20: 97, 14*; ad martyrum haereticorum intercessionem non recurratur *Laod. 34: 144, 11*.

Gesta martyrum in scriptis aut etiam memoria non scripta tradita sunt *Bas. 95*: 194, 11*; acta martyrum diebus anniversariis eorum leguntur *Carth. 46: 263, 3*; v. *apocrypha*; «basiliaca martyrum - μαρτύρια addicatos clericos habent *IV 8: 76, 1*; titulus ordinatiois pro clero sunt *IV 6: 74, 19; 10: 78, 7*.

3. Testis in iudiciis: v. *testis*.

MΑΡΤΥΡΟΛΟΓΙΑ, martyrum acta *VI 63: 200, 8*; v. *apocrypha*.

MATERNUS, episc., legatus synodi ad Hipp.-Diaretorum *Carth. 78: 319, 3*.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ, astronomi (cf. Rh III 206: mathematica prohibetur) dist. ab ἀστρολόγοις *Laod. 36: 145, 14*.

MATPIKION, matricula *Carth. 86: 331, 18*; v. *archivus*; «matrices cathedralae» i.e. civitas ipsa episcopalibus - ματρικοὶ ἡγούμενοι *Carth. 123: 394, 17*; v. *μάτριξ*.

MATRIMONIUM - γάμος. 1. Legitimum - νόμιμος *Gangr. 1: 89, 17 (lit.)*; sec. legem ecclesiae - νόμῳ *Bas. 87: 168, 21*; *Theophr. 13: 270, 8*; liberum - πεντροπονόμων *Bas. 40: 134, 14*; non occultum - λαθρογάμια *Laod. 1: 130, 15*; contractus matrimonialis - συνομένων γαμήλων *VI 53: 190, 5-11*; societas nuptialis - κοινωνία γάμου *VI 98: 235, 20*; m. contrahere - γάμον προσαμλεῖν *IV 16: 82, 10*; se in m. dare - ἀπιδοῦναι *IV 15: 82, 1*; v. *contractus*.

2. Finis est procreatio *Ath. intr.: 60 nn. 8-9*; insuper, auxilium mutuum - βοηθός *Nyss. 4: 212, 17*; status inferior virginitati est *Ath. 1: 69, 3*; Usum m. abominari nefas *Gangr. 1: 89, 17*; cum pudicitia utendum *Gangr. 89, 17*; cum abominandum, nec epil.: *98, 17*; non abstinendum ab usu sub obtentu ascetismo

Ap. 51: 35, 12. Nuptialium festorum excessus vitandi *Laod. 53: 151, 16;* ad iocum comparatis ludicris clerici ne assistant *Laod. 54: 152, 4; VI 24: 155, 9.* Celebratio m. fit in missa *Tim. II: 245, 6;* in quadragesima nuptiae prohibentur *Laod. 52: Laod. 52: 151, 12.* De continencia in coniugio: v. continentia 3.

3. Clerici ante admissionem examinandi an, cui et quando nupserint *Cyr. 4: 283, 9;* neo-nupti ne statim presbyteri ordinantur *ibid.: 282, 8;* digami (v. infra 9) ad clerum non admittendi *Bas. 12: 113, 1; Ap. 17: 16, 4; VI 3: 129, 14;* item, qui concupinum habuerit *ibid.;* item, qui viduam, a marito dimissam, meretricem, scenicam, vel servam acceperit *Ap. 18: 16, 12; VI 3: 129, 20;* item, qui matrimonium prohibitum (ut in sequenti) contraxerit.

4. Prohibitum est et ipso facto irritum matrimonium propter propinquitatem ἀπεργίαν συγγένων *Bas. 68: 149, 3; 87: 167, 10; 168, 8; 169, 8;* duorum fratrum cum duabus sororibus *Ap. 19: 17, 3; Bas. 23: 125, 6; VI 54: 192, 3;* cum glore aut leviro *Bas. 87: 160, 14;* cum glore Bas. 87: 162, 7; 166, 28; *Tim. II: 247, 3;* cum leviro *Anc. 2: 27, 4; Bas. 23: 125, 16;* cum filia fratris vel sororis - οὐγύρων *Tim. II: 247, 2;* *Ap. 19: 17, 3; Theoph. 5: 266, 23;* cum consobrina *VI 54: 191, 18;* patris et filii cum matre et filia *ibid.: 191, 20;* patris et filii cum duabus sororibus *ibid.: 192, 1;* duorum fratrum cum matre et filia *ibid.: 192, 3;* patrini cum viduata matre infantis *VI 53: 190, 5.* Tale matrimonium prohibitum - ἀπεργίαν συγγένων, illegitimum - ἀθεργόν est *VI 54: 191, 2; 191, 14; 72: 209, 17; seclus - ξυγός Bas. 87: 169, 8;* confusus nomen nominum afferit *ibid.: 168, 8.* Solvendum est *VI 54: 192, 5;* separatio e toro tantum, maxima cautela adhibita, conceditur *Theoph. 13: 272, 14.*

Clericis tali matrimonio assistere non
licet Tim. II: 247, 10.

5. Mixta matrimonia: - *τηναγκαιον*
cum haereticis prohibetur Laod. 31;
143, 12; matrimonium est irritum V
72: 209, 11. Prolem matrimonii
haereticis dare prohibetur Laod. 31;
143, 13; speciatim prolem clericorum
Laod. 10: 134, 19; Carth. 21: 237, 14;
IV 14: 80, 18. Proles ex matrimonio
in haeresi contracto iam suscepta ca-
tholice baptizanda; si iam baptizatae
ad communionem catholicam addu-
cenda IV 14: 81, 2.

6. Cum paganis et Iudeis m.
prohibetur IV 14: 81, 9; Carth. 21:
237, 14; in infidelitate contractum con-
versione unius partis non solvitur, ex
privilegio Paulino VI 72: 210, 10.

7. Sub alterius potestate
patris vel domini, viventium m. forni-
catio est Bas. 42: 135, 8; serva, con-
sentiente domino legitime nubit Bas.
40: 134, 14; item, puella de consensu
parentum Bas. 38: 133, 20; secus fornicati-
o habetur, non matrimonium, et unio
solvenda est; si tamen deterior quid
resultaverit, coniungantur Bas. 26:
127, 3; mulier nupta viro iam nupto,
ignorans quod nuptus esset, a novo
matrimonio non prohibetur Bas. 46:
137, 4. Mulieris prius in haeresi voto
virginitatis adstrictae m. validum est
Bas. 20: 122, 11. Monachorum et mo-
nialium matrimonia nulla sunt: v.
monachus 3, raptus.

8. Solutio matrimonii: solvendum
est propter adulterium uxoris, non
autem mariti Neoc. 8: 79, 1; Bas. 9:
108, 5; derelictus ab uxore: v. ma-
ritus; derelicta a viro: v. uxor.
Matrimonium novum ab uxore militis
ignorante quod in captivitate viveret,
contractum, stat, excepto si rediens
maritus eam denuo recipere velit VI
93: 229, 9. Solutio ex communi con-
sensu - *κοινωνίᾳ* ambarum par-

tium fit in electione mariti ad epis-
copatum VI 48: 186, 12. In amentiarum
illapsa uxore, dubium est an m. so-
vatur Tim. 15: 248, 9.
Separatio a toro tantum: pro matrimo-
nio illegitimo Theoph. 13: 272, 14;
pro clericis: v. continentia 2-3.
9. Dig a mia - διγαμία, i. e. secun-
dae nuptiae vidui aut viduae, non
prohibetur I 8: 30, 13; Bas. 24: 126, 7;
41: 134, 21; libere ac legitime contra-
hant, non occulte Laod. 1: 130, 13;
paenitentia digamiae manet eos And. 19: 70, 6; Neoc. 7: 78, 10; brevis tem-
poris Laod. 1: 130, 16; unius i. e. Caesarea, alibi duo annorum Bas. 4:
113, 22; cenae nuptiali digami pres-
byter non assistat Neoc. 7: 78, 9;
viduae post sexagesimum annum nup-
tia impuritas sunt ac solvendae Bas.
24: 126, 10.

10. Soluto matrimonio secundae nuptiae permittuntur viro a uxore praeter rationem derelicto Bas. 9: 109, 15; prohibent viro, si uxori ipsi dereliquerit Ap. 48: 32, 4; Bas. 9: 109, 19; uxori dereliquenti prohibent 109, 15; sed etiam derelictae Bas. 48: 138, 24; Ap. 48: 32, 5; dimissam nubem impedimentum est admissioni ad clerorum Ap. 18: 16, 12; Carthagine dimissa et dimissa nequeunt se alteri coniungere: sic maneant aut sibi recomilientur Carth. 102: 367, 19.

*II. Ex peregrinatione non redeunt uxori denuo nubere prohibitum Bas. 31
131, 4; VI 93: 228, 9; item militis non
redeuntis Bas. 36: 133, 3; VI 93: 228,
12; huic tamen ultimae peccatum vici-
niam habet quod maior sit mortali-
suspicio ibid.; si miles redierit potes-
si velit, uxorem iterum recipere, secu-
novum matrimonium stat VI 93:
229, 7.*

12. Nuptiae multoties contractae
τριγαμοι ac πολυγαμοι non matrimonium, sed mitigata fornicatio appellatur.

tae sunt Bas. 4: 102, 1; plus quam fornicatio sunt Bas. 80: 154, 10; tempus praefinitum paenitentiae agant Neoc. 3: 76, 14; paenitentia pro trigamia quinque annorum, ex analogia ad digamiam Bas. 4: 102, 10; pro polygamia septem annorum Bas. 80: 154, 10.

MATRIX - μάτριξ, metatoriae tabulae locorum cum possessionibus ad dioecesim pertinentium *Carth.* 119: 380, 1; codex in archivo depositus, in quo inscribuntur bona tituli episcopalis *Carth.* 33: 248, 19.

MAURENTIUS - Μαύρεντος, episc. Thubursicensis e provinc. Numidiae, *Carth.* 100: 366, 11; accusatur a senioribus Novae Germaniae apud metropolitatum suum Xantippum, qui schedam per legatum ad synodum misit *Carth.* 100: 364, 14; seniores non apparuerunt *ibid.*: 365, 1; iudices arbitros petit Maurentius a synodo et obtinet *ibid.*: 366, 14.

MAURITANIA, in finibus Africæ sita,
barbarico vicina *Carth.* 52: 272, 5-8;
Mauri - Maūpō eius incolae *Carth.* 72:
374, 12; 97: 361, 19; duas provincias
amplectitur:

x. Caesariensis - Μαυριτανίᾳ ή
Καισαρειῶνι *Carth.* *prooem.* 198, 5; i.
legati eius morantur, quia tardius sy-
nodica ad eos pervenit *Carth.* *prooem.*
337, 22; 338, 5; Mauri caesarienses
- Μαυριτανοὶ Καισαρειῶν *Carth.* 97, 1;
361 *xx.*; Ninellus, Laurentius, Nume-
rianus eius legati *Carth.* *prooem.* 401,
14; (*subscr.*) 409, 20.

2. Sitiensis - M. Σιτιένσης *Carth.*
prooem.: 198, 6 app.; eius legatus
Novatus - Ναυάτος *ibid.*: 207, 3; in
provinciam erigitur, petitione ad pri-
matem Numidiae facta et ab omnibus
metropolitanis Africæ propter locorum
longinquitatem concessa *Carth.* 17,
23, 11; eius legati de dilatione synodis
protestantur *Carth. prooem.*: 252, 18;
legati: Honoratus et Urbanus *Carth.*

47: 264, 1; metropolitanus Nicetius - Νοέτιος *Carth.* prooem.: 328, 6; legati Lucianus et Silvanus - Σιλβανός *Carth.* prooem.: 337, 6; 338, 1; delegati ad synodus perficiendam: Severianus, Asiaticus et Donatus *Carth.* 127: 399, 1; legati: Novatus et Leo *Carth.* prooem.: 401, 11; (*subscr.*) 409, 18 (*lege Στυφένσης ἐπαρχίας*); 410, 8.

MAMMIANISTAE, schismatici a donatistis separati *Carth.* 69: 311, 2; basilicas catholicorum invaserunt *Carth.* 67: 307, 10.

MAESIMIANOS (deest in Lat.), episc. *Cypr.* 1: 305, 2.

— (deest in Lat.), legatus provinc. Byzacenae (*subscr.*) *Carth.* 133: 409, 11; M. ἐκ τοῦ ἀὐτοῦ, eiusdem provinciae (Byzacenae), deest in Lat. *Carth.* prooem.: 401, 7.

— Aquensis - Ἀκουστίος episc. (*subscr.*) *Carth.* 133: 409, 5; Ἀκορενώντας legatus provinc. Byzacenae *Carth.* prooem.: 401, 6.

— Bagaiensis - Βαγαΐωντος episc. *Carth.* 88: 333, 3.

MAXIMUS - Μάξιμος, episc. *Cypr.* 1: 305, 1.

MAEIMOS, laicus, illegitimo matrimonio implicatus, in dioecesi Agathonis *Theoph.* 13: 272, 9.

— Antiochenus diac., destinatarius epistolarum *Cyr.* 6*: 284, 13; *Cyr.* intr.: 275.

— Confessor, de Honorio I Romano episc. *Pape*: 523.

— Cynicus, episc. CP, depositus *II* 4: 48, 7; *II* intr.: 42.

— Hierosolymitanus episc., ab Antioch. synodo 341 absens, affuit Tyrensi *Ant.* intr.: 100 n. 5.

MAXIMUS Treviranus episc. *Sard.* intr.: 157.

MEDICUS: corporalis medicinae finis

sanatio infirmantis est, sic et in morbis spiritualibus *Nyss.* 1: 205, 1; v. θεραπεία; medicinalis in spiritu scientia *VI* 102: 204, 4. Iudeos m. in morbis consulere non licet *VI* 11: 138, 2.

MEGAHN σύνοδος se nominat Nicaen. concil. *I* 8: 30, 7; ἀγέλα και μ. *I* 15: 36, 18; *II*: 38, 12; *III*: 39, 5; v. οἰκονομεική *I*. M. Ἐκκλησία, ecclesia CP *VIII* 13: 315, 1 *sqq.*

MEGALYNEΣΘΑΙ, «magnificam esse», de CP sede: iurisdictionem maiorem obtinere, ad exemplum Romanae ecclesiae *IV* 28: 92, 3 *sqq.*

MEΓΙΣΤΟΙ - «maximi», appellatio data a Phrygis haereticis suis clericis *Lat.* 8: 133, 22.

MEIZOTERON τὴν φροντίδα ἔχων, maior domus *VII* 10: 265, 6; v. saecularia *I*.

MEL et lac ne offeratur super altare s. sacrificii *Ap.* 3: 9, 8.

MEΛΕΤΙΟΣ, Antiochen. episc. *II* intr.: 42; elegium funebre a Nysseno *Nyss.* intr.: 200.

MELITIUS, Lyconpolis episc. (non Melietius), schisma fecit *Petr.* intr.: 31; melitianoi *Ath.* intr.: 59.

MEMPHIS, patria Theophilii *Theoph.* intr.: 259.

MEΜΥΙΝ ἐπάγειν, querelam intendere *II* 6: 50, 3; v. actio.

MΗΝΑΣ, episc., destinatarius epist. *Theoph.* 14: 273, 4; intr.: 261.

MENSA - τράπεζα: v. altare.

MENSTRUANS, in mensili fluxu sanguinis mulier: catechumenae ne baptizetur *Tim.* 6: 244, 4; ad communionem non accedat *Dion.* 2: 12, 10; *Tim.* 7: 244, 11; immo, nec domum dei eam ingredi decet *Dion.* 2: 12, 5.

MERETRIX - ἐτραπα *Ap.* 18: 16, 12:

v. infames; meretricium - πόρνας ἐπωνύμων prohibetur *VI* 86; 222, 7. **ΜΕΣΗ**, «media septimana» *Laod.* 45: 149, 2 tit.; post duas hebdomadas quadragesimae *ibid.* 149, 5.

ΜΕΣΙΤΗΣ, «intercessor», administrator sedis vacantis *Carth.* 74: 315, 13: v. intercessor.

MESOPOTAMIA, provincia *Ant.* syn.: 102, 12.

MESSALIANI, haeretici *Amph.* intr.: 232.

ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΙΣ, ἐκ μ. «per adinvocationem aliquam» *I* 17: 38, 14; de usura percepta pro usu rei agitur cf. *Zon.* in *Rh.* II 151.

ΜΕΤΑΛΛΗΨΙΣ, «communio» sancta sumenda ab omni fidei missae assistenti *Ap.* 9: 12, 15; «perceptio s. eucharistiae», dist. a communicare - κοινωνεῖ ultima oratione cum populo *Ant.* 2: 105, 21.

ΜΕΤΑΜΕΛΕΙΣΘΑΙ, se paenitere culpa sua *I* 11: 33, 6; *IV* 7: 75, 13.

METANOIA *I*. Paenitentia cordis *I* 12: 34, 6: v. dispositiones.

2. Paenitentiae publicae classis, οἱ ἐν μετανοίᾳ: v. ὑπέρπτωσις, paenitentia publica *I*.

ΜΕΘΗ: v. ebrietas.

ΜΕΘΟΔΙΟΣ, CP episc., clerici ab eo consecrati Photii sectatores *VIII* 25: 337, 27.

ΜΕΤΟΧΟΣ, particeps regni Christi per chrisma *Laod.* 48: 150, 5: v. christma.

ΜΕΤΟΥΣΙΑ τοῦ ἀγαθοῦ, participatio s. eucharistiae *Nyss.* 4: 216, 18; 5: 219, 1; 220, 7: v. communio *I*.

METROPOLIS: mater in fide dioeceseon - πόλεις suffraganeorum *Pape*: 536-537; auctoritas eius, non quia ab apo-

stolis fundata, sed saepissime, quia caput provinciae civilis est vel fuit *Pape*: 536; eius iura cc. 4, 5, 6, 7 Nicaeno confirmata, c. 9 Antioch., et c. 12 Chalc. renovantur *Pape*: 537; 542; civitatibus novis in caput provinciae erexit honores, non iura m. conceduntur *Pape* 537; soli metropolitani ad Ephes. 431, Ephes. 449, Chalc. 451 convocati *Pape* 537; metropolitanorum auctoritas V. saeculo *Pape* 501.

METROPOLITANUS episcopus: v. supra metropolis *I*. Μητροπολῖτης ἐπίσκοπος *I* 4: 26, 18; exarchus provinciae *Sard.* 6: 166, 2-17 (deest *Lat.*): v. exarchus; primus et caput nationis - θέος *Ap.* 34: 24, 6; amplissima sedes - μεγάλη καθέδρα *Carth.* 92: 342, 22; «primates» provincialium - προτεινόντες *Carth.* 17: 231, 12-14-16; 73: 315, 5; qui primas sedes provincialium habent - πρώτας καθέδρας *Carth.* prooem.: 197, 14; 10: 224, 1; *Carth.* 18: 233, 13; 13: 226, 15; non appellentur princeps sacerdotum - ξερχός τῶν λεπέων, aut summus sacerdos - θέος λεπέων *Carth.* 39: 258, 19; maioris civitatis episcopus - μελέων πόλεων *Sard.* 9: 171, 11.

Usurpatum pro episcopo distinguendo a chorepiscopo - δὲ τῇ μητροπολεῖ *Laod.* 57: 153, 10. M. honoris causa, honores, non iura obtinet *IV* 12: 79, 19; *VI* 38: 172, 5; ita Aeliae episcopus *I* 7: 29, 16.

2. **ELECTIO** fit sec. consuetam formam - κατ' θέος φύρωμάτων, *IV* 28: 93, 1: v. episcopus 3a; ordinatio Ephesini, Caesariensis et Heracleensis in Ponto reservatur CP primati *IV* 28: 92, 5; institutio - κατάδοσις metropolitani in provincia, in qua unus episcopus remanet, praesentibus episcopis vicinae provinciae fiat *Sard.* 6: 167, 2 (deest *Lat.*); confirmatus electio metropolitani a primate suo sive consecratio ab eo, sive datione pallii *VIII* 17: 323, 7. Ne se a primate suo

14; 47: 264, 18: v. *ieiunium* 4;
dispositiones cordis in celebranda missa
Bas. 93*: 187, 16; canonibus se con-
formandum *Bas.* 93*: 188, 17. M.
praesanctificatorum: v. *προηγια-*
σμένα.

3. A solo sacerdotio praedito celebatur: v. *presbyter*,
λεπένς; presbyter ab ordinario suo
approbatus ad celebrationem esse debet
Gangr. 6: 92, 1; itinerans autem eius
commendatitatis litteris indiget *IV* 13:
80, 9: v. *litterae* 6. Ab haereticis
missa oblatia nulla est *Ap.* 46: 31, 6
(*om. Lat.*): v. *haeretici* 4.
communicatio 3.

4. In solis catholicis ecclesiis,
non in haereticis, celebranda *Cyr.* 8*:
288, 15, in oratoriis privatis licet de
consensu ordinari *VI* 31: 162, 5: v.
oratoria.

5. Sabbatis et dominicis
celebratur etiam quadragesimae tem-
pore *Laod.* 49: 150, 10; 51: 151, 4;
Tim. 3: 242, 4; 13: 249, 2; caeteris
diebus hebdomadae prohibetur in qua-
dragesima *Laod.* 49: 150, 10; extra
quadrag. *VI* 52: 189, 12: v. *com-
munion* 7.

6. *Assistentia*: laicus in civi-
tate degens, ne per tres dominicas,
id est per tres septimanas - τρεις
χυρικάς τῷ τρίῳ ἀβδούσα missam
omittat *Sard.* II: 176, 8; VI 80: 217, 4;
usque ad ultimam orationem, com-
munione facta, assistere debet *Ant.* 2:
105, 16; *Ap.* 9: 12, 15; etiam post me-
ridiem pro defuncto offerri potest, si
celebrans ieiunus sit *Carth.* 41: 260, 1.

7. *Pro defunctis* celebratur
Carth. 41: 260, 1; corpore praesente
Tim. 14: 250, 2; dummodo suicida non
sit *ibid.*; itemque in matrimonio *Tim.*
II: 247, 6.

MISSIONES inter barbaros sec. consue-
tudinem patrum reguntur *II* 2: 47, 15:
v. *barbari*.

quis separat antequam de isto senten-
tia synodice feratur *AB* 15: 473, 16;
VIII 10: 311, 7; in s. missa eum com-
memoret *AB* 15: 474, 5; ab eo ad
synodum primatiale convocatum ob-
temperet *VIII* 17: 326, 5; primas me-
tropolitani poenas canonicas imponere
potest *VIII* 10: 328, 10; 329, 3.

3. *Jura* a) *praeminentia*
- δέξιωμα salva manet, etsi honores
- τιμή sedi suffraganeae tribuantur *I* 7:
29, 19; *II* 3: 48, 1; *Pape*: 542; iura
- δέκταια reservanda, si provincia di-
vidatur *IV* 12: 79, 9; attamen, iura
Cyzicensis transferuntur *VI* 39: 174,
5-12; v. *metropolis*;

b) *Provinciae* totius curam
gerit *Ant.* 9: 110, 18; *IV* 25: 88, 16;
suffraganei nihil praeter respiciant ad
ipsorum dioecesum sine eo agant *Ant.* 9:
111, 7; *Ap.* 34: 24, 7; *IV* 30: 95, 13; ho-
nore praecellit *Ant.* 9: 111, 5; concordia
suffraganeorum cum m. glorificat
P. F. et Sp. s. Ap. 34: 24, 13; idemque
m. nihil de tota provincia decernat
sine suffraganeorum consilio *Ant.* 9:
111, 22; *Ap.* 34: 24, 7-11; m. suffra-
ganeos visitet *VIII* 19: 328, 12.

c) *Synodus* provinciale bis in
anno convocet, eiusque locum indicet
IV 19: 84, 22; praesentia m. syno-
dum perfectam - τελείᾳ reddit *Ant.* 16:
117, 10; v. *synodus* pro-
vincialis.

d) *Electionem suffraganei*
sui confirmat *I* 4: 26, 16; creatio epi-
scopi praeter consilium eius nulla est
I 6: 29, 5; electio episcopi in synodo
ne fiat absente metropolitano *Ant.* 19:
119, 4; aut sine praecocepto eius *Carth.*
13: 227, 2; curet ut electio ad suffra-
ganeam sedem intra tres menses fiat
IV 25: 88, 16.

e) De a deundo imperatore
iudicat et litteras commendatitias epi-
scopis et clericis dat *Ant.* 11: 113, 4;
formatam ad transmarina navigantibus

episcopis dat *Carth.* *prooem.*: 287, 1;
v. *imperator* 3-4, *litterae* 8.
f) *Judex* suffraganeorum: curat de
applicatione canonum *III* 1: 57, 15;
de simonia *Genn.* 1: 292, 5; 298, 21;
m. ad concilia convocatur *Pape*: 537;
accusationem adversus episcopum re-
cipit *Carth.* 19: 234, 5; et sententiam
 fert *AB* 13: 471, 22; v. *iudex* 3;
appellationem de sententia episcopi
recipit: v. *appellatio* 3-4-5;
oeconomum in dioecesi suffraganei in-
stituit, si iste hoc neglexerit *VIII* 11:
266, 8.

4. Ne sine necessitate longo tempore
in dioecesi suffraganei sub obtentu vi-
sitationis moretur *VIII* 19: 328, 15;
res defuncti suffraganei ne sibi arroget,
sed clero deficiente, ipse custodiat
successori tradenda *VI* 35: 169, 5;
ne quid exigat rerum, quae suffra-
ganeus ad synodum veniens secum fert
VII 6: 259, 19; ne in suffraganeorum
dioecesis commorans redditus ecclae-
sie eorum consumat *VIII* 19: 328, 15;
alienos suffraganeos ne iudicet *VIII*
26: 339, 22; ministeria sacra in sua
dioecesi per se, non per suffraganeos
adimpleat *VIII* 24: 336, 7; 337, 5;
primatiae 1.

METUS humanus - φόβος ἀνθρώπους *Ap.*
62: 40, 7; culpam minuit: v. *peccata*,
lapsi 7.

ΜΙΑΦΟΝΟΣ, sacrilegus homicida (*Herodes*)
Petr. 13: 54, 13.

ΜΙΑΡΟΦΑΓΕΙΝ, impura comedere *Greg.*
1: 19, 16.

MICHAEL III, imperator Romanus,
adversatus Ignatio CP, a Nicolao I
Romano episc. synodum convocandam
petit *AB intr.*: 445 n. 4.

ΜΙΚΡΟΨΥΧΙΑ, pusillanimitas *I* 5: 27,
12; «dissensio» *ibid.*: 28, 7 cf. *app.*

MILEVITANA synodus *Carth.* *intr.*: 195;
in secretario ecclesiae habita *Carth.*
prooem.: 326, 8.

MILITES: tumultus tironum *Carth.*
prooem.: 338, 21: v. *τιρωνάτον*;
inter barbaros annumerati - ἄγκα-
ταλεύθεντες *Greg.* 7: 27, 9; «militiam
depose parare» - ἀναστρατεύσθαι, depo-
sit sit antea militiae cingulis - τὰς ζώνας
ἀποθέμενοι *I* 12: 34, 1; 33, 17: v.
saecularia; 2; conscriptio militaris
pro omnibus laicis *Bas.* 89: 174, 12;
de caedibus in bello: v. *bellum*,
στρατεία, *privilegia* 4.

MIMOS: v. *histrio*.

MINDANA, localitas *Bas.* 10: 111, 10:
v. *Σευῆρος*.

MINISTER - λειτουργὸς dei, clericus
Theoph. 11: 270, 19; ministerio fungi:
v. *λειτουργεῖν*

MINISTERIUM sacerdotale - διακονία
caeleste et angelicum est *Bas.* 93*:
187, 12; - ὑπηρεσία *Neoc.* 8: 78, 18;
79, 4; *Bas.* 12: 113, 4; «obsequia», mi-
nisteria *Sard.* 14: 181, 11: v. *ὑπουργία*;
exercere ministerium - ἔνεργειν
IV 6: 75, 4; «ministeria sacra», i.e. e-
ucharistia: v. *μυστήριον* 2-3.

MINORENNIS: v. *aetas ratio-
nis*, *ὑπεξουσίας*, tutela.

MISERICORDIAE opera despiciunt eu-
stathiani *Gangr.* 11: 93, 16: v. *pau-
peres*.

MISSA, 1. v. *ἀναφορά*, *εὐχή*,
ἄγια, *ἄγιασματα*, *λειτουρ-
γία*, *μυστήρια*, *δλοχάρπωσις*,
προσευχή, *προσφορά*, *σύνα-
ξις*, *θυσία*, *sacrificium*; de
sacrificio missae ubique terrarum obla-
to *VI alloc.*: 102, 20.

2. *Ordo missae* *Laod.* 19: 138, 5;
offeratur tantum panis et vinum aqua
mixtum *Carth.* 37: 257, 5: v. *hy-
droparastatae*; aqua vino mi-
scenda *VI* 32: 162, 15: v. *Armenii*;
praesul celebrantis commemoretur in
diptycis: v. *commemoratio* 1;
a solis ieiunis offeratur *Carth.* 41: 259,

simul mundo abrenuntiantes ne in eodem duplice monasterio habitent, vir virorum - ἀνδρεῖον petat, uxor mulierum VII 20: 279, 14.

MONASTICA VITA: 1. Conversatio sec. deum est - κατὰ θεὸν πολιτείᾳ VI 45: 183, 11; amplectenda, non propter vanam gloriam, sed propter deum AB 2: 450, 4; vita in ascensi et paenitentia VI 43: 181, 6-14; ascensim laboriosam exigit AB 5: 456, 1; paenitentiae, oboedientiae et docilitatis status S. Soph. 2: 485, 1-4; genus vitae - μονήρης βίος honorandū IV 4: 72, 14; - σχῆμα venerandum AB 4: 453, 9. Vita in monasterio appellatur: μονήρης βίος VI 40: 175, 10; 176, 16; AB 2: 450, 4; VII 19: 278, 1; VII 20: 279, 16; μονήρης ζυγός VII 22: 284, 14; μοναχωδής ζυγός VI 40: 175, 18.

2. Ad officia monachorum impleta obligat AB 2: 450, 6; monachus debet: episcopo subiectus esse, quietem diligere, ieiunio et orationi incumbere, stabilitatem in loco ubi mundo renuntiaverat servare, nec ecclesiasticis neque saecularibus negotiis se immiscere, numquam suum monasterium praeter praeceptum episcopi deserere IV 4: 73, 5; turbidam tempestatem rerum mundanarum vere depolare VI 43: 181, 6; vitam solitariam - μονάρχος, in recessu - ἡσύχος agere VII 22: 284, 14; silentium observare VII 22: 284, 17. Se annumerando monachis tacite vovit - διολογία monachus se virginitatem servatur Bas. 19: 121, 22; v. monachus 3 quod autem explicite fiat melius est ibid.: 122, 4; sicut et pro virginibus fit Bas. 18: 121, 10; professio - διολογία vitae monasticae VI 40: 175, 13; includit oboedientiam - ὑπακοή erga hegumenum VI 41: 178, 7; 280, 4; pro adhuc existentibus regulae mutuae rationis a S. Basilio datae resumuntur VII 20: 280, 4; coniuges

fornicator Bas. 19: 122, 6. Monachus aut monialis nubens excommunicetur IV 16: 82, 8; fornicator monachus aut nubens fornicator poenam subeat VI 44: 182, 4; monachus s. ordinatione auctus si nupserit in duplex peccatum incidit: quia monachus est et post ordinationem nupserit Tim. 28*: 255, 25. Ludi vetiti monachis: v. spectacula. A conviviis mixtis abstineant VII 22: 284, 14; v. monialis 3.

5. Itineranti in diversorio vel privata domo divertere, urgente necessitate licet VII 22: 285, 7. Saecularibus negotiis ne se immisceat: v. saecularia. Ordines recipiens, monachus remanet Tim. 28*: 255, 19; episcopus creatus, habitum monachi servet VIII 27: 341, 5; episcopus monachus factus ab episcopali dignitate decidit S. Soph. 2: 484, 17.

MONASTERIUM - μοναστήριον. 1. Nemini m. aedificare licet, praeter conscientiam ordinarii loci IV 4: 73, 2; AB 1: 449, 1; ab episcopo deo consecrantur IV 24: 88, 4; sub ipsis auctoritate monachi sunt IV 8; 73, 5; ordinarius loci decernit de erigendo monasterio, orationes de erectione traditas recitat, de bonis monasterii in brevio inscribendis curat, quod in archivio episcopali deponendum est, de nominando hegumenum providet AB 1: 449, 4; v. hegumenus; episcopus m. construere - νεούργειν de propriis bonis potest, non vero de bonis dioecesis AB 7: 459, 10; VIII 15: 319, 24; m. restauratio - ἀνοικοδομή res veneranda et honorabilis est AB 1: 447, 12; de redditibus dioecesis ab episcopo aedificatum, m. non est, sed constructio dioecesanis bonis adscribenda AB 7: 260, 3; tale monasterium dioecesi adscribatur VIII 15: 319, 24; privatim constructum aedificantis est VIII 15: 319, 26; aedificator m. bonorum deo dicatorum amplius dominus ipse esse nequit AB 1:

ΜΙΣΘΕΙΑ, localitas Bas. 10: 110, 21; v. Σευθρός.

ΜΙΣΘΩΤΑΙ, conductores possessionum IV 3: 71, 9-18; v. saecularia 1.

MIXONIUS *Carth.* 94: 355, 19; Mizonius - Μεζώνος, metropolitanus Byzacenea provinciae *Carth.* *prooem.*: 253, 10; senes, epistolam mittit ad episcopum Africano *ibid.*: 253, 23; manu senis Mizonii *ibid.*: 255, 3.

MNEIA, commemoratione martyrum in missa *Laod.* 51: 151, 6.

MNHMAI, «memoria» martyrum celebrata ad eorum confessiones *Gangr.* 20: 97, 17; μνήμη ἀγῶνος, festum sancti *Bas.* 94: 192, 6.

MODIANUS - Μοδιανός, episc. *Cypr.* 1: 305, 3.

MONACHUS, 1. Ἀσκητῶν τάγμα. «numerus continentium et monachorum», *Laod.* 24: 140, 16; v. ἀσκητάς; παρθενεῖστες, virginitatem custodiennes *Gangr.* 9: 93, 4; ἀποτάξαντες, vocati per gratiam I 12: 33, 13-15; ἀκρατεῖστες, «continentes», *Carth.* 38: 258, 4; μονάκοντες, «monachi» IV 8: 76, 11; *Bas.* 60: 146, 21; μοναχος VI 42: 180, 12.

2. Habitus exterior: v. tonsura, σχῆμα 2; vestimentum nigri coloris induunt VI 45: 183, 5; - μελανεμονώντες VI 42: 180, 6.

3. Vitanda: Virginitatis votum transgrediens, monachus aut monialis, adulterit *Bas.* 60: 146, 16; v. sacrilegium 3; attamen variatur: monialis matrimonium fornicatio est *Bas.* 6: 103, 4; patres nostri virgines post professam virginitatem votum transgressas, ut digamos punierunt *Bas.* 18: 118, 19; *Anc.* 19: 70, 4; non fornicatrix, sed adultera est *ibid.* 120, 10; non prius recipitur quam a peccato cesseret *Bas.* 6: 103, 15; *Bas.* 18: 120, 12; monachus autem

sionem suam nihil habet proprium, sed omnia bona sua monasterio adscribenda AB 6: 457, 9; item, bona patrimonialia in dominium monasterii cedunt: bona dissimulata, vindicata venundantur et pauperibus distribuuntur *ibid.* 458, 2; haec etiam de monialibus valent *ibid.* 458, 19.

3. *S t a b i l i t a s p e r s e v e r a n d o - προσχαρτεῖν* in loco ubi mundo abrenuntiavit servanda IV 4: 73, 10; nemo suum monasterium relinquit ut in alio annumeretur, praeter conscientiam hegumeni sui VII 21: 281, 14; monachi commissariis ab episcopo - *έγχειροιμενών* CP missi ne ibi longo tempore maneat IV 23: 87, 7-11; ne foris et monasterio exant sine benedictione hegumeni VI 46: 185, 4; deserentes monasteria ut oratoria aedificant improbandi VII 17: 275, 4; deserentes monasteria propter persecutionem haereticorum beandi AB 4: 453, 12; monachi gyrovagi monasteria inhonorant, sibi confusionem afferunt, oboedientiae bonum evellunt AB 4: 454, 5; monasterium relinquens sive ut aliud petat, sive ut inter laicos vivat dannandus AB 4: 454, 16; fugitivos hegumenus quaerere, revocare ac curare debet AB 3: 452, 4: v. *h e g u m e n u s 2*. Episcopus monachum monasterii alienae dioecesis ne ad clerum promoveat, neve monasterio suo praeficiat *Carth.* 80: 321, 5; monachum non ordinet presbyterum omissa inquisitione de persona eius *Cyr.* 4: 282, 15; translatio monachi in aliud ne fiat sine licentia hegumeni sui VII 21: 282, 2; monasterium iubente episcopo relinqueret licet, si de restauratione in bono alias monasterii, de salute domus laici, vel de alio bono agatur AB 4: 455, 2; de visitationibus monachi et et aliis peccatis: v. *m o n a c h u s 3*, *ερημιται*, *έγχειροιμενών*, *gyrovagi*, *άνωχωρεῖν*.

4. *A d m i s s i o a d v i t a m m o n a s t i c a m*: virginum post diligentem et se-

veram probationem fiat *Bas.* 18: 121, 6; virorum ne ultro fiat, priusquam interrogati professionem explique faciant *Bas.* 19: 122, 1; nemo admittatur ad monast. vitam sine probacione VI 40: 175, 9; examen fit ab ordinario loci VI 41: 178, 12; admissio ad tonsuram monasticam ne fiat praeter praesentiam hegumeni sui AB 2: 450, 15; probatio triennalis est VI 40: 178; - δοκιμασία triennialis candidatos probatos - δοκίμους esse monstrabit AB

5: 456, 7; tempus probationis contrahi potest: si gravis morbus instat statim admittatur; si aliunde vir religiosus sit, semestre sufficit AB 5: 456, 11; de admissione monialium speciales regulas: v. *m o n a i a l e s 2* et 4.

Omnis homo, etiam peccator in quocumque peccato illapsus sit, monachus fieri potest VI 43: 181, 5; servus, praeter conscientiam domini sui, admitti nequit IV 3: 73, 17.

A e t a s a d m i s s i o n i s: v. *m o n a i a l e s 3*.

MONIALIS, 1. Παρθενίαν ἐπαγγειλάμεναι *Anc.* 19: 70, 4; παρθενόνα, virginitatem custodiens *Gangr.* 10: 93, 10; ἀποτάξαντη *Theoph.* 3: 265, 15; χανονικαί, regulares *Bas.* 6: 103, 4; τάγμα τῶν παρθένων *Bas.* 18: 119, 8; «*p u e l l a*» - κύρη *Carth.* 6: 219, 16; «*v i r g o*» - παρθένος *Carth.* 16: 230, 7; «*v i r g o s a c r a*» - λεπτή παρθένος *Carth.* 44: 261, 17; παρθένος IV 16: 82, 8; deo consecrata, sponsa Christi VI 4: 130, 8; ποντοτρία VI 40: 175, 1 (tit.); VII 20: 280, 10; χανονικαί VII 20: 281, 1; v. *d i a c o n i s s a*.

2. *A d m i s s i o v i r g i n i s p o s t e i u s s e d e c i m u m* vel septendecimum annum, praemissa probatione in monasterio, ab episcopo fiat *Bas.* 18: 120, 23; a parentibus oblate, ipsis non aperte virginitati consentientibus non sunt admittendae *ibid.* 121, 12; virginitas

propter deum vovenda *Gangr.* 10: 93, 10: v. *vir g i o* Aetas admittendae in monasterio non inferior decem annis sit VI 40: 175, 18; dispositio internae candidatae scrutandae sunt VI 45: 183, 9. Vestitionis ordo describitur VI 45: 182, 13

3. *V e t i t u m e s t*: extra monasterium pernoctare VI 46: 185, 3; foris exire, salva necessitate urgente cum benedictione hegumenae, non tamen sola, sed cum senioribus sororibus - πρωτέων VI 46: 184, 12; visitationes non recipiat, nisi praesente hegumena, hegumena ne visitetur, nisi praesente veta monacha VII 20: 280, 4: v. *c l a u s u r a*. De transgressione voti virginitatis: v. *m o n a c h u s 3*.

4. *C a r t h a g i n e*: «*p u e l l a r u m*» consecratio - καθέρεσσις a presbyteris non est facienda *Carth.* 6: 219, 16; 220, 7; virginis consecratio ab episcopo facienda, non ante vigesimum quintum annum *Carth.* 16: 230, 4 (tit.); 231, 4 (app.); attamen, si virginitas periclitatur vel morbus mortifer imminet, velare - καλύπτει ipsam ante illam aetatem licet *Carth.* 126: 397, 8; tutelam virginum episcopus vel presbyter ab eo delegati habent *Carth.* 38: 258, 7; 44: 261, 17; ab episcopo, vel, eo absente, a presbytero delegato committuntur «*v i r g i n e s s a c r a e*» curae graviorum seminarum «*vel monasterio virginum*» (deest in Gr.), ut simil habitantes invicem se custodiant *Carth.* 44: 261, 15; a nemine visitentur sine praesentia clericorum vel graviorum christianorum, de licentia eius qui tutelam eorum agit *Carth.* 38: 258, 4; virginibus sacris gyrovagis esse - πλαζόμεναι non licet *Carth.* 44: 262, 1.

MONITIO ante poenam ferendam: in presbyterum seditionis triplex observatione - παράδημης facienda est *Ap.* 31: 22, 10; presbyter vel diaconus seditus semel et iterum commoneatur

- προσκαλεῖσθαι et convocetur *Ant.* 5: 108, 24; 109, 3; episcopus accusatus, missis duobus episopis usque ad tres vices ad tribunal sistere iubatur *Ap.* 74: 45, 11; episcopus solus in provincia remanens conveniatur - ὑπομνήσκεσθαι a metropolitanō vicinae provinciae ut de electione ad sedes provideat *Sard.* 6: 166, 5; ammoneatur - ὑπομνήσκεσθαι episcopū qui clericū alienū ordinat *Sard.* 15: 182, 14; episcopi negligentes conversionem haereticorum conveniantur - ἔχαρτον a vicinis episcopis *Carth.* 121: 392, 11; conveniatur - ὑπομνήσκεσθαι *Carth.* 123: 394, 19; commoneantur - ὑπομνήσκεσθαι clerici et monachi extranei CP diutius comorantes IV 23: 87, 16; ignorantī sit admonitio - προφυλακτήριον epistola mea *Bas.* 90: 176, 5.

MONOTHELITISMI auctores enumerauntur VI 1: 118, 14.

MONOTONIA, «*c o n t u m a c i a*» *Carth.* 54: 279, 12; 122: 394, 7; «*p e r t i n a c i a*» *Carth.* 78: 319, 11.

MONOTROPΟS βίος, solitaria vita VII 22: 284, 14.

MONTANISTAE, «*qui hic dicuntur phryges* II 7: 54, 6: v. *r e c o n c i l i a t i o n e* per baptismum, *p e p u z e n i*, *p h r y g e s*.

MORIBUNDI, 1. έξοδεύοντες: lex antiqua regularisque servabatur ut, si quis egreditur e corpore, ultimo et necessario viatico - ἔφοδον minire privetur I 13: 35, 4; *Cyr.* 5: 284, 5; iam defunctis viaticum - σύχαροις non detur *Carth.* 18: 232, 18. Episcopus, qui relicta sede alienam pervaserit, nec ad finem vitae laicam communio nem accipiat *Sard.* 2: 161, 17.

2. Lapsorum in peccato reconciliatio in exitu vita firma manet, si convalescant *Dion.* 5*: 15, 1; *Dion. intr.*: 3: 22, 10; presbyter vel diaconus seditus semel et iterum commoneatur

P 16. 414. Paenitentes in pericolo mortis sub conditione - bei δημο recipiuntur *Anc.* 6. 64. 4; et si convalescant sententiam expletant ibid. 62. 7 (*ideat* nō *de*) - absolvatur mulier, si promiserit quod facta inoculum, dissolvet matrimonium cum leviro *Nec.* 2. 76. 6. haereticus in exitu vitae recipiendi, si vere se paenitent et operibus zelum salutis aeternae probent *Bas.* 5. 103. 4. lapsum a fide reconciliatus, si convalescat, iterum extra ecclesiam sistat *Nys.* 2. 220. 9. paenitentem moribundum reconciliatus, si revixerit, ad gradum paenitentiae redditur, in quo stabat *Nys.* 5. 220. 11. Catechumenus mortuus, etiam a daemone corruptus, baptizandus est *Tim.* 2. 239. 14. *Cyr.* 5. 284. 1 v. *baptismus* 4.

MORTIFICATIONES - κάθαρσις *Anc.* 2: 57. 16 v. *paenitentia* 4.

MORTUI non indicantur in tribunali *Pape*: 518. CP 1. 448. 12.

MULIER - γυνή, vestitile virili ne utatur sub nomine ascendi *Gang.* 13. 94. 77; cotunnam non tondat ut obedientiam ita solvat *Gang.* 17. 96. 13; mulieri tempore divini officii loqui non licet *VI* 70. 208. 4. in episcopis et virorum monasterie commorari vetatur *VII* 18. 276. 4. in itinere infanten partum si neglexerit homicida fit *Bas.* 33. 131. 17 v. *menstruans*, οὐκοτ, continentia 5.

MTPA, unguenta clericis prohibentur *VII* 16. 273. 7.

MTPYPOI, unguentarii ne illis codices s. scripturarum et patrum venundentur *VI* 68. 206. 11.

MTPON, s. chrisma, quo haeretici ad reconciliandum unguendi sunt *II* 7. 53. 23 v. *χρίσμα*.

MUSCAE, μύγα: cavendum ne eucharistiam tangant *Bas.* 93*. 191. 1.

MOTΣΛΙΟΣ, episc., s. ordinationes consult *Sard.* 18. 185. 12; non est episcopus, ut laicus recipi potest *Sard.* 19. 186. 10.

MΤΣΟΣ, «scelus» *Carth.* 8: 222. 5; horror *AB* 1. 448. 15.

MΥΣΤΑΓΩΓΙΑ θεία, «divinum sacrificium» *VIII* 27. 340. 19. 341. 2.

MΥΣΤΗΡΙΟΝ 1. Έν μ., in arcane *Bas.* 91. 179. 14; τὰ μ., arcanae traditiones *Bas.* 91. 181. 11; μυστική παράδοση arcana traditio *Bas.* 180. 22; τὰ μυστικά, arcana *Bas.* 92. 185. 18. 2. Ἄγρια μ. «sacra ministeria» *Carth.* 25. 241. 7. «mysterium ecclesiasticum» - θεωρεία dist. α μυστηγωγία *VIII* 27. 341. 4; 340. 20. 3. «Misteria sacrosancta», ss. sacramentum *Laod.* 7. 133. 15; *Bas.* 90. 177. 21; *Bas.* 91. 180. 17; *Theoph.* 8. 269. 6. *Tim.* 3. 242. 2; *VI* 32. 166. 5; *VI* 66. 204. 16.

NAMPULUS Ναμπύλος, episc. *Cypr.* 1. 305. 6.

NAΟΣ, aedes sacra - λέπις v. *VI* 88. 224. 7; templo venerabilia - οστρον v. *VII* 7. 261. 6; *VII* 4. 253. 7.

ΝΑΡΘΕΞ, vestibulum ecclesiae *Greg.* 11*. 29. 15.

NATALITIUM - γενέθλιον, dies natalis hominis, non celebrandum in quadragesima *Laod.* 52. 151. 12; γ. μαρτύρων missam connotat que non fit in quadragesima *Laod.* 51. 151. 4; v. μάρτυρος.

NATIVITAS D. N. J. C.: partus - πόνος absque secundinis, sine semine, inenarrabilis *VI* 79. 215. 11. 216. 9; festum nativitatis a Theophanis distinctum *Tim.* 23. 254. 21; vigilia ieiunatur CPI, non autem Alexandriæ *ibid.* 254. 7-21.

NECESSITAS: v. *ἀνάγκη*.

NEKTARIOΣ, episc. CP: electio *II intr.* 42; praesidet synodo *CP intr.* 437; *CP* 1. 439. 4; 440. 3; 441. 13; 443. 4. 444. 3.

NEHEMAN Syrus *Bas.* 16. 115. 21; *Tar.* 1. 322. 6 sqq.

NEMESIANUS - Νεμεσιανός, episc. *Cypr.* 1. 305. 5.

ΝΕΝΟΜΙΣΜΕΝΟΝ, traditione statutum *Tim.* 23*. 252. 33. 253. 4 v. *νόμος*.

NEOCAESAREA in Ponto, sedes Gregor.

Thaumaturgi *Greg. intr.* 17; synodus ibi habita *Nec.* *intr.* 74; *I intr.* 22.

ΝΕΟΦΩΤΙΣΤΟΣ, recenter initiatus baptizante *Bas.* *prooem.* 141. 28.

ΝΕΟΦΙΤΟΣ δ. Εράσιστος, reclesus *Genn.* *intr.* 290.

N

NEOPHYTUS recenter baptizatus - φενόθεος; non promoveatur ad ordinis maiores *Laod.* 3. 131. 17; episcopus doctor aliorum est exemplo anteire debet, recenter ex gentilitate aut mala vita conversus non admittatur ad episcopatum, nisi ex vocazione divina *Ap.* 80. 40. 11; cf. *Nec.* 12. 80. 17; simul ac baptizati ad presbyteratum vel episcopatum non promoveantur *I* 2. 24. 26; neophytus, non promovendus ad diaconatum, presbyteratum vel episcopatum, aestimabitur is, qui non dedit specimina bonae vitae in unoquoque precedentia gradu clericatus per longum tempus *Sard.* 10. 174. 14; nemo clericus vel monachus subito - δημός; episcopus creetur, sed interstitiis peractis *AB* 17. 478. 6. v. *interstitia*; neophytus sec. fidem - σίεναι, vel sec. sacerdotalem sortem - χρήσις; non promoveatur *VIII* 5. 301. 23. 302. 6; neophytus est nuper tonsus clericus aut monachus *ibid.* 302. 14. cf. *Cyr.* 4. 282. 8; Photius neophytus: v. *interstitia* 3. Φωτιος *CP.*

NEOPTERIN, novo opere monasterium condere *AB* 7. 459. 19; νεοπτερία *ibid.* 459. 10.

NEPOTISMUS: episcopus successorem in sede sua fratrem aut filium aut cognatum invalide ordinat *Ap.* 76. 46. 18; successorem sedis suae ipse instituere nequit *Ant.* 23. 122. 14; clericorum admissio non fiat sine probatione ex cognatione vel benevolentia *Bas.* 89. 174. 1; improbadus est mos, quo ad clerum proles sacerdotum admittitur, sine probatione vitae *VI* 33. 166. 11; v. *Armenii*.

ΝΕΦΟΔΙΩΚΤΑΙ, nubes expellentes, i. e.

serenum promittentes VI 61: 197, 15:
v. pagani 4.

NHΣΤΕΙΑ, NHΣΤΕΤΕΙΝ 1. v. ieiu-
niūm.

2. «Abstinentia», sese abstinuerunt
ab occurrendo *Carth.* 100: 365, 18 et
app.

NICAEA, civitas, metropolis Bithyniae
I lemma: 23, 4; *II I:* 45, 18; *Carth.*
Apia: 423, 10-21.

2. Concilium Nicaenum I, historia *I*
intr.: 27; tanquam synodus Orientis
a Constantino imperatore congregatum
Pape: 509 n. 1; 510; subscriptiones *I*
intr.: 22 n. 15. Nicaena fides,
symbolum *II:* 45, 18; 318 patrum
VI I: 112, 10; confessio fidei *Carth.*
prooem. 199, 18.

Nicaeni canones servandi sec. litteram
et sec. consuetudinem exinde ortam
Carth. *prooem.*: 200, 7; statuta N.
confirmanda *ibid.*: 199, 5; acta authentica
CP inveniuntur *ibid.*: 204, 11;
statuta sec. exemplar Carthaginense
allatum servanda *Carth.* 1: 214, 10;
canones et symbolum a Cyri-
illo Alexandrino et ab Attico CP
ad synodum mittuntur *Carth.* *Apia:*
422, 10; 424, 14; de errore commisso,
canones Sardenses pro Nicaenis sumendo
Pape: 522.

Citantur Nicaeni canones: c. 3
Bas. 88: 170, 8; c. 4 *VII 3:* 251, 2;
c. 5 *Carth.* *Apia:* 432, 18; *VII 6:*
258, 8; c. 6 *II 2:* 46, 21; *VIII 17:*
322, 26; c. 8 *Bas.* 47: 137, 18; *Theoph.*
12: 271, 11; c. 9 *Theoph.* 3: 266, 2;
c. 13 *Nys.* *intr.:* 202; c. 15 *II intr.:*
42; *Naz.* *intr.:* 228; c. 17 *Bas.* 47:
137, 17.

2. Nicaenum II concilium, historia
VII intr.: 242.

NICETAS Paphlago, auctor actorum
graecorum concil. VIII (?) *VIII intr.:*
290 n. 12.

NIKIOU Ioannes, chronographus *Theoph.*
intr.: 259.

NICOLAUS I, papa Romanus, «organum
spiritus sancti» *VIII 2:* 296, 4; a
falso nominis concilio photiano ana-
thematizatur *VIII 6:* 305, 2; Photium
sententia synodali damnavit *VIII 6:*
304; clericos Photii sectatores depositus
VIII 25: 338, 6.

NICOMEDES - Νικόδημος, episc. *Cypr. I:*
304, 17.

NIKOΠΟΛΙΤΑΙ, destinatarii epist. *Bas.*
intr.: 90; 95: 193, 10; Theodosium pre-
sbyterum cum litteris ad Basiliūmittunt *Bas.* 95*: 193, 18; adversus
arianos insurgunt *ibid.*: 197, 3.

ΝΙΑΜΜΩΝ, episc., ab uno Theophilō
ordinatus *CP intr.:* 437 n. 5.

NINELLUS Rusurrianensis - Νινέλλος
'Πουστρινάτης, legatus Caesiensis
provinciae (subscr.) *Carth.* 133: 409, 20;
Rusurrensis - 'Πουστριπενσανός, lega-
tus Caesiensis *Carth.* *prooem.:* 401,
14.

NICETIUS - Νικήτιος, metropolitanus
Mauritanie Sitiphensis *Carth.* *prooem.:*
328, 6.

NOMINATIO ad ecclesias: v. cleri-
ci 4, episcopūs 3c.

NOMOS, lex consuetudinaria: χανονικὸς
καὶ παλαιός, antiqua et regularis *I 13:*
35, 4; maiorem vim habet quam ἀρχὴ^ς
Bas. 87: 162, 4; de sensu *Pape:* 495;
ex traditione patrum oritur *Bas.* 50:
139, 17; τὸ νεωμαρμένον lege tradi-
tionis consecratum *Tim.* 23*: 252, 33;
253, 4; νομοθετήσθε, «promulgata»
in synodis *Carth.* *prooem.:* 214, 4.

NONA, ἑκάται, officium liturgicum
Laod. 18: 137, 16.

NONNA, mater Greg. Naz. *Naz.* *intr.:*
227.

NOTARIUS eccles. Carthaginensis: v.
Daniel, Laetus.

ΝΟΥΜΗΝΙΑ, novilunium: rogos accen-
dere et salire damnatur *VI 65:* 203, 4:
v. pagani usus 2.

NOVATIANI - νονατιανοί, haeretici: qui
se catharos appellant *I 8:* 30, 3: v.
cathari.

ΝΟΒΑΤΟΣ - Νοβάτος, episc., legatus
Mauritanie Sitiphensis *Carth.* *prooem.:*
207, 2; N. Sitiphensis - Νοβάτος Σιτι-
φεωνάτης legatus Maur. Sitiphensis
Carth. *prooem.:* 401, 11; N. Sitiphensis,
eiudem provinciae (subscr.) - Νοβάτος
Σιτ., τοποθετητος τῆς Βυζαντίης ἐπαρ-
χίας (errat Gr. repetendo clausulam
praecedentis episcopi) *Carth.* 133: 409,
17: v. Leo alius.

ΝΟΒΕΡΚΑΕ inimicitiae adversus pro-
vignos *Bas.* 87: 168, 14.

ΝΟΒΙΤΙΑΤΟΣ, tempus experimenti: v.
monastica vita 3, monia-
lis 2.

ΝΟΜΕΡΙΑΝΟΣ, Rusguniensis - Νομερι-
ανός 'Πουστρινάτης, episc., legatus
Caesiensis *Carth.* *prooem.:* 401, 15;
Νομ. 'Πουργουριώτης leg. prov. Caes.

(deest Lat.) *Carth.* 133: 410, 4.

ΝΟΜΙΔΙΑ - Νομιδία secunda primatia
Africana (Numidia et duo Mauritaniae)
Carth. 17: 231, 11; provincia duarum
Numidiarum: legati *Carth.* *prooem.:*
198, 4; una metropolitana sedes *Carth.*
prooem.: 252, 8; *prooem.:* 327, 22;
Constantina est metropolis civilis a
prima sede distincta *Carth.* 86: 331, 16;
legati non poterunt mitti ad synodum
propter tumultum tironum *prooem.:*
337, 20; 338, 20; delegati Numidarum
episc. ad synodum peragendam *Carth.*
127: 398, 16; legati prov. Numidiae
prooem.: 401, 2; (subscr.) 133: 407, 21:
v. Alypius, Augustinus, Aurelius Numid., Crescen-
tianus, Maurentius, Placentius, Possidius, Xan-
tippus, Germania Nova.

ΝΟΜΙΔΙΟΣ - Νομιδίος, Maxulitanus e-
pisc. *Carth.* 8: 221, 15; 54: 279, 1;
55: 281, 9; *prooem.:* 337, 14.

ΝΥΜΦΗ sponsa Christi, monialis *VI 4:*
130, 10.

ΝΥΤΙΑΙΕ: v. matrimonium.

OBLATA 1. d o n a f i d e l i u m - καρ-
ποφορία, pro ecclesiae necessitatibus
bus valde laudabilia *Gangr.* *epil.:* 99,
12; non praeter conscientiam episcopi
percienda et distribuenda *Gangr.* 7:
92, 7; oblationes in pauperes, κα-
ρποφορία eodem modo habendas *Gangr.*
8: 92, 16; oleum luminarium et incen-
sum ad altare semper portantur *Ap.* 3:
9, 13; novae spicae et uva tempore suo
ibid.: 9, 10; mel, lac, sicera, volatilia
et legumina super altare ad benedic-
tionem non ponenda *ibid.*: 9, 4; *VI 57:*
194.7.

Ex oblatis ad missam, pane et vino,
quidquid remanet a solis clericis et
fidelibus consumendum *Theoph.* 8:
269, 4. O. fidelium ad bona ecclesiae
pertinent *Cyr.* 2: 280, 4; oblationes
pro missa - δωροφορία *Cyr.* 8*: 289, 16;

coctae carnes benedicenda ne in sacrario ponantur VI 99: 235, 20; deo dicata bona - ἀντιθεσθαι (pro monasteriis) AB I: 448, 17; v. monasterium 3.

2. Primitiae oblatae - ἀπαρχή: uva extra missam benedicenda et distribuenda VI 28: 159, 8; primitiae pomarum ad dominum episcopi portantur clero distribuenda Ap. 4: 10, 4. Carthagine primitiae: mel et lac, uva et frumentum ad altare offeruntur, extra missam benedicuntur, mel et lac die quo sacramentum infantum administratur Carth. 37: 257, 9 (deest in Lat.); in missa nihil offeratur praeter panem et vinum aqua mixtum Carth. 37: 257, 5.

OBOEDIENTIA - ὑπακοή, ὑποταγή: v. monastica vita 2.

OBOLOΣ, nummus: pro communione exigere simoniacum est VI 23: 153, 8.

OCCIDENTALES ecclesiae - δυτικαὶ Carth. Apiai.: 420, 17; tomus occidentalium II 5: 48, 18 et app.; II intr.: 44 n. 21.

OCTOBER mensis: dies 9, i.e. φασῷ Aegyptiorum 10., hyperberetae 9. Ap. 37: 26, 9.

OFFERRE panem et vinum in missa - προσφέρειν: presbytero lapso vetatur Ant. I: 57, 4; o. sacrificium missae I 18: 39, 10; v. προσφέρειν; ad offertorium imperator ingreditur ad altare dona oblatus, ex antiqua traditione VI 69: 207, 9.

OFFICIA I. Liturgica: v. λυχνία, nona, vespera, σύναξις; off. liturgica - συνάξεις in ecclesiis celebrata sancta et utilia sunt Gangr. epil.: 99, 4; non contempnenda Gangr. 5: 91, 11; extra ecclesiam ea celebrare nefas Gangr. 6: 91, 17; sine presbytero ab episcopo approbatu non sunt celebranda ibid.: 91, 19; in officio IV 26: 89, 13.

nonae et vesperae semper eadem orationes dicantur Laod. 18: 137, 16; officium missae: v. missa 2.

2. Ministerium sacrum - λειτουργία, διακονία: v. depositio 2, presbyteri 2.

3. Ὀφφικὸν ἐκδηλησαστικόν, in curia episcopalī VI 7: 132, 17; 133, 2: v. ἔγκεχειρισμένοι, curia.

ΟΓΔΟΗ, octava dies, aeternitatis numerus mysticus est Bas. 91: 182, 16-23 sqq.

OΙΚΕΙΟΣ, i. Oik. ἐπίσκοπος, proprius IV 8: 76, 20; v. ordinarius loci.

2. Ad familiam pertinens: affinitas - οἰκείων Bas. 87: 166, 23; 167, 1; affinitas spiritualis VI 53: 189, 19.

OΙΚΕΤΑΙ, servi familiares in domibus potentum a presbytero instruendi in s. religione VII 10: 265, 10.

OΙΚΟΔΕΣΠΟΙΝΑ, matrona Carth. 60: 298, 2.

OΙΚΟΔΟΜΗ, aedificatio spiritualis ecclesiae procuranda VI 30: 160, 18; aed. populorum Cyr. 4: 281, 19; 283, 6.

OΙΚΟΝΟΜΟΣ I. Administrator bonorum ecclesiae proprie ordinarius loci est: oik. Θεοῦ Ap. 38: 26, 16; v. episcopus 5f, bona 4; commissorie administrat ea clericus - ἄκεχειρισμένος Gangr. 7: 92, 10; qui oeconomus pauperum nominatus est Gangr. 8: 92, 18; episcopus administrat bona cum conscientia presbyterorum et diaconorum Ant. 24: 123, 10; 25: 125 20; oeconomus dioecesis a clero propositus ab episcopo nominatur ad administranda bona ecclesiae Theoph. 10: 270, 7; bonorum dispositionis dominus tamen episcopus semper manet Cyr. 2: 280, 2; parti bonorum ecclesiae clericum episcopus praeficere potest IV 3: 71, 22; ad totalitatem bonorum dioecesis oeconomus nominare oportet IV 26: 89, 13.

Ex clero dioecesis sit, sec. sententiam ordinarii administret, expensas testifiet, bonis invigilet ibid.: 89, 18; administratio testifica, non ἀμάρτυρος esse debet ibid.: 89, 20; sede vacante oec. redditus ecclesiae administret IV 25: 89, 7; in unaquaque dioecesi oeconomus esse debet, item in monasterio VII 11: 265, 16; si omititur, patriarcha in metropolitana sede, metropolitanus in suffraganea nominet ibid.: 266, 2.

2. Dispensator paenitentiae: v. paenitentia 3.

OΙΚΟΝΟΜΙΑ, dispensatio I. Regimen ecclesiae: pastoralis cura in episcopo est: v. episcopus 5; administratio bonorum ecclesiae: v. oikovōμος.

2. Dispensatio paenitentiae: v. paenitentia 3, episcopus 7.

3. Indulgentia iudicis in applicanda lege ex consideratione boni communis (dist. a consideratione personae iudicandae, de qua: v. φιλανθρωπία, dispositiones) Bas. I: 97, 17; 98, 7-9; Cyr. 7: 286, 14; prudentia eam prescribit ibid.: 287, 15; 6*: 285, 25-27; ne per severitatem salus aeterna impeditur Bas. I: 98, 13; Tim. 19*: 252, 16; sic patres egerunt erga virginis lapsas Bas. 18: 119, 24; ne quid deterius accidat Bas. 26: 127, 9; sic in Asia baptismus schismatistarum receptus fuit Bas. I: 97, 17; sic Iconii et Romae non omnes haeretici rebaptizantur Bas. 47: 137, 20; propter bonum commune ecclesias et pacem Carth. 68: 308, 8-17; ad procurandam unitatem catholicam ibid.: 310, 2.

Ubi exacta observantia legis - ἀνθεῖα impossibilis est oeconomia utendum VI 37: 172, 10; utraque scire oportet, exactam observantiam legis et consuetudinem indulgentem - τὰ τῆς συνηθείας, ut haec applicetur, ubi illa in damnum foret Bas. 3: 103, 14; VI 102: 241, 12.

ΟΙΚΟΣ, aedes: v. oratorium; οἶκος Θεοῦ domus dei, ecclesia Gangr. 5: 91, 11.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ σύνοδος. I. oecumenica, totam ecclesiam catholicam respiciens (graphia obv. σ. est scholion in I 13: 35, 12 app.); Nicaenum convocatum est, tanquam synodus Orientis Pape: 510; prima nuncupatio et sensus II intr.: 43; Pape: 504. Sensu proprio oecumenica III I: 58, 2; 3: 59, 15; 7: 62, 22; 8: 65, 4; 65, 15; IV 10: 78, 10; se ita appellat Trullana VI alloc.: 101, 18; 109, 11.

2. Oecumenitas materialis, i.e. participatio capitum omnium ecclesiarum, nunquam data est Pape: 505; neque acceptatio subsequens ab omnibus Pape: 506; participatio Romani pontificis semper requisita est in forma approbationis antecedentis, vel concomitantis, vel subsequentis Pape: 507; 516.

Elementum formale oecumenicitatis: infallibilitas in rebus fidei, suprema auctoritas in re disciplinari, adhaesione Romani pontificis datur Pape: 525; hoc ex historia octo conciliorum patet ibid.: cf. introd. ad unumquoque concilium; quia Romanus Pontifex supremus index in ecclesia est Pape: 520: v. concilium.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ πατριάρχης, titulus CP episcopi: v. primatia CP.

OLEUM - θάλα: v. oblate, ieiunium I, communicatio I.

ΟΛΥΜΠΙΟΣ, episc. Sard. 17: 184, 6. — , episc. Gangr. syn. 85, 12.

ΟΜΟΦΟΡΕΙΝ, palio - ὁμόφορον insignitum esse, privilegium concessum certis episcopis pro certis tantum temporibus VIII 27: 340, 12; 341, 13; conceditur metropolitanus a patriarcha VIII 17: 323, 10.

ΟΝΗΣΙΜΟΣ, de quo Paulus in Philem. II Ap. 82: 49, 19.

ONOMA, ὄντε τοῦ δ., propter nomen christianum Petr. 2: 35, 13; τιμὴ τοῦ δ. tituli (episcopalis) honor I 8: 31, 12; v. honor.

OPERA necessaria ad probandam dispositionem internam paenitentis Bas. 5: 103, 8; v. dispositiones 1; e mortuis o. - ἀπὸ τῶν νεκρῶν ἔργων εἰς τὴν ζῶσαν ἡδονή Nyss. I: 204, 15; fructus paenitentiae sunt Petr. 3: 37, 2; fructus mandatorum Carth. 113: 381, 4.

OPTATUS - Ὄπτατος episc. subscripti epist. ad Caelestinum Roman. Carth. Apiar.: 428, 10.

OYE, non «vespere», sed «tardius» significat Dion. I: 7, 14.

OPUS operantis: ex o. op. sacramentorum confectionem pendere: benedictio sanctificationis transmissio est; qui istam non habet ob peccatum commissum quomodo eam transmittere poterit Bas. 27: 127, 21; VI 26: 157, 6; Tar. I: 319, 15; itaque haeretic et etiam schismatici valide sacramenta conficerne nequeunt Bas. I: 95, 8; 97, 1; Cypr. I: 307, 3-12-18; 309, 21; 310, 6; 311, 9-18; 312, 15; 313, 5; in ecclesia catholica sacramenta - ἀγάπης (baptismus) salubriter et aeterni et vitaliter accipiuntur, haereticis autem damnationis poenam conquerunt Carth. 57: 292, 22; v. reconciliatio 1-2.

ORANDI lex, lex credendi: sicut baptizamur, ita et credere debemus Bas. 91: 184, 14.

OPAPION, insigne diaconi: subdiaconis, lectoribus et cantoribus non permittitur Laod. 21: 139, 19; 22: 140, 6.

ORATIO obtinet remissionem peccatorum in fratribus: v. libellatici; oratio officium speciale monachi est: v. monastica vita 2; orationum ordo - εὐχα in missa, post homiliam; una pro catechumenis, una pro paenitibus, tres pro fidelibus, quorum pri-

ma secreto - διὰ σιωπῆς, reliquae cum exclamacione - διὰ προσφωνῆσσος, ac post pacem fit ἀναφορὰ Laod. 19: 138, 5; in officio nonae et vesperae semper eadem preces recitentur Laod. 18: 137, 16; orationes - λεσται solas recitentur, quae a synodo probatae, vel etiam a prudentioribus - συνετέροι collectae sunt Carth. 103: 368, 12-18; tales sunt praefationes - προσκύνα, commendationes - παραθέσεις, manus impositiones - ἐπιβάσεις τῆς χερὸς ibid.: 368, 14; commendatio animas defuncti - παράθεσις Carth. 41: 260, 2; ad orientem verti inter orandum ex traditione non scripta est Bas. 91: 180, 6.

ORATORIUM, aedes sacra I. Οἶκος Ap. 10: 12, 20 (?); Ant. 2: 106, 7; Laod. 58: 153, 19; εὐχατήριον, ναός, templum Greg. II: 29, II: 30, 3.

2. O. p u b l i c u m - εὐχατήριος οἶκος ne aedificetur praeter voluntatem ordinarii loci IV 4: 73, 3; VII 17: 275, 4; oratoria hospitiorum, monasteriorum et martyriorum clericos sub auctoritate episcopi habent IV 8: 75, 19; o. p r i v a t u m - εὐχατήριος οἶκος εὐδαιμονίας: missae celebratio praeter consensum ordinarii interdicitur VI 31: 162, 5; item baptismi VI 59: 195, 7; missae et baptismi AB 12: 469, 4; o. privata in domibus potentum VII 10: 264, 12-16. O. publicum distinctum a κοινωνίᾳ videtur esse ecclesia - ἁγιολογία, in qua agapas celebrare non licet VI 74: 212, 4.

ΟΡΧΕΙΣΘΑΙ choream dare: ἐπὶ σκηνῆς, saltationes in scena VI 51: 188, 16; «saltare» - βαλλέσθαι in cena nuptiali christianis prohibetur Laod. 53: 151, 17; δρῦχοις μωσαραι, sceleratissimae saltationes paganorum per vicos et plateas, in natalitiis martyrum Carth. 60: 297, 18; δ. sub nomine deorum VI 62: 199, 1 δ. δημόσαι γυναικῶν in Brumaliis damnantur ibid.: 198, 17; v. p a g a n i 1.

ORDINARIUS loci: διὰ κατὰ τόπον ἐπίσκοπος IV 16: 82, 14; VI 31: 162, 8; VII 41: 178, 11; VII 17: 275, 11; δῆμος πόλεως IV 4: 73, 5; episcopus proprius: θεοῖς ἐπ. I 16: 37, 22; Ap. 15: 15, 9; IV 7: 76, 9; IV 9: 77, 6; VII 10: 264, 14; οἰκεῖος IV 8: 76, 20; VII 33: 167, 14.

ORDINATIO sacra: v. χειροτονία, χειροτονεῖσθαι, προχειριζεῖσθαι. De o. episcopi: v. episcopus 3 b.

1. Conferunt clericis maioribus et minoribus: v. clerici 1.

2. Minister o. est episcopus, potestate apostolis et eorum successoribus a Christo data Genn. I: 293, 7-17; 294, 5; ordinans s. spiritus minister est Tar. I: 316, 11; successio non interrupta protestatis ordinandi requiritur Bas. I: 97, 1; chorepiscopus de consensu ordinarii loci in scriptis dato potest presbyteros et diaconos ordinare Auc. 13: 65, 14; caeteros clericos autem ex ordinaria sua potestate: v. chorepiscopus; hegumenus presbyter lectorem pro monasterio per se ordinare potest: v. hegumenus; episcopus «in partibus» valide clericos etiam ad se non pertinentes ordinat VI 37: 172, 3.

3. Conferenda est o. publice in ecclesia praesentibus fidelibus Theoph. 7: 268, 8; post exitum «audientium» fit Laod. 5: 132, 10. Ordo sequendus est: cleri consensio de nomine et designatio candidati; examen canonicum - δοκιμασία ab episcopo; ordinatio publice conferunt, clero explicitis verbis consentiente et populo ab episcopo iusso ut opinetur de candidato Theoph. 7: 267, 27 et 268, 7.

4. Ordines maiores conferri videntur minoribus non praecedentibus Laod. 3: 131, 18; presbyter ordinatur, qui non fuit diaconus Neoc. 12: 80, 17; attamen: v. interstitia. Ae-

tas ordinationis: v. presbyter, diaconus, subdiaconus, lector, tonsura.

5. Effectus ordinationis remissio peccatorum, carnalibus exceptis, esse dicitur Neoc. 9: 79, 12; litterae o. ab ordinante dandae sunt: v. litterae 3. S. ordinationem qui negaverit vel ut laicus vixerit, paenitens, in laicorum communionem recipitur Tim. 26*: 254, 14; qui ob metum hoc fecerit: v. lapsi 6.

6. Irrita est o. collata ab haereticis rebaptizandis: v. reconciliatio 2 per baptismum; ab omnibus haereticis et schismaticis, propter defectum successionis in potestate ordinandi Bas. I: 97, 1: v. reordinatio; tamen in his οἰκονομίαι est utendum: v. οἰκονομία 3. Irrita est o. simoniaca: v. simonia; sine titulo collata IV 6: 74, 20; clerici alieni: v. clerici 4, episcopus 3c, irrita.

7. Iteratio validae ordinationis prohibetur Ap. 68: 42, 19; depositus presbyter lectorem pro monasterio per se ordinare potest: v. hegumenus; episcopus «in partibus» valide clericos etiam ad se non pertinentes ordinat VI 37: 172, 3.

8. Categorias in qua annumeratur membrum ecclesiae: v. τάγμα.

ORIENS I. ἀναροταλία: ad orientem verti inter orandum ex traditione non scripta est Bas. 91: 180, 6; quia Eden in Oriente sita est, quam recuperare optamus ibid.: 182, 2.

2. Dioecesis civilis Orientis II 2: 46, 19; v. primatiae.

ORIENTALES ecclesiae: Alexandria, Antiochia, CP Carth. Apiar.: 420, 1.

ΟΡΙΓΕΝΗΣ, Origenes Dion. intr.: I. Greg. intr.: 17; a Trulliano damnatur VI I: 116, 21; graecas fabulas re-

finxit, apocatasim ac metempsycho-
sim VI 1: 117, 1.

ORIGINALE peccatum: παλαιὸν παρά-
πτον VI 73: 211, 8; perversitatis dia-
boli vestigia VI 96: 234, 12; reliquiae
e « vulnere serpentis » VI 102: 240, 20;
ab inimico plantata in nobis cupiditas
Genn. 1: 209, 2; peccata prolis ante
aetatem patrata parentibus adscriben-
da Carth. 35: 256, 10; negantes pecc.
orig. damnantur Carth. 110: 376, 16;
item, negantes id a baptismio deleri
ibid.: 377, 4; v. προγόνια ἡ.

ORPHANI - δραχμῶν ἀποστότων, indi-
gentium cura ad episcopum spectat
IV 3: 72, 1; pro pupillis apud impera-
torem intercedendum Sard. 7: 169, 6;
v. ἐπιτρόπη 1.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ, qui recte de fide sentit
IV 14: 81, 10-12; opp. ἑτερόδοξος
ibid.: 80, 18; opp. αἱρετικός *ibid.*:
81, 3-8; « christiani catholici » δ. χρι-
στικού Carth. 22: 238, 5; Carth. 36:

256, 16; δρόσος ὁρέως opp. αἱρετικός VI
92: 292, 11.

OSCULUM: pacis in missa - εἰρήνη ante
anaphoram Laod. 19: 138, 16; - δοκτο-
ρικός Tim. 9: 245, 17. Oscula prohibita, a
diacono vel presbytero confessa, sus-
pensione ab officio punienda Bas. 70:
149, 20.

OSSIUS, Cordubensis episc.: v. Ho-
sius.

ΟΣΠΙΡΙΑ, legumina Ap. 3: 9, 10; v.
oblata.

OSTIARIUS - θυρωρές Laod. 24: 140, 16;
v. clericis; ianuae a subdiaconis
custodiuntur Laod. 43: 148, 10.

ΟΘΟΝΙΟΝ, lineum sacram altaris Ap.
73: 45, 4; v. indumenta.

ΟΤΙΑΡΙ - σχολάζειν, otium dominicale
observandum, non sabbato Laod. 28:
142, 14; v. sabbatum 2.

ΟΖΙΑΣ, rex Israel VI 69: 207, 9 app.

P

PACIS - Πάλες ecclesia in Hippone-Regio,
in cuius secretario synodus habita est
Carth. proem. 249, 15; intr. 194.

PACTA - συνθῆκαι Bas. 40: 134, 17; v.
contractus, votum 1.

PAENITENTIA, 1. Cordis paenitentia - μεταμετεσθήτη « paenitendum ger-
runt » I II: 33, 6; paenitentiam agentes
IV 7: 75, 13; δι μετανοή καὶ ἀποτροφή
paenitentes et conversi ad deum Bas. 1,
39; lapsi paenitentes nondum reconciliati
tanquam vinci ac condemnati

ante tribunal dei sistent Dion. 5*: 15, 18; v. dispositions. 1.

2. Finis impositae (satisfactionis)
purificatio peccatoris est - καθάρισις
Nyss. intr.: 201; paenitentia medicatur
omnem morbum animae Nyss. 1: 203,
18; curatio paenitentis procuranda
Nyss. 8: 226, 2; VI 102: 239, 11;
v. θεραπεία.

Sola poena mere punitiva depo-
sitio totalis esse videtur, quia perpetua
est, nullam restitutionem in pristi-
num statum admittit Bas. 3: 100, 22;

post rite expletas poenas datur recon-
ciliatio propter bonitatem dei Laod. 2:
131, 12. In articulo mortis cessat omnis
poena; an reviviscat, si vixerit: v.
moribundi.

3. Dispensator poenarum - ol-
χοντῶν τὰ τῆς μετανοίας Nyss. 4:
215, 19; cui concretum est solvere et
ligare Bas. 74: 151, 13; paenitentia
ab episcopo moderatur I 12:
34, 13; pro qualitate delicti tempus
impertitur Laod. 2: 131, 9; prolongatio
eius ad iudicium episcopi fit Bas. 54:
143, 22; 21: 123, 13; pro differentia
peccatorum de paenitentia decernit
Carth. 43: 260, 17.

Sed etiam a presbyteris imponitur
Theoph. 14: 273, 10; Theoph. intr.:
261; officium paenitentiarum sub Nec-
tario cessasse videtur Nyss. intr.: 202.

4. Paenitentiae: mortificationes
in corpore - κακοῦ Dion. 5*: 16, 24;
- κάκωτος Auc. 2: 57, 16; vacent oration-
es et ieiunia Laod. 1: 130, 6; quae
proprie ad officia monachi pertinent
IV 4: 73, 9; poena talionis II 6: 52, 11;
percutere fideles peccatores, ut timore
a peccando avertantur, prohibetur Ap.
27: 20, 5; sive per se fiat, sive per alium
AB 9: 462, 15; si tamen moriatur per-
cussus, homicidium involuntarium cen-
setur propter intentionem peccatorem
in melius convertere voluisse Bas. 8:
105, 12. Afflictiones corporeae impo-
nendae sunt: eremita fugitivo VI 41:
179, 15; daemonis possessionem simu-
lantibus VI 60: 196, 12; severioris ob-
servantiae monasterio tradatur irregu-
lariter admissus AB 2: 451, 13; divina illudere ausus quosdam labores
et poenas in duram observantiam acci-
piat VIII 16: 321, 24; de paenitentia
publica: v. infra.

Pecuniae atque honoris poena
contra defensare audenter clericum
condemnatum Carth. 62: 300, 1; solvat
quadruplum metropolitanus suffraganeum
spolians VII 6: 259, 4; summam

reddat quinta parte addita - ἐπίκεπτον,
qui ceram vel oleum ab ecclesia sub-
traxerit Ap. 72: 44, 17; furto acqui-
sita - τὰ προσόντα pauperibus reddat,
si non amplius habeat, labore suo id
procuret Nyss. 6: 223, 17; ab iniustitia
cesset, ut recipiatur Theoph. 14: 273,
14-18; restitutio rei alienae praeter
retributionem fiat Greg. 10: 29, 3.

5. Reconciliatio paenitentis
post peractam poenam - καταλλαγὴ¹
Carth. 45: 262, 17; ἀποδοῦναι τὴν
κονωνίαν Nyss. 4: 215, 25; III 5:
60, 20; εἰσένει εἰς τὸν ἔσχατον I 12:
34, 16; προσεσθεῖ I 5: 27, 11; ἀποκ-
τάσσων Ant. 4: 108, 7.

Statuitur: a conventu fidelium Greg. 7:
27, 18; ab episcopo tantum, qui sen-
tentiam tulit, vel a synodo, si appellatum
sit Ant. 6: 109, 14; si episcopus
qui excommunicavit mortuus est, ab
alio episcopo (eius successore) Ap. 32:
22, 18; a presbytero in publico officio
fieri prohibetur Carth. 6: 219, 15;
15; 220, 9; presbyter, absente episcopo,
necessitate compulsus paenitentes
publicos reconciliare potest Carth. 43:
261, 3; v. supra n. 3.

PAENITENTIA PUBLICA: v. κα-
νών 4, μετάνοια. 1. Pro laicis
gradus quattuor includit, quorum u-
num vel alterum vel omnes paenitens
temporibus pro unoquoque definitis
a patribus aut a praesule definendiis
percurrere debet ut s. communione
VI 41: daemonis possessionem simu-
lantibus VI 60: 196, 12; severioris ob-
servantiae monasterio tradatur irregu-
lariter admissus AB 2: 451, 13; divina illudere ausus quosdam labores
et poenas in duram observantiam acci-
piat VIII 16: 321, 24; de paenitentia
publica: v. infra.

Pro clericis isti gradus non valent
datur tamen tempus paenitentiae et
reconciliatio pro non totali excommuni-
catione et non totali depositione:
v. poenae.

2. Tempus - τοῦ καθαρισμοῦ δι χρόνος
Nyss. 5: 219, 24; indetermina-

tum: brevi tempore *Laod.* 1: 130, 16; usque aliquantulum *Laod.* 9: 134, 14; ab episcopo determinandus *Laod.* 2: 131, 4; usque ad cognitionem *Carth.* 87: 332, 12; donec obtemperet *Carth.* 122: 394, 6; per aliquod tempus VIII 20: 330, 20; aliquo indicto tempore VIII 23: 335, 23. Ubi de privatione communionis agitur, modus paenitentiae prostratio - ὄντως est, nisi aliter notetur. Tempus paenitentiae in cc. Petri non clarescit, ideoque notatum non fuit in sequentibus.

3. Tempus determinatum pro privatione s. communionis sine designatione graduum. Locus, inter prostratos est, nisi aliter notetur.

Una septimana: clericu qui veste alienam statut induit VI 27: 158, 10; laico seipsum communicanti VI 58: 194, 18.

Unius anni assistentia - σύστασις pro fure sponte confitenti *Bas.* 61: 147, 3; unus annus in codices sacros destruentem VI 68: 206, 16; unius anni suspensio ab officio in lectorum et subdiaconum clepsigamos *Bas.* 69: 149, 10; digami in Caesarea Cappad. unum annum communione privantur *Bas.* 4: 101, 22; episcopus indebitam reverentiam strategis ostendens VIII 14: 318, 1 et 316, 24.

Duobus annis a communione abstinent: digami alibi ac in Caesarea *Bas.* 4: 101, 22; stratega ab episcopo indebitam reverentiam exigens VIII 14: 318, 2 et 317, 2.

Tribus annis: excommunicetur laicus qui se ipsum eunuchizavit *Ap.* 24: 18, 17; a communione abstineat milites qui in bello caedes intulerunt *Bas.* 13: 113, 11; pueri, quae amatorum secutas sunt, si postea matrimonio parentes consenserunt *Bas.* 38: 133, 20; raptori et cooperatores eorum *Bas.* 30: 130, 10; cf. tamen *Bas.* 22: 125, 3 (4 annorum) trigami *Bas.* 4: 101, 24.

4. Certo tempore cum explicite

notatis gradibus, paenitentia - κανόνων:

2 annorum: 1. prostratio, 1 assistentia: pro fure convicto ab aliis *Bas.* 61: 147, 7.

3 annorum: 2 prostratio, 1 assistentia: pro eis, qui ex metu idolothya comedenterunt *Anc.* 5: 60, 6; pro eis qui proprios cibos in templis idolorum comedenterunt (annus assistentiae ad iudicium episcopi adiungitur) *Anc.* 7: 62, 10. 1. ploratio, 1. prostratio, 1 assistentia pro ministris illudendorum sacramonum VIII 16: 322, 10.

4 annorum: 1 ploratio, 1 auditio, 1 prostratio, 1 assistentia: raptori et cooperatores eorum *Bas.* 22: 125, 3; cf. tamen *Bas.* 30: 130, 10. (v. supra 3. ad fin.)

5 annorum excommunicationis: in trigamos, 3 auditio, 2 assistentia *Bas.* 4: 102, 14; in recurrentes ad vates 3 prostratio, 2 assistentia *Anc.* 24, 72, 14.

6 annorum: 1 auditio, 3 prostratio, 2 assistentia pro apostatis ex solo timore *Anc.* 6: 61, 13; pro eis qui idolothya indifferenter comedenterunt *Anc.* 4: 59, 15; qui coacti bis et tres sacrificaverunt, 4 prostratio, 2 assistentia *Anc.* 8: 63, 5; ad vates recurrentes et paganos usus VI 61: 197, 6; peiurantes vi et necessitate *Bas.* 82: 156, 3.

7 annorum seu fornicationis poena - πονεῖσθαι κακῶν: 2 ploratio, 2 auditio, 2 prostratio, 1 assistentia *Bas.* 59: 147, 7; maritus cuius uxor adultera, vel ipse adulter fuerit *Anc.* 20: 70, 12. 1 ploratio, 2 auditio, 3 prostratio, 1 assistentia: incestus ex matrimonio cum glorie *Bas.* 78: 153, 22; vel cum noverca 79: 154, 1; maritus, qui relicta propria uxori denuo nupserit 77: 153, 8. 1 ploratio, 3 auditio, 3 prostratio: polygami *Bas.* 80: 154, 10; quolibet illegitimo matrimonio coniuncti VI 54: 192, 4: v. matrimonium 4.

monium 4. fornicatio. Apontatae ex infirmitate carnis, non voluntate animi *Nyss.* 2: 210, 16.

8 annorum: 3 ploratio, 2 auditio, 3 prostratio: lapsi jurando per deos, 3 prostratio vescendo propter tormenta gravia *Bas.* 87: 155, 14.

9 annorum: 3 ploratio, 3 auditio, 3 prostratio pro fornicatione *Nyss.* 4: 3 prostratio pro fornicatione *Nyss.* 4: 3 prostratio pro fornicatione *Nyss.* 5: 219, 23.

10 annorum: 3 auditio, 6 prostratio, 1 assistentia: pro eis qui pro repetite sacrificaverunt et alias induxerunt *Anc.* 9: 63, 12; recens paenitentia pro abortum procurantibus *Anc.* 21: 71, 9; *Bas.* 2: 100, 6. 2 prostratio, 3 auditio, 4 prostratio, 1 assistentia: pro homicidio involuntario *Bas.* 56: 144, 13; pro incestu inter fratres *Bas.* 67: 148, 21; pro recurrentibus ad vates *Bas.* 72: 150, 18; vel ad magicas artes *Bas.* 65: 148, 7. 15 prostratio, 5 assistentia: pro lapsis in bestialitatem ante vigesimum aetatis annum *Anc.* 16: 67, 5.

27 annorum: 9 ploratio, 9 auditio, 9 prostratio: pro homicida voluntario *Nyss.* 5: 218, 10.

30 annorum: 25 prostratio, 5 assistentia: nupti lapsi in bestialitatem post vigesimum aetatis annum *Anc.* 16: 68, 1.

Totius vitae paenitentia: prostratio tota vita pro homicidio voluntario *Anc.* 22: 71, 14; pro bestialitate a nupto post quinquagesimum annum patrata *Anc.* 16: 68, 6; pro nupta leviro, si non solvat coniunctionem *Neoc.* 2: 76, 6; pro negatione christiani nominis *Bas.* 73: 151, 2; pro abortum procurantibus (disciplina anterior) *Anc.* 21: 71, 7.

De reconciliatione, poena peracta: v. paenitentia 5.

5. Evolutio graduum paenitentiae: *Greg. intr.*: 17; *Bas. intr.*: 87; *Nyss. intr.*: 202: v. gradus 2; severior in Caesarea Cappadociae *Bas.* 18: 118, 23; relaxatio notanda est *Nyss. intr.*: 202.

PAENITENTIARIUS: v. paenitentia publica 3.

PAGANI USUS inter christianos: οὐλη-νυχτική περίπατος VI 61: 197, 19: v. paenitentia publica 3 (6 et 20 ann.)

i. In templis p. - λεπόν θεοῦ

oleum offerre, lucernas accendere *Ap.* 71: 44, 8; idolorum tempa - θεοῖς
penetrare *Bas.* 81: 155, 3 app.;
festum eorum celebrare - θεοῖς
Laud. 39: 146, 15; idolatria reliquiae
in simulacris, locis et lucis vel arboribus
Carth. 84: 324, 11; convivia p. celebrare
Carth. 60: 297, 7.
8. C a e r i m o n i a e: in novilunio
- νεομηλιά rogi accenduntur et saliuntur
VI 63: 203, 4; prima Martii festum
verbi celebrare *VI* 62: 198, 12; calendas,
vota, brumalia celebrare *ibid.* 198, 10;
in torculari Dionysum invocare *ibid.*
199, 12; in dolis vinum effundendo
facetis risum movere *ibid.*; personas
- προσωπα comicas, satyricas vel tra-
gicas portare *ibid.* 199, 8; studiosi
luris ne usus paganos exhibeant *VI* 71:
208, 18; sacramenta per deos vetantur
VI 94: 229, 18; secundinas B. M. V.
simulam coquendo et distribuendo ce-
lebrare prohibetur *VI* 79: 215, 11.
Saltationes: v. δράγεται οὐκ είναι.
9. V e n e f i c i a - γαργαλεῖαι: ma-
leficia exquirere *Anc.* 24: 72, 13;
Bas. 65: 148, 7; *Bas.* 8: 107, 5; - γαρ-
γαλεῖαι *Bas.* 7: 103, 27; utra *Laud.* 36:
145, 14.
4. I n c a n t a t i o n e s - έπινθα
Laud. 36: 145, 14; *Bas.* 8: 107, 9;
- μαδηρεῖαι, fascinationes solvere *Anc.*
24: 72, 12; θεραπευτae *Nys.* 3:
211, 4; γαργαλεῖαι *Bas.* 65: 147, 7;
Nys. 3: 211, 3; φανταξίαι *Laud.* 36:
145, 13; καρδεῖαι *Bas.* 8: 107, 14;
νεφελεῖαι, γέρεῖαι, φανταξίαι *VI*
61: 197, 15.
5. V a t e s vel divinationes conser-
lentes - καρπαρεῖαι *Anc.* 24: 72,
10; μαδηρεῖαι, λαρυγγεῖαι *Laud.* 36:
145, 14; φανταξίαι *Bas.* 72: 150, 18; *Nys.*
3: 211, 1 p. 3; καρδεῖαι *VI* 61: 196,
19; v. Αθιγανή, 2, 9, 9.
6. P e r s o m n i a et r e v e l a t i o n e s
vanas altaria erigere *Carth.* 83: 324, 2;
v. δειπνός ιππούρα

PAGANUS - θεοῖς: salutationem com-
munem eis tribuere et cum eis cenare
licet *Bas.* 96*: 198, 15; proles clericorum
ne cum eis matrimonio consum-
gatur *Carth.* 21: 237, 14; matrimonium
laicorum cum eis: v. pri-
vilegia 2 (Paulinum); ad accusa-
tionem non sinantur, nisi in propria
causa *Carth.* 129: 403, 18; v. a c t i o
eorum receptionis modus: impositio
signi crucis, inter catechumenos ad-
missio, exorcisatio, auditio catechu-
menorum per annum, baptismus *II* 7:
54, 15; *VI* 95: 232, 1.
PALATINUS - Παλατίνης, episc. subscri-
bit epist. ad Caecilius Romanum
Carth. *Apian.*: 428, 4.
PALESTINA provincia (nondum divisa)
Ant. syn. 102, II: v. Ταυτεί-
ασία.
ΠΑΛΙΤΕΝΕΙΑ, regeneration: λογοτ.
π., lavacrum r. *Carth.* 110: 377, 4;
378, 2; *Nys.* 1: 204, 11.
ΠΑΛΙΝΔΙΚΙΑ, renovatio iudicii *Sard.* 3:
163, 13; v. appellatio 2.
ΠΑΛΛΑΔΙΟΣ, episc., deposit Gabadium
Bostremum CP intr.: 437.
—, episc. Amasiens, canonizans
Bas. intr.: 86.
—, episc. Hellenopolitan. (Bithynia), vita S. Joannis Chrysost. *Tar.* 1:
325, 17.
ΠΑΛΛΑΚΗ, concubina: c. habere impe-
dit admissionem ad clerum *Ap.* 17:
16, 5; v. clerici 3.
PALLIUM - λαβόντα: v. δράγεται οὐκ είναι.
ΠΑΝΔΟΧΕΙΟΝ, «zenodochium», diver-
sorium *VII* 22: 285, II: v. itine-
rantes 5.
ΠΑΝΝΤΙΚΙΣ: vigilia nocturna cum missa
Tim. 23*: 254, 17.
ΠΑΝΟΤΦ, diaconus in dioecesi Lyco-
Theoph. 5: 266, 21.

ΠΑΠΠΑ: λεπ., pater sancte *Greg.* I: 19, 19;
Aurelius Carthagin., papa *Carth.* *prooem.*:
197, 13; Bonifatius I Romanus
oem.: 197, 13; Innocentius I Romanus, papa
206, 2; Anastasius Romanus, papa
Carth. 94: 356, 14; Anastasius Romanus,
πάπας *Carth.* *prooem.*: 303, 14 app.;
Caelestinus I Romanus, πάπας *Carth.*
Apian.: 428, 4 lit.; πάπας Ρόμης *VI* 102:
241, 17 app.; πάπας Nicolaus I, πάπας
Hadrianus I *VIII* 2: 295, 23; 296, 2.
ΠΑΠΠΙΟΣ, episc. *Gangr. syn.*: 85, 13.
ΠΑΡΑΒΑΝΤΕΣ «qui praevaricati sunt»,
larsi *I* II: 32, 19.
ΠΑΡΑΧΑΡΑΤΤΕΙΝ, adulterare (cano-
nes) *VI* 2: 124, 18.
ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ, traditio: sec. traditionem
feriis IV et VI ieunamus *Petr.* 15:
57, 18; ἀρχαὶ π. de honore episcopi
Aelia I 7: 29, 16. De vita et disciplina
ecclesiae quod traditum est - παρα-
δοθεῖται ab apostolis servandum *Gangr.*
epil.: 99, 17; beneficia sec. traditionem
ibid.: 99, 14. Liturgicus usus
silentio tecti et arcana traditione *Bas.*
91: 180, 22; e tr. non scripta *Bas.* 91:
181, 17; nec in s. scriptura nec apud
ss. patres scripta inventur *Bas.* 92:
185, 21; tr. de baptismo *Bas.* 91:
184, 13. Castitas cleri ab antiquitate
christiana servata - παραθέθει *Carth.*
3: 217, 5. Tr. patrum est, clericos
oratoriorum ordinario loci submitti
IV 8: 76, 4. Tr. patrum in interpre-
tanda s. scriptura securior via praeci-
pitationis est *VI* 19: 151, 1; solos
ieunios celebrare posse traditio aposto-
lica et patristica est *VI* 29: 160, II;
sec. tr. antiquissimam imperator pe-
netrat sacrarium ad offertorium *VI* 69:
207, 13. Reliquias martyrum in conse-
crandis ecclesiis deponere ex traditione
ecclesiastica fit *VII* 7: 262, 14. Te-
nendas sunt traditiones sive per ser-
monem sive per epistolam traditae
VIII 1: 295, 9; 294, 7; v. traditio.
ΠΑΡΑΚΛΗΣΙΕ, «obsecratio», monito
antequam poena feratur *Ap.* 31: 22, 14.
ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΣ, paracletus, s. spiritus:
tres p. in collatione baptismi admittere
Ap. 49: 32, 14; Pepuzeni Montanum
et Priscillam paracletum nominant
Bas. 1: 95, 20.
ΠΑΡΑΛΗΠΤΕΟΝ, «accipendum», inter-
pretandum *Carth.* 114: 381, 19.
ΠΑΡΑΝΟΜΟΣ, illegitimus: γάμος *VI* 3:
129, 4; *VI* 54: 191, 12; συνακέδων
VI 54: 192, 6; v. matrimonium
4.
ΠΑΡΑΠΕΠΤΩΚΟΤΕΣ, lapsi in persecu-
tione *I* 10: 32, 10.
ΠΑΡΑΣΥΝΑΓΩΓΗ, conventiculum: v.
s c h i s m a 1, c i r c u m c e l l i o-
n e s
ΠΑΡΑΤΗΡΕΙΝ νηστεῖαν, ieunium obser-
vare *Petr.* 15: 57, 15.
ΠΑΡΑΘΕΣΙΣ, commendatio r. Preces
Carth. 103: 368, 14; 41: 260, 2; v.
o r a t i o .
2. Commendatitiae litterae *Carth.* 23:
239, 2; παραθέσις comm. litt. dare
Carth. 93: 354, 12; v. litterae 6
et 8.
ΠΑΡΔΑΛΕΩΣ ποιῶντα, pantherae va-
riations pelis *Petr.* 4: 37, II: v.
A l θ ι ο π ο ζ
ΠΑΡΗΓΟΡΙΟΣ, presbyter (edita: Γρη-
γόριος), destinarius epistolae *Bas.*
88: 169, II; *Bas. intr.*: 88.
ΠΑΡΕΙΝΑΙ, adesse in domo orationis
prohibetur excommunicato *Bas.* 75:
151, 29.
PARENTES, officia parentum, officia
erga parentes: v. p roles.
PAROCHIA: v. παροτίχια 2.
ΠΑΡΟΙΚΙΑ, 1. Sedes episcopi: «pa-
roecia» I 16: 37, 17; 20: 41, 14;
Ant. 18: 118, 8; *Sard.* 21*: 189, II

oleum offerre, lucernas accendere *Ap.* 71: 44, 8; idolorum tempa - εἰδωλεῖα μάργαν penetrare *Bas.* 81: 155, 3 *apf.*; festa eorum celebrare - ἐλληνίζειν *Laod.* 39: 146, 15; idololatriae reliquiae in simulacris, locis et lucis vel arboribus *Carth.* 84: 324, 11; convivia p. celebrare *Carth.* 60: 297, 7.

2. Caerimoniae: in noviluniis - νοικηγία rogi accenduntur et saliuntur *VI* 65: 203, 4; prima Martii festum veris celebrare *VI* 62: 198, 12; calendas, vota, brumalia celebrare *ibid.* 198, 10; in torculari Dionysum invoke *ibid.* 199, 12; in dolis vinum effundendo facetis risum movere *ibid.*; personas - πρωστεῖα comicas, satyricas vel tragicas portare *ibid.* 199, 8; studiosi iuris ne usu paganos exhibeant *VI* 71: 208, 18; sacramenta per deos vetantur *VI* 94: 229, 18; secundinas B. M. V. simulari coquendo et distribuendo celebrazione prohibetur *VI* 79: 215, 11. Saltationes: v. δρψεῖσθαι.

3. Veneficia - φαρμακεῖαι: «malificia exquirere» *Anc.* 24: 72, 13; *Bas.* 65: 148, 7; *Bas.* 8: 107, 5; - φαρμακός *Bas.* 7: 103, 27; μάργαν *Laod.* 36: 145, 14.

4. Incantationes - ἐπναθοῦ *Laod.* 36: 145, 14; *Bas.* 8: 107, 9; - καθάρσεις, fascinations solvere *Anc.* 24: 72, 12; ἀποτραπασιον *Nyss.* 3: 211, 4; γοητεία *Bas.* 65: 147, 7; *Nyss.* 3: 211, 3; φύλακτήρια *Laod.* 36: 145, 13; κατάδεσμα *Bas.* 8: 107, 14; φεροδώκται, γησεται, φύλακτήριον *VI* 61: 197, 15.

5. Vates vel divinationes consuientes - καταμαντεύμενοι *Anc.* 24: 72, 10; μαθηματικοὶ ἡ δοτρούλοις *Laod.* 36: 145, 14; μάντεις *Bas.* 72: 150, 18; *Nyss.* 3: 211, 1 μ. ἡ ἐκανόνταρχος *VI* 61: 196, 19; v. Athingani, ληροι.

6. Per somnia et revelationes vanas altaria erigere *Carth.* 83: 324, 2; v. δεισιδαιμονία

PAGANUS - Θάλη: salutationem communem eis tribuere et cum eis cenare licet *Bas.* 96*: 198, 15; proles clericorum ne cum eis matrimonio coniungatur *Carth.* 21: 237, 14; matrimonium laicorum cum eis: v. privilegia 2 (Paulinum); ad accusationem non sinantur, nisi in propria causa *Carth.* 129: 403, 18; v. actio; eorum receptionis modus: impositio signi crucis, inter catechumenos admissio, exorcismus, auditio catechumenorum per annum, baptismus *II* 7: 54, 15; *VI* 95: 232, 1.

PALATINUS - Παλατίνος, episc. subscribit epist. ad Caelestini Romanum *Carth.* *Apian.*: 428, 4.

PALESTINA provincia (nondum divisa) *Ant. syn.*: 102, 11: v. Τούβενάλιος.

ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑ, regeneratio: λουτρὸν π., lavacrum r. *Carth.* 110: 377, 4; 378, 2; *Nyss.* 1: 204, 11.

ΠΑΛΙΝΔΙΚΙΑ, renovatio iudicii *Sard.* 3: 163, 13: v. appellatio 2.

ΠΑΛΛΑΔΙΟΣ, episc., depositus Gabadium Bostrensem *CP intr.*: 437.

—, episc. Amasiens., canonicon *Bas.* *intr.*: 86.

—, episc. Hellenopolitan. (Bithynia), vita S. Joannis Chrysost. *Tar.* 1: 325, 17.

ΠΑΛΛΑΚΗ, concubina: c. habere impedit admissionem ad clerum *Ap.* 17: 16, 5; v. clericī 3.

PALLIUM - ὄμφατον: v. ὁ μοφορεῖν.

ΠΑΝΔΟΧΕΙΟΝ, «xenodochium», diversorium *VII* 22: 285, 11: v. itinerantes 5.

ΠΑΝΝΥΧΙΣ: vigilia nocturna cum missa *Tim.* 23*: 254, 17.

ΠΑΝΟΥΡΦ, diaconus in dioecesi Lyco *Theoph.* 5: 266, 21.

ΠΑΠΑ: λέπτ., pater sancte *Greg.* 1: 19, 19; Aurelius Carthagin., papa *Carth.* prooem.: 197, 13; Bonifatius I Romanus episc., «papa noster» *Carth.* prooem.: 206, 2; Innocentius I Romanus, papa *Carth.* 94: 356, 14; Anastasius Romanus, πάπας *Carth.* prooem.: 303, 14 *app.*; Caelestinus I Romanus, πάπας *Carth.* *Apian.*: 428, 4 *tit.*; πάπας Ρώμης *VI* 102: 241, 17 *app.*; πάπας Nicolaus I, πάπας Hadrianus I *VIII* 2: 295, 23; 296, 2.

ΠΑΠΠΟΣ, episc. *Gangr. syn.*: 85, 13.

ΠΑΡΑΒΑΝΤΕΣ «qui praevericati sunt», lapsi *I* 11: 32, 19.

ΠΑΡΑХΑΡΑΤΤΕΙΝ, adulterare (canones) *VI* 2: 124, 18.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ, traditio: sec. traditionem feriis IV et VI ieunamus *Petr.* 15: 57, 18; ἀρχαὶ π. de honore episcopi Aeliae *I* 7: 29, 16. De vita et disciplina ecclesiae quod traditum est - παραδοθέντα ab apostolis servandum *Gangr.* epil.: 99, 17; beneficentiae sec. traditionem *ibid.* 99, 14. Liturgici usus silentio tecti et arcana traditione *Bas.* 91: 180, 22; e tr. non scripta *Bas.* 91: 181, 17; nec in s. scriptura nec apud ss. patres scripta inventitur *Bas.* 92: 185, 21; tr. de baptismo *Bas.* 91: 184, 13. Castitas cleri ab antiquitate christiana servata - παραδοθέν *Carth.* 3: 217, 5. Tr. patrum est, clericos oratoriorum ordinario loci submitti *IV* 8: 76, 4. Tr. patrum in interpretanda s. scriptura securior via prædicationis est *VI* 19: 151, 1; solos ieunos celebrare posse traditio apostolica et patristica est *VI* 29: 160, 11; sec. tr. antiquissimam imperator penetrat sacrarium ad offertorium *VI* 69: 207, 13. Reliquias martyrum in consecrandis ecclesiis depone ex traditione ecclesiastica fit *VII* 7: 261, 14. Teneendas sunt traditiones sive per sermonem sive per epistolam traditae *VIII* 1: 295, 9; 294, 7; v. traditio.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΙΣ, «obsecratio», monitus ante quam poena feratur *Ap.* 31: 22, 14.

ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΣ, paracletus, s. spiritus: tres p. in collatione baptismi admittere *Ap.* 49: 32, 14; Pepuzeni Montanum et Priscillam paracletum nominant *Bas.* 1: 95, 20.

ΠΑΡΑΛΗΠΤΕΟΝ, «accipendum», interpretandum *Carth.* 114: 381, 19.

ΠΑΡΑΝΟΜΟΣ, illegitimus: γάμος *VI* 3: 129, 4; *VI* 54: 191, 12; συνοικέστον *VI* 54: 192, 6: v. matrimonium 4.

ΠΑΡΑΠΕΠΤΩΚΟΤΕΣ, lapsi in persecutioνe *I* 10: 32, 10.

ΠΑΡΑΣΤΝΑΓΩΓΗ, conventiculum: v. schisma 1, circumcelliones

ΠΑΡΑΤΗΡΕΙΝ νηστεῖαν, ieunium obser-vare *Petr.* 15: 57, 15.

ΠΑΡΑΘΕΞΙΣ, commendatio 1. Preces *Carth.* 103: 368, 14; 41: 260, 2: v. oratio.

2. Commendatiae litterae *Carth.* 23: 239, 2; παραθέσαι comm. litt. dare *Carth.* 93: 354, 12: v. litterae 6 et 8.

ΠΑΡΔΑΛΕΩΣ πουκίματα, pantherae variations pellis *Petr.* 4: 37, 11: v. Αἴθιοπος.

ΠΑΡΗΓΟΡΙΟΣ, presbyter (edita: Γρηγόριος), destinarius epistolae *Bas.* 88: 169, 11; *Bas.* *intr.*: 88.

ΠΑΡΕΙΝΑΙ, adesse in domo orationis apostolica et patristica est *VI* 29: 160, 11; sec. tr. antiquissimam imperator penetrat sacrarium ad offertorium *VI* 69: 207, 13. Reliquias martyrum in conse-

randis ecclesiis depone ex traditione ecclesiastica fit *VII* 7: 261, 14. Teneendas sunt traditiones sive per sermonem sive per epistolam traditae *VIII* 1: 295, 9; 294, 7; v. traditio.

PARENTES, officia parentum, officia erga parentes: v. proles.

PAROCHIA: v. παροικία 2.

ΠΑΡΟΙΚΙΑ, 1. Sedes episcopi: «paroecia» *I* 16: 37, 17; 20: 41, 14; *Ant.* 18: 118, 8; *Sard.* 21*: 189, 11

(deest Gr.); *Ap.* 14: 14, 11; 15: 15, 7; IV 17: 83, 18; VII 10: 264, 7; π. καὶ αἱ ἀντίτινοι χάραι *Ap.* 34: 24, 10; *Ant.* 9: 111, 11; v. dioecesis, πόλις, ἐνοπία.

2. Parochia: alterius episcopi clericum in suis paroecis ordinare *Sard.* 14: 181, 15 (deest Gr.); rusticae paroeciae pertinent ad episcopum IV 17: 82, 20; dioecesis - παροχία Mappalensis, ubi lector institutus, parochiam significat in dioecesi Epigonii *Carth.* 54: 278, 8; dioeceses - παροχίαι (rusticae) *Carth.* 56: 284, 7; - διοικήσεις sub potestate episcopi *ibid.*: 284, 11; «massa dioecesum» - συγκρητικῶν παροχῶν *ibid.* 284, 20; παροχίαι ἀγρουματική, rusticae parochiae VI 25: 155, 19 II.; v. χώρα, chore p i c o p u s , ἔκκλησις 2, χώμη, ἄγρος.

ΠΑΡΟΑΚΗ, mora *Carth.* proem.: 340, 14.

ΠΑΡΘΕΝΙΑ: v. virginitas, castitas; παρθένος, virgo: v. monialis.

PARTURIENS tempore ante pascha ad ieiunium non tenetur *Tim.* 8: 245, 4.

PARUM pro nihilo habendum: ieiunium non rumpit *Theoph.* I: 263, 6-10; *Tim.* 16*: 251, 8.

PASCHA I. P. hebraeorum, sacrificium agni, in typum Christi fiebat *Cyr.* 8*: 288, 22; maior hebdomada in ieiunio et oratione et compunctione cordis - κατάνωξεις peragenda VI 89: 225, 11; etiam feria V. ieiunandum: v. ieiuniū 3.

2. P. μεγάλη ἡμέρα *Ant.* 6: 60, 14; ἡγέτη κυριακῆς *Dion.* I: 4, 12; ἡγέτη ἡρότης *Nyss.* I: 203, 14; καθολικὴ τῆς κτίσεως ἡρότης *ibid.*: 204, 1; ἀναστάσιμος ἡμέρα VI 66: 204, 7. Paschalia gaudia post horam resurrectionis incipiunt *Dion.* I: 5, 10; diluculo dominicae *ibid.*: 5, 1. Die paschatis baptizati deo praesentan-

tur *Nyss.* I: 204, 10; dona festiva - εὐλογίαι mittuntur *Laod.* I 4: 136, 11.

3. Celebratio ne ante vernale aquinoctium cum Iudaeis celebretur *Ap.* 7: 11, 12; 70: 43, 21; sec. definitionem Nicaenam cum Iudeis non est celebrandum *Ant.* I: 104, 4. Dies paschatis ab Alexandria annuntiatur: cyclus paschalisch centenarius *Cyr. intr.*: 274 n. 5; a Cyrillo Carthaginensi synodo annuntiatur *Carth.* *Apian.*: 424, 2. Carthagine in synodo annua exponitur *Carth.* 34: 255, 13; per legatos provinciarum ad synodus scripto provincialis communicatur *Carth.* 51: 270, 8; formatis litteris nuntiandus *Carth.* 73: 314, 18.

4. «Octavarum die», octava paschae hippodromia cessent *Carth.* 61: 208, 17; a die resurrectionis usque ad dominicanam novam - κανὴ in ecclesiis vacandum, psallendo et sacramentis communicando VI 66: 204, 7; ab hippodromis et spectaculis abstinentum *ibid.*. Tempus paschale idem ac pentecostes est *Ant.* 20: 120, 10; «quadragesima paschae», i. e. dies 40. post pascha quo synodi provinciales habentur I 5: 28, 6; v. synodus prov. 3.

PASCHASINUS - Πασχαῖνος, episc. Llybaci, legatus Leonis I Romani IV intr.: 66 n. 6; IV 29: 93, 17; 30: 96, 6; 96, 18.

PASTOR Hermae *Athan.* intr.: 60.

PASTORALIS cura - ποιμαντορικὴ ἡγεμονία episcopi VI 32: 164, 11; 102: 240, 17; v. episcopus 5.

PATRES, epistolae canonicae receptae enumerantur VI 2: 123, 7.

PATRIARCHA - ἐπίσκοπος διοικήσεως, civilium dioecesum: v. primatiales episcopi, synodus primatialis I-2.

PATRIMONIUM - ιδιόκτητα monachi post admissionem monasterio manent,

etiam non perseveraverit, nisi culpa hegumeni sit VII 19: 278, 16; p. clericorum: v. bona I.

PATRINUS - ἀναδεχθέμενοι: propter coniugationem spiritualem cum viduata matre filii spiritualis matrimonium contrahere nequit VI 53: 189, 18.

PATRIPASSIANI damnantur *Ap.* 50*: 33, 11.

PATROCINIUM - προσταταῖα VIII 4: 300, 11-7; πατρωνία *Carth.* *Apian.*: 430, 2.

ΠΑΤΕΣΘΑΙ, officio cessare I 18: 40, 5; πεπάνθα I 1: 23, 17; πεπάνθεται τῷ κλήρῳ «a clero abstine» i. e. ab officio I 2: 25, 10.

PAULINUS - Παύλενος, consul I lemma: 23, 5.

ΠΑΤΑΙΑΝΙΣΤΑΙ, Pauli Samosatensis sectatores, rebaptizandi I 19: 40, 10; clerici reordinandi *ibid.*: 40, 16: v. reconciliatio 2.

PAULUS apostolus: ephesina persecutio *Petr.* 13: 53, 2; Thessalonicae *Petr.* 12: 25, 10; e Damasco evasit, Romae capite multatus est *Petr.* 9: 45, 20.

— Anconensis episc., legatus Iohannis VIII papae in Bulgaria S. *Soph.* intr.: 480.

ΠΑΤΑΟΣ I CP episc., e Sardicensi absens *Sard.* intr.: 156.

— II CP episc., monothelita VI 1 118, 17.

— IV CP episc., iconoclasta paenitens, de VII concilio VII intr.: 242 n. 1; *Tar.* intr.: 314.

— Heracleens. (Thraciae) episc. CP I: 439, 10.

— Samosatensis *Greg.* intr.: 17.

— Xeos (Xoeos) episc. CP I: 439, 14 app.

— monachus Antiochenus a Maximo diacono ad Cyrrillum Alexandr.

missus *Cyr.* 6*: 284, 20.

PAUPERES - πένητες I. Cum summa reverentia et timore dei ab episcopo providendi *Ant.* 25: 125, 5; speciatim chorepiscopis commissi *Neoc.* 14: 81, 17; presbyteri et diaconi indigentibus - δεομένοι dispensant cum timore dei et omni reverentia, sub potestate episcopi *Ap.* 41: 29, 3; eleemosinarius - οἰκονόμος εὐποίης ab episcopo nominatur *Gangr.* 8: 12, 18; beneficentia in pauperes - εὐτοίχη ab ecclesia sec. traditionem fit *Gangr.* *epil.*: 99, 12; fratres nostri sunt *Gangr.* II: 94, 1; omni adiumento fruantur *Theoph.* II: 270, 15; nutriendi per redditus ecclesiasticos VIII 15: 318, 22; de clericis egenis: v. bona 4.

2. Pauperes et auxilio indigentes literis commendatis muniantur ab episcopo IV II: 78, 18; apud imperatorem pro pupillis et viduis indigentibus intercedendum *Sard.* 7: 169, 6; cura de eis ad episcopum spectat IV 3: 73, 2; defensionem pauperum adversus tyrannidem divitum ecclesia suscipit *Carth.* 75: 316, 4; v. ἔκδικος; agapae pro pauperibus nutriendis fiunt *Gangr.* II: 93, 16; v. ἀγαπη; hospitia pauperum - πτωχεῖα IV 8: 75, 19; 10: 78, 7.

PAUPERTATIS votum: v. monastica vita 2.

PAX christiana: εἰρήνη τῆς θελητῆς *Theoph.* 7: 268, 9; *Bas.* 18: 119, 6; VI alloc.: 102, 1 sqq.; 40: 177, 1; imperator custos pacis christiana est: v. imperator 5.

ΠΑΥΣΤΙΝΟΣ, Παῦστος, graphia codicum *Carth.* intr.: 191; proem.: 197, 12-15; v. Faustinus, Faustus.

PECCATUM - ἀμάρτημα

I. 'Α. φυχικόν, delictum (occultum) animae I 2: 25, 8; gratia privat VI 21: 153, 4; ἀριθματική φανερά, «certa» crimina *Ap.* 28: 20, 18; p. ex usu malo trium partium animae oriuntur *Nyss.*

1: 206, 29 *sqq.*: v. *a c t u s*; ex ratione parte orta graviora caeteris sunt *ibid.* 2: 209, 18; motus cogitationis - λογισμός, mediorum adhibito - ἔχειρες ad peccatum committendum ducent *VII* 22: 283, 3; qui p. cogitavit, sed non explevit a gratia salvatus est *Neoc.* 4: 77, 4: v. *g r a t i a*, *v e n i a*.
 2. P. ex ignorantia gratia privat *Bas.* 27: 127, 14-21; 128, 2: v. *i g n o r a n t i a*; culpa materialis excusat a poena *Bas.* 46: 137, 4; *VI* 93: 229, 4: v. *f o r n i c a t i o n e*; mortale - πρός θύετον *Bas.* 32: 131, 10; p. ad mortem est peccatum non emendare et hoc peius, peccatum esse negare *VII* 5: 254, 17; peccatorum gravitas: v. *l a p s i*; catechumenorum peccata baptismō delentur *Bas.* 20: 122, 22; s. ordinatione omnia peccata, exceptis carnalibus, deleri dicuntur *Neoc.* 9: 79, 12: v. *c a t e c h u m e n i* 4.
 3. Recidiva sunt initia peccati *VII* 22: 282, 14; cogitationes mundare -- καθάρισμα *ibid.* 283, 8; peccatum consequitur *VII* 7: 260, 13; peccatum praetextu boni peius ac duplice poena dignum *Bas.* 90: 176, 11; unius peccatum iram dei contra populum inflammat *Greg.* 2: 22, 13; peccata gravia iram dei provocant *Greg.* 6: 27, 2; *Bas.* 85: 158, 12; induratio in peccato timorem poenarum tollit *AB*: 464, 9: v. *i n d u r a t i o*, *s a c r i - l e g i u m*.
 4. Peccatum non habere qui dicit, anathema sit *Carth.* 114: 381, 14; etiam sancti pro peccatis suis dimittendis orant *Carth.* 115: 383, 5; humiliter et veraciter de hoc implorant deum *Carth.* 116: 385, 11. E peccati lapsu erectio pascha hominis est *Nyss.* 1: 204, 8; prostratio et erectio in orando lapsum et resurrectionem nostram significant *Bas.* 91: 184, 1; peccatorum absolutio in terris levamen poenae post mortem affert

Dion 5*: 15, 20. Pro peccatorum differentia publica paenitentia ab episcopo decernitur *Carth.* 43: 260, 17: v. *p a e n i t e n t i a* 3.
 5. P. originale: v. προγόνική &
PELAGIUS, Roman. episc.; adhuc diaconus Vigili papae, de tribus capitulis scriptis *Pape*: 518 n. 22; *CP intr.*: 437.
 — haereticus: errores damnantur *Carth.* 109: 375, 7 *tit.*
ΠΕΝΗΤΕΣ: v. *p a u p e r e s*.
PENTADIUS Carpentanus, episc. - Πεντάδος Καρπετανός (subscr.) *Carth.* 133, 408, 15; Carpitanus - Καρπετανός legatus Proconsularis provincie. *Carth. prooem.*: 400, 16.
ΠΕΝΤΑΠΟΛΙΣ, ad episcopos Libye et P. epistola *Cyr.* 4: 281, 12; pars dioecesis civilis Creteensis, a Diocletiano imperat. Aegyptiacae provinciae et dioecesi Orientis coadunata *Dion. intr.*: 2, 14: v. *B a s i l i d e s*.
PENTARCHIA, sive quinque primatiae totius ecclesiae Christi: Roma, CP., Alex., Antioch., Hierosolyma; erronea si equalitas omnium intenditur *Pape*: 547; sensus Iustinianus *Pape*: 546; qui a Photio affirmatur *S. Soph.* 1: 483, 19; *Pape*: 533.
PENTECOSTES - Πεντηκοστή: tempore p. genu ad orandum non flectitur I 20: 41, 12; *Bas.* 91: 183, 6-27; aeternitatis imaginem praestat et monumentum *Bas.* 91: 183, 14; tempore p. prima annua synodus provincialis habenda: v. *s y n o d u s* 3.
ΠΕΝΘΕΚΤΗ - Quinisepta: v. *I n - T r u l l o*.
ΠΕΠΙΡΑΓΜΕΝΑ, «gesta», acta: τοῖς π. ἐμβόλαιν actis inserere *Carth. prooem.*: 200, 21; τοῖς δημοσίοις π. ἐντεθῆναι civilibus actis inscribere *Carth.* 67: 307, 12; acta ecclesiastica synodi

Carth. prooem.: 336, 8; *Carth.* 92: 343, 5-10-14.
PEPUZENI, aliud nomen montanistarum *Bas.* 1: 95, 19; 96, 3; in Montanum et Priscillam baptizant (substituentes eos Spiritui s. in forma baptismi) *Bas.* 1: 95, 18: v. *r e c o n c i l i a t i o* 2.
ΠΕΡΑΜΑΤΙΚΑ, «transmarina», i. e. Italiae regiones *Carth.* 105: 360, 16; σύνοδος π., Capuensis *Carth.* 68: 308, 3-17-22.
PEREGRINI: v. *i t i n e r a n t e s*, ξένοι.
ΠΕΡΙΒΟΛΑΙΟΝ, pallium philosophorum *Gangr.* 12: 94, 7: v. βηθος.
ΠΕΡΙΒΟΛΟΣ lepros., saepum, area ecclesiae *VI* 76: 213, 10.
ΠΕΡΙΗΧΙΣΘΑΙ, «comperire», certior fieri *IV* 25: 88, 17; 26: 89, 13: v. ἀκοή.
ΠΕΡΙΟΔΕΤΤΑΙ, «visitatores» presbyteri pro vicis et agris, loco chorespiscorum instituendi *Laod.* 57: 153, 8.
ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ, columba et unica mater est ecclesia catholica *Carth.* 57: 292, 20.
PERIURARE paenitentiam decem annorum meretur *Bas.* 64: 147, 24: v. *i u r a m e n t u m*.
ΠΕΡΙΠΕΠΕΙΑ, elatio *VI* 16: 274, 7.
PERPETUA s., basilica Carthaginensis; restituta *Carth.* 1: 214, 17 app.; *Carth. intr.*: 192 n. 8: v. *r e s t i t u t a*.
PERSECUTIONES: persecutores diaboli satellites sunt *Petr.* 9: 44, 25; tormenta *Petr.* 1 *sqq.*: 33 *sqq.*; *Anc.* 1 ad 9 et 12: 56 *sqq.*; Licinii persecutio I 11-12: 32-33; arianorum adversus orthodoxos *Bas.* 95: 194, 6; v. *l a p s i*. Stratagemata christianorum, ut effugiant p. : conventionem facere ut videantur subire tormenta, quae illis vere non applicentur *Anc.* 1: 56, 17; finixerunt idolothyta comedere *Anc.*

7: 62, 10; dominae sibi servas substituerunt *Petr.* 6: 40, 15; pecunias obtrulerunt *Petr.* 12: 51, 15; omnibus relicitis fugerunt: v. *f u g a*. Persecutionem patientibus propter disciplinam et fidem catholicam larga benevolenta et humanitas est exhibenda *Sard.* 17: 184, 8-20.
PERSONA, 1. Τὸ πρόσωπον: de p. accusatoris non inquirendum in actione privata *II* 6: 50, 14: v. *a c c u s a t i o*; πρ. ἐπέκειν, vicem gerere *VI* 7: 133, 6; πρ. κεκωλυμένα, infames a lege declarati *AB* 6: 457, 20: v. *i n f a m e s*.
 2. Προσωπεῖον, persona scenicorum: comicas, satyricas, tragicas p. induere *VI* 62: 199, 9: v. *p a g a n i u s u s u s*.
PERTINACIA - φιλονεία, «pertinacia»: vitia actum I 5: 27, 13; δέσμοις «iracundus» episc. in clericum saeviens *Sard.* 14: 179, 16; αὐθίδετά, «contumacia» clericu abuentis auctoritatem episcopi *IV* 8: 76, 5: v. *c o n t u m a c i a*.
PETITIO ad imperatorem directa: v. δέκατη.
PETRUS apostolus: primus apostolorum *Petr.* 9: 45, 16; incarceratus ab Herode et fuga *Petr.* 13: 53, 19; Romae crucifixus *Petr.* 9: 45, 16; a Christo ecclesiae fundamentum constitutus *Cypr.* 1: 311, 13; Petri cathedral Romanus episcopus sortitus *Tar.* 1: 317, 31; Petri memoria in Romano episcopo honora *Sard.* 3: 163, 4.
ΠΕΤΡΟΣ, Alexandrin. episc., martyr: vita *Petr.* intr.: 31; canones ex sermone de paenitentia *Petr.* lemma: 33, 1; intr.: 31; *VI* 2: 123, 9.
 — episc. in primatia Antiochena, a Domino Antioch. depositus *Cyr.* 1: 277, 12.
PETRUS, archipresbyter Romanus, legatus Hadriani I papae *VIII* intr.: 242.

—, hegumenus S. Sabiae in Urbe, legatus Hadriani I papae *VII intr.*: 242.
—, cardinalis, lator epistolae Joannis VIII papae ad imperatorem *S. Soph. intr.*: 480.
ΦΑΙΔΡΑΙ ήμέραι, «dies celeberrimi», festivi *Carth.* 6: 298, 14.
ΦΑΛΕΡΙΟΣ Tarsensis episc. *CP* 1: 439, 12.
ΦΑΩΦΙ aegyptiorum mensis, cuius dies decimus octobris nonis aequivalens *Ap.* 37: 26, II; v. *o c t o b e r*
ΦΑΡΜΑΚΑ, veneficia: v. *p a g a n i* 3.
ΦΙΛΑΝΘΡΟΠΙΑ, indulgentia erga peccatorem propter debilitatem suam humananum: «humanitas» *IV* 30: 96, II; misericordia humanaeque *IV* 30: 82, 14; φιλάνθρωπον, humanum *IV* 30: 95, 21; φιλανθρώπετον poenas diminuere est *Anc.* 21: 71, 8; 23: 72, 3; «misericordia» *Anc.* 16: 67, 14; v. *d i s p o s i t i o n e s*.
ΦΙΛΑΡΧΙΑ, amor principatus: v. *a m - b i t i o*.
ΦΙΛΗΤΟΣ, episc. *Gangr.* *intr.*: 83 n. 5; *syn.*: 85, 13-22.
PHILIPPUS, imperator Romanus *Dion.* *intr.*: 1.
—, presbyter, legatus ecclesiae Romanae, his gestis a nobis recollectis subscripti (subscr.) *Carth.* 133: 410, 16; *Carth.* *prooem.*: 198, 11; 201, 17; 212, 5; compresbyter *Carth.* *Apia.* 411, 19; 414, 8; 421, 20.
—, presbyter Romanus, legatus Caelestini I Rom. episc. ad Ephesinum *III intr.*: 55.
—, consul *Carth.* *prooem.*: 372, 10; *prooem.*: 373, 1 (deest Gr.).
PHILOLOGIUS - Φιλολόγος, episc. legatus Byzacenae *Carth.* *prooem.*: 336, 20.
ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ: v. *p e r t i n a c i a*.

PHILOXENUS, legatus Romanus ad Encaenia *Ant. intr.*: 100.
ΦΙΛΤΡΩ τῆς ἀληθείας, amore veritatis *Carth.* 57: 293, 13.
PHOENICIA, provincia ecclesiastica *Ant. syn.* 102, II.
ΦΟΝΕΥΣ, homicida *Ap.* 23: 18, 13; φονεύς *AB* 8: 461, 2.
ΦΟΝΩΔΗΣ, homicidiorum amator *Petr.* 13: 53, 25.
PHOTINIANI, haeretici *II* 1: 46, 6; errant circa ss. Trinitatem, sicut paulianistae *Laod.* *intr.*: 127; reconciliant per libellum et chrisma *Laod.* 7: 133, 5.
ΦΩΤΙΟΣ, Tyri episc.: ab eo ordinati episcopi ab Eustathio depositi *IV* 29: 93, II.
— CP episc.: nolens eligitur *AB* *intr.*: 445; a sibi subditis chirographa ad suam tutelam exigit *VIII* 8: 308, 17-8; facinus illusarum divinarum rerum puniendum neglexit *VIII* 16: 322, 1; diplomatibus discipulos munivit, ut soli sapientiam profanam doceant *VIII* 9: 309, 19; iustissima sententia synodali a Nicolo I papa damnatus *VIII* 6: 304, 17; quia neophytus et invasor *VIII* 2: 296, 15; vicarios trium patriarcharum orientalium nominavit, cumque eis synodum congregavit ac per libellos Nicolam papam anathematizavit *VIII* 6: 305, 2; nunquam fuit episcopus, nec est: consecrations vel promotions vel ecclesiarum dedications ab eo factae nullae sunt *VIII* 4: 299, 19; clericis a Methodio et Ignatio consecratis, sed Photio consentientes, depositi sint *VIII* 25: 337, 24; *VIII intr.*: 289. Photii rehabilitatio a Johanne VIII papa *S. Soph. intr.*: 480; ab ipso censuris affecti, si Romani appellaverint, ut rei sententiati habendi sunt, qui se denuo justificare debent *S. Soph.* I: 483, 19; Pape: 533; v. *π i x i p i σ i c*.

ΦΩΤΙΣΜΑ, illuminatio: v. *b a p t i - s m u s*.
ΦΡΟΝΤΙΣΜΑ, functio curiae episcopalnis *IV* 2: 70, 18; φροντίσει, curam habere (bonorum ecclesiae) *IV* 3: 72, 1; φροντίσ, cura: v. *s a e c u l a r i a* 1 negotia.
PHRYGES, haeretici: montanistae, qui hic dicuntur phryges *II* 7: 54, 6; clerici eorum μέγιστοι «maximi» nominantur *Laod.* 8: 133, 19; rebaptizandi *ibid.*: 134, 3; v. *c a t a p h r y - g e s*.
ΦΘΟΡΙΑ, abortiva, ad abortum procurandum *Anc.* 21: 71, 6; v. *a b o r t u s*.
ΦΥΛΑΚΤΗΡΙΑ incantationes scriptae: quae cancer animarum sunt *Laod.* 36: 145, 16; v. *p a g a n i* 4.
PICENUM - Πικένον, provincia in Italia: v. *Faustinus* Potentinus.
PICTURA, «colorum imaginaria operatio» - εκπονηγία χρωμάτων; *VIII* 3: 298, 1; χρωματουργία, colorum temperationes *VI* 82: 279, 13; προχαράματα, prima delineamenta *ibid.*: 218, 8; χραχτήρ ανθρώπων, lineamenta hominis *ibid.*: 219, 17. P. ne ad luxuriam moveat *VI* 100: 236, 17. Crucis figura in pavimento non formanda, ne conculetur *VI* 73: 211, 4; ne pro imagine Christi agnus depingatur, digito a Praecursore monstratus *VI* 82: 218, 20. Iconas depingere in ecclesiis et in quolibet loco prohibitum est anathematizans *VIII* 7: 307, 3; v. *i c o n a*, *π i v a x*.
PIETAS - θεῖα non in solo dei domo, sed in omni loco exercetur *Gangr.* *epil.*: 99, 6: v. *θ e o s t β e i a*, *ε ν λ α δ β e i a*.
PILATO Christus traditus est *Petr.* 9: 44, 4.
ΠΙΝΑΞ, tabula picturalis *VI* 100: 237, 3.
ΠΙΣΤΙΣ, fides. 1. Veritates fidei quibus creditur: fides Nicaena non immutanda

II 1: 45, 18; *III* 7: 67, 18; 62, 2; symbolum Nic-CP *II intr.*: 42 n. 8; a semiarianis conversis profunda *Ath.* 3: 80, 11; fidei symbola - σύμβολα a novatianis didiscenda *Laod.* 7: 133, 13; «fides a catechumenis die V majoris hebdomadae recitanda (symboli redditio) *Laod.* 46: 149, 10; *VI* 78, 215, 4; infirmi quoque baptizandi illam recitent *Laod.* 47: 149, 17; «fidei adstipulatio» - έθεσις πίστεως, i. e. symbolum Nicaenum (Epist. Attici CP) *Carth.* *Apia.* 425, 7; «professio f. - διαλογία π., symb. Nicaen. (epist. Cyrilli Alex.) *Carth.* *Apia.* 423, 14; 426, 14; 426, 8 tit.; «professio f. Nicaeni concilii *Carth.* *prooem.*: 211, 12; 15 tit.; «fides» Nicaena fidei inconsueta tenenda *Ath.* 1: 70, 23; v. *ε ν σ t β e i a*, *χ ι ρ υ γ μ α*, *s y m b o l u m*.
2. Virtus qua creditur: π i s t o l : v. *f i d e l e s*, *c h r i s t i a n i*; fides martyrum vicit tormenta persecutorum *Bas.* 95*: 194, 19.
3. Recta fides: v. *ε ν σ t β e i a*, *δ γ i o c*.
ΠΙΣΤΟΝ, τὸ π., fidem facere *VI* 85: 222, 2; πιστότατa fidelissima (exemplaria) *Carth.* *Apia.* 420, 19.
ΠΙΘΟΙ, dolia: in dolis vinum effundendo risum movere *VI* 62: 199, 13; v. *p a g a n i*. 2.
PLACENTINUS - Πλακεντίνος, legatus Numidiarum personam gerens *Carth.* 100: 364, 16; Πλακέντιος *ibid.* 364, 16 *app.* - 19.
PLACIANUS - Πλακιανός, episc. legatus synodi ad Hippon. Diaretorum *Carth.* 78: 319, 4.
PLAUTIUS, episc. legatus prov. Tripolitanae ad synodum *Carth.* 127: 399, 4.
PLEBEIUS - λαβέας, pro «laicus» in cc. Apost. post. c. 52, ex cod. Veron.: - χριστιανός *Ap.* 71: 44, 8.
ΠΛΕΙΟΝΩΝ φῆμος, «plurimorum senten-

tia»: maioritas in suffragiis ferendis I 6: 29, 12; «maior pars» *Ant.* 19: 119, 25.

PLENIOPOTENTIARI: v. legatio libera.

ΠΛΕΟΝΑΣΜΟΣ *Nyss.* 6: 222, 12: v. usura.

PLORANTES, paenitentium gradus: v. προσκλατεῖν.

HINEYMATIAN, a daemone possedium esse *Tim.* 15: 250, 9: v. daemon.

PNEUMATOMACHI: - ἡμιχρήτων, «macedonianorum vel spiritui sancto resistentes» *II I:* 46, 3.

HINIKTA, suffocata comedere prohibetur VI 67: 205, 6; latino indiferenter ea comedere notat *Bals.* *Rh.* II 463: v. sanguis.

POENAE in clericos: varia disciplina.

1. **Deposito sola**: clericis lapsis paenitentibus excommunicatio (privatio communionis) non est imponenda, sed suspensio ab officio *Petr.* 10: 47, 71; 48, 12; deponatur et non excommunicetur, quia «non vindicabis bis de eodem delicto», *Ap.* 25: 19, 5; deponendi clerici, non excommunicandi sunt, ex antiquo canone *Bas.* 3: 100, 15; clerici a gradu excludunt, a laica communione non arcentur *Bas.* 32: 131, 10; clericos peccatores, indistincte utrum maiores an minores, canones depositione dannant *Bas.* 51: 142, 9; depositio unica poena in clericum fertur *Theoph.* 3: 265, 18; VI 21: 152, 16; de anathemate: v. anathema.

2. «Expellatur» *Neoc.* 1: 75, 16; «excommunicati sive in clero sint, sive laici» I 5: 27, 5; depositio post excommunicationem *Ap.* 5: 10, 16; 59: 39, 16; excommunicatus *Ap.* 12: 13, 13; 32: 22, 19; 36: 25, 18; excluditur non tantum a communione, sed etiam

a dignitate *Ant.* II: 113, 10; excommunicati in Africa *Carth.* 105: 369, 15; episcopus... excommunicetur VI 18: 150, 5; episcopus excommunicans VII 4: 253, 6; excommunicatio minor de positione *AB* 10: 465, 17.

3. De variis gradibus depositionis et excommunicationis: v. depositio, excommunicatio; progressio poenarum haec videtur esse: privatio communionis ad certum tempus, suspensio ab officio, suspensio etiam a dignitate, excommunicatio totalis, ultimo anathema.

De catechumenorum poenis: v. catechumeni.

POENITENTIA: (forma vocabuli ecclesiastica) v. paenitentia.

ΠΟΛΙΣ, civitas sedes episcopalis: ne in una «civitate» duo episcopi sint I 8: 31, 16; dist, a locis - τόποι I 18: 39, 6; dioecesis significat *Ap.* 12: 13, 15; episcopus π. et χώρα regit *Ant.* 9: III, 14; *Ant.* 22: 122, 1; episcopus civitatis i. e. dioecesis *Sard.* II: 175, 14-8; IV 3: 71, 22; episcopo monachi civitatis et «regionis» - χώρας submissi sint IV 4: 73, 6; ecclesiae in civitate vel in «possessione» - κώμη IV 6: 74, 18; dioecesis IV 10: 77, 18; VI 20: 152, 7; sedes episcopalium dist. a vicis - χωρά VI 41: 177, 20; Pape 536, v. ματρίχιον, dioecesis.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ, civilis: opp. ecclesiastica causa *Carth.* 15: 228, 12; civilium legum studiosi VI 71: 208, 16.

POLLUTIO nocturna - νυχτερική δύσις: involuntaria, de cuius culpa quisque in se iudex est *Dion.* 4: 13, 14; culpa in monacho pio caret *Ath.* 1: 63, 10; 64, 19; item, in somnante - νυνάθεσθαι laico pio *Tim.* 20*: 253, 9; si post habitum desiderium impurum accidit, pollutio - νυνάθεσθαι peccaminosa, secus tentatio satanae est *Tim.* 12: 247, 18.

POLYCARPUS - Πολύκαρπος, episc. *Cypr.* I: 304, 16.

ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟΣ, monothelita VI 1: 118, 22.

POLYGAMIA, si quis plus quam ter matrimonium successive contraxit *Bas.* 80: 154, 10: v. matrimonium 12.

ΠΟΛΥΘΕΙΑ, polytheismus Arii VI 1: 112, 17.

ROMA - ῥώμα *Ap.* 4: 10, 3: v. oblati 2.

POMPONIUS - Πομπόνιος episc. *Cypr.* I: 304, 20.

ΠΟΝΗΡΟΣ, δ π., malignus, diabolus *AB* 4: 453, 9.

PONTUS, primatia ecclesiastica *Gangr.* intr.: 83; praeminentia II 2: 47, 4: v. primatiae; ποντικοί, habitatores provinciae Ponti, quam Greg. Neoc. rexit *Greg.* 7: 27, 12; *Greg.* intr.: 17; v. Caesarea Capp.

POSSESSIO tranquilla: longo tempore habita, in iudicis probationis locum tenet *Bas.* 92: 186, 21; bonae fidei per triginta annos (p. locorum) praescriptionem condit IV 17: 83, 2; VIII 18: 327, 5; lis de re possessa intra tricennium facienda (de possessionibus rusticis apud synodum tractandum) IV 17: 83, 7; de parochiis haereticis ab episcopo catholico conversis sufficit triennium possessionis *Carth.* 119: 389, 15: πρόσφρα.

POSSESSIONES, i. e. rusticae parochiae: v. χώρα, chorepiscopus, παροικία 2.

POSSIDIUS - Ποσειδίος, episcopus Calamensis - Καλαμένσης, legatus provinciae Numidiae (subscr.) *Carth.* 133: 408, 7; Καλαμενσός legatus *Carth.* prooem.: 401, 4; sine legatione *Carth.* prooem.: 338, 19; electus iudex a

synodo in causa Maurentii *Carth.* 100: 366, 18; legatus synodi ad imperatorrem aduersus donatistas *Carth.* 108: 374, 19; epist. ad Bonifacium I Roman. episc. subscribit *Carth.* *Apian.*: 422, 4.

POSTUMIANUS - Ποστουμιανός episc. *Carth.* 55: 282, 13; 283, 7.

POTENTINA dioecesis - Ποτεντίνη: v. Faustinus.

POTHPIRON 1. calix missae: π. offerre in missa diacono vetatur *Ant.* 2: 57, 13; τίμον π. σκευέων, praeparare ad communicandos fideles etiam diacono licet *Tim.* 24*: 255, 15; ne pretiosus sanguis in sancto calice post missam relinquatur *Bas.* 93*: 190, 13; ne muscae in eo cadant *ibid.*: 190, 23.

2. Calix ad bibendum in mensa: ne a subdiacono benedicatur *Laod.* 25: 141, 4.

PRAECEDENTIAE ordo 1. Servandus est ab omnibus ordinibus clericorum VI 7: 134, 18; presbyter ne ante episcopum altare ingrediatur et sedeat *Laod.* 56: 152, 18; diaconus ne coram presbytero sine eius iussione sedeat *Laod.* 20: 139, 4; etiamsi officialis curiae sit VI 7: 133, 2; idemque honor diacono a subdiacono et clericis exhibeat *Laod.* 20: 139, 7; diaconus ab episcopo suo delegatus in alia dioecesi honorem deleganti debitum ipse habeat VI 7: 133, 6; unusquisque episcopus ordinem sibi a deo decretum cognoscat, maiores ne spernantur a iunioribus *Carth.* 86: 330, 5; praecedentiae et die ordinationis dimetienda est, ne alteratio de posterioribus et anterioribus oriatur *Carth.* 89: 333, 14: v. litterae 3; de sede honoris presbyteri: v. cathedra 2.

2. Praecedentiae sedium in Africa cf. subscriptiones *Carth.* 133: 407, 7. Legati Romani: episcopus post primates *ibid.*: 407, 16; presbyteri post episcopos *ibid.*: 410, 16. Romani episcopi:

locus subscriptionis primus post imperatorem *VI 102: 24r, 17 app.*

PRAEDATIO: v. *furtum I.*

PRAEDICATIO: v. *catechesis, καθηγμα, διδασκαλία*; evangelizare et docere primum propositum apostolorum fuit *Petr. 9: 46, 3;* verae fidei doctrinam - λόγου εὐαγγελίας docere gravissimum officium pastorum est *VI 19: 150, 15; v. episcopus 6;* διάκονος diaconi officium est: v. *diaconus 2;* sed etiam ad presbyterum pertinet *Anc. I: 57, 4;* praesertim in dominibus potentum familiares et pueros docere *VII 10: 265, 9;* sermonem dei frequenter audiendo, si opera non facimus, saltem omissionis culpare conscius erimus *Tim. 17*: 25r, 17.*

PRAEEMINENTIA sedis: v. *πρεσβεία, primatiae.*

PRAEFATO debitae salutationis officio - ἐν προφέτῳ *Carth. Apiar.: 432, 10.*

PRAESCRITIO: v. *possessio tranquilla, πρόσκριψις.*

PRAEIUDICIUM: v. *πρόσκριψις.*

PRAESENCTIFICATORUM missa: v. *προηγιασμένα.*

PRAESISDIUS - Πρεσβύτερος, episc., legatus a synodo ad imperatorem adversus donatistas *Carth. 108: 375, 1.*

PRAETEXTUS - Πρεσβύτερος, Siciliensis - Συντάξεως (subscr.) *Carth. 133: 408, 19; Συντάξεως* legatus provinc. Proconsularis *Carth. prooem.: 400, 17.*

PRAETORUM iudicio rumpenda est pactio emphyteuticam, non propria auctoritate episcopi *VIII 20: 330, 12.*

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑΙ: v. *litterae imperiales.*

PRISEBVEIA, auctoritas patris familie, senioris sedis *Pape: 491 r.* «Privilegia», preeminentia: serventur ecclesiis *I 6:*

*29, 2; II 2: 46, 22; πρ. Romae antiquas IV 28: 9r, 14; pro sede CP πρ. της ἡμέρας primatum» *II 3: 48, 1;* *τοιχ. πρ., primatus» *IV 28: 9r, 21 et 16;* unde eam μεγαλύνεσθαι «magnificam esse», iurisdictionem superiorem obtinere *IV 28: 92, 3-5 sqq.; VI 36: 170, 10;* v. *privilegia I.***

2. Privilegio regenerationis in baptismo omnia peccata catechumeni abluuntur *Bas. 20: 123, 3.*

3. Ἡ πρεσβεία, legatio *Carth. 65: 302, 14.*

PRESBYTER - πρεσβύτερος. 1. Maiores natu in fide Christi ac proxime de custode traditionis *Pape: 535;* sacerdotium Christi a Christo institutum ac nobis collatum *Cypr.: I 313, 1;* v. *λεπεύς 2, λεπωσύνη.*

2. Consecratio pr. ab uno episcopo fit *Ap. 2: 8, 14;* ne ordinetur ante trigesimum aetatis annum *Neoc. II: 14: 143, 12;* non sit neophytus *I 2: 24, 20;* nec usurarius, nisi cesseret ac reddit *Bas. 14: 113, 16;* nec baptizatus in aegritudine, nisi zelus et fides subsecuta sint ac raritas ordinandorum hoc exigat *Neoc. 12: 80, 17;* post ordinationem nubere prohibitus est *Neoc. I: 75, 9;* v. *clericu 12.* Pr. civitatis dist. a pr. uris *Neoc. 13: 81, 7.*

3. Aduitor episcopi est: «filius» ab episcopo appellatur *Carth. prooem.: 202, 16;* curam de clericis minoribus ac de populo habet *Ap. 58: 38, 15;* *Petr. 10: 46, 19;* officia pr. offere, praedicare, functiones sacras peragere *Anc. I: 57, 3;* fideles corrige doctrinis, monitionibus, epitimiis *AB 9: 463, 10;* in dominibus potentum servos ac pueros doceat *VII 10: 265, 10;* ad erudiendos fideles sacerdotium ei datum est *ibid.: 265, 12;* ne peccatores manu percutiat *Ap. 27: 20, 4;* nec ipse, nec per alium *AB 9: 463, 14-15;* excommunicare peccatorem nequit *Ap. 52: 36, 6;* sed in aegyptiaca dioecesi po-

test *Theoph. 14: 273, 10;* *Theoph. intr.: 261;* epitimia imponere potest *AB: 463, 12.* Clero egoen opitulari debet *463, 19, 4;* de virginibus curat iussu *Ap. 59: 39, 4;* de virginibus curat iussu *Carth. 44: 261, 17;* v. *monialis 4.* Offerre - προσφέρειν s. sacrificium presbyteri, non diaconi est *I 18: 39, 11;* approbatione episcopi ad hoc indiget *Gangr. 6: 92, 1;* de celebranda missa monitio ad sacerdotem *Bas. 93*: 187, 5;* *Bas. intr.: 89;* codex sacerdotalis alexandrinus *Athan. intr.: 62.*

4. Honor cathedrae *Anc. I: 57, 3;* v. *cathdra 2;* a diacono communionem calicis ne accipiat *I 18: 39, 7;* v. *diaconus 2;* solis ecclesiastici negotii vacet *Ap. 81: 49, 3;* v. *sacularia.*

5. Vicorum et agrorum presbyteri canonicas litteras ad solos vicinos episcopos dent *Ant. 8: 110, 9;* ne quid faciant praeter conscientiam chorepiscopi sui *Laod. 57: 153, 13;* ne in civitate celebrent, neve communionem impertinantur, nisi absente episcopo et presbytero civitatis *Neoc. 13: 81, 7.*

6. Reus pr. appellans a sex episcopis, praesente ordinario suo, audiatur *Carth. 12: 226, 2;* v. *appellatio 3.* Depositus, si ecclesiam conturbat per brachium saeculare opprimatur *Ant. 5: 109, 7;* v. *schisma.*

PRESBYTERAE - πρεσβύτιδες dictae vel προκαθήμεναι, praesidentes, in ecclesiis ne constituantur *Laod. 11: 135, 6.*

ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΕΙΟΝ, dignitas presbyteralis *I 2: 24, 21;* πρεσβύτερον *VI 20: 152, 10.*

PRESBYTERIUM, sancta sanctorum in ecclesia: v. *sacrarium.*

PRIMA-SECUNDA synodus - πρωτοδεῖπτα AB lemma: 447, 3 valor canonicus *AB intr.: 446;* canones in secunda sessione decreti *ibid.*

PRIMATIAE - διοικησις: v. *dioecesis 4;* privilegia serventur ecclesiis *I 6: 29, 2;* v. *πρεσβεία*

x. Ordo et ambitus primatum Orientis: (de primate Romano: v. *Romanæ ecclesia*) Alex., (Aegyptus, Libya, Pentapolis), Ant., caeteræ provinciæ - ἑπαρχία: *I 6: 28, 15;* *Pape: 539;* *Dion. intr.: 2 n. 14.* Aegyptus sub Alex., Orientis dioecesis Antiochena, Asiana dioecesis, Pontica et Thracica *II 2: 46, 17.* CP episcopus honoris primatum - πρεσβεῖται τῆς της post Romanum episcopum habeat *II 3: 47, 21;* v. *honor;* iuribus cuiusque provinciarum salvis manentibus *II 2: 47, 10.* Ordo honoris sedum: Roma, CP., Alex., Ant., Ephesus, Caesarea, Heraclea *II 2: 46, 17;* *II 3: 47, 21.* Episcopi primatales extra propriam primatum nec ordinationem sacram faciant, nec in administratione interveniant *II 2: 47, 7;* alexandrina interventio in ordinatione Maximini Cynici *II intr.: 43 n. 20;* *Pape: 542.* Primatales episcopi - θουχωτῶν ne invadant provinciam, quae non ab initio sua fuisset *III 8: 64, 10;* Antiochenus primas non amplius in insula Cypro episcopos ordinabit, sed ipsi episcopi insulae inter se ordinationes facient *II 8: 63, 18.* «Primas dioecesis» - Εξαρχος appellationem adversus sententiam metropolitanum recipit *IV 9: 77, 8;* item, adversus synodi provincialis *IV 17: 83, 11;* *Pape: 539, 502.* Episcopus CP primatum iurisdictionis obtinet post Romanum in tres primatas Ponti, Asiae et Thraciae (i.e. ordinationis primatum), et in barbaricas regiones *IV 28: 91, 21;* *Pape: 543;* de Hierosolymitana sede *Cyr. 7*: 287, 5;* *Pape: 542.* Justiniana legislatio pentarchiam consecravit *Pape: 547;* v. *pentarchia.* In-Trullo ea repetitur *VI 36: 170, 3;* item, *CP VIII 21: 33r, 19.*

ex Adam trahitur, baptismo expiatum, in omnes transit *Carth.* 377, 2; haec fidei regula est *ibid.* 377, 18; etiam in parvulis regeneratione baptismi mundatur quod generatione trahitur *ibid.* 378, 1; v. *originale peccatum.*

PROHAERESIUS, rhetor, magister *Greg. Naz. Naz.* intr.: 227.

PROIKOMA, dona more dotis a parentibus pro prole admissa monasterio oblata: monasterio acquisita manent, sive perseveraverit, sive exierit, nisi culpa hegumeni hoc acciderit *VII* 19: 278, 16; v. *patrimonium.*

PROLHNYS, praenotio, convictio ex conscientia formata, maior ratiocinio est *Bas.* 87: 162, 20.

PROLES - τέκνα: prolis procreatio unus finis matrimonii est *Ath.* intr.: 60 nn. 8-9; *Ath.* I: 67, 19: v. *matrimonium* 2; parentum officium: pr. nutritre, in religione educare *Gangr.* 15: 95, 14; nec relinquere, neque neglegere sub obtentu ascesis *ibid.* 95, 17; proles reverentiam erga parentes sub obtentu religionis non neglegat *Gangr.* 16: 96, 4. Presbyteri pr. saecularia spectacula non exhibeat, nec spectet *Carth.* 15: 229, 15; pr. episcoporum et clericorum emancipationem ne accipiat nisi aetate et moribus secura *Carth.* 35: 256, 5; pr. peccata ante aetatem securam in parentes recidunt *ibid.* 256, 10; e bonis personalibus episcopi iam mortui de prole eius providendum est *Ap.* 40: 28, 5. De prole e matrimonio mixtis: v. *matrimonium* 5.

IPONOA, de victu providentia *VI* 48: 186, 17; pr. ποιεῖσθαι monasterii *IV* 4: 73, 23.

IPONOMH, praeda in proelio facta *Greg.* 3: 24, 7.

IPOOIMIA, «praefationes» *Carth.* 103: 368, 13; v. *orationes.*

ΠΡΟΠΙΤΕΙΑ, «contumacia», vehementia *Ap.* 66: 42, 6.

ΠΡΟΦΑΣΙΣ, simulata ratio agendi *VI* 29: 160, 5; «sub obtentu» *Ap.* 40: 28, 17; προφάσει τόντων «eorum occasione» *Ap.* 38: 27, 2.

PROPRIUS: v. οἰκεῖος; θεος ἐπισκόπου *I* 16: 37, 22; v. *ordinarius.*

PROROGATIO temporis dati - διάρρησις, «dilatio» *Carth.* 20: 237, 4.

ΠΡΟΣΑΓΕΙΝ, praesentare (ad clerum) *I* 1: 23, 19.

ΠΡΟΣΧΗΜΑ, «habitus» *IV* 4: 72, 18; v. σχῆμα.

ΠΡΟΣΚΛΑΥΣΙΣ, ploratio, paenitentiae publicae gradus primus: extra portas ecclesiae stat paenitens, fideles intrantes obsecranti ut pro eo oreant *Greg.* 11*: 29, 10; *Bas.* 75: 152, 5; iniquitatem suam publice confitetur *Bas.* 56: 144, 18; προσκλαύειν *Bas.* 22: 125, 3; ol. προσκλαύοντες: v. paenitentia publica 4, *excommunicatio.*

ΠΡΟΣΚΥNEIN 1. «Adorare», dist. a λατρείᾳ soli deo debita; τιμῶμεν καὶ πρ. librum Evangeliorum, iconas *VIII* 3: 297, 20; 298, 12-15; 299, 5; crux «adoranda» *VI* 73: 211, 9.
2. Salutare *Carth.* 16: 231, 6.

ΠΡΟΣΕΔΡΕΥΕΙΝ, se locare apud principes *VII* 10: 264, 11; locari in una ecclesia *VII* 15: 272, 2.

ΠΡΟΣΕΝΕΞΙΣ, oblatio *Ap.* 8: 11, 22; v. προσφέρειν.

ΠΡΟΣΕΤΧΗ 1. Anaphora, missa fidelium *Ap.* 9: 12, 14; cf. εὐχὴ *Ant.* 2: 105, 19; κονωνία τῆς πρ., assistentia sola (σύνταξις) pro paenitentibus publicis *Bas.* 82: 156, 13.

2. Oratio supra paenitentes *Bas.* 75: 151, 14.

ΠΡΟΣΙΕΣΘΑΙ, «admittere» accusatores *II* 6: 49, 17; ad clerum *I* 1: 24, 7.

ΠΡΟΣΜΑΡΤΥΡΙΑ, «protestatio» *Carth.* 361, 7 tit.; προσμαρτυρεῖσθαι, teget: 361, 7 v. προσμαρτυρεῖσθαι, teget aliquam *ijd.* 361, 9: v. διαστατική προσμαρτυρεῖσθαι.

ΠΡΟΣΟΔΟΝ ποιεῖσθαι, appellare *III* 8: 64, 1.

ΠΡΟΣΠΙΕΙΟΝ, *VI* 62: 199, 9: v. persona 2.

ΠΡΟΣΩΠΟΝ: v. persona 1.

ΠΡΟΣΠΑΡΑΠΟΙΕΙΘΑΙ, «dissimulare», non attendere *Carth.* prooem.: 304, 22; (cf. ἡπίως etc. 303, 14 app.).

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ, «cupiditas», propensio *Carth.* 15: 229, 8.

PROSPECTUS, episc., legatus Romanus *III* intr.: 55.

ΠΡΟΣΦΕΡΕΙΝ, offerre missam *Anc.* 1: 57, 4; *Anc.* 2: 57, 14; «oblata non consecrat» *Neoc.* 9: 79, 10; «offerre», missam celebrare *Neoc.* 13: 81, 8; corpus Christi offerre *I* 18: 39, 10.

ΠΡΟΣΦΟΡΑ 1. Oblatio missae: χωρὶς πρ. «tempore que celebratur s. oblatio» *Ap.* 3: 9, 16; obl. videlicet εὐχὴ conficer *Tim.* 9: 245, 14-17; *II*: 247, 6; 14: 249, 10; 23*: 254, 14-17; 80ρον i.e. oblatio mystice celebrata *Cyr.* 8* 288, 15: v. προσφέρειν.

2. S. communio: χωρὶς πρ. sine oblatione precibus participant *Anc.* 5: 60, 13; «praeter oblationem» *I* 11: 33, 10: v. σύστασις; πρ. μετέχειν *I* 13: 35, 10; petenti s. eucharistiam episcopus ex oblatione det *ibid.* 35, 18; obl. particeps fieri *Gangr.* 4: 91; admittatur ad s. oblationem *Bas.* 44: 136, 5; distribuere obl. *VI* 28: 159, 6.

ΠΡΟΣΦΟΡΟΝ ἔπιτάμιον, conveniens paenitentia imponatur *VI* 46: 185, 11.

PROSTRATIO, prostrati: v. ὑπόπτωσις.

PROTASIUS, Mediolanens. episc. *Sard.* intr.: 157.

ΠΡΩΤΕΤΟΥΣΑΙ, officiales in monialium monasterio *VI* 46: 184, 20.

ΠΡΩΘΕΣΙΣ, propositum, intentio *Bas.* 11: 112, 19: v. dispositiones; οἱκεῖ πρ. suo iudicio *Carth.* 47: 263, 14.

ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ, tempus datum usque ad diem iudicii *Carth.* 19: 234, 14: v. tempus datum.

ΠΡΩΤΟΔΕΥΤΕΡΑ: v. Prima-secunda synodus.

PROTOGENES, episc. Sardicensis *Sard.* intr.: 157.

ΠΡΩΤΟΣ, primus, caput nationis - θεος est metropolitanus *Ap.* 34: 24, 5.

ΠΡΩΤΟΤΟΠΙΩΣ, primo loco, ante omnia *VI* 41: 179, 12; 53: 190, 9.

PROVINCIA ecclesiastica.

1. Territorium metropolitanum et suffraganeorum eius - ἔπαρχια v. gr. *I* 4: 26, 8-17; 5: 27, 8-17-20; 6: 29, 2; - χώρα v. gr. *Carth.* prooem. 197, 15; 198, 1: 199, 23; 209, 13; subscr. *Carth.* 133: 407, 13 sqq.; tamen, ἔπαρχια *Carth.* prooem.: 203, 23; *Carth.* 133: 407, 17; 409, 7-18; 140, 12.

2. Provincia per pragmáticas litteras non dividenda est *IV* 12: 79, 11; si iam factum sit, novus metropolitanus honorem tantum habeat *ibid.* 79, 21. In Africa tamen Mauritania Sitifensis in peculiarem provinciam iure metropolitanum a synodo erigitur de consensu primatis Numidiae *Carth.* 17: 231, 11; subscriptiones eius legatorum *Carth.* 133: 409, 20.

ΨΑΛΤΗΣ: v. cantor; psallere: v. cantus.

ΨΑΛΤΗΡΑ γινώσκειν, psalmos davídicos cognoscere ab episcopo ordinando exiguit *VII* 2: 249, 4.

ΨΗΦΙΣΜΑ, «decretum» synodi *Carth.* 98: 13; a synodi decretae instructiones pro legato ad imperatorem *Carth.* 65: 303, 10.

ΨΗΦΟΣ, «votum» *III* 8: 63, 5 *tit.*; *III intr.*: 56 n. 14; *IV* 28: 90, 16 *tit.*; *IV intr.*: 68 n. 27; ψ. καὶ τόπος *Pape*: 513 n. 4; 514; «iudicium», propositio *IV* 30: 96, 19; φηρίζεισθαι, «censimus» *IV* 28: 91, 8; sententia iudicis *Carth.* 19: 235, 7; «electio» clerici *VII* 3: 250, 9; φηρίζεσθαι, eligi (ab episcopis) *VII* 3: 250, 19; v. ἀψήφιστος.

ΨΕΤΑΕΙΗΓΡΑΦΩΣ, falsa adiecta supercriptione *VI* 2: 124, 18; v. αρχεγράφα.

PSEUDOEPISCOPI et pseudodoctores sunt episcopi haereticici *AB* 15: 475, 12.

PSEUDOMARTYRES, non veri martyres Christi sunt martyres haereticici *Laod.* 34: 144, 13.

ΠΤΩΧΕΙΑ, πτωχία, hospitia pro pauperibus *IV* 8: 75, 19; «pauperum com-morationes» *IV* 10: 78, 7.

PUBLICUS 1. Ἐπί δημοσίας προσέφεως • sub conspectu publico: *Carth.* 50:

269, 19; ἐπί αὐτοῦ τοῦ λαοῦ in eadem plebe *ibid.*: 269, 14; ποιόλυκον crimen *Carth.* 43: 261, 9.

2. Ad rem publicam pertinens: tribunal civile - δημόσιον δικαιστηρίου ν. iudicia publica, brachium saeculare.

PUDICITIA - σωφροσύνη *Carth.* 4: 217, 17; 218, 1.

PULCHERIA, filia Flacillae imperatricis *Nyss.* *intr.*: 200.

—, imperatrix: epistola ad Leonem I Roman. *IV intr.*: 67 n. 7.

ΠΤΑΗ, ianua exterior templi ad narthecem ducens - π. τοῦ εὐκτηρίου *Greg.* II*: 29, 10; ianua interior π. τοῦ ναοῦ, e narthece ad basilicam *ibid.*: 30, 2; π. monasterii *VII* 20: 281, 2.

PUPILLI: v. orphani.

PURIFICATIO calicis post missam *Tim.* 24*: 255, 11-24; v. καταστέλλειν, συστολή; p. oris sumendo aquam post communionem *Tim.* 23*: 252, 31; v. κλύζεσθαι, ἐπίκλυσις.

ΠΤΥΡΡΟΣ, CP episc., monothelita *VI* 1: 118, 17; *Pape*: 522, 523.

Q

QUADRAGESIMA paschae - τεσσαρακοστή τοῦ πάσχα i. e. dies 40. post p. I 5: 28, 6; v. πεντηκοστή, synodus 2.

QUADRAGESIMA, ieiunii dies ante pascha: v. ieiunium 2-3; μέση θεομάτις, media quadragesima, i. e. post

duas hebdomadas qu. *Laod.* 45: 149, 2 *tit.*; in qu. missam celebrare non licet, nisi sabbatis et dominicis *Laod.* 49: 150, 10; sabb. et domin. et in festo Annuntiationis *VI* 52: 189, 8; caeteris diebus ferialibus missa praesancificatorum celebratur *VI* 52: 189, 12; diem natalem vel matrimonium celebrare

prohibetur *Laod.* 52: 151, 12; martyrum natalitia non celebrantur, sed eorum memoria - μνήση in sabbatis et domini-nis est facienda *Laod.* 51: 151, 4: v. μέση.

QUATTUORDECIMANI - τεσσαρεσκαδεκατίται *Laod.* 7: 133, 6; quod est τετρα-τήται *II* 7: 53, 14; *VI* 95: 230, 14: v. reconciliatio 1 per libel-lum.

QUERCUM, pseudo - synodus ad *Q.* *Carth.* 101: 367, 10 *app.*

QUINISEXTUM - Πεντέκτη *VI intr.*: 98: v. In-Trullo.

QUINTUS - Κούντρος episc. *Cypr.* 1: 304, 22.

QUODVULTDEUS - Κουδβουλέδος, e-pisc., legatus synodi ad Hippo-Diaretorum *Carth.* 78: 319, 6.

— Centuriensis - Κουδβουλέδος Κεντυριάτης episc. *Carth.* 87: 332, 3-13; ante tribunal synodi stare omisit, ideo a communione episcoporum ab-ciditur *ibid.*

VERENSIS - Κουδβουλέδος Οδη-χρενιών delegatus Proconsularis ad perficiendam synodum *Carth.* prooem.: 400, 18; Verensis - Βερόνης (subscr.) *Carth.* 133: 408, 21.

R

RABULUS, episc. *Cyr.* 6*: 285, 28 *app.* PAÍΣAI, convalescere *Dion.* 5*: 16, 22.

RAPTUUS - ἀρπαγή: 1. Raptus virgo jam desponsata - μνηστεύεσσα reddenda est desponsato *Anc.* II: 64, 20; cui liberum est eam accipere vel se desistere *Bas.* 22: 124, 11; virgo soluta raptus reddenda est eis, ex qui-bus coniubium pendet *ibid.*: 124, 18; si raptus sine vi et fraude evenerit, neque corruptio virginis subsecuta sit, culpa caret *Bas.* 30- 130, 16; vidua serva, quae sub forma raptus matrimoniū contraxit, de raptu non re-spondebit, sed de digamia tantum

Bas. 53: 143, 8: v. cooperatio. 2. Virginis quam quis violaverit nu-bendus est, etsi ista pauper sit *Ap.* 67: 42, 12; liberam a se aut dolo corruptam retinens, fornicator est; consentiente

in cuius potestate est, ei nubere potest *Bas.* 22: 126, 21.

3. Poena antiqua in raptore et cooperantes non est; nos trienni poenam statuimus *Bas.* 30: 130, 10; si vis et dolus allatae, fornicationis poenam *Bas.* 22: 124, 27; raptore, cooperantes aut colludentes sunt anathematizandi, si laici, si autem clerici, deponendi *IV* 27: 90, 8; *VI* 92: 227, 16. v. paenitentia publica 3 (ad fin.) et 4 (4 ann.)

PAΘYΜΙΑ, «desidia», negligentia *Ap.* 58: 38, 18.

REBAPTIZATIO - ἀναβάπτισμα *Carth.* 48: 265, 9; ἀναβάπτισμα *ibid.* 265, 4 *tit.*: v. reconciliatio 2 (per baptisum).

1. Nullum esse baptismum ha- reticorum antiquitus tradita doc-

trina est *Cypr.* I: 306, 1; *Bas.* I: 95, 7; *Cypr.* *intr.*: 300; quia haereticus sacerdos spiritum sanctum, quem amisit, dare nequit, ideoque nec baptizare potest *Cypr.* I: 310, 5; 311, 7; 312, 17; schismaticorum quoque invalidus est baptismus *Cypr.* I: proem.: 303, 26; quia ex defectu successoris in ordinatione amiserunt spiritum sanctum *Bas.* I: 96, 2-7; sic pepuzeni, montanistae, cathari, encratitae, hydroparastatae, apostactae *ibid.* 95, 17; 96, 14; sic etiam novatiani, saccophori *Bas.* 47: 137, 14. Haeretici rebaptizandi, quia baptismus eorum pollutus est *Ap.* 47: 31, 13; a nullo clero validus est censendus *Ap.* 46: 31, 4; iterandus est *Ap.* 68: 43, 5; rebaptizatio haereticorum omnium sine distinctione in Caesarea fit, non autem Iconii et Romae propter bonum generale *Bas.* 47: 137, 10; v. *Agricollinus Carth.*, *Firmitianus*, *Dionys. Alexandr.*

2. Non omnes haeretici rebaptizantur, ne pudor eos a conversione retineat *Tim.* 19*: 25, 16; schismaticorum baptismus in Asia receptus fuit propter bonum generale *Bas.* I: 97, 17; de catharis varia est disciplina *Bas.* I: 93, 17; novatianorum baptismus validus est I: 8, 30, 3; nos vero eos rebaptizamus *Bas.* 47: 137, 16; encratitae, contra usum Caesariensem, non rebaptizantur Iconii ex usu antiquo *Bas.* I: 98, 6; encratitae ipsi rebaptizant accedentes ad schisma *ibid.* 97, 20. Sed si saluti animarum obstaret, tunc rebaptizatio omittenda *ibid.* 98, 6; sic egimus erga duos eorum episcopos *ibid.* 99, 3. Ergo, quia alter alibi fit, in synodo maiori rebaptizatio discutienda est *Bas.* 47: 138, 14; v. baptismus 5, reconciliatio 2, cathari.

3. *Carthagine.* Rebaptizatio a Capuense synodo prohibita fuit *Carth.* 48: 265, 9; donatistae non sunt rebap-

tizandi quia iterare non licet quod semel datum est *Carth.* 57: 242, 15. Rebaptizatio clericorum maiorum, qui depositi fuerint, ut denuo ad clerus promoveri possint, probabitur *Carth.* 27: 243, 11.

RECONCILIATIO paenitentis, poena peccata: v. paenitentia 5; paenitentis in articulo mortis: v. moribundi.

RECONCILIATIO HAERETICORUM dupli modo fit:

1. Per libellum; modus varius fuit: in scriptis profiteri quae docet ecclesia catholica, dein manus impositionem accipere (cathari) I: 8: 30, 10-7; profiteantur tantum fidem Nicenam (semianiani) *Ath.* 3: 80, 11; anathematizent errores enumeratos (eustathiani) *Gangr. syn.* 88, 25; anathematizato omni errore, per manus impositionem recipiantur (donatistae) *Carth.* 57: 292, 15; impositio manus et oratio sacerdotis spiritu s. iterum haereticis dat *Tim.* 19*: 25, 18; anathematizent omnem haeresim, speciatim suam, nostrae fidei symbola docentur, s. chrisma ungantur (novatiani, photiniani, quattuordecimani) *Laod.* 7: 133, 4; ungi eos coram fidibus omnino oportet, si non baptizandi sint (encratitae) *Bas.* I: 98, 12; cf. 47: 138, 7. Per libellum professionis fidei catholicae, quo anathematizatur omnis haeresis, et chrismatum unctionem ariani, macedoniani, apollinaristae, novatiani, sabbatiani, quattuordecimani II: 53, 11; omissione sabbatiani, adduntur aristeroi VI: 95: 230, 11; dein, in secunda parte canonis adduntur: « anathematizato insuper haeresiaca eorum », nestoriani, eutychiani, severiani et similes *ibid.* 232, 15; v. chrisma. Clerici haereticorum reconciliati utrum reordinandi an non: v. reordinatio.

2. Per baptismum - *ἀναβαπτίζεσθαι*

(paulianistae) I: 19: 40, 12: v. reba-
ptizatio; accurate catechizati re-
baptizantur (phryges) *Laod.* 8: 134, 8;
baptizantur commune aliter exigat
nisi bonum commune nisi
(encratitae) *Bas.* I: 98, 1: 47, 138, 7;
rebaptizantur Caesareae cathari, en-
cratitae, hydroparastatae *Bas.* I: 95,
17; 96, 14; novatiani, saccophori *Bas.*
17: 137, 14.

Ut paganos recipimus eunomianos,
montanistas (phrygas), sabellianos et
alios e Galatia II: 7: 54, 4: v. pagani;
adduntur paulianistae VI: 95:
231, 7; dein, in secunda parte canonis,
manichaei, valentiniani, marcionitae et
similes VI: 95: 232, 11.

RECURSUS - *πρόσοδος* III: 8: 64, 1:
v. appellatio.

RECUSATUS rite iudex sententiam
valide ferre nequit *Cyr.* I: 279, 7.

REDEMPATIO 1. Ab episcopis Mauritanias captivorum christianorum in pueritia a barbaris raptorum - *ἐξαγοράζονται* *Carth.* 72: 314, 10; ad hoc, etiam vasa sacra alienare licet VIII: 15: 318, 9.

2. R. a Christo factam - *τὸ τῆς ἔλπιδος μωσῆιον, σωτηρίᾳ imperfectam esse* Macedonius et Apollinaris docuerunt VI: 1: 114, 1; 114, 8; r. mundo universo vitam donavit et liberacionem a peccatis VI: 32: 164, 18.

REDDITUS ecclesiastic: v. bona 2c.

REDUCTIO ad gradum inferiorem episcopi I: 8: 31, 13: v. depositio 4.

PHITINOS, Cypri episc. metropolitanus III: 8: 63, 12: v. Constantia.

REGINUS - *Πηγῆνος* episc., legatus synodi ad Hippion. Diaretorum *Carth.* 78: 319, 2; R. Vegetselitanae ecclesiae a primate Numidiarum litteras synodo affert *Carth.* proem.: 252, 5.

REGIO - *χώμα*, vicus civitatis: r. secunda καὶ σεκούνδης *Carth.* 108: 374, 16;

omisso καὶ scribit σεκούνδης *Carth.* 107:
373, 16.

REGULA traditionis: v. κανόνι.

RELIQUIAE: v. λειψανα.

REMISSIO peccatorum: v. paenitentia; in ecclesia tantum habetur *Cypr.* I: 308, 3: v. opus operantis.

RENUMTIATIO - *παρατητησία*: beneficium ab indigne, non coactione, sed post sententiam iudiciale fiat *Cyr.* 3: 281, 2; libelli r. irriti sunt, si necessitate ac minis extorsi fuerint *ibid.* 280, 17.

REORDINATIO - *ἀναρρήσης*: v. ordinatio 7.

Conferenda omnibus, quorum baptismus invalidus est: v. reconciliatio 2; paulianistae reordinandi sunt I: 19: 40, 16; haereticorum sacerdotes pseudo-sacerdotes sunt *Ap.* 47: 31, 8; reordinandi sunt *Ap.* 68: 42, 19; haereticorum episcopi alieni a deo sunt *Laod.* 34: 144, 15; pseudoevêques sunt AB: 15: 475, 12; invalida est ordinatio collata a catharis, encratitae, hydroparastatis, apostactis in Caesarea *Bas.* I: 96, 14; tamen, encratitarum episcopi in suo gradu propter bonum commune recepti sunt *ibid.* 99, 3; ab haereticis ordinati non recipiuntur in clerus *Bas.* 95*: 197, 21.

Reordinationes donatistarum prohibitae fuerunt a Capuensi synodo *Carth.* 48: 265, 9; petendum est a Romano episcopo ut concedat clericos donatistas in gradu suo manere, si cum plebeis suis ad unitatem redant *Carth.* 57: 293, 21; 68: 308, 18; talis fuit traditio in multis ac fere omnibus ecclesiis Africanis *Carth.* 68: 308, 22; reapse petitionem concessam fuisse videtur cf. *Carth.* 110: 390, 4.

REPARATIO de iniuria facta: v. paenitentia 4 (pecuniae), furtum 3.

RESIDENTIA LEX 1. Episcopus non amplius tribus dominicis in tribus hebdomadis extra dioecesim suam ma-

neat *Sard.* 11: 176, 6; item, presbyter et diaconus in aliena dioecesi *Sard.* 16: 183, 18; episcopum de re propria curantem e sede longius abesse non licet *Carth.* 71: 313, 9; antiqua regula est: ne quis laicus in civitate degens, amplius tribus dominicis continuis emissa absit ne quis omnino clericus vel laicus, praeter urgentem necessitatem a sua ecclesia amplius tribus dominicis continuis absit *VI 80:* 216, 17; *Sard.* 11: 176, 6; v. missa 6; episcopus extra ecclesiam suam ultra sex menses manens sine una ratione excusante, deponatur *AB 16:* 476, 18; residencia monachi: v. monastica vita 3 (stabilitas).

2. Excusant a lege episcopum: imperatoris iussio, patriarchae sui ministerium, gravis morbus totaliter immobilitatem causans *AB 16:* 477, 2; invasio barbarica dioecesis sua *VI intr.* 5, 39: 173, 5; episcopus vel clericus persecutionem patiens propter disciplinam aut fidem catholicam in aliena dioecesi remaneat usquecum in iuria finem habeat *Sard.* 17: 184, 7; clerici et episcoposi, propter barbaros aut aliundis et dioecesi discessi, reverti debent cessante causa secessione *VI 18:* 149, 14; v. translatio, itinerantes 1-4; clericis ne in aliena dioecesi ministerio fungatur, praeter consensum ordinarii sui: v. clericis.

RESPONSABILITAS in peccando: quis pro se respondebit *Neoc.* 6: 78, 3; v. aetas rationis; de involuntario: v. actus, homicidium 3.

RESTITUTA, i.e. basilica s. Perpetuae restituta, Carthagine *Carth. prooem.*: 214, 17 app. *Lat.*; *Carth. intr.*: 192 n. 8; Περιτούης ταῦλησις, basilica restituta *Carth. prooem.*: 250, 20; 287, 12; 288, 11; 304, 3; 372, 14; 373, 1; 400, 8.

RESTITUTIO: v. paenitentia 4; r. in gradum: v. depositio 1; monasteriorum ab iniustis acquisitoribus

bus in persecutione: v. monastria 2; pro furto: v. furtum 2

RESTITUTUS - Ρεστιτοῦτος, episc., legatus synodi ad imperatorem adversus paganos et haereticos *Carth. prooem.*: 373, 2.

RESURRECTIONIS hora, ad diluculum dominicae, in evangelis non patet *Dion. I:* 6, 3; *VI 89:* 14.

REVISIO in iudiciis - ἀνάκρισις *Sard.* 5: 164, 14; 3: 163, 13 - πατινδικία *Sard.* 3: 163, 13; ἀνανέσσωσθαι *ibid.*: 163, 3; 5: 164, 22; v. appellatio 2; revisio sententia imponitur Domino Antiocheno a Cyrillo Alex. *Cyr. I:* 279, 2.

PIIΤΕΣΘΑΙ - eiici ex ecclesia *Laod.* 36: 145, 17; v. excommunicatio.

RODOALDUS, Portuensis episc., legatus a latere Nicolai I papae *AB intr.*: 445.

ROGATIANUS - Ρογατιανός, episc. *Cypr. I:* 304, 22;

— - Ρογατιανός, alter episc. *Cypr. I:* 305, 6.

— - Ρογατιανός, episc. legatus ad Hippion. Diaretorum *Carth.* 78: 319, 9.

ROMANUS pontifex 1. Supremus iudex in ecclesia catholica: unde iurisdictionem ordinariam in omnia membra ecclesiae habet, cuius usus extraordianus est *Pape*: 534; tanquam suprema auctoritas ab imperatoribus agnoscitur *Pape* 521; 526; primus post imperatorem subscrigit (τόπος) *VI 102:* 241, 17 app.; legitime atque ex dei voluntate pontificum coetus praeest *Tar. I:* 318, 8.

Summus iudex de re fidei *Pape*: 520; iure in gravi turbatione ordinis, in synodis et concilii interventum *Pape*: 507; doceat, quia verbis oris eius omnes parent *Tar. I:* 331, 1; ipse solus simoniam eradicare valet *ibid.*: 331, 9; in appellationibus de re disciplinari summa et ultima instantia est

Pape: 532; iure in omni synodo intervenit, quae de re ad territorium suum non spectante agit (exempla) *Pape*: 513; appellationes episcoporum et clericorum de revisione recipit *Pape*: 508; 532. Conciliorum decreta firmat confirmatione antecedenti aut concordantanti aut subsequenti *Pape*: 516; *IV intr.*: 67; *VI intr.*: 99; concilium oecumenicum annullavit *Pape*: 519. Vinculum est unitatis in ecclesia *Pape*: 526; 550; unicitas ecclesiae supra Petrum a Christo fundata *Cypr. I:* 311, 13; v. appellatio 7-8-9; concilium, unio, οἰκουμενικὴ σύνοδος.

2. Origo primatus: τὰ πρεσβεῖα *Pape*: 491; v. primatiae; ἀποστολικὴ καθέδρα - apostolica sedes inde ab initio sola appellatur *Pape*: 540; *Carth. prooem.*: 200, 2; 200, 16; Petri memoria in Romano episcopo honoratur *Sard.* 3: 163, 4; sedes apostolorum principis *VIII 21:* 332, 11; auctoritas ex fide ab apostolo Petro tradita *Pape*: 521; 540; 535; quia Roma «Urbs» erat *Pape*: 545 n. 18; status civitatis Romanae execute saec. VII *Pape*: 518; auctoritas in Oriente post Caroli magni in Hinitia imperiorem non fuit immunita *Pape*: 519; v. Petrus apost., traditio 1.

3. Carthaginē: Sedes Romana est sedes apostolica *Carth. prooem.*: 202, 2-16; beatissima sedes *ibid.*: 210, 15; sive in scriptis, sive sine scriptis per legatos suos mandat *Carth. prooem.*: 200, 3; discussionem sententiae suae non admittit *Carth. Apiar.*: 430, 5; mandatum eius observandum est donec contrarium probetur *ibid.*: 421, 3; eidem singula quae in synodo tractantur plenissime intimari debent *Carth. prooem.*: 206, 20; *Carth. Apiar.*: 421, 16; insinuare debemus - ἐμφανῆ καταστῆσαι *ibid.*: 412, 6; canon s. scripturae a patribus traditus cum Romano ad confirmationem conferen-

dus *Carth.* 24: 240, 9; quaestiones in synodo ortae ei exponendae sunt, ut dicat quid de eis sentiendum sit *ibid.*: 210, 3; *Carth.* 37: 294, 7; Urbanum Sicensem Romam evocat aut excommunicat, nisi corrigat quae corrinda *Carth. Apiar.* 415, 7; admonitioni Anastasi Romani de donatistis se synodus conformat *Carth.* 66: 305, 16; synodus gratias deo agit, quod ipsi de membris Christi, ubique dispersis, sed in una compage corporis constitutis, piam curam inspirare dignatus est *Carth. prooem.*: 305, 1; paternae et fraternae sollicitudinis plenus est *ibid.*: 304, 14. De episopis imperatorem adeundi an non ipse iudicat et eis adiuvat *Carth.* 93: 354, 10; 106: 370, 6; v. imperator 3-4; de canonicis Sardicensibus erronee Nicenias putatis: v. Sardica.

4. Canones ubi primatus respicitur: *I 6 I 6:* 28, 19 app.; *Pape*: 541; *II 3 et 6 II intr.*: 43 n. 20; *Pape*: 542; 530; *IV 28 IV intr.*: 67 n. 21; *Pape*: 543 ad 546; *VI 36 VI intr.*: 98; *Pape*: 548. De appellationis iure: *Ant. 4-12-15 Ant. intr.*: 101; *Pape*: 525; *Sard.* 3-4-5 *Pape* 529; *II 6 et IV 9-7 Pape*: 530; 532; *S. Soph. I Pape* 533. De pentarchia *Pape*: 547. Titulus Romani Pontificis - ἑπτάκοντος Πώμης, δο Ποματον ἑπτάκοντος *Sard.* 4: 164, 8; 5: 165, 9; sed ἀρχηπέποντος (de Leone I) *IV 30:* 95, 11; πάτης ab aliis appellatur: v. πάτης.

5. Disciplina Romanae ecclesiae: finem ieiunio antepaschali post gallicantum in nocte s. sabbati imponit *Dion. I:* 5, 5; haereticos non indistincte rebaptizat, propter bonum generale *Bas.* 47: 137, 22; severior est in continentia clericali *VI 3:* 126, 9; caelatum exigit observandum a presbyteris, diaconis et subdiaconis. *VI 13:* 130, 4; ieiunat sabbatis et dominicis in quadragesima *VI 55:* 192, 11; magna feriae quintae missa a non ieiunis ibi celebratur *VI 29:* 160, 2.

6. Synodi Romanae notatae: a. 313 Pape: 509; 513; a. 369 II intr.: 44 n. 21; a. 430 III intr.: 55; post Aug. 868 VIII intr.: 289 n. 6.

RUFIANUS Muzucensis - Ρουφιανός Μουζούκενος, legatus proconsularis *Carth. prooem.*: 400, 17; idem videtur esse ac Rufianus Maxensis cf. 407, 17 app. (cod. M): Ρουφιανός Μαξεντίους.

S

SABAEA tribus, ex qua Dion. Alex. oritur *Dion. intr.* 1.

SABBAS s. monasterium Romae VII intr.: 242; v. Petrus hegum.

SABBATIANI, haeretici II 7: 53, 12; omittuntur in enumeratione VI 95: 230, 12; cf. *ibid. app.*; v. reconciliatio 1.

SABBATUM 1. Ieiunare non licet, nec etiam in quadragesima excepto sabbato s. *Ap.* 64: 41, 9; VI 55: 103, 1; sabb. s. iejunium terminatur ad diluculum dominicae *Dion.* I: 4, 11; VI: v. iejunium 3.

2. Σαββατίων, sabbatum observare VII 8: 262, 5; *Laod.* 28: 142, s. 9 tit.; tū τῷ σ. σχολάκειν, otiani *Laod.* 28: 142, 12.

SABELLIANI, haeretici II 1: 46, 4; «qui filium idem esse cum patre» - ολομορφα docent II 7: 54, 8; VI 95: 231, 14; v. reconciliatio 2.

SACCOPHORI, haeretici *Bas.* 47: 137, 14; v. rebaptizatio 1.

RUFINUS, minister Theodosii II imperatoris, aedificavit ecclesiam ss. Apostolorum Chalcedone, ubi et baptizatus est *CP intr.*: 437.

RUMORIDUS - Ρουμόριδος consul *Carth. prooem.*: 335, 5.

RUSTICAE parochiae: v. παροικία 2.

RUSTICUS diaconus III intr.: 56 n. 15; IV intr.: 68 n. 24.

SACRAMENTUM 1. Iusurandum - έξωμοσία IV 30: 97, 3; v. δρυός 3.

2. Sacraenta ecclesiæ: v. μυστήριον, opus operantis; sacramenta clericus recte dispenset, ne damnationem incurrat - κρίμα *Tim.* 14: 250, 4.

SACRARIIUM - βῆμα non introeundum a sacerdote ante introitum episcopi, sed simul cum eo *Laod.* 56: 153, 1; βηματίζειν sacr. ingredi *Laod.* 19: 138, 4 tit. Θυσιαστήριον, altare ne ingrediar laicus, excepto imperatore VI 69: 207, 7; mulieribus prohibetur *Laod.* 44: 148, 16; solis clericis maioribus ingredi licet *Laod.* 19: 138, 22; introitus lychnici ad sacrarium VI 90: 226, 11. Ιερατεῖον, presbyterium *Laod.* 44: 148, 14 tit.; 56: 152, 17 tit.; v. λεπέν. Ἀγαθήτων, sancta sanctorum *Dion.* 2: 12, 21.

SACRIFICIUM - θυσία, s. sacrificium: ab haereticis oblatum non est agnoscendum tanquam verum *Ap.* 46: 31, 6; qui

foris tabernaculi sacrificant, quales sunt haeretici, exterminatio eis imminet *Cyr.* 8*: 289, 10; quae pro s. sacrificio offeruntur *Theoph.* 8: 260, 4; sabbatis et dominicis s. spirituale offertur *Tim.* 13: 249, 5; incruento s. - ἀναμάκτος uva ne coniungatur VI 28: 158, 20; 158, 14 tit.; in ipso aqua vino miscenda VI 32: 162, 19; 162, 14 tit.; immaculatum s. - θραύστος *ibid.*: 166, 3; deus sacrificatur et distributur in escam in oblatione perfecta, ubique terrarum celebrata VI alloc.: 103, 1: v. missa.

SACRILEGIUM 1. Christianus ad fidem paganam lapsus sacrilegium - λεπούλα commitit *Bas.* 44: 136, 7.

2. Homicidium ἄγος est *Nyss.* 5: 217, 11-19.

3. Virginis corpus sacrum est deo - καθιερώμενον et usus eius carnalis non amplius ei licet *Bas.* 44: 136, 9; sponsam Christi corrumpit, qui cum muliere deo dicata peccat VI 4: 130, 6.

4. Reductio episcopi ad presbyteratus gradum - λεπούλα est IV 29: 94, 1.

5. Furtum sacrilegium - οὐδῆσαι *AB* 10: 467, 9 ad se transferre - σφετερίσθαι res sacras *ibid.*: 466, 5; θραύσται *ibid.*: 467, 9; dist. a profanare - βεβηλῶσαι *ibid.*; λεπόντος *ibid.*: 467, 16; reparatur reddendo summam superaddita quinta parte - ἐπιτεμπτον *Ap.* 72: 44, 17. Crimen invasionis rerum dominicarum est tempore clericatus acquisita bona sibi adscribere *Carth.* 32: 247, 11; anathema in eos qui bona ecclesiae sibi retinente VII 13: 268, 14; VIII 15: 319, 13; VIII 18: 327, 5: v. bona 4. Paenitentia pro furto s. adulterio minor ex traditione patrum est *Nyss.* 8: 225, 14.

6. Exonorantia sancti sacerdotii, sacris indumentis sumptu et ministeriis illius VIII 16: 321, 1.

SAECULARIA 1. Negotia - φροντίδες clerici non assument *Ap.* 6:

II, 4; fideiussionibus - ἔγγραφα ne inserviant *Ap.* 20: 17, 8; conductores - ἀκληπτορες vel procuratores - προκουράτορες bonorum laicalium esse clericos turpe est *Carth.* 16: 230, 9; clerici vel monachi conductores - μαθητατικοί vel curatores - χειρισμοὺς ἀναλαμβάνειν, - διοικητὴς bonorum saecularium non sint IV 3: 71, 6-10; excepta pupillorum tutela, *ibid.*: 71, 21: v. tutela; clericus, potestate ab ordinario facta in domo principum degens, negotia saecularia speciatim maiordomi officium - τῶν μετόπερον φροντίδες ξένων, ne suscipiat VII 10: 264, 19: 265, 2-6; saec. neg. vel curatoriae - κορρατορεῖα in domibus aut villis principum clericis prohibentur *AB* 11: 467, 21; episcopi curas aut dispositiones saeculares omissant VIII 24: 36, 21; addenda: v. clerici 8.

2. Dignitates: militiam - ἀναστρατεύεσθαι se beneficiis denuo parare monachis prohibetur I 12: 34, 1; 33, 17; episcopus vel presbyter administrationes publicas - δημόσια δουκήσια ne assumunt *Ap.* 81: 49, 3; saeculares dignitates et causas - κοσμικὰ δέκατα καὶ πράξεις ab imperatore non postulent episcopi *Sard.* 7: 168, 4; clericus vel monachus neque ad militiam - στρατεῖα, neque ad dignitatem mundanam - κοσμικὴ δέκατα veniant IV 7: 75, 9; presbyteri vel diaconi saeculares magistratus - κοσμικὰ δέκατα ne suscipiant *AB*: 468, 1.

3. Iudicia saecularia: v. iudicia publica, privilegia 3.

4. Spectacula profana: v. spectacula.

SALARIA ecclesiae in emphyteusim ab episcopis ne dentur VIII 15: 318, 17.

ΣΑΓΚΤΙΠΠΟΣ: v. Xantippus.

SAMPSYCHIUS - Σαμψύχιος, electus index in causa Maurentii *Carth.* 100: 366, 17.

SANCTUARIUM 1. Presbyterium: v. *sacramentum*.
2. Aedes sacra: v. *oratorium*.
SANCTUS deus - τριάγος θυντής VI 8r: 217, 13.

SANGUIS 1. Effusio sanguinis, etiam legitime facta poenis submittitur, de positionis vel pro laico paenitentiae 3 annorum *Bas.* 55: 144, 5; v. *homocidium* 2.
2. Comedere sanguinem prohibitum est: carnes non effuso sanguine - πνεύματος prohibetur *Gangr.* 2: 90, 3; *Ap.* 63: 40, 19; VI 67: 205, 6; sanguinem ipsum VI 67, 6-12; a feris captum aut iam mortuum - θηράστων ή θνητών *Ap.* 63: 40, 19; e sanguine praeparata lucanica - θάνατον έξ αἷματος VI 67: 205, 8; cf. *Rh.* II 463.
3. Fluxus sanguinis: v. *menstruans*.

SARDICA - Σαρδίκη, melius Ulpia Sardica, sed formam usu consecratam scrisimus *Sard.* intr.: 156 n. 3; synodi S. historia *Sard.* intr.: 156; subscriptiones *ibid.*: n. 9; canones in dupli forma, graeca et latina *ibid.*: 157; numerus cc. 21: *Sard.* lemma: 159, 3; cc. 3-4-5 de appellatione ad Romanum episc. *Pape*: 529; canonis Nicaenisi probabiliter adiuncti in collectione romana, erronee Nicaenii appellantur, unde confusio in causa Apiariorum *Pape*: 532.

Citatur: c. 5 *Carth.* proem.: 202, 12; c. 14 *ibid.*: 207, 11.

ΣΑΣΙΜΑ, sedes episcopalis Greg. Naz. *Naz.* intr.: 227-228.

SATTIUS, deest in Gr., episc. *Cypr.* 1: 304, 24.

SATURNINUS, deest in Gr., episc. *Cypr.* 1: 304, 21.

— alius - Σατουρνῖος, episc. *Cypr.* 1: 304, 22.

— item alius - ἄλλος Σ., episc. *Cypr.* 1: 304, 24-23.
— - Σατουρνῖος, episc. *Cypr.* 1: 305, 1.
— alter, ἄλλος Σατουρνῖος, episc. *Cypr.* 1: 305, 4.

ΣΑΤΟΡΝΙΟΣ, episc. encratita in suo gradu receptus *Bas.* 1: 99, 4.

SCANDALUM - περόχομα est mulieres in episcopis aut monasteriis degere VII 18: 276, 8; sc. infirmorum - περόχοι vitandum *Bas.* 88: 171, 7; occasio malefacienti nec etiam satellitis diabolique danda est *Petr.* 9: 44, 26: v. *scrupulus*.

SCENICI - ol. ἐπὶ σκηνῆς, «qui publicis spectaculis manipuntur» infames habentur: v. *infames*; scenicam nubere impedimentum ad clericatum est *Ap.* 18: 16, 13; si paeniteant scenici et arti abrenuntient, reconcilientur *Carth.* 45: 262, 13; qui ex «ludicra arte» et eius macula conversus est, ne cogatur ad eam reverti *Carth.* 63: 300, 9: v. *spectacula*, *histrio*.
ΣΚΕΥΟΣ: v. *vasa*.

ΣΧΕΔΙΑΠΟΝ, «scheda», notula scripta a primate, ad synodus de appellatione missa *Carth.* 100: 364, 15.

ΣΧΗΜΑ, «forma» externa vitae I 2: 34, 16-9; «cleri habitus» I 8: 31, 2; «habitus diaconissarum» I 10: 41, 4; luctum ostendentes et habitu et humilitate vitae *Anc.* 3: 58, 16; «non velata» - χωρὶς τὸν σχῆματος *Carth.* 126: 397, 16; «monachi habitus» - πρόσχημα IV 4: 72, 18. «Habitus monachorum» VI 42: 180, 13; i. e. capilli capitisi tonsi et indumentum nigri coloris *ibid.*: 180, 11-6; tonsum esse sec. «habitu» monachorum » VI 43: 181, 9; supra admissas ad monasterium fit benedictio «habitus» VI 45: 183, 4; «monastici habitus» dignum iudicari AB 2: 450, 16; venerabilis habitus monasticus AB 4: 453, 9; denudatio mo-

nachidi habitus - σχ. τῶν μοναχῶν δημοσίων VIII 27: 241, 19-13.

SCHISMA 1. Conventicum - παρονομαγόνη est congregatio fidelium a clero deposita facta, rebellante adversus sententiam ecclesiae in eum latam *Bas.* 1: 94, 18; altare contra episcopum erigere *Ap.* 31: 22, 4; separatim congregare *Ant.* 5: 108, 19; *Gangr.* 6: 91, 17; separatim offerre *Carth.* 10: 223, 15; se a communione episcopi separans *Carth.* 11: 225, 1; a consortio episcopi separati manu saeculari sunt expellendi *Carth.* 53: 275, 12; circumcelliones - παρονομαγόνες imperatorum sanctionibus damnatae sunt *Carth.* 93: 349, 4; clerici ne rebellent adversus episcopum proprium IV 8: 76, 5; ante synodalem sententiam rite latam ne se separat, nomen in diphychis omittendo, presbyter ab episcopo, nec episcopus a metropolitano, nec metropolitanus a patriarcha suo AB 13-14-15: 471, 15; 473, 2; 474, 4; VIII 10: 311, 17. Conventiculorum auctores post paenitentiam notabilem in eodem gradu recipiuntur *Bas.* 1: 95, 11; v. *circumcelliones*.
2. Schisma proprio dictum est separatio ab ecclesia propter disciplinam ecclesiasticam et rationem sanabilem, c. gr. de paenitentia *Bas.* 1: 94, 11; schismatici sunt qui fidem sanitatem confituntur, se autem separant et congregantur adversus episcopos catholicos II 6: 51, 2. Schismatici ad ecclesiam catholicam adhuc pertinent, sec. patres *Bas.* 1: 95, 9; donatistae de unitate corporis dominici - χωρικὸν σῶμα praeceps sunt *Carth.* 66: 305, 20; v. *donatistae*.

3. Sacraenta schismaticorum: baptismum eorum patres receptione *Bas.* 1: 95, 10; a Cypriano autem et Firmiliano invalidus declaratus fuit *ibid.*: 96, 14; v. *rebaptizatio* I-2-3. De validitate ordinatio s. schismaticorum: v. *reordinatio*.

4. Accessio ad corpus ecclesiae parochiarum vel dioeceseon schismaticarum: sch. episcopi cum populis suis ante legem imperatoris de unione ad unitatem reversi, populos suos conservent, post legem omnia catholico episcopo cedant *Carth.* 99: 363, 11; schism. fideles conversi in loco, ubi et episcopus conversus est, sub ipso maneat; ipso mortuo ad catholicum episcopum pertinent; si catholicus non habetur ipsi liberum est, quem velint eligere *ibid.*: 362, 20; sch. ecclesias episcopi catholici et donatistae conversi ita inter se distribuent, ut quisque territorium distinctum habeat *Carth.* 118: 387, 21; sch. parochia, sive post legem de unione sive ante legem illius sedis sit in cuius territorio existit *Carth.* 117: 386, 8; sch. parochia a cath. episcopo conversa ipsius maneat, si intra triennium a nullo vicino episcopo repetita fuerit *Carth.* 118: 389, 12. Episcopus, schismaticorum conversionem negligens, moneatur ac puniatur *Carth.* 123: 394, 16; eam mentitus, etiam episcopatum amittat *Carth.* 124: 395, 17.

SCHOLASTICUS - σχολαστικός, iurisperitus, de foro aut ex administratione ad episcopatum confessim elevetur *Sard.* 10: 174, 8; «sch. defensores - ἔκδοκοι ab imperatore petendi *Carth.* 97: 360, 10; v. *ἐκδίκοι*.

ΣΧΟΛΑΖΕΙΝ, vacare (psalmis in ecclesiis) VI 66: 204, 11; v. *sabbatum*.

ΣΚΛΗΡΑΓΩΓΙΑΙ, poenae, mortificaciones corporeae: v. *paenitentia* 4.

ΣΚΡΙΠΙΟΝ, «scrinium», archivus *Carth.* *Apian.*: 423, 9; scr. Lateranense ubi acta asservantur AB intr.: 446.

SCRIPTURA S. 1. Canon Ath. 2: 71, 10; *Ap.* 85: 51, 4; *Laod.* 59: 154, 9; *Laod.* intr.: 128; *Naz.* 1: 229, 7; *Amph.* 1: 227, 1; *Carth.* 24: 239, 9;

s. Augustini *ibid.*: 239, 18 app.; Romanus *Laod.* *intr.*: 129, 11, idem ac in Cod. Vat. *Ath.* *intr.*: 60. Deuterocanonical - δικάνωτα non sunt in ecclesiis legenda *Laod.* 59: 154, 5; non inscripta in canone, legenda tamen a catechumenis enumerantur *Ath.* 2: 75, 14; 75, 26: v. canon 2. Inspirata a deo - θεόπνευστος scriptura *Ath.* 2: 72, 13; *Amph.* 1: 234, 4; sola fruunt auctoritate ac in ecclesiis legenda *Laod.* 59: 154, 9; approbatib; libri *Naz.* 1: 229, 14; canon a patribus traditus, cum Romano ad confirmationem conferendus *Carth.* 24: 240, 9; solae canonicæ scripturæ in ecclesiis legenda *ibid.*: 239, 6: a p o c r y p h a, l e c t i o .

2. a d s a l u t e m fidelium datae sunt scripturæ *Ath.* 2: 71, 11; VI 19: 151, 13; lectio earum adiuvat ad virtutem *Ath.* 1: 69, 18; pueris et famulis legendæ a sacerdoti ad erudiendos eos VII 10: 265, 10. S. scripturæ contemplatio difficultis est, obscuritas eius arcani species est *Bas.* 91: 181, 24; de s. scripturae quæstiones *Bas.* 15: 16: 114, 1; 115, 21; scriptura non improbo disquirienda est *Ath.* 1: 70, 17; impura peccata generalibus nominibus comprehendit *Bas.* 87: 166, 3; VI 54: 191, 11; sensus scripturæ ex analogia aliquando erendus *Bas.* 18: 119, 11; diligenter scrutata, ipsa respondensem ad quæsita dat *Bas.* 15: 116, 3; cf. 87: 164, 17; versio septuaginta sensum reddit, non verba *Bas.* 15: 114, 5. Studium eius episcopo incumbit, speciatim evangeliorum et epistolarum VII 2: 249, 11: v. ψαλτήρι; hermeneutica ex ss. patribus potiusquam ex propria mente exquirienda VI 19: 151, 2. Codices s. scr. non destruendi, nec vendendi cauponatoribus codicū vel unguentariis ad destruendum, nisi inutiles iam ad legendum redditi sint VI 68: 206, 5.

SCRUPULUS conscientiae - σκυνθαλμός *Carth.* 132: 405, 14; absque scr. - πρόσωπα *Carth.* 72: 314, 7.

ΣΕΚΟΙΝΔΗ: v. regio.

SECRETA paenitentia mulieris adulterium confessæ *Bas.* 34: 132, 4.

SECRETARIUM: v. διαχονικόν; in secretario basilicarum *Carth.* synodi habitæ: v. *Carth.* proœmia: 194-195.

SECUNDINAE - λοχεῖα B.V. Mariae dominica post nativitatem Christi distributione similæ coctæ ne celebrentur VI 79: 215, 11.

SECUNDUS - Σεκοῦνδος, episc. electus iudex in causa Maurentii *Carth.* 100: 366, 18.

SEDATUS - Σεδάτος episc. *Cypr.* 1: 304, 23.

SEDES presbyteri in sacrario: v. κάθεδρα; episcopi: v. πόλις, παροίκια, θρόνος, vacans sedes; apostolica: v. primatiae 3, Romanus pontifex 2-3, apostolicas.

SEDITIONSUS - στασιώδης presbyter vel diaconus *Ant.* 5: 109, 9: v. schismatis.

SEGREGARI in VIII conc.: v. sequestrari 1.

ΣΕΛΑΥΚΟΣ, filius Traiani stratelatae, destinatarius iamborum *Amph.* *intr.* 232; I: 233, 3.

SEMIARIANI seu pneumatomachi II 1: 46, 3.

SENATUS: v. σύγχλητος.

SENES: v. γέρων.

SENTENTIA: v. iudicia 2.

SEPARARI: v. sequestrari 2.

SEPULCHRA, effossio sepulchorum - τομβωρύχα in veniale et gravem dividitur *Nyss.* 7: 224, 5; gravis, si ossa

sepulti scrutentur, spe ornati lucrifici faciendi *ibid.*: 224, 19; venialis, si exterior materies tumbae amoveatur, ad utilius quid construendum *ibid.*: 224, 7.

SEQUESTRARI - ἀφορίζεσθαι: in VIII conc. indifferenter pro « communione privari » ponuntur 1. Segregetur 2: 297, 7; 10: 312, 4; 23: 335, 30. 2. Sequestretur 14: 318, 1; 9: 310, 19; 16: 322, 10; 20: 330, 24. 3. Separateur 7: 307, 15; 20: 335, 23, 4. Excommunicatus 26: 304, 3; v. ἀφορισμός 2.

SERDICA: v. Sardica.

SERGIUS, Romanus episc. natione syrus VI *intr.*: 99 nn. 2-11.

ΕΡΓΙΟΣ, CP episc., monothelita VI 1: 118, 17.

SERGII s. Troiskoi laura *Genn.* *intr.*: 291.

SERVA - δολὴ a domina pro seipsa persecutoribus tradita et lapsa *Petr.* 6: 40, 16; servae nuptus ad clerum non admittitur *Ap.* 18: 16, 13; sine domini sententia viro coniuncta, fornicator *Bas.* 40: 134, 17: v. matrimonium 7; a domino violata, culpa caret *Bas.* 49: 139, 11.

SERVITUDO: quempiam ad s. redigere - βιταντέχειν impium, immane et ferum est *Greg.* 6: 26, 18.

SERVUS - δοῦλος, ad clerum non admittitur, nisi domino consentiente ac libertate donatus et familia dimissus fuerit *Ap.* 82: 49, 13; item, ad monasterium IV 4: 73, 17; eunuchizatio a domino non est impedimentum ad clericatum I 1: 25, 5; ad accusationem non sinuntur *Carth.* 129: 403, 9; v. infames; sub specie religionis dominum contemnere et servitium denerare nefas est *Gangr.* 3: 90, 12; immo, eum cum benevolentia et honore deservire debet *ibid.*: 90, 14.

SERVUSDEI - Σερβουόδει subscriptit epist. ad Caelestinum Roman. *Carth.* *Apian.*: 428, 8.

SEVERIANI, haereticus VI 95: 232, 17: v. reconciliatio 1.

SEVERIANUS - Σεβηριανός, episc., delegatus Mauritaniae Sitiphensis ad synodum perficiendam *Carth.* 127: 399, 2.

ΣΕΤΗΡΟΣ episc., e provincia Iconiensi, Cyriacum presbyterum in parochia Minidanorum e dioecesi Vasadon, Longini episcopi, ordinavit, iuramento stabilitatis ibidem adstrixit, deinde eum in vicum prope Mistheiam in sua dioecesi transtulit; ab Amphilochio reprehensus se nihil meminisse affirmavit *Bas.* 10: 110, 16 et app.; III, 17.

SEVERUS - Σευῆρος episc. ab haereticis occisus *Carth.* *proœm.*: 373, 5.

SIXANTH, staetra *Carth.* *Apian.*: 431, 5.

ΣΙΚΕΡΑ, «sicera», mustum vini *Ap.* 3: 9, 8; v. oblatæ 1.

SIDE in Pamphyllia: synodus ab Amphilochio adversus messalianos convocata *Amph.* *intr.*: 232; *Bas.* *intr.*: 87 n. 18.

SILVANUS - Σιλβανός, episc. legatus Mauritaniae Sitiphensis *Carth.* *proœm.*: 337, 5; 338, 3.

SIMONIA - σιμωνία: 1. Munera pro ordinatione conferenda aut recipienda quandcumque facere aut accipere *Bas.* 90: 177, 14; ante aut post aut ipso tempore ordinationis *Genn.* 1: 296, 2; pro obtainenda sacra ordinatione *Ap.* 29: 27, 6; sede episcopali *Ap.* 30: 21, 16 sive s. ordinatione, sive promotione in officio curiae IV 2: 70, 2; simoniace ordinati clerci VI 22: 153, 15; simonia est expetere a futuris clericis pecuniæ aut quid simile VII 4: 252, 10; pro promotione in dignitate aut pro s. ordinatione VII 5: 255, 256, 9; gloriante de simoniaca promotione *ibid.*: 256, 4; cupiditas vel φιλαργυρία in admittendo clero vel

monacho vel moniali *VII* 19: 277, 10; v. *σοσία*; per versutiam aut principium potestatem in episcopum consecrari *VIII* 12: 314, 5. Canones de simonia, textus e s. scriptura patribus et encyclica Gennadii de simonia *Tar.* 1: 329, 23 sqq.

2. Turpis et nefanda negotiatio *IV* 2: 70, 21-16; cauponaria in spirituibus *Bas.* 90: 177, 7; s. spiritum hominis servum reddere existimant *Tar.* 1: 328, 23; Indam proditorem imitantur, secundo vendendo eum qui semel pro nobis crucifixus est *Bas.* 90: 178, 12; *Tar.* 1: 319, 7; gratiam vendunt *VI* 23: 153, 9; opera et manus eorum Acel-dama appellandae sunt *Bas.* 90: 178, 15; simonia summi pontificis Iudaicum *Tar.* 1: 328, 1. Simoniaca mens christianam vitam in ecclesia evertit *Tar.* 1: 319, 24; maledictionem secum fert *Genn.* 1: 294, 15; a deo et sacerdotio alienos reddit *VII* 5: 255, 15; venditio sui-ipius in manus satanae est *Bas.* 90: 177, 5; ad gehennam ducit *ibid.* 177, 17.

Simoniaca ordinati ab officio suspensi, communionem cleri servabant *Tar.* 1: 327, 23; ordinatio nulla, verisimiliter - obx olxa, est, quia gratia spiritus s. impedita fui *Genn.* 1: 297, 11; indubitate gratiam spiritus sancti, quod est sacerdotium, non habent *Tar.* 1: 319, 15.

3. Pro s. communione impertenda nihil exigunt *Bas.* 93*: 189, 18; oblos vel quid aliud exigere prohibetur *VI* 23: 153, 8.

SIMPLICIANUS - Σιμπλικιανός, Mediolanensis episc., interrogandus de pueris donatistis admittendis ad clerum *Carth.* 47: 263, 11.

SIMULATIONES lapsorum: v. *lapsus* 4; *simulatio - πρόσωπημα *I* 12: 34, 9; v. *οχήμα*.

SIRICIUS - Σιρέκιος Roman. episc., interrogandus de pueris donatistis ad-

mittendis ad clerum *Carth.* 47: 263, 10; causa Gabadii nominat *CP intr.* 47: n. 3.

SITIFIENSIS - Σιτιφένσης (subscr.) *Carth.* 133: 410, 11 (alibi Sitiphensis, Sitifensis), provincia Mauritania Sitiensis: v. *Mauritania* 2.

ΣΙΤΟΣ, frumentum: v. *oblatas* 2. SOCIETATES secretae: coniuratio - συνωσία et conspiratio - παράξη, crimen societatis secretae in lege civili constituentes, clericis ac monachis prohibentur *IV* 18: 83, 23; *VI* 34: 168, 4; v. schisma 1.

SODOMIA - ἀδέρενοφθόροι adulterii poenam luent *Bas.* 7: 103, 26; - παιδεραστία adulterium contra naturam est *Nyss.* 4: 213, 23; δογχμασύνη τη τοῦ ἀδέρενος *Bas.* 62: 147, 13.

SOMNIA et visiones ad altaria erigenda pellentia *Carth.* 83: 323, 17; v. paganis 6.

SOPHIAE s., templum sapientiae verbi dei erectum *Soph. lemma*: 482, 3; synodus S. Soph. *intr.*: 480; c. 1 de appellatione *Pape*: 533.

ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ, Hierosolymit episc., de primatu in re de fide Romani pontif. *Pape*: 522.

ΣΩΦΡΟΣΥΝΗ, *pudicitia* *Carth.* 4: 217, 17; v. continentia 2.

SOREX - μῦς cavenda, ne s. eucharistiam tangat *Bas.* 93*: 190, 4.

ΣΠΙΑΝΙΣ, raritas vocationum clericalium *Neoc.* 12: 81, 4; v. clerici 14.

SPECTACULA saccularia - θεώρια κορυκία.

x. Non exhibenda, nec spectanda a prole sacerdotum *Carth.* 15: 229, 14; quia blasphemias plena sunt, omnibus christianis interdicuntur *ibid.* 229, 18; spectaculis - θεωρίας τινάς interesse in cenis et nuptiis clericis vetatur,

ante introitum thymelicorum - θυμελικῶν discendum est illis *Laod.* 54: 152, 4; antequam ludicra - παιγνία πρὸς ἀντίτην in cena nuptiali incipiunt clericis vel monachus invitatus discutat *VI* 24: 155, 9.

2. Monachus vel clericus ludis scenicis - θυμελικὰ παιγνία, et hippodromis ne assistat *VI* 24: 155, 6; petendum ab imperatore ut spectacula theatrorum - θεάρια θεατρικῶν παιγνίων caeterorumque ludorum dominicis et festis diebus non fiant; quia populus in diebus octavae paschae ad circum potius convenit, ea transferri debet *Carth.* 61: 298, 12; hoc tempore hippodromus et publica spectacula - θέα δημάδης cessent *VI* 66: 204, 19; «cooperatores» ludorum magno terrore ad spectacula exercenda coguntur *ibid.* 299, 4 (deest in Gr.); v. scenici.

3. Omnibus christianis mimi et eorum spectacula, certamina bestiarum - κυνήγια, saltationes in scena - δράχμες prohibentur *VI* 51: 188, 13; studentibus laicis theatra ascendere, cylistras - κυλίστρα facere, vestem mutare prohibetur *VI* 71: 208, 18.

ΣΦΡΑΓΙΖΕΙΝ, *signare*, signum crucis (byzantinae) super reconciliandum describere, ungendo eum chrismate cum pollice *II* 7: 53, 20; *VI* 95: 23x, 1; σφράγις, signum *II* 7: 54, 3; *VI* 95, 23x, 6; v. χρισμα

SPIRITUS s., consubstantialis P. et F. *Ap.* 51*: 34, 20; quid de Sp. s. credendum sit *Ap.* 50*: 33, 13; 34, 2; 51*: 34, 15; divinitas ex doxologia probatur: v. doxologia. Sp. s. deliberantibus de admissione paenitentium fidelibus assistit *Greg.* 7: 27, 19; in Sp. s. congregata «pacicissima» synodus Antiochena *Ant. syn.*: 103, 12-16-20; adversus Sp. s. peccant montanistae, baptizantes in P. F. et Priscillam aut Montanum *Bas.* 1: 95, 19; Sp. s. operat

sacramenta: v. opus operantis, rebaptizatio 1.

SPONSALIA, pro quasi-matrimonio habita: v. sponsata.

STABILITAS in monasterio: v. monastica vita 3.

STANTES oramus diebus dominicis *Petr.* 15: 58, 3; *Bas.* 91: 182, 8; ab ingressu lychinici sabbati usque ad ingressum lychinici dominicae *VI* 90: 226, 9; et tempore paschali *I* 20: 41, 12; *Bas.* 91: 183, 27; cur *Bas.* 182, 10.

ΣΤΑΣΙΣ, statio ή κατά στ. την honor standi in sacrario ibique communicandi *VI* 3: 128, 7; v. cathedra 2.

STATUS tres in ecclesia in lematis Trullani: de clericis *VI* 3: 125, 10; de monachis *VI* 40: 175, 1; de laicis *VI* 50: 188, 1. Status et ecclesia: v. imperator, brachium saeculare, εργοντες.

STEPHANUS, protomartyr, non seipsum martyrio obtulit *Petr.* 9: 45, 6. — , Romanus episc., de rebaptizandis haereticis *Cypr.* 300-301. — , legatus Hadriani II Roman. episc. *VIII* *intr.*: 289 n. 5.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, Antiochen. episc., discipulus Macaril, monothelita *VI* 1: 118, 21.

STILICO - Στελίχος Flavius consul *Carth. prooem.*: 288, 8; *prooem.*: 355, 3. STPATEIA, militia *IV* 7: 75, 11: v. privilegia 4.

ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΙΑ, annumeratio in exercitu *Bas.* 89: 174, 13.

ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΝ, comitatus imperatoris *Sard.* 7: 168, 10-13; 169, 13; 8: 170, 14; 9: 172, 15; 21: 188, 13.

STUDIOSI iuris civilis quomodo converserunt tempore studii *VI* 71: 208, 16: v. spectacula 3.

STULTI (propter deum), possessionem a

daemone simulantes, rite corripiendi sunt VI 60; 196, 3; v. daemōn.

STUPRUM: v. fornicatio.

SUBDIACONUS - ὑποδιάκονος
1. Minister - ὅπτης, episcopi est diaconus I 18: 39, 18; clerici ministri - ὅπτης, episcopi sui sunt, ei subditi - ὑποτελετέρων Sard. 14: 181, 7-10; ministrum ex alia ecclesia non promoveat episcopus Sard. 15: 182, 7.

2. Τηρότης, «subdiaconus», officium clericale - τάξις; diac. peccans officium subdiac. assumat Neoc. 10: 80, 5 (deest Lat.) subd. ne custodiam ianuae ecclesiae deserat Laod. 21: 140, 1; 43: 148, 10; in diaconico locum non habeat, nec vasa sacra tangat Laod. 21: 139, 13; orarium portare ei non licet Laod. 22: 139, 19; panem aut calicem in mensa non benedicat Laod. 25: 141, 5. Clericorum ordini annumeratus Bas. 89: 173, 19; Bas. intr.: 88 n. 24; et «subdiaconis» clerici maiores post debitam probationem eliguntur Bas. 89: 174, 5; Bas. intr.: 88 n. 24; a chorepiscopo in albo inscribuntur ibid.: 175, 9.

3. Τηρότης, «subdiaconus»: inter clericos minores primus enumерatur Ap. 43: 30, 4; 69: 43, 12; post lectorem Ant. 10: 112, 12; v. clericis; presbitero et diacono aquiparatur quoad secundas nuptias et matrimonium post ordinationem VI 3: 128, 1-18.

Carthagine inter ministros s. altaris annumeratur: subd. qui sacra ministeria contractant Carth. 25: 241, 6; inter clericos maiores sunt, qui consecrationem accepterunt VIII 25: 337, 25.

4. Ordinationem etiam a chorepiscopo recipit Ant. 10: 112, 12; ne ante vigesimum annum ordinetur VI 15: 144, 8.

5. Continentiae legi adstrictus Carth. 25: 241, 5; ad continentiam ne cogatur, consuetudini cuiusque ecclesiae conformandus est Carth. 70: 313, 1;

Romana ecclesia a solis presbyteris et diaconis continentiam a coniuge exigit VI 13: 140, 4.

6. Vita et aucta sunt: ne aleis ludat aut ebrietati se det Ap. 43: 30, 4; canponam ne ingrediatur Laod. 24: 140, 14; cum sibi despontata peccans graviter per annum suspenderat et ad majora non ascendat; cum non despontata, deponatur Bas. 69: 149, 15-10.

SUBINTRODUCTA: puellas tanquam sorores habitare - συνέρχεσθαι cum aliquibus prohibemus Anc. 19: 70, 7; nullus episcopus vel clericus sub. - συνέσχατος habeat I 3: 25, 19; Bas. 88: 170, 6; a viris clerici ministrantur Bas. 88: 169, 16; nullus clericus mulierem vel ancillam in domo sua posideat VI 5: 131, 2; neque cum sub. - συνέσχατος ne sub eodem tecto vivat ibid.: 130, 14 tit.

SUCCESSIO apostolica potestatis ordinandi interrumptur per schisma, unde invalidi sunt schismatricorum et haereticorum ordines Bas. 1: 97, 1.

SUCCESSUS - Συνέσσωση episc. Cypr. 1: 304, 17.

SUFFOCATUM: v. sanguis.

SUFFRAGANEI - ἐπαρχεῖται, «provinciales», episcopi Ant. 20: 120, 15; - ἐπαρχίται, «paroeciales» II 2: 58, 22; ὥρ' ἐντόν, sub ipsius (metropolitani) iurisdictione Bas. 90 legem: 175, 13; v. metropolitanus 3-4.

ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ, «senatus» concilio adest IV 28: 91, 20; «amplissimus» - ὑπερφήνης IV 30: 95, 6; 96, 16.

ΣΥΓΚΥΡΙΑ, κατά σ., «forsitan», concurredit ut Ap. 32: 23, 2.

ΣΤΙΤΤΕΝΕΙΑ, cognatio, affinitas: v. matrimonium 4.

ΣΤΙΤΤΝΩΜΗ, venia: v. veniale.

SUICIDIUM: αὐτοφονευτής, suicida Ap.

22: 18, 4; v. eunuchi; unde accedit Nyss. 1: 209, 6; interdicuntur exequiae ecclesiasticae (missa) Tim. 14: 249, 6.

ΣΤΑΛΑΙΤΟΡΓΟΣ, «commminster»: I. de episcopo Ant. syn.: 102, 14; Dion. I superror.: 4, 9; Gangr. syn.: 85, 11 «collega» Carth. 54, 279, 17; 2. De chorepiscopo Neoc. 14: 81, 17.

SYMBOLUM fidei: v. πίστις I; symb. Nic. CP est symb. Hierosolymit. II intr.: 42 n. 8; textus Nicaenae symboli: Caecilius Carth. prooem.: 211, 17; Alexanderinus Carth. Apiar.: 426, 10; v. πίστις I.

SUMMUS sacerdos - ἄρχος λεπέδης: appellatio a metropolitano non usurpanda Carth. 39: 259, 1.

ΣΥΝΑΓΕΣΘΑΙ, ad s. synaxim convenire Theoph. 3: 265, 20; Cyr. 6*: 285, 7; χωρὶς συνάγειν, ad synaxim convenire separatum ab ecclesia Ap. 31: 22, 5; v. synaxis.

SYNAGOGA Iudeorum vel paganorum non intranda ad orandum Ap. 65: 41, 14; archisynagogi Iudeorum a patriarcha eorum quotannis aut tertio quoque anno dignitatem emunt Tar. 1: 328, 3.

SYNAGOGA canonum, a Ioanne scholastico facta Intr. gen. I: p. 3 n. 13; Intr. gen. II: p. XVII n. 33.

ΣΥΝΑΙΤΕΣΘΑΙ, matrimonio coniungi IV 15: 82, 3.

ΣΥΝΑΡΠΑΓΗ, κατὰ σ., «per subreptionem», inconsiderate Ap. 33: 23, 16; Stephanus protomartyr ab iniquis subreptus Petr. 9: 45, 8; ad haeresim subrepti Cyr. 6*: 285, 12.

ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ, tutela: ad propriam t. VIII 8: 308, 13.

ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΕΙΣ, «turmae», conventus partis episcoporum provinciae; synodus Carth. 76: 317, 3.

SYNAXIS, conventus fidelium ad orandum Gangr. 5: 91, 11; 20: 97, 15; ad celebrandam missam, in qua communicant fideles Tim. 5: 243, 2; 23*: 254, 28, 31; synaxim, i.e. communionem, cupiens Theoph. 14: 273, 22; synaxi separare, excommunicare ibid.: 273, 15; missam ab indignis celebratam deserunt Cyr. 4: 283, 1; immaculati corporis Christi tempore synaxis particeps esse VI 101: 238, 5; VII 14: 269, 6 tit.; 270, 8; δισύνακτος sine missa et communione Theoph. 13: 272, 11; v. συνέλευσις.

SYNDICUS: v. ἔκδικος.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ, «frequentatio», frequens visitatio Carth. 71: 313, 16.

ΣΥΝΕΙΔΟΣ, «conscientia» episcopi libera sit omni accusatione II 6: 50, 11.

ΣΥΝΕΙΣΑΚΤΟΣ: v. subintroducta.

ΣΥΝΕΙΣΑΓΕΙΝ, «conferre», donare Carth. 22: 238, 9.

ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ conventus eucharisticus Sard. 12: 177, 23; v. synaxis.

ΣΥΝΗΘΕΙΑ I. «Consuetudo» et antiqua traditio I 7: 29, 16; 15: 36, 15; c. patrum II 2: 47, 15; ἀκολουθία καὶ σ. c. ex continuata praxi ecclesiae orta II 7: 53, 10; συνήθεια ἀπὸ τῆς ἀκολουθίας Bas. 4: 102, 10; σύνθετος, «paralimmos», consuetudo, est I 6: 28, 20; de sensu Pape: 495.

2. O p. exactae observantiae - ἀπλεῖα Bas. 3: 101, 13; VI 102: 241, 14; consuetudinaria lex, non ex canone Bas. 4: 102, 10; 21: 124, 7; longa traditio orandi Bas. 82: 186, 8; canones patrum idem ac consuetudo ecclesiae Bas. 89: 172, 17; 173, 4; consuetudo infuscata legem constituit Bas. 91: 185, 1.

Ecclesiastica consuetudo Nyss. 8: 225, 14; VII 15: 271, 11; v. ἔρος.

3. Συνήθεια familiaritas, communis vita Bas. 88: 171, 18.

ΣΤΝΙΕΡΕΥΣ, «consacerdos», de episcopo *Carth.* *prooem.*: 289, 6; *Carth.* 64: 301, 6; *prooem.*: 304, 12.

SINISTRI - ἄριτεροι, haeretici *II* 7: 53, 14; v. *reconciliatio* 1.

SYNNADA, civitas: synodus de rebaptizandis haereticis *Cypr.* *intr.*: 300.

ΣΥΝΟΔΙΚΗ, «tractoria», litterae conocationis ad synodum *Carth.* *prooem.*: 338, 7; *tractoria Carth.* 76: 317, 8-10 (*deest Gr.*): v. *litterae* II.

SYNODICON Darmarii *Anc.* *intr.*: 54; *Neoc.* *intr.*: 74; *Gangr.* *intr.*: 83.

SYNODUS AFRICANA 1. Provinciae episcoporum coetus - σύνοδος: eligit legatos mittendos ad synodum generalem Africam *Carth.* 18: 233, 15; *prooem.*: 339, 6; de causis que non ad totam Africam spectant, cognoscit *Carth.* 95: 358, 12; sola de creatione novar dioecesis decernit, ordinario loci huic rei consentiente *Carth.* 98: 362, 9.

2. Synodus generalis Africana, i.e. duarum primatarum Numidiae et Carthaginis - πάληρης σύνοδος *Carth.* *prooem.*: 357, 13; «pleniarium concilium» - πεπληρωμένη σύνοδος *Carth.* 117: 386, 9; universale Africanum concilium - σύνοδος ἀφρικανή σύνοδος *Carth.* 77: 318, 7.

Quotannis sec. canones Nicaenos congreganda de causis ecclesiasticis ne longius protrahtantur *Carth.* 18: 233, 7; ab Hipponensi synodo decretum, ut in unaquaque provincia suo ordine nuntietur *Carth.* *prooem.*: 357, 11; itaque in Numidia et Byzacii convocata *ibid.* 357, 19; item, postea Carthaginie *Carth.* *prooem.*: 327, 11.

Participant eam legati provinciae, electi ex una vel altera vel etiam tertia parte episcoporum, prout metropolitanus de hoc decreverit *Carth.* 76: 317, 6-7; dies synodi per tractriam - σύνοδον, nuntiatur, ad quam legati instantissime occurrant *ibid.* 76:

316, 14; *prooem.*: 338, 7; legationis litterae synodo praesentantur ac leguntur *Carth.* *prooem.*: 337, 3; legati mandata a sua synodo data exequuntur: v. *commonitorium*, ἐντολήσθυ.

Dies synodi ab Hipponensi synodo constitutus est X Kal. Sept., qui a metropolitanis propriis synodis ne impediatur *Carth.* 73: 314, 21. Non amplius annua erit, sed quoties causa Africæ communis curanda sit in aliqua provincia, ibidem convocetur *Carth.* 95: 358, 4.

Acta in synodo ad Romanam sedem mittenda *Carth.* *prooem.*: 200, 15; 133: 410, 21.

Decernit de nova provincia (Sitifensi) erigenda coetus metropolitanorum Africæ *Carth.* 17: 231, 12; probat orationes publice recitandas *Carth.* 103: 368, 13; sola permittit recursum ad brachium sacculare contra episcopum *Carth.* 48: 266, 2-13.

SYNODUS endemousa - ἐνδημοῦσα: v. infra: *synodus primatialis* 2.

SYNODUS PROVINCIALIS.

1. Σύνοδος: v. κοινοβούλιον, διθροίσματα, συναθροίσεις, σύνταξις; dist. ab oecumenica: *Pape*: 503; a primatiali sive plenaria: v. infra: *synodus primatialis*; sub nomine «generalis» synodus provinciale intendit *VIII* 26: 339, 13.

Praesidet cuiilibet synodo semper dignior *Pape*: 516 n. 18; provinciali, metropolitanus et sic fit illa perfecta - τελεία *Ant.* 16: 117, 10; 17: 118, 2; 18: 118, 17; 19: 119, 7; 20: 120, 22; *Laod.* 12: 135, 11.

A deo congregata *Ant.* *syn.*: 102, 9; a gratia et veritate J. C. visitata *ibid.*: 102, 16; unanimis in spiritu pacis congregata *ibid.*: 102, 19; ne quis

princeps conventum impedit *VII* 6: 258, 8.

2. Participant synodum soli antistites, exclusis saecularibus principibus, ne spectatores iudiciorum aduersus sacerdotes fiant *VIII* 17: 325, 22; episcopi cuiusque provinciae

conveniant, ubi metropolitanus probaverit, absentem fratrem corripiantur *IV* 19: 84, 22; ne spernant, sed cooperent, excepto impedimento aegritudinis *Laod.* 40: 147, 4; necessitas gravior, actas excusant *Carth.* 76: 316, 10; longitudi itineris *I* 4: 26, 10; aliud iter iam ingressum *IV* 19: 85, 3; aliquid iter iam ingressum *IV* 19: 85, 3;

3. Bis in anno habeatur *I* 5: 27, 17; ante diem quadragesimum post pascha et post messem in autumnum *ibid.* 28, 6; quarta hebdomada pentecostes temporis et die nona octobris *Ap.* 37: 26, 3; et idibus octobris *Ant.* 20: 120, 5; ne neglegatur, sed bis in anno celebretur, in loco quem metropolitanus indixerit *IV* 19: 84, 13; propter incursions barbaricas vel semel in anno celebretur, tempore (post pascha ad octobris finem) et loco a metropolitanu indictis *VI* 8: 135, 7; semel in anno habendam synodum metropolitanus non neglegat *VII* 6: 258, 8; 259, 4; bis in anno faciendo se procureare metropolitani affirmant *VIII* 17: 324, 9.

4. Cur convocanda *Pape*: 499; res ad provinciam pertinentes omnes ipsa regit *II* 2: 47, 12; perfecta synodus sola ad electionem episcopi in provincia habili est *Laod.* 12: 135, 11; *Ant.* 19: 119, 7: v. *episcopus* 3a; de translatione episcopi non acquiescentis ire ad sedem pro qua ordinatus est *Ant.* 17: 118, 2; vel impediti ire decernit *Ant.* 18: 118, 17.

Finis synodi est: dogmata orthodoxae fidei inter se explorare *Ap.* 37: 26, 4; de ecclesiae necessitatibus, disquirere *Gangr.* *syn.*: 86, 1; canonica

et evangelica negotia, i.e. paecepta dei examinare *VII* 6: 259, 9.

De limitibus dioecesum ipsa sola decernit *Carth.* 120: 391, 12; bonorum dioecesis administrationem censurat *Ant.* 25: 126, 3.

5. Judge est in corrigendis ecclesiasticis rebus *IV* 19: 84, 16; 85, 1: res quae episcopis dei iudicandas eveniunt examinat *VIII* 17: 326, 1; iudex proprius episcopi est, sive clerici adversus episcopum, sive episcopi adversus episcopum: v. *iudex* 3, *episcopus* 10; *appellatio* (instantiae ordinariae).

6. Acta in synodo diligenter a notario conscribuntur *Carth.* *prooem.*: 200, 14; v. *notarius*, *acta*, *authentica*.

SYNODUS PRIMATIALIS 1. Sub episcopo primatiae - ὑπὲρ διοίκησιν habetur: v. *primatiae*; «maior synodus plurium episcoporum», a provinciali syn. distincta, de appellatio-nibus clericorum maiorum cognoscit *Ant.* 12: 114, 8; «maior synodus» episcoporum primatiae - διοίκησις secunda instantia appellationis clericorum est *II* 6: 32, 5; «plurium episcoporum» synodus ut decernat oportet de rebaptizatione *Bas.* 47: 138, 15. Synodi primatiales a Trullano c. 2 canonizatae *VI* 2: 122, 6. V. *synodus africana* 2.

2. Endemousa synodus: v. ἐνδημοῦσα: primatiales decursu temporis etiam generales supplantasse videntur (*Pape*: 503); CP episcopus appellations recipit a quocumque clero vel episcopo: v. *Constantinopolitana eccl.* 1. Endemousa synodus fuit CP 394: *CP intr.*: 437; sub Genn. encyclicam de simonia editit *Genn.* 1: 296, 24; 296, 16.

3. Specialis forma primatialis synodi: ex antiqua consuetudine ac traditione canonica patriarcha CP ius

habet urgente necessitate metropolitas sive communiter, sive singillatim ad synodum, vel etiam unum solum convocare *VIII 17: 325, 4-12; 323, 12; 326, 7*; de rebus, quae non ad unam provinciam, sed ad totam primatiam - «dioecesim» spectant *ibid.: 324, 15*; convocata ad synodum sub anathemate parere debent *ibid.: 326, 5*; nisi validissima aegrotatione vel incursione paganorum impediuntur *ibid.: 326, 9*. Synodus de recurso episcopi adversus metropolitanum cognoscit *VIII 26: 339, 18*.

Synodus generalis plurim vel omnium primatarum Orientis aut Occidentis *Pape 503; 504*

ΣΥΝΟΙΚΕΙΟΝ: v. *contractus I.*

SYNTAGMA, collectio canonum chronologica *Intr. gener. I: 3 n. 12*.

ΣΥΝΤΑΞΙΣ ecclesiastica, episcoporum collegium *VIII 10: 311, 22; 312, 6*.

ΣΥΝΘΗΚΑI: v. *vota*.

ΣΥΝΤΟΜΙΑ, «concisio», impedimentum (unitatis) *Carth. 68: 309, 9*.

SUPERSTITIONES: v. *paganus usus;* superstitio circa loca - *δεινωδιαιωνικα*

τῶν τόπων Carth. 83: 323, 15.
ΣΟΥΡ, presbyter in dioecesi Apollonis episc. *Theoph. 4: 266, 9*.

SYRIA coele - κοιλη *Ant. syn.: 102, 10;*
Syrorum rex Bas. 15: 116, 3.

SUSPECTUS: v. *ἀγύποποτα;* suspectus non fit accusator priusquam innocentiam suam probet *II 6: 5f, 14; v. accusatio I.*

ΣΥΣΤΑΣΙΣ, assistentia ad totam missam sine communione *I II: 33, 10;* *Greg. II*: 30, 3: προσφορά;* paenitentiae publicae gradus quartus, ultimus ante admissionem ad s. communionem: v. *paenitentia publica 3 sqq.*; non ubique exsistit *Greg. intr.: 17; Bas. intr.: 87; Nyss. intr.: 202 n. 21;* Communio precum *Anc. 5: 60, 13; 16: 67, 10; 68, 5;* *Bas. 82: 156, 12;* inter assistentes recipi *Anc. 25: 73, 9* (*om. Dion.*)

ΣΥΣΤΑТИКА: v. *litterae 6.*

ΣΥΣΤΕΛΛΕΙΝ se ipsum, modestiam exhibere *Dion. 5*: 16, 25*.

ΣΤΕΤΟΛΗ, purificatio calicis post missam *Tim. 24*: 255, 11.*

T

TABERNA: v. *caupona*.

TATIMA, ordo: clericalis *VI 7: 133, 15;* laicalis *I 5: 27, 7*.

TALIONIS lex - ταίτονθεια *VII 4: 253, 12.*

TANTALISMOI, tormenta *Petr. II: 50, 23;* *ταλαντομοι ibid. app.*

TARASIOΣ, CP episc., vita *Tar. intr. 2-19;* *Pape: 522.*

314; Irene imperatr. in convocabandum concilium hortatur, ut communio cum Roma restaretur *VII intr.: 242;* *Pape: 511;* Hadriano I scribit, confirmationem concilii ab eo petens *VII intr.: 243.* Epistola ad Hadrianum I eius auxilium invocans ad simoniam eradicandam *Tar. I: 315, 2-19;* *Pape: 522.*

ΤΑΞΙΣ: 1. Bonus ordo *I 18: 39, 27;* praeter ordinem *ibid.: 40, 3;* τ. δέρχαται antiquitus traditus *Carth. 57: 291, 16;* τ. καὶ κανόνι *Carth. prooem.: 200, 9;* ecclesiasticus ordo *Laod. 27: 141, 18.*
2. Ordo clericalis *Anc. 12: 65, 6;* o. presbyteratus *IV 29: 94, 13;* o. catechumenorum *Neoc. 5: 77, II: v. τέπος;*
3. Officium: deponi ab «ordine» *Neoc. I: 75, 9;* *Carth. 70: 313, I;* v. *depositio 2, κατατάσσεσθαι*.

ΤΕΛΕΙΑ: 1. Perfecta synodus provincialis, cui metropolitanus adest: v. *synodus provinc. I*

2. Τὸ τέλεον, perfectum donum percipere, i. e. eucharistiam *Anc. 4: 60, 2;* *5: 60, 14; 6: 61, 18; 8: 62, 7; 9: 62, 20;* *20: 70, 14; 22: 71, 16.*

3. Τέλεος λογισμός, cogitatio perfectionis christiana attingendae *Gang. 19: 97, 7.*

TEMPUS - χρόνος. 1. Pro iudiciis: tempus datum - προθεσμία unius mensis a die quo litterae convocationis accusatae datae esse constant, ut se iudici sista *Carth. 19: 234, 14;* si excusantes causas haberit, prorogabitur - ὑπέρθεσις ad alterum mensem *ibid.: 234, 20; 20: 237, 4;* v. *dies*

2. Dilatio - ἀναβάλλεσθαι: sex menses, ut schismaticos dioecesis sua ad unitatem moveat *Carth. 121: 392, 14; 123: 395, 5;* ἀναβολή, spatium trium mensium pro ordinatione ad sedem vacantem *IV 25: 88, 20.*

3. Remissio - ἐθεσίς, dilationis tempus usque ad electionem novi archiepiscopi Alexandrini *IV 30: 96, 2;* *ἐνθεσίας ibid.: 95, 17.*

4. Dies liturgicus: ab introitu lychnici usque ad introitum sequentis diei *VI 90: 226, 9; 227, 4.*

5. Pro ordinationibus recipiendis - *νεοοικουμένος AB 17: 479, 8;* v. *interstitia;* tempus definitum

pro certis caerimoniis - *τεττράφους ἢ ἀγράπος καμπος VIII 27: 341, 12; 342, 1;* pro paenitentia: v. *paenitentia publica 2;* pro prescriptione: v. *possessio*.

TERENTIUS - Τερέντιος episc. subscripti epist. ad Caelestinum I Romanum *Carth. Apiar.: 428, 9.*

TERTULLUS, deest in Gr. *Cypr. I: 304, 23.*

ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ: v. *quadragesima paschae, quadrag. ieiunii.*

TESTAMENTUM - διαθήκη: 1. Ex testamantis aliquid capiundi facultas haereticis deneganda *Carth. 93: 351, 6;* episcopus bona personalia relinquat quibus voluerit *Ap. 40: 28, I:* v. *bona I, ἀδιάθετος.*

2. Novum, Vetus t.: v. *scriptura s.*

TESTIS - μάρτυς: delictum a duobus vel tribus testibus argendum est *I 2: 25, 9;* testium multitudine scriptae probationis locum tenet *Bas. 92: 186, 14;* testis unus adversus episcopum non sufficit *Ap. 75: 46, 12;* testes in accusatione fidei digni - *ἀξιόποτα sint Theoph. 9: 269, 22;* episcopus aduersus negantem crimen sibi confessum testis non admittatur *Carth. 132: 405, 8;* testis calumniator non audiatur *Tar. I: 326, 1;* haereticus aduersus episcopum testis esse nequit *Ap. 75: 46, 10;* testes esse nequeant ii, qui ad accusationem non admitterentur, nec familiares accusatoris, neque minores quattuordecimo aetatis anno *Carth. 131: 404, 14;* v. *actio.*

TETRADITAE, haeretici sive quattuordecimani: v. *reconciliatio I.*

TETUPOMENH, formata: v. *litterae 8.*

ΘΕΑ δημόσιης, spectaculum publicum *VI 66: 205, I.*

THEASIAS - Θεάσιος, episc. legatus sy-

nodi ad Hipp. Diaretorum *Carth.* 78: 319, 3; *Carth.* *prooem.*: 343, 10; 93: 346, 16; electus iudex in causa Marentii *Carth.* 100: 366, 17; ab haereticis caecus *Carth.* *prooem.*: 373, 7.
— Θεόνος, episc. subscribit epistolam ad Caelestinum I, Romanum *Carth.* *Apia.*: 428, 11.

ΘΕΑΤΡΑ, spectacula VI 51: 188, 14; v. histrio; ἀλλ οὐ διάγεσθαι frequentare theatrum hippodromi VI 71: 208, 18; v. spectacula

THEBAI'S: monasteria Th. *Cyr.* 4: 281, 23.

THECLAE s. monasterium in Seleucia (Isauria) *Naz.* *intr.*: 228; *Bas.* *intr.*: 86.

ΘΕΙΟΓΑΜΙΑ, matrimonium prohibitum cum avunculo aut patruo *Tim.* II: 247, 2.

ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ, Cyri episcopus: scripta aduersus XII capitula Cyrilli Alexandr. damnantur VI 1: 117, 8.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Mopsuestensis episc.: Nestorii magister, damnatur VI 1: 116, 15; affuit synodo CP 1: 439, 16.

— , Pharan episc., monothelita VI 1: 118, 14.

— Studita, testis de primatu Romano *Pape*: 550.

— , Laodicens. episc. synodo praesidet *Laod.* *intr.*: 127 n. 3.

— , presbyter a Nicopolitanis cum litteris ad Basilium missus *Bas.* 95°: 194, 4.

— , diaconus, auctor collectionis canonicae Veronensis III *intr.*: 55 n. 5.

— (Minisci), archimandrita, ordinarius Cryptoferratensis, adprobatio canonica CCO I, 1: p. VI; CSP I, 2: p. X; CPG II: p. VI; praefationem scripsit *Pape*: 489.

THEODOSIUS I, imperator Romanus *Laod.* *lemma*: 130, 4; auctor II concil.

II *intr.*: 42; IV 28: 91, 4; VI 1: 113, 12; eius canones « confirmavit » VI *alloc.*: 110, 16; II *intr.*: 43 n. 9. Edictum adversus arianos II *intr.*: 42 n. 1; *Bas.* *intr.*: 87; instaurator orthodoxiae Nicenae *Naz.* *intr.*: 227. Lex in haereticos ordinatores clericorum *Carth.* 93: 350, 2.

II, imperator Romanus: praerogativa de III conc. III *intr.*: 55; VI 1: 114, 13; edictum adversus Nestorium III *intr.*: 56 n. 12; epistola ad Candidianum de ordine in concilio servando III *intr.*: 55 n. 6; IV *intr.*: 67 n. 12; *Pape*: 511. Consul *Carth.* *prooem.*: 335, 4; *prooem.*: 357, 4; 107: 373, 13; 374, 13, 13; 109: 375, 10; 400, 5.

ΘΕΟΠΙΘΘΗΣ, deo parens *Dion.* 1 *su-*
perscr.: 4 app.

ΘΕΟΦΑΝΗΣ, Caesariensis episc. auctor (?) actorum graecorum VIII conc. VIII *intr.*: 290 n. 12.

THEOPHANIA: ieiunium vigiliae, si cum dominica concurrat *Tim.* 23°: 254, 25; *Theoph.* 1: 262, 10; *Theoph.* *intr.*: 260: v. ieiunium 3-4.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ, Alexandr. episc., vita, opera *Theoph.* *intr.*: 259; avunculus Cyrilli Alex. *Cyr.* *intr.*: 274; ipse, non Cyrillus ethnarchiae Aegyptiorum auctor *Theoph.* *intr.*: 261; legatus Sirici CP *intr.*: 437; 1: 439, 5; 442, 11: 444, 4; Antiocheno cc. adversus Jo. Chrysost. applicat *Ant.* *intr.*: 101; unde ab Innoc. I Romano excommunicatur *Carth.* 101: 367, 9; *Theoph.* *intr.*: 260 n. 13: v. Κύριλλος Alex. Eius canones VI 2: 124, 2.

— cui dedicatur ab auctore anonymo versio graeca *Cypr.* *prooem.*: 303, 17.

ΘΕΟΠΡΕΠΗΣ, deo dignus *Dion.* 1 *su-*
perscr.: 4, 9; 5°: 16, 3.

ΘΕΟΣΣΕΒΕΙΑ, « divinus cultus », pietas erga deum *Gangr.* 3: 90, 12; 15: 95, 15; 16: 96, 4; syn.: 87, 15.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ B.M.V. vere est mater Christi VI 1: 115, 1: v. Virgo B.M.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ 1. Curatio a morbis corporis *Laod.* 9: 134, 12; maiores morbi maiore egent remedio, eo quod maius damnum afferunt II 8: 63, 15.

2. Acceptio personarum *Bas.* 93°: 188, 11.

3. Morbi spiritualis sanatio - λατον est finis paenitentiae *Nyss.* 8: 226, 2; ad bonum reducere VI 4: 179, 16; animarum curatio ac sanatio - λατελα per canones VI 2: 120, 20; curatur per canones a morbo in quo peccavit *ibid.* 125, 8; est finis confessionis peccatorum VI 192: 239, 11; methodus medicatio describitur *ibid.* purificatio a malo - καθάρισμα procuratur *Nyss.* *intr.*: 201; per paenitentias *Nyss.* 1: 203, 18 sqq.; v. paenitentia 2, medicus.

ΘΥΜΕΛΙΚΟΙ, scenici actores ludorum scenicorum *Laod.* 54: 152, 7; παίγνια 8, ludi scenici VI 24: 155, 6; ἐπιτρέψιμα 8, « thymelicae voluptates », ludi sc. VII 22: 283, 19; v. spectacula,

ΘΥΜΙΑΜΑ, incensum *Ap.* 3: 9, 15: v. oblatia.

ΘΥΡΟPOI *Laod.* 24: 140, 15: v. ostiarii.

ΘΥΣΙΑ: v. sacrificium.

ΘΥΣΙΑΣΤΗΡΙΟΝ 1. Mensa oblationis s. sacrificii: v. altare.

2. Locus in quo altare stat: v. sacrarium.

ΘΥTON, mactabile omne ieiunio quadragesimali prohibetur VI 56: 193, 17.

TIBERIUS diaconus *Cyr.* 8° lemma: 288, 4; *Cyr.* *intr.*: 275: v. Calosyrius.

TIMH 1. Honor: nominis tantum - δώδυτος, tituli episcopi I 8: 31, 12; metropolitani IV 12: 80, 1; consequentia h., praecedentia I 7: 29, 18; v. cathedra. honor manumissionis VI 85: 221, 20.

2. Dignitas ecclesiastica *Ant.* 5: 109, 6; IV 29: 94, 16; τ. κατάξια honor dignitatis AB 16: 477, 13; dignitate excidere VIII 2: 297, 1-4; v. de positione 3.

3. Reverentia (parentibus debita) *Gangr.* 16: 96, 6.

TIMOΘΕΟΣ, Alexandr. episc.: vita, opera *Tim.* *intr.*: 236; *Ath.* *intr.*: 59 antecessor Theophili *Theoph.* *intr.*: 259; translationi Greg. Naz. ad CP sedem ad

2. « Superstitiones » paganae *Carth.* 106: 371, 15.

ΘΡΙΑΜΒΕΤΕΙΝ publicare *Bas.* 91: 181, 14; p. iudaicos usus VII 8: 262, 5.

ΘΡΟΝΟΣ « cathedra », sedes episcopalis *Carth.* 71: 313, 16; II 7: 387, 9-13; VI 36: 170, 12-17; 37: 172, 1.

versatur Naz. *intr.*: 228; canones VI 2: 123, 17.

TIPOGNATON: θερψος τ., tumultus tirorum *Carth. prooem.*: 338, 27.

TITULUS 1. Τίτλος, canonum series in una sessione discussa et decreta *Carth. 133*: 406, 16.

2. Titulus ordinacionis: v. clericis 5.

3. Sedes: «res tituli sui» *Carth. 33*: 248, 19.

TITUS Migrepensis - Τίτος Μηγριπητανός, episc. *Carth. prooem.*: 251, 2.

TOLERANTIAE edictum imperiale (a. 408): ut libera voluntate quis christianam fidem exciperet *Carth. 108*: 375, 2 app.

TOMH, sententia iudicis-arbitri *Carth. 59*: 296, 10.

ΤΟΜΟΣ, liber: libri actorum VI conc. VI 1: 117, 21.

ΤΟΝΟΣ, tenor textus *Carth. 91*: 342, 12.

TONSURA: comam nutrire - χωρίζει laicam vitam ducere significat *Tim. 26** 256, 17; mulieri in sacculo crines attondere prohibetur *Gangr. 17*: 96, 13.

1. Clericalis - χωρίζει clerici insigne, capillos nutriendi ordinacionem suam negat *Tim. 26*: 256, 14; attondi habitu - στῆμα clerici VI 21: 153, 7; infantibus - νημάδειν conferunt *VII 14*: 270, 5; ante manus impositionem - χωρέσει *ibid.*; benedictio ordinarii subsequitur tonsuram *VII 33*: 167, 13; tonsura fit clericus *VIII 5*: 302, 14-37; forma tonsurae, hoieriae monasticae tonsurae similis, describi videtur: capillorum comam circumplexam involvere atque reponere *VIII 16*: 320, 15.

2. Monastica - ἀποκουρά AB 2: 451, 15; sec. monasticum habitum - στῆμα tonsum esse *VI 43*: 181, 9; capite comati monachi dannantur *V 42*: 180, 6-11. Collatio tonsurae

- ἀποκουρέσει ne fiat sine praesentia hegumeni, qui illum in suo monasterio inscribere debet *AB 2*: 451, 15. Formam similem clericali esse dicit Balasmon *Rh. II 485*: v. monastica vita, γυροναγι.

ΤΟΠΟΣ, locus 1. «Villae» dist. a civitate I 18: 39, 6.

2. Partes ecclesiae, ubi sistunt variae classes christifidelium: catechumenorum *Neoc. 5*: 77, 10; τόποι τῆς μετανοίας, pro paenitentium gradibus *Greg. 11**: 29, 10; *Anc. 9*: 63, 16; fidelium *Bas. 3*: 100, 25; v. paenitentia publica r, 1aici.

3. Status: ad laicalem statum reduci *VI 21*: 153, 1; episcopum ad chorepiscopi vel presbyteri dignitatem decidere I 8: 31, 10; IV 29: 94, 5; dignitatem perdere *Carth. II*: 225, 5; personam superioris supplere VI 7: 133, 10; v. depositio 3.

ΤΟΠΟΘΗΤΗΣ: v. legati.

ΤΡΑΧΗΑΙΑΝ, arroganter insurge (adversus veritatem) *VII 5*: 254, 16.

TRACTATUS: Nicaenus - τραχτάρον, fidei Nicaenae symbolum *Carth. 47*: 264, 16; «tractare», τραχτάσαι *Carth. prooem.* 206, 6-8; «tractata» - τραχτασμένα *Carth. 56*: 286, 19; τραχτασθέντα, «facta sunt» *Carth. 50*: 269, 9.

TRACTORIA - συνοδική, litterae ad synodus convocantes *Carth. prooem.*: 338, 7; v. litterae rr.

TRADITIO 1. Summi momenti in ecclesia *Pape*: 535; a metropolitanis tutelatur *Pape*: 537; traditiones ecclesiastarum *Pape*: 499; exploratur in conciliis et synodis *Pape*: 500; in synodo dogmata pietatis ab episcopis explorantur *Ap. 37*: 26, 4; Romanus episcopus summus custos et iudex traditionis *Pape*: 539; traditio Petri apostoli ecclesias in fide et disciplina confirmat *Pape*: 520.

2. Origine eius: constituta antiqui-

tatis patrum, successoribus tradita, longa consuetudine in ecclesiis firmiter radicata, traditionem non scriptam efficiunt *Bas. 8*: 186, 8; a patribus praescripta - τετυπούτα *Ath. 2*: 75, 18; tr. in patrum antiquitatis scriptis et in s. scriptura - ἀδέρπος καὶ ἔγραφος non continetur *Bas. 92*: 185, 13; sine scriptis memoriae - ἄγράρῳ μνήμῃ *Bas. 194*, 14; legislatio - θεωρεῖα non scripta *VII 7*: 262, 5; patrum doctrina *VI 24*: 155, 11; v. μυστήριον. De valore traditionis *Bas. intr.* 98; *Pape*: 494.

3. Traditiones non-scriptae plurimae sunt in vita ecclesiae *Bas. 9*: 184, 24; signo crucis se signare *ibid.*: 180, 2; ad orientem versos orare *ibid.*: 180, 6; epiclesis *ibid.*: 180, 8; in baptismo, aquae benedictio et s. olei unctio *ibid.*: 180, 19; triplex immersio et exorcismi *ibid.*: 181, 1; stantes orare dominicis et tempore pentecostes *ibid.*: 182, 8; genuflexiones *ibid.*: 184, 1; trinitatis confessio ex praxi baptismali fit *ibid.*: 184, 8; aqua vino misceda *VI 32*: 164, 8; 166, 1; lex residentiae *Sard. II*: 176, 6; honor derivative ss. iconis tributus *VIII 3*: 298, 8; v. Εοος, δέρμα, θεσμός, τύπος, τάξις, νόμος, συνήθεια, παράδοσις, ἀρχαίογονία.

4. Signi crucis traditio: «primus die facimus eos christianos» *II 7*: 54, 16; *VI 95*: 232, 2.

TPAΓΑΝΟΣ, stratelata, pater Seleuci destinatarii iamborum *Amph. intr.*: 232.

TRANSLATIO: relicta dioecesi, pro qua episcopus vel clericus ordinatus erat, ad aliam dioecesim translire.

1. Episcopus ordinatus, sed a populo suo recusatus, aliam sedem iam provisam ne occupare velit *Anc. 18*: 69, 6; a dioecesi sua ad aliam irrite transit - μεταβαίνει, in suam reducendus I 15: 36, 16; in aliam dioecesim

transilire - ἐπιποδῶν, nisi iudicio episcoporum profectus religionis inde sperandus sit, prohibetur *Ap. 14*: 14, 10.

Vacans vacantem ne pervadat - διαφύγειν, etsi populus eum habere elegerit *Ant. 16*: 117, 5; sola perfecta synodus decernit de episcopo renuento ad sedem abire *Ant. 17*: 118, 2; vel etiam de impedito abire propter causam maiorem *Ant. 18*: 118, 17; translatio - μετιστάθαι non licet, nec ipse invadendo, neque a populo se vocatum aut ab episcopis compulsum esse contendendo *Ant. 21*: 121, 6.

2. Translatio propter avaritiam et ambitionem fit, nemo ad minorem sedem it *Sard. I*: 160, 8; ideo, consuetudo eradicana est *ibid.*: 159, 11; neque petitiones populi vel in scriptis dati iustificant factum *Sard. II*: 161, 5; ne quis ambitionis causa ad sedem episcopi minus docti transeat, ut populum sibi conciliando, sedem alienam sibi spondeat *Sard. II*: 175, 6. Episcopus ne transferatur - μεταβολή, μεταβαίνει a dioecesi ad aliam *IV 5*: 74, 5-6; ne fiat ut sedes episcopalis ad metropolitanam decreto imperiali promoveatur *IV 12*: 79, 15.

3. Annulatur interventus Damasi I ac Timothei Alex. translatio *Greg. Naz. ad CP sedem II intr.*: 42; *Naz. intr.*: 228; transferuntur iura Constantiae Cyprii ad Novam-Iustinianopolim *VI 39*: 173, 5; v. Iustinianopolis. In africana ecclesia translationes prohibentur iuxta decreta synodi Capuen-sis *Carth. 48*: 265, 6; episcopus «intercessor», de electione ad sedem vacantem providenda, nequit eam sibi retinere *Carth. 74*: 315, 13.

4. Clericus ne transeat a dioecesi ad aliam I 15: 36, 16; si discesserit deducendus est I 16: 37, 6; translatio in alienam dioecesim non licet *Ant. 3*: 106, 22; si vocatus ab episcopo, ut in suam dioecesim iterum redeat, recuset,

deponatur *ibid.*: 107, 6; clericus ne transeat in alienam dioecesim, iuxta canones patrum IV 5: 74, 6; incardinati in una, ne se alteri adscribant IV 20: 85, 11; nisi amissa provincia - μερός necessitate ad hoc cogantur *ibid.*: 85, 15; clerici extranei CP comorantes, per defensionem expellantur IV 23: 87, 15; clerici alieni ne promoveantur: v. clerici 4, episcopus 3c.

3. Monachi translatio: v. monastica vita 3.

ΤΡΑΠΙΕΖΑ ἀγά, s. mensa: v. altare.

TRIBUNAL - δικαιστήριον: v. iudicia.

TRIGAMIA, tertiae nuptiae successivae: polygamia nomen habet et mitigatae fornicationis *Bas.* 4: 102, 1; inquinamentum esse in ecclesia censetur *Bas.* 50: 139, 18; de ea nullus canon traditus est *ibid.*; tamen ex analogia paenitentia publicae subiacent 3 vel 4 annorum *Bas.* 4: 101, 24.

TRINITAS s. - ἄγα Τριάς: Tr. confessio, «dogma» est ex baptismali traditione *Bas.* 91: 184, 8; sacramenta Trinitatis sunt baptismus *Carth.* 57: 292, 4; divinitas una P. F. et Sp. s. II 5: 49, 1; P. F. Sp. s. unitas nullam connotans differentiam, sec. fidem Nicaeana, credenda et docenda *Carth.* 2: 215, 15; ipsam publice profiscentur novelli episcopi consecrati *ibid.*: 216, 2. Baptismus conferunt non in tres Patres aut Filios aut Sp. s. *Ap.* 49: 32, 10; 50: 33, 6. SS. Trinitatis personarum opus in redempzione et sanctificatione *Ap.* 50*: 33, 11; non unum sub tribus nominibus - ἡνα τριώνυμον est 51*: 34, 10. Concordia episcorum P. F. Sp. s. glorificat *Ap.* 34: 24, 13; v. Sabelliani, doxologia, anathema.

TRIPOLIS provincia primatiae Carthaginis *Carth. prooem.*: 198, 6; quinque

dioeceses habet *Carth.* 49: 268, 1; inops *Carth.* 14: 227, 13; barbaros finitos habet *Carth.* 49: 267, 19; Tripolitanus - Τριπολίτανος *Carth. prooem.* 340, 4 *lit.*; 52: 272, 17; legatus ad synodum unus tantum mittitur *Carth.* 14: 227, 14; *prooem.*: 337, 21; 340, 5: 127: 399, 3. Presbyter appellans adversus episcopum a quinque tantum episopis auditur, diaconus a tribus *Carth.* 14: 227, 14.

ΤΡΙΥΦΕΡΓΙΑ, tergiversatio *Carth. Apiar.*: 431, 1.

ΤΡΙΣΑΓΙΟΣ ὅμως, sanctus deus, s. fortis, s. immortalis, miserere nobis: ne addatur post immortalis «qui crucifixus es pro nobis» aut aliud quid VI 81: 217, 12.

ΤΡΥΛΙ. US - Τροῦλλος, in palatio imperiali aula VI lemma: 101, 4: v. In trullo

ΤΥΧΗ, fortuna, praedictio futuri VI 61: 197, 11: v. pagani.

ΤΥΦΟΣ, fastus: f. potestatis mundanae opp. libertati quam nobis donavit sanguine suo D. n. I. C. III 8: 54, 23; «typhus saeculi», («typus») spiritus dominationis *Carth. Apiar.*: 436, 1 et app.; cf. *Carth. intr.*: 192.

ΤΥΠΟΣ 1. Norma ex traditione recepta *Bas.* 3: 101, 4-17; 104, 3; *Theoph.* 7: 267, 28; sensus vocabuli *Pape.* 495: τὰ τετυπωμένα, «decreta» III 1: 57, 17; «litterae» i. e. norma in scriptis data III 8: 65, 12; forma conventionis cum donatistis *Carth.* 92: 342, 21; τυπῶσαι «informare» i. e. normam agendi per litteras dare *Carth.* 51: 271, 9.

2. Figurae gratiae - τ. τῆς χάρτου, opp. veritati rei VI 82: 219, 3; πλάκων τ. figuræ V. Testamenti, quae umbrae et delineamenta veritatis sunt *ibid.*: 219, 6.

3. Τυπωσατ, benedictionem hegut-

meni conferre *Bas. prooem.*: 142, 2. TYIΙTEIN, percutere peccatores corripiendos, sive per se, sive per alios *AB* 9: 462, 8; per se *Ap.* 27: 20, 5; si percussus moriatur: v. homicidium 3.

ΤΥΠΕΤΕΙΝ κατασκευάς, insidias ponere *IV 18: 84, 7; VI 34: 168, 14.*

TYRUS in Phoenicia: synodus *Ant. intr.*: 100 n. 5.

TUTELA - ἐκπροτῷ: lege imposita, inexcusabilis etiam pro clero est *IV 3: 71, 20.*

TUTUS - Τοῦτος subscrbit epistol. ad Caecilium I Roman. *Carth. Apiar.*: 428, 8.

U

UNANIMIS - σύμφωνος synodi sententia *Ant. 15: 116, 20; συμφώνως ibid.: 116, 7.*

UNCTIO chrismatis - μῆρον ad reconciliandos haereticos *Laod.* 7: 133, 14; *Bas.* 1: 98, 20; II 7: 53, 20; oleum unctionis baptizandi *Bas.* 91: 180, 20; *Cypr.* 1: 309, 3; quod ad altare sanctificatur *Cypr.* 1: 309, 4; participes gratiae Christi reddit *ibid.*: 308, 19: v. χριστιανος 2.

UNICITAS ecclesiae a Christo supra Petrum fundata *Cypr.* 1: 311, 13.

UNIO - Ένωσις: «unitas» cum donatistis Carthaginie facta *Carth.* 94: 356, 3; zelus pro unitate *Carth.* 121: 392, 7: v. episcopus 5e; unio procuranda: non obstantibus violentiis schismaticorum, pacifice ipsi agent (sic Anastasius Roman. episc.) *Carth. prooem.*: 304, 11; ne propter animositatem hominum infirme animae et ignari populi sacrilega dissensione dispergant *Carth.* 92: 345, 2; sine unitate et pace salus christianorum obtinere non potest *Carth.* 69: 310, 10. Unitatem ecclesiae Romana sedes tueretur *Pape.* 526; 550.

URBANUS - Οὐρβανός, episc., legatus

Mauritanie Sitifensis *Carth. prooem.*: 252, 1; 47: 264, 2; 266, 21; 48: 267, 8; 51: 270, 8; 271, 7; 52: 271, 16; 53: 276, 18; 56: 285, 5; legatus synodi ad Hipp. Diaretorum *Carth.* 78: 319, 4.

Siccensis - Οὐρβανός δ τῆς Σικκης, Aparium (v. v.) condemnat *Carth. intr.*: 190; ad communionem, sub minis Romani episcopi, iterum recepit *Carth. Apiar.*: 413, 4; 415, 7.

URSAE: v. ρόκος.

USURA - τόκος 1. Pro mutuo dato exigere: centesimas - εκαρστά (12 nummos pro libra auri, olim 100 postea 72 nummorum), sesquipla - ἡμιόλιτη (6 nummos tantum), pro usu rei - τὸ μεταχειρίστεος (quaestus allati partes sibi adscribere) I 17: 38, 10-14-16; Zon., Bals. in Rh II 152-153; - πλευράς, (majorem quantitatem, quam quae mutuo data fuit, exigere) Nyss. 6: 222, 12.

2. Propter turpe lucrum fit, clericis prohibetur I 17: 38, 17-6; *Laod.* 4: 132, 3; *Ap.* 44: 30, 10; in laicis deprehenditur, clericis prohibetur *Carth.* 5: 218, 11; fenus omnibus a scriptura s. prohibetur Nyss. 6: 222, 12; sub qua-

libet forma clericis a prophetis et evangelis prohibetur *Carth.* 5: 218, 13; 219, 1; fenus vel centesimae prohibentur clericis maioribus *VI* 10: 137, 10. Usurarius ad sacerdotium non admittitur, nisi usuras reddat et corrigitur *Bas.* 14: 113, 16.

USUS. v. έθος, συνήθεια.

UVA - σταφύλη: v. oblate 2: consuetudo inuultu uam incruento sacrificio iungere, simulque ac s. communione distribuere, quod nunc prohibetur *VI* 28: 158, 16.

UXOR - γυνή, γυνή:

1. U. cum marito conveniens, ne eodem die ad communionem accedat *Tim.* 5: 24, 3, 5: v. continentia 5; episcopi et clericorum uxores: v. continentia 3. Vir adulterae uxoris nequit ad clerum admitti *Neoc.* 8: 78, 16; adulteram ux. clericus dimittere debet *ibid.* 79, 1. Adulteram a domo meriti amandanda est *Bas.* 21: 124, 3; uxorem in amentiam lapsam esse contendens ac alias dicens, adulterii suspectus est *Tim.* 15: 250, 9.

2. Derelinquere maritum: exsecrato connubio propter ascesim, nefas est

Gangr. 14: 95, 7; culpa non caret, si fiat propter verbera accepta, iacturam in pecuniis, vel etiam propter fornicationem mariti *Bas.* 9: 108, 27; ob qualemcumque causam maritum dereliquens adultera erit, si novo matrimonio se iungat *ibid.* 108, 15; uxor secunda mariti derelicti probabiliter sine crimen est *Bas.* 9: 108, 25, 109, 17.

Derelicta a marito adultera erit, si novum matrimonium init *Bas.* 48: 138, 24 dimissam ab alio nubere prohibetur *Ap.* 48: 32, 5; uxor secunda mariti adulteri, qui primam dereliquerit, et ipsa adultera est *Bas.* 9: 109, 23. Nec dimittens, nec dimissa alteri coniungantur, sic maneant aut reconciliantur *Carth.* 102: 367, 19. Peregrinantur uxor, si de morte eius non certa secundo nupserit, adultera erit *Bas.* 31: 131, 1 *VI* 93, 9; item, uxor militis non redeuntis, sed hic veniam res habet, quia mors probabilis est *Bas.* 36: 133, 3; *VI* 93, 12; si miles redierit liberum fit ei uxorem denuo accipere, mulieri vero ignoscatur quia ex ignorantia egit *VI* 93: 229, 7: v. maritus.

V

VACANS sedes - χρέωσις ἀκαλησία, «viduata» *IV* 25: 89, 5.

1. Dignitas vacans fit sive per promotionem possessoris, sive per mortem *VIII* 13: 315, 5; sive per eius depositionem canonice factam *AB* 16: 476, 15; sive per eius professionem monasticam *S. Soph.* 2: 485, 2-17.

2. Providendum est a metropolitanu ut infra spatium trium mensium ad sedem vacantem eligatur *IV* 5: 88, 16; si in provincia unus episcopus relictus sit, ipse de caeteris vacantibus provideant, secus vicini episcopi interventian *Sard.* 6: 166, 5, intercessor - μεστῆς episcopus datur vacanti sedi, ut de electione inter

dissentientes infra spatium anni prouideat *Carth.* 74: 315, 13: v. intercessor.

3. Vacans episcopus vacantem sedem ne pervadat *Ant.* 16: 117, 5, intercessor datus nequit ipse eam sibi retinere *Carth.* 74: 315, 13: v. episcopus (sine sede), translatio 1-2.

4. Bona ecclesiae sede vacante irrite veneunt *Ant.* 15: 66, 16: v. bona 5; defuncti episcopi bona personalia: v. bona 1.

VALENS, imperator Romanus, arianus *Ath.* intr.: 59; *Bas.* intr.: 85, 90; *Nyss.* intr.: 200.

VALENTINI - οὐδελεπτόν, haeretici (gnostic) rebaptizandi *VI* 95: 232, 13.

VALENTINIANUS, imperator Romanus *Carth.* 1: 214, 17 app. Lat.

VALENTINUS - Βαλεντῖνος episc., primas Numidiae *Carth.* intr.: 190; *Carth.* proem.: 197, 13; 10: 224, 1; 86: 328, 18; subscr. post Aurelium: Valentinus episcopus primae sedis provinciali Numidiae *Carth.* 133; 407, 12; *Carth.* Apia: 411, 10; 422, 21; 424, 16.

VALERIANUS, imperator Romanus *Dion.* intr.: 1; *Greg.* intr.: 17.

VALERIUS - Βαλέριος, episc., legatus synodi at Hipp. Diaretor. *Carth.* 78: 318, 5.

VALIDUS: v. βέβατος.

VASA sacra - σκεῖος ἀγιασθέν, ad ecclesiam pertinens, ne quis in suum usum arripiat *Ap.* 73: 45, 4; utentes vel plane subripientes ut sacrilegi dannandi *AB* 10: 467, 10; δεσμοτικά σκεῖν in sacramento posita a subdiacono non tangenda *Laod.* 21: 139, 14; κευτήλαι - vasa pretiosa ecclesiae salva semper maneant *Cyr.* 2: 280, 2; «cimelia» et vasa non sunt alienanda, excepta redemptoris captivorum causa *VIII* 15: 318, 9. Fideles ne vasa ex auro vel alia materia

secum ad communionem recipiendam afferant *VI* 101: 238, 11-19.

VASADI - Ωβασάδοι *Bas.* 10: 110, 22: v. Σευηρος.

VATES - μάντεις: v. pagani 5.

VENANTIUS - Βενάντιος, episc., legatus synodi ad imperatorem adversus donatistas *Carth.* 108: 375, 1.

VENEFICUS - φαρμακός *Bas.* 7: 103, 27: v. pagani 3.

VENERIUS - Βενέριος Mediolanensis episc. *Carth.* proem.: 289, 21.

VENIALE peccatum - συγγνώσθεν: sepulchrorum effosio, si exterior matrem tumba amoveatur *Nyss.* 7: 224, 5: v. sepulchra - συγγνώμην έχει veniam habet uxor militis non redeuntis, si nupserit *VI* 93: 228, 18; *Bas.* 36: 133, 3; maritus derelictus culpa uxorius, si denuo nupserit - συγγνώσθεν *Bas.* 9: 109, 18; ignorantia veniae dignos facit *Bas.* 7: 104, 9; patres nostri militibus pro caedibus in bello veniam concederunt *Bas.* 13: 113, 9: v. excusantes; κατά συγγνώμην «iuxta indulgentiam» *Laod.* 1: 130, 18: v. φιλανθρωπία.

VENUSTIANUS - Βενουστιανός, episc., legatus Byzacene ad synodus *Carth.* proem.: 337, 1.

VERONENSIS collectio canonica, a Theodosio diacono facta *III* intr.: 55 n. 5.

VESPERAE officium: vespertina synaxis - θεοπερή σύναξις - post horam nonam *Theoph.* I: 263, II; officium precum nona et vespera - ἡ ταῖς ἐνότας καὶ ἑσπέρας idem semper fiat *Laod.* 18: 137, 17; vespertinus ingressus sacerdotum ad lychnicum *VI* 90: 226, 10.

VESTES 1. Sacrae: v. indumenta.

2. Monachi vestitus niger *VI* 42: 180, 6: v. monachus 2.

3. Clericorum maiorum non sit pretiosus *VII* 16: 272, 20 sqq.: v. clerici 10.

4. Laicorum: simplex sit et non pretiosus *Gangr. epil.*: 98, 20; non solutus ac conteritus *ibid.*: 99, 1; buris - βίρους romanis utentes non sunt despiciendi *Gangr.* 12: 94, 7. Vests alterius sexus pro caerimonias paganis non sunt induenda *VI* 62: 199, 6; mulier ne vestem virilem induat *Gangr.* 13: 94, 18; studiosi iuris uestes praeter usum communem ne induant *VI* 71: 208, 20; indumentis sacris ad communem usum pro vestibus uti, vel ea sibi arriperi sacrilegium est *AB* 10: 467, 5.

VIAE duo in vita, coniugii et castitatis *Ath.* 1: 68, 21.

VIATICUM: v. ἡφέσιον, moribundi 1; s. eucharistia iam defunctorum corporibus ne detur *Carth.* 18: 232, 18.

VICTOR - Οὐλέας episc. *Cypr.* I: 304, 19. ——— episc. *Cypr.* I: 305, 1.

——— alius, deest Gr., episc. *Cypr.* I: 305, 2.

——— deest Gr. Abderitanus episc. *Carth.* I: 214, 25 app. Lat.

——— deest Gr. Pupputanensis episc. *Carth.* I: 214, 25 app. Lat.

——— - Βικτόρης Pupputanensis - Ηπομάντιος episc., «senes» *Carth. prooem.* 257, 1; actato pater ei promotione antiquissimus *Carth.* 54: 279, 14.

——— - Βικτόρης, episc., caesus ab haereticis *Carth. prooem.* 373, 8.

VICTORIANUS - Βικτωριανός, episc., legatus synodi ad Hippion. Diaretorum *Carth.* 78: 319, 8.

VIDUA - ξῆρα: dist. vid. in catalogo vi- duarum adscripta et vid. non ad-

1. Adscripta in catalogo, quod est ab ecclesia providenda *Bas.* 24

126, 3; eandem ac diaconissam esse *VI* 40: 176, 17 sqq.; aetas admissionis sexagesimus annus *Bas.* 24: 126, 24; quadragesimus *VI* 40: 176, 20; in Africana ecclesia vitam communem in clausura ducunt *Carth.* 38: 258, 4. Viduitas virginitate inferior *Bas.* 18: 119, 13; infidelis fidei, quam Christo spoponderat, criminis gravissimi rea erit *ibid.*: 119, 22; de quo ipsi respondebimus, si eam iuniorem sexaginta annis admiserimus *Bas.* 24: 126, 14: v. diaconissa.

2. Non adscripta in catalogo libera est iterum nubere *Bas.* 30: 130, 9; eam digamiae paenitentia manet *Bas.* 53: 143, 8. Ab ecclesia, si inops, subvenienda *Theoph.* II: 270, 15; IV 3: 72, 1; et defendenda intercedendo pro ea *Sard.* 7: 168, 22.

VIGILIA: ieunium vigiliae Nativitatis D. n. I. C. Alexandriae non habetur *Tim.* 23*: 254, 21; ieunium vigiliae Theophaniorum, si dominica occurrat *ibid.*: 254, 25; *Theoph.* I: 263, 1; in hac post horam nonam missa celebratur *ibid.*: 263, 11; vigilia nocturna cum missa - πανηγύρις *Tim.* 23*: 254, 17.

VIGILIUS, Romanus episc., erronee nominatur *VI* 102: 241, 17 app.; *VI intr.*: 99 n. 9; eius Constituta Pape: 57.

VILLA: v. προάστειον.

VINCENTIUS presbyter Romanus, legatus ad I Nicaenum *I intr.*: 22.

——— - Βικεντίας, episc., legatus synodi ad imperatorem de asyli privilegio *Carth. prooem.*: 287, 13. Culusitanus

- Βικέντιος Κοιλουσιτανός, subscript. *Carth.* 133: 408, 11; legatus Proconsularis *Carth. prooem.*: 400, 13; legatus provinciae Carthagin. *Carth.* 127: 398, 15; *Carth. prooem.*: 198, 7; subscript epistolae ad Caelestinum Roman. *Carth. Apiar.*: 428, 11.

——— consul *Carth. prooem.*: 303, 18.

VINDICATIO boni alieni, etiam sub titulo colorato prohibetur *Nyss.* 6: 222, 13.

VINUM - οἶνος: v. oblate 1, abstinentia.

VIOLATIO: v. sepulchra (effosio); virginis: v. desponsata, raptus 1-2; monialis *Theoph.* 3: 265, 20. VIRGO, B. M. Virgo ἡ παρθένος *VI* 79: 215, 11; 216, 5; immaculata V. Mater - έγκρυπτης παρθενομήτηρ *ibid.*: 216, 2; v. θεοτέκτονος.

VIRGO 1. (Deo consecrata) - παρθένος virginum ordo amplior in dies fit *Bas.* 18: 119, 8.

2. Virginitas - παρθενία propter deum servanda *Gangr.* 10: 93, 10; propter bonum virginitatis, non propter conubii abominationem *Gangr.* 9: 93, 4; virginitatem vovens - παρθενεῖσθαι ne se super nuptos extollat *Gangr.* 10: 93, 11; cum humilitate - ταπεινοφροσύνη exercenda *Gangr. epil.*: 98, II: v. monialis 1-2.

VIRTUTES - ἀρεταὶ *Nyss.* I: 207, 4: v. actus boni.

VIS minut aut tollit culpam *Bas.* 49: 139, 11: v. coactio, lapsus et 5, raptus 2.

VISIONES falsae: v. pagani 6.

VISITATIONES 1. Monialium: v. monialis 3, clausura, monachus 3.

2. Dioecesium suffraganeorum a metropolitanum *VIII* 19: 328, 12: v. metropolitanus 3 f.

3. Episcoporum inter se: v. itinerantes, residentia.

VISITATORES: Laod. 57: 153, 8: v. περιοδευταὶ.

VITA communis clericorum (cum episcopo) *Ap.* 4: 10, 3; clericorum inter se *Bas.* 89: 173, 15; ξετός διάκων *VI* 5: 131, 2.

VITALIS, Antiochen. episc. *Anc. intr.*: 54; *Neoc. intr.*: 74.

VITUS, presbyter Romanus, legatus ad I Nic. I *intr.*: 22.

VITIA a diabolo in nobis implantata *Genn.* I: 299, 4: v. actus mali.

VITIATA est actio pusillanimitate - μικροψύχια, pertinacia - φλοεψία aut aversione - ἀγρία I 5: 27, 12.

VOCATIO divina - κατὰ θεῖαν χάριν, admissionem neophyti ad episcopatum iustificat *Ap.* 80: 48, 15; vocationum ad clerum raritas: v. clericci 14.

VOLATILIA - ἥρνεις *Ap.* 3: 9, 8: v. oblate 1.

VOLUNTARIUM: v. homicidium 2, lapsi 7, actus.

VOTUM 1. Religio nis: promittere - ἐπαγγέλλεσθαι (virginitatem *Anc.* 19: 70, 5; renuntiare - ἀποτίξεσθαι I 12: 34, 13 tit.; *Theoph.* 3: 265, 20; IV 3: 73, 10; obligations contractus - συνθῆκαι *Bas.* 18: 118, 22; S. Soph. 2: 485, 4; professio - διώλογίαι *Bas.* 18: 120, 23; I 9: 121, 22; professionem facere (virginitatis) - διώλογειν *Bas.* 20: 122, 12.

Votum virginitatis in haeresi emissum nullam vim habet *Bas.* 20: 122, 11; vota expressa admittendorum ad vitam monasticam non existunt, admissitacite castitatem profitentur *Bas.* 19: 121, 22; de transgressione voti castitatis: v. monachus 3; vota obedientiae, paupertatis, castitatis, stabilitatis: v. monastica vita 2-3.

2. Privata: votum de abstinentia - εὐξενίᾳ a carnis suinis ridiculum est *Bas.* 28: 128, 8; a votis ridiculis abstinentendum est *ibid.*: v. iuramentum.

3. In conventibus - ψῆφος III 8: 63, 5 tit.; IV 28: 90, 16 tit.: v. ψῆφος.

3. Clericorum maiorum non sit pretiosus VII 16: 272, 20 sqq.: v. clerici 10.

4. Laicorum: simplex sit et non pretiosus *Gangr. epil.*: 98, 20; non solitus ac conteritus *ibid.*: 99, 1; buris - φίσου romanis utentes non sunt despiciendi *Gangr.* 12: 94, 7. Veste alterius sexus pro caerimonias paganis non sunt induenda VI 62: 199, 6; mulier ne vestem virilem induat *Gangr.* 13: 94, 18; studiosi iuris vestes praeter usum communem ne induant VI 71: 208, 20; indumentis sacris ad communem usum pro vestibus uti, vel ea sibi arripere sacrilegium est AB 10: 467, 5.

VIAE duo in vita, coniugii et castitatis *Ath.* 1: 68, 21.

VIATICUM: v. ἑρμηνεία, moribundi; s. eucharistia iam defunctorum corporibus ne detur *Carth.* 18: 232, 18.

VICTOR - Οὐλέτως episc. *Cypr.* 1: 304, 19.

— — — episc. *Cypr.* 1: 305, 1.
— — — alius, deest Gr., episc. *Cypr.* 1: 305, 2.

— — — deest Gr. Abderitanus episc. *Carth.* 1: 214, 25 app. *Lat.*

— — — deest Gr. Pupputanensis episc. *Carth.* 1: 214, 25 app. *Lat.*

— — — - Βικτόρης Pupputanensis - Πομπανίας episc., «senes» *Carth. proem.* 25, 1; aetate pater et promotione antiquissimus *Carth.* 54: 279, 14.

— — — - Βικτόρης, episc., caesus ab haereticis *Carth. proem.* 373, 8.

VICTORIANUS - Βικτόρενός, episc., legatus synodi ad Hippion. Diaretorum *Carth.* 78: 319, 8.

VIDUA - χήρα: dist. vid. in catalogo viuarum adscripta et vid. non ad*r.* Adscripta in catalogo, quod est ab ecclesia providenda *Bas.* 24

126, 3; eandem ac diaconissam esse VI 40: 176, 17 sgg.; aetas admissionis sexagesimus annus *Bas.* 24: 126, 24; quadragesimus VI 40: 176, 20; in Africana ecclesia vitam communem in clausura ducunt *Carth.* 38: 258, 4. Viduitas virginitate inferior *Bas.* 18: 119, 13; infidelis fidei, quam Christo spoderat, criminis gravissimi re erit *ibid.*: 119, 22; de quo ipsi respondebimus, si eam iuniorem sexaginta annis admiserimus *Bas.* 24: 126, 14: v. diaconissa.

2. Non adscripta in catalogo libera est iterum nubere *Bas.* 30: 130, 9; eam digimiae paenitentia manet *Bas.* 53: 143, 8. Ab ecclesia, si inops, subvenienda *Theoph.* 12: 270, 15; IV 3: 72, 1; et defendenda intercedendo pro ea *Sard.* 7: 168, 22.

VIGILIA: ieunium vigiliae Nativitatis D. n. I. C. Alexandriae non habetur *Tim.* 23*: 254, 27; ieunium vigiliae Theophaniorum, si dominica occurrat *ibid.*: 254, 25; *Theoph.* 1: 263, 1; in hac post horam nonam missa celebratur *ibid.*: 263, 17; vigilia nocturna cum missa - πανηγύρις *Tim.* 23*: 254, 17.

VIGILIUS, Romanus episc., erronee nominatur VI 102: 241, 17 app.; VI intr.: 99 n. 9; eius Constituta Pape: 517.

VILLA: v. προσάτειον.

VINCENTIUS presbyter Romanus, legatus ad I Nicaenum I intr.: 22.

— — — - Βικτόριας, episc., legatus synodi ad imperatorem de asili privilegio *Carth. proem.*: 287, 13. Culustanus - Βικτόριος Κοιλουστανός, subscr. *Carth.* 133: 408, 11; legatus Proconsularis *Carth. proem.*: 400, 13; legatus provinciae Carthagin. *Carth.* 127: 398, 15; *Carth. proem.*: 198, 7; subscriptit epistolae ad Caelestinium Roman. *Carth. Apiar.*: 428, 11.

— — — consul *Carth. proem.*: 303, 18.

VINDICATIO boni alieni, etiam sub titulo colorato prohibetur *Nyss.* 6: 222, 13.

VINUM - οἶνος: v. oblate 1, abstinentia.

VIOLATIO: v. sepulchra (effosio); virginis: v. desponsata, rapta 1-2; monialis *Theoph.* 3: 265, 20.

VIRGO, B. M. Virgo ή παρθένος VI 79: 215, 11; 216, 5; immaculata V. Mater - ἀγράντος παρθένομήτρα *ibid.*: 216, 2; v. θεοτόκος.

VIRGO 1. (Deo consecrata) - παρθένος virginum ordo amplior in dies fit *Bas.* 18: 119, 8.

2. Virginitas - παρθένα propria deum servanda *Gangr.* 10: 93, 10; propter bonum virginitatis, non propter connubii abominationem *Gangr.* 9: 93, 4; virginitate vovens - παρθένος τυ ne se super nuptos extollat *Gangr.* 10: 93, 11; cum humiliata - ταπεινοφροσύνη exercenda *Gangr. epil.*: 98, 11; v. monialis 1-2

VIRTUTES - ἀρεταί *Nyss.* 1: 207, 4; v. actus boni.

VIS minuit aut tollit culpam *Bas.* 49: 139, 11; v. coactio, lapsi et raptus 2.

VISIONES falsae: v. pagani 6.

VISITATIONES 1. Monialium: v. monialis 3, clausura, monachus 3.

2. Dioecesium suffraganeorum a metropolitanu VIII 19: 328, 12; v. metropolitanus 3 f.

3. Episcoporum inter se: v. itinerantes, residentia.

VISITATORES: Laod. 57: 153, 8: v. περισθεταί.

VITA communis clericorum (cum episcopo) *Ap.* 4: 10, 3; clericorum inter se *Bas.* 89: 173, 15; ἔκτος διάκονος VI 5: 131, 2.

VITALIS, Antiochen. episc. *Anc. intr.*: 54; *Neoc. intr.*: 74.

VITUS, presbyter Romanus, legatus ad I Nic. I intr.: 22.

VITIA a diabolo in nobis implantata *Genn.* 1: 299, 4: v. actus mali.

VITIATA est actio pusillanimitate - μικροψύχα, pertinacia - φλοερία aut aversione - ἀγδία I 5: 27, 12.

VOCATIO divina - κατὰ θεῖαν χάριν, admissionem neophyti ad episcopatum iustificat *Ap.* 80: 48, 15; vocationem ad clerum raritas: v. clerici 14.

VOLATILIA - δραις *Ap.* 3: 9, 8: v. oblate 1.

VOLUNTARIUM: v. homicidium 2, lapsi 7, actus.

VOTUM 1. Religionis: promittere - ἐπαγγέλλει, ἐπαγγέλλεσθαι (virginitatem *Anc.* 19: 70, 5; renuntiare - ἀποτάξθαι I 12: 34, 13 tit.; *Theoph.* 3: 265, 20; IV 3: 73, 10; obligationes contractus - συνθῆκαι *Bas.* 18: 118, 22; S. Soph. 2: 485, 4; professio - δύολγίαι *Bas.* 18: 120, 23; 19: 121, 22; professionem facere (virginitatis) - δύολογειν *Bas.* 20: 122, 12.

Votum virginitatis in haeresi emissum nullam vim habet *Bas.* 20: 122, 11; vota expressa admittendorum ad vitam monasticam non existunt, admissitatem castitatem profitentur *Bas.* 19: 121, 22; de transgressione voti castitatis: v. monachus 3; vota obedientiae, paupertatis, castitatis, stabilitatis: v. monastica vita 2-3.

2. Privata: votum de abstinentia - εὐθεσθαι a carnibus suinis ridiculum est *Bas.* 28: 128, 8; a votis ridiculis abstinentium est *ibid.*: v. iuramentum.

3. In conventibus - φῆμος III 8: 63, 5 tit.; IV 28: 90, 16 tit.: v. φῆμος.

X

XANTIPPUS - Σάντιππος, primas Numidiae *Carth.* *proem.*: 327, 27; 380: 330, 14; sanctissimus senes *Carth.* *proem.*: 339, 5; Placentium legatum in causa Maurentii ad synodum mittit *Carth.* 100: 365, 7; Maurentius eum arbitrum in causa sua eligit *ibid.*: 366, 15.
EENIA, dona festiva: v. *communio* 2-3, *dolum*.
EENOΔOXEIA, hospitia pro peregrinis,

titulus ordinationis clerici sunt *IV* 10: 78, 7; ξενοδοχείσθαι, hospitio suscipi *VII* 22: 282, 1.
EENOI - peregrini hospites *Theoph.* *II*: 270, 16: v. *itinerantes*; - ξενία hospitalitas; hospitorum necessitate - ξενίας ἀνάρχη pernoctatio in ecclesia toleratur *Carth.* 42: 260, 11.
EHPOΦΑΓΙΑ, siccus cibos, non coctos, sumere tempore ieiunii (in maiori hebdomada) *Laod.* 50: 150, 20.

Y

YVO Carnotens. *decretum S. Soph.* *intr.*: 480 n. 6-7; *Pape*: 520.

Z

ZACHARIAS Aniensis, legatus a latere Nicolai I Romani *AB* *intr.*: 445.
ZETTNTΣΘAI, matrimonio coniungi *VI* 72: 209, 14; ζεύξις γάμον *Tim.* *II*: 247, 1; conjuncti in communione coniubii *Tim.* 13: 248, 8.
ZHNΩΝ episc. in Cypro *III* 8: 63, 14.
ZQPOPOIHSIS, communicatio vitae di-

vinae per suspicionem s. communio-*nis VI* 28: 159, 4.
ZOSIMUS - Ζόσιμος legatos ad synodum mittit *Carth.* *proem.*: 201, 18: v. Faustinus; eius quattuor man-*data ad synodum Carth.* *Apia*ri: 414, 19; beatae memoriae - μακαρίας μνή-*μης ibid.*: 411, 20.

LOCI e S. SCRIPTURA

V ETUS TESTAMENTUM

	GENESIS	DEUTER.
1, 5	<i>Bas.</i> 91: 182, 20	12, 32 <i>VII</i> 1: 246, 13
20	15: 114, 15	16, 20 <i>VIII</i> 7: 306, 16
20	15: 114, 15	19, 15 <i>Bas.</i> 82: 186, 19
22	87: 167, 18	22, 1 <i>Greg.</i> 4: 24, 17
28	<i>Ath.</i> 1: 67, 20	26 <i>Greg.</i> 1: 21, 6
31	<i>Ap.</i> 51: 35, 15	25, 37 <i>Nyss.</i> 6: 222, 12
2, 8	<i>Nyss.</i> 4: 212, 18	
24	<i>Bas.</i> 87: 166, 26	
5, 2	<i>Ap.</i> 51: 35, 16	
9, 3	<i>Bas.</i> 86: 160, 1	
19, 17	<i>Petr.</i> 13: 52, 17	7, 1 <i>Greg.</i> 3: 23, 22
	<i>Bas.</i> 84: 157, 21	<i>Nyss.</i> 8: 225, 9

JOSUE

	EXOD.	I REG.
19, 15	<i>Ath.</i> 5*: 83, 7	
20, 12	<i>Nyss.</i> 8: 226, 16	2, 30 <i>Tar.</i> 1: 318, 14
23, 4	<i>Greg.</i> 4: 25, 9	21, 4 <i>Ath.</i> 5*: 83, 18
33, 25	<i>Ath.</i> 3: 79, 2	13 <i>Petr.</i> 5: 38, 15

	NUM.	II REG.
19, 22	<i>Cyp</i> 1: 307, 16	21, 5 <i>VI</i> 65: 203, 14

	LEVIT.	III REG.
16, 29	<i>Dion.</i> 1: 5, 15	2, 33 <i>VII</i> 4: 253, 12
17, 4	<i>Cyr.</i> 8*: 288, 17	13, 33 <i>Tar.</i> 1: 321, 24
14	<i>Ap.</i> 63: 41, 2	
18, 2	<i>Bas.</i> 87: 164, 25	
6	166, 20	
18	<i>VI</i> 54: 190, 18	
19, 2	<i>Bas.</i> 87: 163, 2	
	<i>Cyp</i> 1: 310, 13	

	IV REG.
5, 15	<i>Tar.</i> 1: 322, 4
6, 36	<i>Carth.</i> 115: 384, 7

X

XANTIPPUS - Σάντιππος, primas Numidiae *Carth.* prooem.: 327, 21; 80: 330, 14; sanctissimus senes *Carth.* prooem.: 339, 5; Placentium legatum in causa Maurentii ad synodum mittit *Carth.* 100: 365, 7; Maurentius eum arbitrum in causa sua eligit *ibid.*: 366, 15.

ZENIA, dona festiva: v. communio-
natio 2-3, donum.

ZENOΔOXEIA, hospitia pro peregrinis,

titulus ordinationis clerici sunt IV
10: 78, 7; ξενοδοχεῖσθαι, hospitio susci-
pi VII 21: 282, 1.

ZENOI - peregrini hospites *Theoph.* II:
270, 16: v. itinerantes; - ξενία
hospitalitas; hospitiorum neces-
citate - ξενίας ἀνάγκη pernoctatio in
ecclesia toleratur *Carth.* 42: 260, 11.

ZHΡΟΦΑΤΙΑ, siccus cibos, non coctos,
sumere tempore ieunii (in maiori heb-
domada) *Laod.* 50: 150, 20.

Y

YVO Carnotens. decretum *S. Soph.* intr.:
480 n. 6-7; *Pape*: 520.

Z

ZACHARIAS Aniensis, legatus a latere
Nicolai I Romani *AB* intr.: 445.

ZΕΙΤΝΥΣΘΑΙ, matrimonio coniungi VI
72: 209, 14; ζεῦξι γάμου *Tim.* II:
247, 1; coniuncti in communione con-
nubii *Tim.* 13: 248, 8.

ZHNON episc. in Cypro III 8: 63, 14.
ΖΩΟΠΟΙΗΣΙΣ, communicatio vitae di-

vinae per susceptionem s. communio-
nis VI 28: 159, 4.

ZOSIMUS - Ζώσιμος legatos ad synodum
mittit *Carth.* prooem.: 201, 18: v.
Faustinus; eius quattuor man-
data ad synodum *Carth.* *Apiař.*: 414:
19; beatae memoriae - μαρτυρίας μνή-
μης *ibid.*: 411, 20.

LOCI e S. SCRIPTURA

VETUS TESTAMENTUM

GENESIS

1, 5	<i>Bas.</i> 91: 182, 20	12, 32	<i>VII</i> I: 246, 13
20	15: 114, 15	16, 20	<i>VIII</i> 7: 306, 16
20	15: 114, 15	19, 15	<i>Bas.</i> 82: 186, 19
22	87: 167, 18	22, 1	<i>Greg.</i> 4: 24, 17
28	<i>Ath.</i> I: 67, 20	26	<i>Greg.</i> I: 21, 6
31	<i>Ap.</i> 51: 35, 15	25, 37	<i>Nyss.</i> 6: 222, 12
2, 8	<i>Nyss.</i> 4: 212, 18		
24	<i>Bas.</i> 87: 166, 26		
5, 2	<i>Ap.</i> 51: 35, 16		
9, 3	<i>Bas.</i> 86: 160, 1		
19, 17	<i>Petr.</i> 13: 52, 17	7, 1	<i>Greg.</i> 3: 23, 22
	<i>Bas.</i> 84: 157, 21		<i>Nyss.</i> 8: 225, 9

DEUTER.

JOSUE

EXOD.

19, 15	<i>Ath.</i> 5*: 83, 7	2, 30	<i>Tar.</i> I: 318, 14
20, 12	<i>Nyss.</i> 8: 226, 16	21, 4	<i>Ath.</i> 5*: 83, 18
23, 4	<i>Greg.</i> 4: 25, 9	13	<i>Petr.</i> 5: 38, 15
33, 25	<i>Ath.</i> 3: 79, 2		

I REG.

19, 22	<i>Cypr.</i> I: 307, 16	21, 5	<i>VI</i> 65: 203, 14

II REG.

NUM.

16, 29	<i>Dion.</i> I: 5, 15	2, 33	<i>VII</i> 4: 253, 12
17, 4	<i>Cyr.</i> 8*: 288, 17	13, 33	<i>Tar.</i> I: 321, 24
14	<i>Ap.</i> 63: 41, 2		
18, 2	<i>Bas.</i> 87: 164, 25		
6	166, 20		
18	<i>VI</i> 54: 190, 18		
19, 2	<i>Bas.</i> 87: 163, 2	5, 15	<i>Tar.</i> I: 322, 4
	<i>Cypr.</i> I: 310, 13	6, 36	<i>Carth.</i> II 5: 384, 7

III REG.

LEVIT.

16, 29	<i>Dion.</i> I: 5, 15	2, 33	<i>VII</i> 4: 253, 12
17, 4	<i>Cyr.</i> 8*: 288, 17	13, 33	<i>Tar.</i> I: 321, 24
14	<i>Ap.</i> 63: 41, 2		
18, 2	<i>Bas.</i> 87: 164, 25		
6	166, 20		
18	<i>VI</i> 54: 190, 18		
19, 2	<i>Bas.</i> 87: 163, 2	5, 15	<i>Tar.</i> I: 322, 4
	<i>Cypr.</i> I: 310, 13	6, 36	<i>Carth.</i> II 5: 384, 7

IV REG.

II PARALIP.

- 21, 9 VI 69: 207, 9
 IOB
 37, 7 Carth. 115: 384, 9
 PSALMI
 1, 2 VI alloc.: 106, 14
 1, 2 106, 14
 6 inscr. Bas. 91: 182, 25
 7, 10 10: 112, 1
 15 VI alloc.: 103, 13
 8, 7 Bas. 15: 114, 24
 9, 7 VI alloc.: 102, 19
 12 inscr. Bas. 91: 182, 25
 14, 5 I 17: 38, 5
 18, 9 VIII 1: 294, 1
 VII 6: 250, 18
 12 259, 14
 48, 2 Tar. 2: 330, 13
 50, 11 Ath. 1: 70, 2
 14 70, 12
 91, 13 Tar. 1: 331, 21
 15 332, 2
 93, 10 Carth. 112: 380, 7
 103, 13 VI 28: 159, 13
 111, 5 Nyss. 1: 204, 24
 6 204, 6
 118, 1 VI alloc.: 106, 6
 14 VII 1: 246, 3
 16 2: 248, 14
 17 Ath. 1: 69, 22
 18 VII 1: 246, 5
 106 Bas. 29: 130, 1
 141 VII 1: 246, 7
 162 247, 3
 137, 8 Ath. 1: 65, 1
 140, 4 VII 4: 252, 12
 6 Cypr. 1: 309, 13
 142, 2 Carth. 115: 384, 3
 145, 7 VI alloc.: 106, 3

PROV.

- 3, 7 Petr. 11: 49, 18
 4, 23 VI 100: 236, 18
 25 236, 19
 5, 20 Nyss. 4: 213, 11
 6, 23 VIII 1: 294, 5
 9, 18 Cypr. 1: 307, 1
 13, 8 Petr. 12: 52, 8
 16, 5 VI alloc.: 109, 8
 23 VII 6: 259, 16
 23 259, 16
 17, 28 Bas. 1: 92, 12
 18, 22 21: 123, 19
 9: 108, 19
 VI 87: 223, 4
 23, 4 64: 202, 13
 24, 15 Petr. 8: 42, 17
 26, 11 I 12: 33, 19
 Bas. 44: 136, 9
 ECCLES.
 11, 8 Gr. VIII 10: 310, 22
 CANTIC.
 2, 3 Tar. 1: 331, 25
 ECCLESIASTICUS
 8, 13 Petr. 9: 43, 5
 SIRACH
 1, 23 VII 16: 273, 17
 OSEE
 4, 6 VII 2: 250, 3
 6-8 VIII 4: 300, 23
 8, 11 301, 10

AMOS

- 2, 7 Bas. 87: 165, 23

MICHAEL

- 3, 11 Tar. 1: 328, 12

NAHUM

- 1, 9 Ap. 25: 19, 8
 Bas. 3: 100, 20
 32: 131, 13

SOPHON.

- 3, 16 Tar. 1: 331, 19

ISAIAS

- 5, 12 VII 22: 284, 4
 20 Nyss. 1: 207, 18
 8, 3 Petr. 13: 54, 19
 20 Tar. 1: 323, 23
 9, 6 Petr. 5: 39, 9
 26, 9 VIII 1: 294, 8
 40, 2 Tar. 1: 317, 4
 9 331, 6

NOVUM TESTAMENTUM

MATTHAEUS

- 2, 11 Petr. 13: 54, 26
 12 55, 12
 3, 2 5: 39, 20
 3 VI alloc.: 104, 16
 4, 10 Petr. 1: 34, 23
 5, 9 Carth. 92: 343, 20

- 5, 22 Nyss. 5: 217, 7
 28 VII 22: 283, 4
 32 VI 87: 223, 13
 Carth. 102: 367, 19
 Bas. 9: 108, 6
 48: 138, 27
 10: 111, 23
 29: 129, 13

IEREM.

- 2, 13 Cypr. 306, 14
 3, 1 VI 87: 223, 1
 11 Bas. 9: 108, 16
 21: 123, 18
 13, 23 Petr. 4: 37, 8
 29, 13 VI alloc.: 110, 5
 48, 10 VIII 24: 336, 6

THRENI

- 3, 27 Ath. 1: 68, 16

EZECH.

- 33, 6 Tar. 1: 317, 6
 36, 25 Cypr. 1: 307, 8

DANIEL

- 9, 5-20 Carth. 115: 384, 15

- 6, 12 *VIII* 8: 308, 10
 17 *VI* 60: 196, 3
 19 101: 237, 15
 7, 5 *Dion.* 13, 9
 Tim. 5: 243, 5
 8, 17 *Tar.* 1: 321, 3
 19 327, 24
 20 324, 2
Bas. 90: 17, 6
 21 *Tar.* 1: 319, 23
 23 *Genn.* 1: 294, 18
 12, 2 *Petr.* 9: 45, 13
 3 45, 16
 4 *Petr.* 13: 53, 20
 18 53, 28
 14, 21 9: 46, 6
 17, 9 12: 52, 16
 29 *Ath.* 1: 65, 6
Petr. 13: 53, 2
 20, 8 *Bas.* 95*: 196, 15
 26 *Tar.* 1: 317, 17
 33 *VII* 4: 252, 4
 34 15: 272, 10
 21, 25 *VII* 67: 205, 5
 33 *Carth.* 93: 349, 14
 23, 5 *Ap.* 55: 37, 13
 14, 36 *VII* 70: 208, 7
- II COR.**
- 3, 19 *Bas.* 20: 122, 15
 87: 163, 8
 5, 12 *Carth.* 110: 377, 10
 6, 11 *Nyss.* 1: 204, 14
 34 *Ath.* 5*: 84, 7
 10, 8 *Petr.* 5: 39, 26
 12, 3 11: 49, 18
 13, 7 *VIII* 14: 317, 4
 14, 13 *Bas.* 88: 171, 5
- I COR.**
- 1, 17 *Petr.* 9: 46, 4
 4, 15 *Nyss.* 8: 226, 12
 5, 9 *Bas.* 96*: 198, 23
 6, 1 *Carth.* 59: 296, 5
Bas. 93*: 189, 17
 9 *VII* 4: 252, 17
 11 *Greg.* 1: 20, 6
- GAL.**
- 1, 9 *VII* 1: 256, 18
 3, 27 *VI* 96: 233, 11
 5, 1 *Bas.* 87: 163, 14
 6, 17 *Petr.* 1: 34, 7

MARCUS

- 2, 27 *VI* 88: 224, 18
 5, 25 *Dion.* 2: 12, 15
 8, 36 *Petr.* 12: 51, 26
 14, 48 *Petr.* 9: 43, 25
 15, 1 44, 3
 16, 1 *Dion.* 1: 9, 4
 20 *Bas.* proem.: 142, 3

LUCAS

- 1, 26 *Petr.* 5: 39, 16
 4, 18 2: 35, 21
 9, 62 *VI* 41: 179, 17
 10, 7 *VIII* 13: 314, 31
 16 21: 331, 7
 11, 4 *Petr.* 9: 43, 13
 23 *Cypr.* 1: 312, 4
 14, 8 *VI* 7: 134, 3
 29 *Petr.* 10: 48, 18
 15, 7 *Ap.* 52: 36, 10
 17, 21 *Petr.* 5: 39, 26
 24, 1 *VI* 59: 225, 18
Dion. 1: 8, 11

JOANNES

- 1, 13 *VIII* 12: 314, 17
 2, 16 *VI* 76: 213, 18
 4, 18 *Bas.* 4: 102, 6
 5, 39 *Ath.* 2: 75, 11
 6, 37 *VI* 43: 181, 12
 6, 37 181, 12
 7, 51 *VIII* 10: 311, 1
 9, 31 *Cypr.* 1: 310, 2
 11, 54 *Petr.* 9: 43, 20
 15, 5 *Carth.* 113: 381, 7
 20, 1 *Dion.* 1: 8, 3

ACT. APOSTOL.

- 1, 1 *Ath.* 2: 72, 10
 19 *Bas.* 90: 181, 17
 4, 32 *AB* 6: 457, 15

- 351
- 5, 47 96*: 198, 17
 6, 2 *Carth.* 115: 383, 3
 6, 2 115: 383, 3
 24 *VII* 15: 271, 13
Ap. 81: 49, 9
AB 11: 468, 16
Petr. 12: 52, 2
Genn. 1: 298, 15
Tar. 1: 316, 13
 330, 3
 9, 34 319, 5
 10, 8 316, 13
 10, 8 324, 7
 9 *Genn.* 1: 293, 24
 10, 17 *Petr.* 9: 44, 9
 18 44, 13
 23 44, 22
 11, 8 *VII* 16: 274, 14
 13, 8 *VI alloc.* 109, 19
 14, 10 *Bas.* 29: 129, 9
 15, 11 *Greg.* 1: 20, 10
Ath. 1: 65, 19
 66, 6
 18 *VII* 9: 310, 21
Ath. 1: 66, 6
Cypr. 1: 311, 14
 18, 12 *VI alloc.* 109, 1
 16 85, 221, 15
Ap. 75: 46, 12
Bas. 93*: 189, 12
 20 *VI alloc.* 110, 3
 19, 5 13: 141, 12
 9 *Bas.* 9: 108, 6
 21, 19 *Petr.* 4: 37, 2
 22, 29 *Ath.* 2: 75, 8
 23, 35 *Petr.* 13: 55, 23
 26, 26 *VI* 84: 220, 11
Ap. 3: 9, 5
 41 *Petr.* 9: 43, 10
 45, 3
 52 *Bas.* 55: 144, 8
 27, 3 95*: 196, 18
 9 *Tar.* 1: 319, 10
 28, 1 *VI* 89: 225, 18
Dion. 1: 6, 22
 19 *Ap.* 49: 32, 12

EPHES.

- 4, 5 *Carth.* 57: 292, 14
6 *Ap.* 85: 53, 6
24 *VI* 101: 237, 15
28 *Nyss.* 6: 223, 25
29 5: 217, 8
5, 3 *Bas.* 87: 166, 9
5 *Greg.* 2: 21, 21
Nyss. 5: 220, 26
7 *Greg.* 2: 22, 20
6, 6 *Petr.* 6: 40, 24
9 7: 41, 11
17 *VI alloc.*: 104, 11

PHILIPP.

- 1, 24 *Petr.* 10: 47, 6
2, 20 *Dion.* 4: 14, 6
3, 2 *Bas.* 93*: 189, 6
14 *Petr.* 8: 42, 16
II: 49, 9
20 *VI alloc.*: 105, 11

COLOSS.

- 1, 22 *Ap.* 85: 52, 22
3, 5 *VIII* 19: 329, 11
Greg. 2: 22, 18
Bas. 90: 178, 9
8 *Nyss.* 5: 217, 9
11 *Petr.* 7: 41, 16
4, 1 7: 41, 14
41, 23

I THESSAL.

- 4, 4 *Bas.* 87: 169, 2
5 *Nyss.* 4: 212, 20

II THESSAL.

- 2, 15 *Bas.* 82: 186, 4
3, 15 *VIII* 1: 295, 13

I TIMOTH.

- 2, 4 *VIII* 13: 315, 21
3, 2 *Tar.* 1: 320, 1
3, 6 *I* 2: 25, 4
VIII 5: 302, 8
4, 2 *Ap.* 53: 36, 20
4 *Bas.* 28: 128, 14
5, 9 *VI* 40: 176, 18
11 *Bas.* 18: 119, 18
24 *VII* 7: 260, 11
6, 8 *Ant.* 25: 125, 13
10 *Bas.* 90: 178, 8
Nyss. 6: 221, 18
11 *Petr.* 14: 57, 2

II TIMOTH.

- 2, 4 *Apost.* 6: 11, 4
Carth. 16: 230, 14
25 66: 306, 11

TIT.

- 1, 15 *Athan.* 1: 64, 5
2, 14 *VI alloc.*: 108, 18

PHILEM.

- 11 *Ap.* 82: 49, 19

HEBR.

- 1, 1 *Tar.* 1: 316, 1
2, 1 330, 17
3, 14 *Ath.* 1: 70, 22
Nyss. 1: 204, 16
10, 1 *Ath.* 5*: 83, 29
29 *VI alloc.*: 108, 16
11, 32 *Petr.* 9: 46, 15
12, 14 *Bas.* 89: 173, 12
13, 4 *VI* 13: 141, 14
Ath. 1: 67, 23
68, 16

- 13, 5 *VII* 1: 248, 4
7 *VIII* 2: 295, 23
17 *Ap.* 39: 27, 12
21 85: 52, 21

I PETR.

- 1, 12 *VII* 1: 246, 16
18 *Tar.* 1: 330, 20
2, 9 *VI alloc.*: 108, 8
VI 90: 227, 1
23 *Ap.* 27: 20, 11
3, 8 *Dion.* 4: 14, 6
5, 2 *VII* 4: 253, 17

I JOANN.

- 1, 8 *Carth.* 114: 381, 11
9 382, 5
2, 1 *Petr.* 11: 51, 10
18 *Cyp.* 1: 312, 7
4, 9 *Carth.* 112: 380, 9
5, 16 *VII* 5: 254, 13

JACOB.

- 3, 2 *Carth.* 115: 383, 20

ERRATA CORRIGE

I I = C C O

- p. VII (IVe-IXe s.) 112, 20 ἀπε-κάλυψθν
 9 n. 24 Synagoga 114, 19 κηρύττοντες,
 31, 8 καθαροῖς 118, 16 Ὁνόριον
 34, 1 se pararent 25 Ὁνόριον
 4 προσ-ήραι 128, 8 προεδρίζ
 38, 29 prêt ou partage 134, 6 ὑπ'
 des profits ou bien 137, 28 pas servir
 pour la moitié 29 S'il a
 de l'intérêt 141, 11 κα-θυβρίζειν
 41, 11 Ἐπειδὴ 153, 33 ordonner pour de
 19 Petr. 15 Bas. 91 180, 25 MB IV 4
 46, 6 ἄπολ-λαναριστῶν 185 num. pag. 185
 47, 3 asiana 191, 24 (errat: Bas. 87:
 49, 24 - 130 Bas. 1 166, 3, s. scrip-
 51, 12 epi-scopum tura dicit
 26 Ha 207, 22 κύριος (II Par.
 52, 17 θεργηθεῖν 21, 9)
 55 Aco I 3 228, 11 συν-ουσίωσις
 57, 13 Cae- 236, 2 ἀ-φαιρέματα
 60, 15 deicti 246, 7 «in aeternum»
 61, 22 "Ὀρος" 247, 2 exultantes
 63, 3 ἡ γοῦν 8 apostolis, sancti
 16 ἡ γοῦν 251 num. pag. 251
 64, 12 antea 252, 2 sacraeae
 16 ἡ γοῦν 18 Et:
 23 pro-prio 255, 2 intendunt; in
 65, 6 προσ-όντα 18 exprobribilis
 67, 2 tionnés, 257, 4 κατεχόγοι
 70, 15 βαθμόν
 78, 2 tantummodo 260, 13 θεοῖσιν
 81, 9 Θάλη 261, 3 deseruerunt
 83, 33 fondée, l'attribu- 265, 6 maiores
 tion des églises 16 omnes sanctas
 rurales 273, 5 tradantur;
 85, 11 sic-ut 26 Bev 19
 93, 17 Λουκίνος 275, 10 ἐπιχειρήσοι
 95, 27 &t; Lau 278, 19 Bas. Or.
 28 τῶν ('Αλ.) om. 282, 5 oporteat
 ...Val add. Rel 284, 29 σωτῆσαι Thren.
 109, 11 εἰρήνην.
- 3, 27 Rel
- 112, 20 ἀπε-κάλυψθν
 285, 7 συμ-βῆ
 295, 3 sacerdotii
 298, 19 suos,
 299, 1 eos figurat
 301, 24 II-12 (mult.)
 302, 18 gradum,
 303, 13 ἀναντόν
 304, 15 qui tale quid
 307, 8 λατύδος,
 308, 7 licent
 311, 18 ἀλητράδος,
 314, 19 dei donum
 318, 21 propriam
 324, 5 impedimentum et
 23 satur,
 325, 15 ἀκόδος τὸ
 326, 25 anathema sit
 329, 30 XIX 11
 332, 9 ρον ἐγγράφως
 336, 27 peuple;
 28 faire ouverte-
 ment à
 29 s'oppose totale-
 ment aux
 338, 12 multam
- I 2 = C S P
- 9, 23 Carth. 37
 23, 17 συν-αρπαγῆν
 38, 8 κωφὸν ἡ κωλὸν ἡ
 τυφλὸν
 25 sourd, d'un bol-
 teaux, d'un aveu-
 gie ou
 79, 19 Neoc.
 85, 23 Πάππος om.,

362

- 95, 21 Carth. 15
 132, 22 moitié de l'inté-
 rêt.
 133, 5 ναυακτιανῶν
 140, 26 et à la suite des
 clercs majeurs,
 144, 22 χριστιανῶν
 146, 17 pravitatibus
 165, 25 ponunt codd. θ
 et t
 168, 37 vers et aux or-
 phelins (*Gr. legi*
populis, pro pu-
pillis)
 185, 23 ΙΘ Ap. 36
 189, 6 ad civitates
 192, 1 p. 436
 198, 25 cf. p. 207, 3
 207, 26 δρεῖεις B 21
 Sard. 14
 209, 13 Quod statutum
 225, 15 ἔργαλματι
 227, 2 πα-ραγγέλματι
 230, 26 Amb. 14 II Tim.
 2, 4
 239, 17 Ἡσαΐας, Ἱερεμίας
 18 Ιούδθο,
 265, 20 Hef.-L.
 270, 18 Carthaginensi
 275, 14 ἀ-περιδόμενοι
 282, 13 Postumianus
 283, 7 Postumianus
 285, 2 ad-hibuisset
 292, 28 admirent leur e-
 glise comme la
 véritable
 29 Ils y reçurent
 307, 10 κα-τέσχον
 309, 21 με-τελθεῖν
- 310, 10 κηρύξαι
 311, 11 κα-τεδίκασσεν
 312, 7 κα-τητάντο
 319, 6 et 7 Ὁναράτου
 22 Ῥογατιανῶν
 324, 12 idola-
 326, 22 Ὁναρού
 345, 9 γνωρισθήσεται.
 346, 23 Jul.: Hard.
 ...Jul.: Dion
 352, 15 impetrandi
 354, 8 διωκήσεως τῆς
 9 ἐκαλησας, ἦν
 368, 2 καταλειφθεῖσα
 372, 18 om. Edita Gr.
 praeter Rh
 403, 11 omnes,
 407, 7 ἀντιγράφωμεν.
 207, 26 δρεῖεις B 21
 Sard. 14
 209, 13 Quod statutum
 225, 15 ἔργαλματι
 227, 2 πα-ραγγέλματι
 230, 26 Amb. 14 II Tim.
 2, 4
 239, 17 Ἡσαΐας, Ἱερεμίας
 18 Ιούδθο,
 265, 20 Hef.-L.
 270, 18 Carthaginensi
 275, 14 ἀ-περιδόμενοι
 282, 13 Postumianus
 283, 7 Postumianus
 285, 2 ad-hibuisset
 292, 28 admirent leur e-
 glise comme la
 véritable
 29 Ils y reçurent
 307, 10 κα-τέσχον
 309, 21 με-τελθεῖν
- 3 p. 17, 1. 4 latin,
 17, 18 cc. 7 et 8
- 363
- II = C P G
- 46, 26 μάλιστα
 53 app. 1.3 5 oō corr. oō...
 61, 19 aussi le
 n. 25 Tim., cc. 9,
 19, 25; Bas.
 cc. 95*, 96*
 Théodore en
 381
 94 app. 1.3 H. E. VI 45
 96 app. 1.7 H. E. VII 7
 98 app. 1.7 βαπτισματι Vi
 Vin è τ. βα-
 πτισμῶν ValVl
 LdBen
 1.9 aufer Vi
 1.10 pone Vi ante
 Vt
 99 app. 1.2 PG Ἰεράν
 VIC Ἰερά
 1.7 O^a (6) αὐτὸ
 110app.ultima l. ValBen
 ponendum
 post Οὐασόδος
 114app.1.2 s.l. Laur^a po-
 nendum post
 Coi
 116app.1.8 15 de Bas. no-
 ta 15 ponenda
 post n. 13
 117app.1.4 Ben; iung.
 169, 4 νά με
 275 n. 151.2 (1927)
 279app.1.7 Rel PG (364
 A)
 303 app. Prooemium
 304, 17 Marrucius
 23 Māρκος
- 364

50000
100000
150000
200000

Fini d'imprimer
5 Septembre 1964
à l'imprimerie S. Nil
de Grottaferrata (Rome)

1000
1000

1000
1000

1000

PRINCETON UNIVERSITY LIBRARY

PAIR
32101 020414908

Supplied by
CASALINI LIBRI
50014 FIESOLE
(Firenze) Italy

[REDACTED]

PRINCETON UNIVERSITY LIBRARY
DATE DUE

JUN 15 2016